DIONYSII PETAVII AVRELIANENSIS E SOCIETATE IESV RATIONARII TEMPORVM PARS SECVNDA,

quæ est τεχνικὴ,

Hoc est Chronologiæ methodum, & Historicorum temporum argumenta probationésque continet.

PARISIIS,
Sumptibus SEBASTIANI CRAMOISY,
viâ Iacobæâ, sub Ciconiis.

M. DC. XXXIV.
CVM PRIVILEGIO REGIS.

IN POSTERIOREM

RATIONARII PARTEM,

ad Candidum Lectorem

PRÆFATIO.

QVÆ sit Rationarij nostri posteriore hac editione instituta diuisio, in prioris partis Præfatione tibi (Candide, atque erudite Lector) exposui. Nunc pars altera sequitur; in quam quæ sunt huius artis, operisque τεχνικὰ conieci- mus. Ea tributa est in libros quatuor. Quorum primus Isagogen continet Chronologicæ artis, ac rerum ad eius scientiam, methodúmque maximè necessariarũ. In quem characterismos annorum, & earum nationum, quarum sæpiùs annis vtimur, tempora contulimus: velut Iudæorum, Ægyptiorum, Arabum. Tùm veræ, falsæque diiudicandæ Chronologiæ modum, ac viam

præscripsimus: non regulis modò tradendis; sed etiam exemplis ex ea Chronologia petitis, quæ vna ferè hactenus his scateret vitiis omnibus, quæ caueri hoc in genere maximè vellemus. Etenim dici hoc sine mendacio, ac maleuolentia potest: ex tanto Chronologiarum numero, quantus ad hanc diem extitit; nullam esse deteriorem, quàm quæ per summam indignitatem speciosum illud *sanctitatis* sibi nomen assumpsit. Credo vt ab se inquisitiones hominum, ac iudicia hoc velut sacræ rei, & religionis obiectu defenderet. Est autem eiusmodi, qualem neque doctus probare quisquam: nec nisi imperitus laudare possit. In huius ergo perstringendis, & castigandis erroribus, artis, ac methodi nostræ specimen elaborauimus. quo illius periculo, ac ruina cautiores reddamus cæteros; qui ad huius præstantissimæ disciplinæ studium sese conferent. si minus illi ipsi pessimi Operis artifici prodesse possimus; vt ad sua vel cognoscenda, vel emendanda peccata inde proficiat. quorum alterum, vsum ali-

quem ingenij, doctrinæque postulat: alteri, inueteratus amor sui, & obtrectandi maior aliis, quàm intelligendi veri, cupiditas obsistit. Accedit ad hæc animi vitia ætas hominis iam ingrauescens, quæ minimè omnium ad disciplinam idonea solet esse. vt qui se tam grandi natu *Discipulum Temporum*, & *Opilionem*, hoc est rusticum, & abnormem Chronologum publicè profitetur; neque multùm in ea re consecutum se esse; neque porro consequi posse confidat.

Reliqui libri tres præcipuarum historiæ capitum, quæ in priori parte historico prope stilo tradita sunt, demonstrationes Chronologicas, probationésque complectitur. quarum ad singulas, prioris partis marginales notæ Lectorem dirigunt. vt cùm nudam, ac simplicem rerum narrationem, ac seriem ex illa didicerit; argumentum temporum, ac fidem epochæ, vt vocant, cuiuslibet ex hac posteriore conquirat.

SVMMA PRIVILEGII.

LVDOVICI XIII. *Galliæ & Nauarræ Regis auctoritate sancitum est, & patentibus eius literis cautum, ne quis in regno ipsius, aliisue locis eius ditioni subiectis, intra decem proximos annos à die impressionis primæ inchoandos & numerandos, excudat, vendat, excudendum, vendendúmque quouis modo & ratione curet librum, qui inscribitur,* Rationarium Temporum, Auctore Dionysio Petauio è Societate IESV, *&c. præter Sebastianum Cramoisy Bibliopolam Iuratum Parisiensem, aut illos, quibus ipsemet concesserit. Prohibitum insuper eadem auctoritate regia omnibus eius subditis, eundem Librum extra regni sui limites imprimendum curare, vel quempiam vbicumque fuerit ad id agendum impellere, ac instigare, sine consensu dicti Sebastiani Cramoisy, sub pœna confiscationis librorum, aliisue pœnis originali diplomate contra delinquentes expressis. Datum ad S. Germanum in Laya* 10 *Decembris* 1632.

Signatum, De mandato Regis, PETIT.

Editio prima perfecta est 29 Ianuarij, 1633.

APPROBATIO R. PATRIS *Prouincialis Franciæ.*

EGo Bartholomæus Iacquinotius Præpositus Prouincialis Societatis IESV in Prouincia Franciæ, iuxta priuilegium eidem Societati à Regibus Christianissimis; Henrico III 10 Maij 1583; Henrico IV 20 Decembris 1606; & Ludouico XIII nunc regnante, 14 Februarij 1611, concessum, quo Bibliopolis omnibus prohibetur, ne libros ab hominibus Societatis nostræ compositos, absque Superiorum eius permissione, imprimant; permitto Sebastiano Cramoisy Parisiensi Bibliopolæ Iurato, vt librum qui inscribitur, ***Rationarium Temporum**, **Auctore P. Dionysio Petauio**, è **Societate*** IESV, ad decem proximos annos imprimere, ac liberè diuendere possit. Datum Parisiis 7 Decembris 1632.

Signatum, B. IACQVINOTIVS.

RATIONARII

TEMPORVM PARS SECVNDA,

quæ eſt

Αποδεικτικὴ, ſiue τεχνική.

LIBER PRIMVS.

In quo Catholica Temporum traduntur, hoc eſt rerum ad Chronologiam vtilium breuis Iſagoge.

De duplici anno Iuliano, & Tropico, deque Gregoriana caſtigatione.

CAPVT I.

HISTORIA rerum præteritarum eſt narratio. Chronologia verò rerum earundem certis ex indiciis ad ſua tempora, temporúmque partes accommodatio.

Quare huic illa materiem, copiámque suppeditat: hæc illi vicissim formam, ac velut regulam adhibet. Illa simplici rerum gestarum ordine contenta est; nec annorum singulorum exactam rationem instituit: hæc annos ipsos, quoad licet, annorúmque partes, quibusdam notis, ac vestigiis assequitur. Eæ notæ, siue characteres temporum, iisdem à principiis, à quibus & tempora ipsa, proficiscuntur. Tempus est mensura motus secundum priores posterioresque partes. Atque hoc duorum præcipue siderum conuersione finitur, Solis, atque Lunæ. quorum prior circuitu suo annum efficit: Luna mensem: qui duodecies replicatus ex hominum instituto, sui generis, hoc est lunarem componit annum.

Vide l. 7. de Doct. Temp. cap. 1.

Annus duplex. Hinc duplex consurgit annus, qui quidem ad vsum artis huius adhibetur: alter ad Solis, alter ad Lunæ cursum describitur. Solis annus itidem est duplex. Nam vnus est exactus, qui Solaris curriculi numeros implet. alter ciuilis, ac minus accuratus, qui popularem ad vsum paululum ab illo deflectitur. Priorē Tropicum vulgò nominant: non quod à Solstitio, quas τροπὰς propriè vocant, inchoari solitus esset: vt quibusdam placet, & nos olim putauimus: sed quoniam ab aliquo cardinum annuorum quatuor, æquinoctiis duobus, vel solstitiis totidem, illius initium ducitur. Etenim non minùs æquinoctia, quàm

Vnde Tropicus dicitur.

solstitia τροπὰς appellarunt. Sic Oppianus ὀπωρινὰς τροπὰς vocat in Cyneg.

> Ἢ πάλιν ἐσχατίῃσιν ὀπωρινῇσι τροπῇσι,
> Ἠνίκα δῶμα τίθηλεν ὀπωρολόγοιο γεωργοῦ.

Et Procopius τροπὰς pro verno æquinoctio passim vsurpat, nonnunquam & ἐαρινὰς adiungens. *1. Got. pag. 216.* Tropici anni, siue cœlestis, perinde vt Solaris cursus, ignotus est modus. Siquidem inæqualis est conuersio Solis ab vno cardine ad similem alterum, ac modò maior, modò minor; vt in Theoricis ostenditur. Verùm medius quidam, & inter extrema temperatus ambo, Tropicus annus est, qui dierum spatio definitur 365, horarum 5, 49′, vt in IV. de Doct. Temp. cap. 36 probauimus.

Iulianus annus. Posterioris generis annus Iulianus dicitur, quòd eum Iulius Cæsar communem ad vsum Romani orbis transtulit, qui diebus constat 365, horis præcisè 6. Horæ tandiu differuntur, dum collectæ diem efficiant. Id quarto quoque vertente anno fit. Ideo quinti initio dies vnus accedit ad summam, qui bisextilis vocatur; quòd ante 6 Cal. Martias inseritur, ac bis, sexto Calendas vsurpatur.

Tropicus annus. Igitur cœlestis annus, siue Tropicus, Iuliano minor est scrupulis horariis 11, cuiusmodi hora sexaginta continet, dies verò, 1440′. Vt igitur scias quot annorum spatio dieivnius antecessio colligatur in anno Iuliano, diuide 1440′ per 11′, efficies

annos 131 ferè, hoc est 130 $\frac{10}{11}$ quo interuallo Tropici anni caput Iulianum anteuertit. Fingatur enim Solis ingressus in Æquinoctij punctum hoc anno competere in mediam noctem, quæ inter 20 & 21 Martij diem intercedit: ab eóque momento ambo anni, Tropicus, & Iulianus incipiant. Post annos 131, æquinoctium cadet in mediam noctem, quæ est inter 19, & 20 Martij. Post annos item 262, recidet in mediam noctem, quæ 18 & 19 diem dirimit. Post 393 annos denique, in eam, quæ inter 17, & 18 diem media est. Ita paulatim Tropici anni caput, cum annuo æquinoctij cardine, in anni Iuliani modo versus mensium initia reflectitur: dum interea Iulianus annus in statione sua perseuerat. quæ quidem rudi Minerua, non limata, & astronomica subtilitate differimus.

De anni castigatione, vide lib. 5. de Doct. Temp. & lib. 7. c. 12.

Non alia de caussa maiorum nostrorum memoriâ contigit, vt æquinoctiorum, solstitiorúmque puncta dies illos Iulianorum mensium, in quibus hactenus constiterant, paulatim relinquerent. Exempli caussa vernum æquinoctium sæculo Nicæno, hoc est post annum Christi 300, diem 20, ac 21 Martij obsidebat: qui posterior Ecclesiastica lege ad Paschatis negotium ciuili æquinoctio constitutus est. Post annos ferè 1300, deprehensum est æquinoctium idem obtinere dies Martij 10, & 11. (Quippe cardines isti in anno communi propter bi-

sextilem diem, vltro citróque fluctuant, ac biduum occupant.) Proinde anno 1582, quo Gregorij XIII auctoritate castigatus est annus, decem diebus expunctis, ad pristinas metas Nicæni sæculi, reditus est factus. Et vt deinceps euagari cardines illi desinant, ac certis diebus obsignentur, prouidit Calendarij Gregoriani conditor, vti singulis annorum centuriis vertentibus, dies vnus bisextilis omitteretur, quarta duntaxat excepta centuria, quæ bisextilem ex more retinet. Ita quadringentis annis tres tantummodo bisextiles perimuntur, quoniam non centum annis, sed 131 circiter dies vnus accrescit anno Iuliano, quo Tropicum superat. Vnde 393 annorum spatio triduum exoritur: quod facilitatis gratia per centurias dispensatur. Quæ res subtiliùs à nobis est disputata in v de Doct. Temp. & in vij, cap. xij.

Redeo ad Iulianum annum: cuius publicè recipiendi auctor fuit non Romanis solùm, sed plerisque populis Iulius Cæsar. Est verò illius descriptio cùm ad vsum expedita, tum rerum naturæ consentanea: siquidem Solis conuersionem quàm fieri potest proximè consequitur, & ad commendandam temporum memoriam est aptissima.

Quo fit, vt Chronicorum, & Annalium Scriptores eam anni formam adhibeant, non iis modò rebus explicãdis, quæ posteriores illius institutione sunt, sed antiquio-

ribus etiam, & ab ipso adeo orbis initio: quamuis alia tum anni forma; imo aliæ apud alias nationes exiſterent. Quocirca cùm Solis, exempli gratia, Lunæque defectiones; aut ciuitatum, regúmque bella, & eorum res geſtas ſuis annis, annorúmque tempeſtatibus aſſignant, Iuliano vtuntur anno, Iulianíſque menſibus; quaſi in vſu iam tum iſti fuerint; quod προληπτικῶς, & fictione quadam inſtituunt, quo noſtri faciliùs iſta percipiãt popularibus aptata ſpatiis, nec in variis diſcernendis annorum generibus lectorum fatigetur attẽtio.

De Lunari menſe, anno ſimplici, & compoſito, ſiue enneadecaëteride, & aureis numeris.

CAP. II.

Vide l. 7. de Doct. Temp. c. 8.

VT anni ſpatium conuerſione Solis, ſic menſtruum interuallum Lunæ circuitu deſcribitur. Is menſis eſt duplex. Nam orbem ſuum Luna peragrat diebus 27, horis 7, 43′, 7″. qui menſis periodicus vocatur. alter eſt Synodicus, quo Luna ab Sole digreſſa eundem aſſequitur. Siquidem eo ſpatio, quo ſuum orbem Luna conficit, ſuopte motu Sol aliquantum progreditur, hoc eſt gradus fere 27: quos proinde circulo ſuo tranſacto emetiri Luna debet, vt

terum cum Sole iungatur. Quare mensis iste lunaris diebus constat 29, horis 12, 44′, 3″, &c. Sed vt propius ad Solis circuitum, id est annum, lunaris motus accederet, duodecies replicatus iste mensis annum effecit dierum 354, hor. 8, 48′, 38″ circiter: qui lunaris annus dicitur. Ac tam menses, quàm anni lunares duûm generum esse dicuntur. Alij quippe sunt astronomici; alij populares. Astronomici sunt, quos exposuimus, qui supra dies, horas aliquot continent, horarúmque scrupula. Dies enim, siue τὸ νυχθήμερον, hoc est *spatium lucis atque noctis*, in horas 24: horæ singulæ in 60 scrupula prima: hæc in totidem secunda tribuuntur; atque ita deinceps. Ciuiles autem alternis dierum sunt 30, & 29, quasi singuli supra dies 29, horas colligant præcisè 12. quod superest de ratione scrupularia, id in horas collectum, ad diem complendum, certis annis extra ordinem accrescit. *Lunares menses duûm generũ.*

Huius generis anno lunari, qui simplex appellari potest, neque cum anno Solis implicatur, vtuntur hodiéque Arabes, Turcæ, ac Saraceni. quorum annus per Iuliani contextum euagatur, neque certam ad anni tempestatem illius caput adhærescit: vt in nostrate accidit, qui à bruma semper inchoatur. qua de re postea.

Plerique autem omnes populi, qui lunarem anni modum amplexi sunt, non eum simplicem adhibuerunt, sed cum Solari *Explicatur cycli Lunaris ratio.*

coniunctum, & communi aliquo velut inclusum orbe, atque constrictum. quem cyclum, ac periodum vulgò nominant. Ea, nondum ad plenum comperto Lunæ, Solisve circuitu, variè tentata est, ac multiplici annorũ interuallo finita: primum biennij: inde quadriennij, hoc est dieteridis, ac tetraëteridis. quasi vel biennio, vel eius duplo spatio Solis ac Lunæ rationes paria facerent. quod rudi sæculo persuasum esse Censorinus affirmat. Pòst octaëteris, id est octo annorum orbis, maximè placuit. qui ne ipse quidem satis accuratus esse deprehensus est. Ideo nouendecim annorum cyclus est inuentus, ísque omnium exactissimus habitus est: tanquam eo vertente annorum numero, amborum siderum ab eodem puncto ad idem fiat reuersio. Hic est ille decemnouennalis Lunæ cyclus, siue enneadecaëteris, cuius autor Græcis suis Meto fuisse dicitur: eámque cæteræ postea nationes asciuerunt; ac præsertim Christiani ad Paschalem celebritatem, & sacrorum ordinanda tempora transtulerũt. Eius ratio est eiusmodi.

Annus quilibet Iulianus dies colligit 365, horas 6. Summa hæc per 19 ducta dies efficit 6939, horas 18. Anni porro Lunares 19, diebus constant ferè 6732, horis 23, 24′, 5″. qui sunt menses Lunares, siue syzygiæ 228. Adduntur ergo septem menses eiusdem generis, qui certis annis simplicibus additi, intercalares, Græcis ἐμβολιμαῖοι

vocantur. Septem Lunares syzygiæ dies conficiunt 206, horas 17, 8' 22". Ea ad menses 228 addita dant dies 6939, 16, 32', 27". quæ in totum syzygias Lunares conficiũt 235. Hæc est Lunaris enneadecaëteris, siue cyclus decemnouennalis, qui Iulianis 19 annis minor est hora 1, 27', 32" circiter. Quocirca annis 19 vertentibus non fit præcisa peræquatio motuum vtriusque sideris; neque Luna ad idem diei punctum reuertitur, vnde erat progressa: sed hora 1, 27', 32" anteuertit pristinã epocham. quod discrimen diu neglectum à Calendarij artificibus paulatim maximam labem in Nouiluniorum, ac Pleniluniorum calculos inuexit. Quippe anno 1582, quo Fasti ab Gregorio XIII correcti sunt, antecessio Lunaris deprehensa est quatridui circiter à tempore Nicænæ Synodi, in annis 1257, quę sunt enneadecaëterides paulo plus 66.

Sed antiqui computorum artifices, vt Beda, cæterique deinceps, partim ignorata, partim dissimulata hac differentia; neomenias Lunares ad eosdem, in quibus primùm erant collocatæ, dies adhærere putabant. quas quidem hac ratione descripserunt in Calendario Romano. Initio à quocumque anno facto; vt, exempli gratia, ab eo qui Nouilunium exhibet Ianuarij 23, Februarij 21, Martij 23, & ita deinceps; iis diebus in margine Calendariorum adscripserunt notam 1. Anno sequente animaduerterunt neomenias vndecim circiter die- *Aureorũ numerorum dispositus, de quo vide, lib. 6. de Doct. Temp.*

bus antegressas cadere in Ianuarij 12, Februarij 10, Martij 12. (Nam 11 ferè diebus in mensibus singulis priorem neomeniam posteriores anteuertunt in anno Romano.) Ad hos itaque dies in Calendario numerum 2 adnotarunt. Sic anno tertio, quarto, & sequentibus, quos in dies cadere nouam Lunam mensibus singulis obseruabant, iis diebus numeros 3, 4, &c. apponebant, vsque ad 19. Quippe post 19 annos vertentes, neomeniæ rursus ad caput pristinum relapsæ, Ianuarij 23, Februarij 21, Martij 23 diem repetebant; eodémque tenore insequentibus annis constitutas semel priori enneadecaëteride metas per orbem lustrabant. Hi numeri in Calendario notati aurei vulgò dicebantur.

De Cyclo Solari, ac literarum Dominicalium serie. tum de triplici cyclo, Solis, Lunæ, & Indictionis, quatenus ad annorum characteres adhibentur.

Cap. III.

Vide l. 2. de Doct. Temp. cap. 3.

SOLIS ab vno cardine ad eundem conuersio annuo interuallo circunscribitur. Annus Romanus, siue Iulianus ordinarius, & communis, diebus constat 365. quibus

quarto quoque vertente anno dies vnus accrescit: quem 6 horæ appendices quater ductæ colligunt. Eum bisextilem appellant, quia 6 Kal. Martias insinditur; ac tunc, eodem repetito die, bis sextus Calendas pronuntiari solet. Iam verò dies illi 365 per septem distributi hebdomadas conficiunt 52, & vnum diem superfluum. Ita fit vt, quia per ferias 7 annus euoluitur; quæ per totidem literas A, B, C, D, E, F, G, exprimuntur; à quacumque earum annus incipiat, in eâdem literâ, feriâve terminetur. Ac si bisextilis nullus esset annus, orbis τῶν ἑπταζῶν, siue hebdomadicus, septem annis absolueretur: atque ita singulæ per orbem literæ anni caput obtinerent, vicissímque Dominicam diem notarent. Vt si hoc anno litera Dominicæ diei sit A, sequenti erit G, tertio F, 4 E, 5 D, 6 C, 7 B. Quibus peractis, ad primam A fiet reuersio; ac reliquæ deinceps eodem tenore decurrent. Sed bisextilis dies æquabilem hunc interpellat cursum. Nam bisextilis annus non in eandem, vnde cœptus est, feriam desinit, sed sequentem. Proptereà orbis iste literarum Dominicalium, quater septem, hoc est 28 annis explicatur, quibus earum vicissitudo continetur. Hic est circulus, siue, vt vulgò loqui solent, cyclus Solis, vel literarum Dominicalium; quo absoluto, ad idem caput, eundémque deinceps literarum ordinem regredimur, ac quendam velut circulum repetimus: vnde cycli pro-

Cyclus Solis.	
Anni.	Literæ.
1	G F
2	C
3	D
4	C
5	B A
6	G
7	F
8	E
9	D C
10	B
11	A
12	G
13	F E
14	D
15	C
16	B
17	A G
18	F
19	E
20	D
21	C B
22	A
23	G
24	F
25	E D
26	C
27	B
28	A

fectum est vocabulum. Hic Cyclus Romano more ab anno bisextili sumit exordium, literisque G F. quæ quidem, vt & sequentes, technico isto versu memoriæ caussa comprehensæ sunt.

Gaudet, Francus, Equo, Dacus Cane, Barbarus, Arcu.

Duo sunt itaque primarij Cycli; alter Lunæ, qui 19 constat annis; quibus vertentibus, neomeniæ ad idem ferè principium, vnde erant profectæ, redeunt. alter Solis, annorum 28. quibus confectis idem literarum Dominicalium ordo retexitur. Præter hos, tertius quidam est Indictionum, annos habens 15. Indictionis origo quæ sit, nondum planè inter doctos conuenit: neque hoc loco diligentiùs attinet quærere. Tres isti commune hoc habent, vt appellentur Cycli non minùs anni singuli, quàm tota ipsa, quibus constant, annorum summa. Itaque cyclus 1, 2, 3, 4 Lunæ, est 1, 2, 3, 4 annus cycli decemnouennalis. quod idem valet in cæteris. Tribuuntur autem annis omnibus, ex Romanæ vsu Ecclesiæ, certi quidam triplicis illius generis cycli. Velut hoc anno, qui est Christi 1632, cyclus est Lunæ 18, Solis

17, Indictionis 15. Quibus constitutis facile est antecedentium annorum cyclos inuestigare. Diuidatur enim summa proposita per cyclos singulos, puta 19, 28, & 15. Hoc modo 1632 per 19, 28, & 15 partiti residuos faciunt 17, 8, 12. Desunt igitur ad cyclos anni 1632 proprios obtinendos, de Lunari 1, de Solari 9, de Indictione 3. Ex quo id efficitur, annum primum Christi notatum esse cyclo Lunæ 2, Solis 10, Indictionis 4. Indictionem Romano more à Kalendis Ianuariis auspicamur: quam Græci ab antecedente Septembri repetere solent. Eâdem methodo cuiusuis epochæ cyclos reperies, puta orbis conditi, vel Olympiadis; si annorum numerum teneas, qui ab illo principio ad fixum aliquem, & notum terminum extenditur. Vicissim autem inuentis anni primi peculiaribus cyclis, in quolibet interuallo, insequentium annorum cyclos propagare licet; si continuè ad priores vnitatem adiicias; donec cycli cuiusque summam absolueris. tum enim reditur ad caput. Vt in Solari cyclo cùm ad 28 perueneris, 1 repetes. in Lunari post 19. Hac ratione quilibet annus proprios habet cyclos, quibus veluti notis, & characteribus ab aliis secernitur. quo fit, vt characteres temporum à Chronologis nominentur.

De Periodo Iuliana, eiúsque ratione vsu, & vtilitate.

CAP. IV.

VT annorum singulorum proprij characteres, qui sunt cycli isti tres, promptu habeantur, quidam orbis annorum excogitatus est ex triplici illo cyclorum genere contextus. Etenim si 19, & In se ducantur, conficiunt anni 532. Ex 19, 28, & 15 in se multiplicatis, fiunt 7980. H posterior Periodus Iuliana dicitur; quon ad methodum anni Iuliani, eiúsque c clorum accommodata est ab auctore illi Scaligero: quam à Græcis ille mutuat est. Qui quidem Solis, ac Lunæ cyclos a ter numerant, ac Latini. de qua re nos al loco † disputauimus.

† l. 8 var. Dissert. ad Vranol.

Periodi Iulianæ ea ratio est, vt quilib illius annus suis cyclis præditus sit, cuiu modi omnes nullus alius annus in tota P riodo possidet. Exempli caussa, primus a nus Periodi habet cyclum Solis 1, Lunæ Indictionis 1. In annis totis 7980, nullu præter primum inuenies, cui tres isti co gruant cycli. Vsus illius opinione mai est in Chronicis, quæ ab orbe condito, alio quouis initio ante æram Christiana inchoantur. Etenim qui ex Hebraicis, L

tinisve Bibliorum codicibus annos computant ab orbe condito, in magna opinionum varietate versantur, vix vt vnus inueniatur, qui cum altero consentiat. Itaque cùm in hunc, vel illum mundi annum incidisse quippiam in Chronico aliquo legimus, nihilo fit in nobis scientia temporis illius accuratior, nisi antè sciscitati erimus, quot ab orbe condito ad eum Christi annum, in quo versamur, aut ad primum æræ Christianæ, numerandos annos censeat. quod in singulis auctorũ Annalibus, Chronicisque faciendum erit. Præterea cùm annorum, quibus historiæ, vel epochæ illigantur, varia sint exordia; ac nonnulli ab verna tempestate proficiscantur, vt anni vrbis Romę: alij ab Solstitio æstiuo, vt Olympiades: alij ab autumno, vt Iudaici, & Seleucidarum: alij à bruma, vt Iuliani: qui annum alium quàm Iulianum concipiet, quo res quæpiam acciderit; necesse erit explicet, vtrum ineunte anno illo, vel desinente contigisse velit, vt cum Iuliano comparetur. Hoc enim anni genere Chronologi hodie omnes vtuntur. Ea tam multiplex inquisitio morosa est, ac tricarum plenissima: quam is effugiet, qui Iulianam adhibebit periodum. quæ est eiusmodi, vt omnia Chronicorum omnium, quæ quidem ex Latinorum calculis instituta sunt, antecedat initia: adeóque quamlibet discrepantes Mundi epochæ suum in illa periodo situm obtineant. Atque vt res exem-

plo aliquo faciliùs intelligatur, quæratur annus exitus Israëlitarum ex Ægypto: de eo Chronologorum, vt variæ sunt opiniones, ita multiplex erit responsio, si ad annos orbis conditi reuocetur. Nam alius mundi annum definiet 2453, vt nos facimus; nec non Scaliger, & Caluisius: alius 2509, vt Temporarius: alius 2503, vt Cappellus. quæ qui didicerit, nihilo, quàm si nihil audisset, abibit doctior, nisi & hoc inquirendo de singulis expresserit, quot ab orbe condito ad annum primum Christi numerent annos: & vtrum primus ipse Christi annus includatur in summam, an ab ea excludatur. At qui annum certum Iulianæ periodi nominari audiet, nullo statim negotio cognoscet, quantum is ab nostra ætate, vel ab Christiana æra distet, nec interrogato opus amplius habebit.

In æra Christiana, quos annos Christi vocant, Latini omnes conueniunt. Quamuis enim de vero Natali Domini, hoc est anno, quo re ipsa natus est, magna sit inter eruditos Chronologos dissensio, omnes tamen annos Christi eodem modo computant, vt hic ipse, quo hæc scribimus, sit 1632 ab qualicunque epocha, & initio Christi, siue primus æræ istius annus natalem Christi reuera proximè consecutus fuerit, siue ad illum minimè pertingat. Quod nihil ad summam interest. Nam nihilo secius annorum procedit numerus.

Itaque caput illud annorum Christi,

quam æram Christianam nuncupant, velut limes & cardo Chronologiæ est, communisque terminus, in quem Chronologorum omnium ratiocinia, sic tanquam ab viarum diuortiis, & ambagibus in idem compitum deducta confluunt. Dixi hunc eundem primum annum Christi cyclo Solis præditum esse 10, Lunæ 2, Indictionis Romanæ, 4. Hi tres cycli in nullo alio Periodi Iulianæ totius anno reperiuntur, quàm in 4714. Si enim 4714 per 19, 28, & 15 diuidas, cyclos ipsos, quos dixi, residuos habebis. Quare ab initio Periodi ad primum æræ Christianæ, integri fluxerunt anni 4713. Nemo est autẽ ex Latinis Chronologis, qui mundi primordium non multo posterius hac annorum summa constituat. Nam fere 4000 annorum, vel, si fortè, centenis insuper, aut paullo amplius, interuallum istud definiunt. Ideo citra periodi Iulianæ principium Annalium omnium initia consistunt.

Quod si quis Periodum istam adhibere cunctabitur, poterit ad annos certò designandos ante æram Christianam, in hanc ipsam summas suas dirigere: hoc est annos numerare, quot æram Christianam id, quo de agitur, antecedat. Exempli caussa, prima Olympias celebrata est in Græcia anno Per. Iul. 3938. quibus vno minus deductis de 4713, habentur anni 776. Igitur annus primæ Olympiadis est septingentesimus septuagesimus sextus ante nata-

lem Christi vulgarem, qui in anno Per. Iul. 4713 collocatur. vel 777 retro numeratus ab anno 1 æræ Christi, qui est Periodi Iulianæ 4714. Hac nos putandorum annorum ratione hoc in libro sæpius vtemur, ne quid sit quod tyronem nostrum minus isti consuefactum periodo ab Chronologiæ studiis absterreat. Carebit tamen qui hanc periodum omittet præsenti illius fructu, vt per singulorum trium cyclorum summulas diuisi annorum numeri, cyclos eorum proprios exhibeant.

De anno Græco, præsertim Athenienſium, déque Octaëteride, & Enneadecaëteride Metonis, & Calippi periodo; cuius caput certa ratione constituitur, & ante Solstitium fuisse monstratur.

CAP. V.

ATHENIENSIVM ciuitas, ac pleraque omnis Græcia popularem annum ad Lunæ curricula direxit. quod in 1 de Doct. Temp. & in 4 var. Dissert. ad Vranol. accuratè demonstratum est. sed, vt erant initio rudes astronomiæ, menstruum interuallum Lunæ diebus 30 finiebant. vt

auctor est Geminus, aliique, † quorũ testimonio vsi sumus. Deinde paullatim annum suum castigantes, varios orbes, siue periodos excogitarunt, maximè Octaëteridas, & Enneadecaëteridas. Octaëteridas dierum fuisse 2922, quantæ sunt duæ tetraëterides anni Iuliani, sed alternis octaëteridibus triduum intercalatum esse, testis est Geminus. Ita in Heccædecaëteridem dies imputati sunt 5847. qui modus propè abest ab exacta heccædecaëteride Lunari, quæ est dierum 5847, hor. 1, 22′, 26″ in qua menses sunt Lunares 198. Vnde colligitur, conditorem Octaëteridis, si vera prodit Geminus, modum Octaëteridis finisse diebus 2923 $\frac{1}{2}$: sed priorem 2922, posteriorem 2925 esse voluisse. Sed cùm id Græci quærerent, vti cum Sole pariter ac Luna eorum annus congrueret, hoc non potuerũt octaëteridibus assequi suis. Nam dies 2922 ita 8 annos Iulianos explent, vt totidem Lunaribus minores sint die vno & horis paullo amplius 12. at dies 2923 $\frac{1}{2}$ Solares, siue Iulianos 4 annos excedunt eo interuallo, quo prior summa ab Lunaribus octo superatur. Græci porro, quandiu Octaëteridibus istis vsi sunt, quæ ab Luna minimũ aberrabant, eas identidem decurtasse, vt cum Solis rationibus exæquarent; aut quoquo modo deprauasse videtur. Nam si Heccædecaëteridas diebus 5847 perpetuò circunscriptas habuissent, non esset

† lib. 4. Differt. c. 2.

tanta labes anni ciuilis apud Athenienses consecuta, quantam Aristophanes in Nubibus ætate sua contigisse demonstrat, hoc est sub initiũ anni Metonici. Verùm identidem eos immutando corrupisse fastos suos, vt alterutrius cursum sideris assequerentur, fit ex eo verisimile. Ad extremum, ciuilem annum ex Metonis, & Calippi regulis emendarunt. Horum duorum periodi, illius, annorum 19, huius 76, propius cum vtroque sidere Græcorum conciliauêre tempora. Quæ omnia plenius habes explicata his in libris, quos de eo argumento scripsimus.

Olympiades. Apud Græcos nobilissima fuerunt Olympiadum interualla, quibus res gestas, & insignia quæque notare consueuerant. Ex 4 annis integris constabant: sic vt anno ineunte quinto ludi committerentur in Pisatide, quæ est Peloponnesi regio, ad Olympiam vrbem: vnde illi nomen acceperunt. Qua de re suo loco disputatum est.

Anni Græci principium olim, vt apparet, ab hiberno Solstitio sumptum est. Id arguit intercalaris mensis Posideon, qui circa illud tempus fuit: vt in citatis libris ostendimus. Postea caput anni ciuilis in æstiuum Solstitium transiit, ac tum Hecatombæon ordinem duxit: cuius neomenia Solstitium paucis interdum diebus antecedebat: plenilunium verò semper erat posterius. vt apparet ex Diagrãmate Cycli

Metonici, quod habes in 2 de Doct. Temp. cap. 13, & Calippici, cap. 20, quæ duo λογικῶς illîc à nobis instituta sunt. Cuius ratiocinationis hîc summa colligetur: vt ex ea constet, falsò à nonnullis existimari, neomeniam Hecatombæonis nũquam solstitij præcessisse cardinem.

Demonstratur Calippica Periodi epocha.

Scribit Geminus cap. 6, Græcos primùm vsos esse Octaëteride Lunari, in qua ter mensis intercalatus est, videlicet anno 3, 5, & 8. postea cùm vitium eius animaduertissent, auctore Euctemone, ac Philippo, (Metonem omisit) periodum instituisse annorum 19, in qua septies intercalabatur. Demum quod ne hæc quidem satis accurata esset periodus, Calippum alteram excogitasse annorum 76: in qua nihil prorsus immutauit de situ embolimorum mensium. Huius periodi Calippicæ fit mentio apud Ptolemæum libro 7, cap. 3, vbi quatuor Timocharidis obseruationes recenset illigatas anno Calippicæ primæ periodi 36, 37, 47, & 48. quarum typum edidimus in 6 Var. Dissert. ad Vranol. cap. 2. Ex quo demonstratum est annum 36 non fuisse intercalarem, neque 47, sed 37, & 48. Metonis annus primus cœpit anno 1 ineunte Olympiadis 87, qui fuit 433 ante æram Christi Per. Iul. 4282. Calippicæ verò periodi annus primus cœpit anno Per. Iul. 4384, qui est 331 ante æram Christi, & Olympiadis 112 annus tertius. Quocirca fuit centesimus tertius ab exordio Meto-

nici anni: & octauus adeo enneadecaë-
ridis Metonicæ. Vnde annus 36 Calip-
cæ periodi, fuit 5 enneadecaëteridis
annus 37 fuit 6. Item annus 47 Cali
fuit 16 Metonici cycli. ac denique 48
lius, huius 17. Igitur annus 6, & 17 in
neadecaëteride Calippi, & Metonis (
dem enim hac ex parte vtriusque fuit
scriptio, vt ait Geminus) intercalares f
runt: non, vt in octaëteride, 5. H
apparet intercalares à Metone consti
eos esse annos hos, 3, 6, 8, 11, 14, 17,
Anno 1 Metonis, Per. Iul. 4282, No
Iunium Athenis commissum est, medi
quidem Iunij 16, hora 0, 28′ in merid
no Attico: & Iulij 15, hora 13, 12′ à me
nocte: verum autem Iulij 15, hora 19,
Ideo in 16 Iulij congruebat: quia ineu
nocte contigit. Ergo Iulij 16 neomeni
1 cycli sui Meto statuit: non Iunij, qua
uis hæc solstitiali cardini vicinior es
Nam si priorem illam Iunij neomeni
eligeret, primo anno cycli intercaland
fuisset. alioqui secundus annus cœpi
Iunij 6, nimiúmque solstitij epocham
recessisset. Deinceps igitur annorum
terorum neomeniæ necessaria serie p
texuntur velut annus 2 iniit Iulij 6,
nus 3 Iunij 25: & ita porro, vt in 2
Doct. Temp. expressimus. in quo He
tombæonis neomenia semel 20 Iunij c
tigit, anno scilicet cycli 17. Quamobr
vera est ratio nostra, Hecatombæon

Atticum nonnunquam ante Solstitium cœpisse.

De annis Iudæorum, Arabum, & Ægyptiorum.

CAP. VI.

IVDÆI Lunari hodie vtuntur anno, ᵃ cyclóque decemnouennali. sed vtrum Mosis tempore idem instituerint, nihil è sacris libris idoneè potest colligi. Nam Moyses Lunæ, Lunarísve mensis, cùm de solennibus festis agit, nusquam meminit, sed primum tantummodo, vel septimum mensem nominat. Nihilominus verisimile est Lunæ ab illis habitam esse rationem. quod eos fecisse consentiunt omnes, postquam Seleucidarum iugum acceperunt, hoc est post Alexandri M. tempora. Vt autem apud nos duplex anni primordium est; alterum ciuile, à Ianuario; alterum Ecclesiasticum à mense Paschali. sic illi ciuilem annum auspicati sunt à Tisri mense Lunari autumnali: Ecclesiasticum, à Nisan verno mense.

ᵃ Vide l. 2. de Doct. Temp. c. 4 2. & l. 7. cap. 17. & seq. & Var. Diss. lib. 3. c. 1.

Arabes iidem lunarem annum obtinent; & eorum imitatione Turcæ. Sed in eo à Iudæis, Græcisque discrepant, quod hi annum lunarem non simplicem, hoc est periodi aexibus absolutum, sed cum Solis

rationibus implicatum adhibent. Nam c
cennouennalem cyclum vſurpant. Aral
cus annus ſimpliciter lunaris eſt, nulla Sc
habita ratione; ideóque intercalationis e
pers. Anni omnes diebus conſtant 354, h
ris 8, 48′. Ex horis & ſcrupulis dies col
gũtur, qui opportunè inſerti annos aliqu
ὑπερμέρους, abundantes, conſtituunt, dier
355. Ita fit vt primus illorum menſis, qui
Muharram, nullam certam in anno Iulia
ſedem habeat; ſed quotannis anteuer
ac totum anni noſtri contextum peragr
vt modò in vernum tempus, modò in æ
uum incidat; aliàs autumnale, vel hib
num occupet. De quibus actum eſt plen
ſimè in 2, & 7 de Doct. Temp.

Ægyptij deſultorium perinde annu
vt Arabes, ſed alterius, quàm iſti, gene
aſciuerunt, nimirum propemodum ſo
rem. Diebus enim conſtabat præcisè 3
ſine vllo biſextili. Quo fiebat, vt, qua
quoque anno vertente, primus anni di
quem Thoth nominabant, vnum diem
eciparet in anno Iuliano; & in annis 1
dies illius peruagatus omnes, priſtinam
epocham rediret. Exempli cauſſa, incip
annus Ægyptiacus hoc anno Chriſti 1
à Calendis Ianuariis; anno 1636 ordie
à Decembris 31, atque ita porro. dor
poſt annos 1461, iterum à Cal. Ianu. or
tur. Hac anni forma vſi ſunt Ægypt
vſque ad cladem Antonij, & Cleopat
quando cum iugo Romano formam q

quæ illorum anni receperunt. Vide lib. 7. de Doct. Temp. c. 16, & 10 c. 71, & huius operis lib. 5, c. 21. Hoc in anni genere celeberrima est epocha Nabonassari; quam à Chaldæis traditam obseruarunt Ægyptij: de qua cùm in lib. 3, 7, & 9 de Doct. Temp. tùm infra lib. 3, cap. 3 diximus.

De Chronologica annorum methodo, ac primùm de Cyclorum tractatione.

Cap. VII.

HÆc de annorum variis generibus, quantum satis erat, præfati, nunc methodum aggrediemur, quæ Chronologiæ tironibus in promptu esse debet; vti computandorum temporum certam rationem ineant; & in hac arte tractanda cùm errorem caueant ipsi, tùm ab aliis admissum deprehendant, & corrigant. Sed hoc ante omnia tenendum est, Latinos omnes, qui post Iuliani anni conditum rem Chronologicam attigerunt; hac anni forma vti consueuisse, eámque vetustissimis applicare temporibus, quibus nondum hic annus erat institutus: quod & nos illorum exemplo faciemus. Etenim cùm & de anno mundi primo, & de reliquis deinceps agemus; exponemúsque quid in quoque gestum sit, & qua illius in parte; puta verno, vel æstiuo tempore; non alios, quàm

Iulianos adhibebimus ; perinde ac si
vide l.7. de Doct. Temp. cap.1. vsum recepti iam tum fuissent. Est en
hæc anni ratio omnium exquisitissima,
tractatu facillima : quæ & ad popular
vsum apta præ cæteris est, & ad exact
Solis cursum quàmproximè accedit ;
vt nulla ciuilis anni forma propius ill
possit attingere. Quocirca methodum
stram ad eum annum adiungemus. in
cyclorum prima est inuestigatio. Ad h
porro certum aliquid & confessum in
omnes eligere oportet, in quo velut
dem figamus, & vnde in anteriora q
libet tempora, vel posteriora liceat
currere. Eiusmodi sit annus ille, qui æ
Christi communem proximè antece
postquem anni ad hoc tempus, quo h
scribimus, elapsi sunt 1631. atque h
ipsum communis Natalis annum appe
mus. Quippe Decembri exeunte, pr
mè ante æræ Christi principium, na
vulgò ponitur Christus. Qui igitur e
cham Christi communem præcessit ann
huic cyclus imputatur, Solis 9, Lun
Indictionis 3, Romano more, hoc est
gulorum initio ab Calendis Ianuariis
cto. Quibus constitutis methodus ita
cedet.

Edito quolibet anno æra alicuius,
clos eius inuestigare.

ANNVS iste vel annum communis
talis Christi præcedit, vel cum sec

tur. Si sequitur; vide quoto Christi anno illius initium cœperit : & quod consequens est ; quos cyclos habeat. Tum ad numerum annorum propositum cyclos illos inuentos vnitate minus adiice. Summa per qualemcumque diuisa cyclum, dabit eum qui postulatur. Exemplum. Scire libet quibus cyclis præditus sit annus Diocletiani 93, cuius meminit Ambrosius Epistola 83, lib. 10. Quoniam ergo primus annus Diocletiani cœpit anno Christi 284 circa autumnum, vti postea demonstrabitur; inueniendi primo cycli sunt anni Christi 284, adiectis ad cyclum Lunæ obtinendum 1, ad Solarem 9, ad Indictionem 3. Proinde 285 per 19 (quæ est Lunæ periodus integra) diuisis, reliqui fient 0, id est 19. Diuisis iisdem 284 & 9, hoc est 293 per 28 Cycli Solis, relinquuntur 13. Denique si adiectis 3 ad 284, summa 287 per 15 partita fuerit, residui erunt Indict. 2. Ergo annus 1 Diocletiani cœpit Cyclo Lunæ 19, Solis 13, Indictionis 2. Quibus, vno minus, singulis ad propositum annum æræ Diocletianeæ additis, summa per quemque diuisa cyclum, dabit id quod quæritur. Nam si ad 93 adiicias 18, & summam 111 per 19 diuidas, habebis cyclum Lunæ 16. Si 12 ad 93 accedant, summa 105 per 28 partita residuos faciet 21. Demum 94 per 15 distributa relinquunt 4. Igitur annus 93 Diocletiani cœptus est ab autumno anni illius, qui cyclos habuit, Lunæ 16, Solis 21,

Iulianos adhibebimus; perinde ac si
Vide l.7. de Doct. Temp. cap.1. vsum recepti iam tum fuissent. Est en
hæc anni ratio omnium exquisitissima,
tractatu facillima: quæ & ad populare
vsum apta præ cæteris est, & ad exact
Solis cursum quàmproximè accedit;
vt nulla ciuilis anni forma propius ill
possit attingere. Quocirca methodum
stram ad eum annum adiungemus. in c
cyclorum prima est inuestigatio. Ad ha
porro certum aliquid & confessum in
omnes eligere oportet, in quo velut
dem figamus, & vnde in anteriora qu
libet tempora, vel posteriora liceat
currere. Eiusmodi sit annus ille, qui æra
Christi communem proximè antece
post quem anni ad hoc tempus, quo h
scribimus, elapsi sunt 1631. atque hu
ipsum communis Natalis annum appel
mus. Quippe Decembri exeunte, pro
mè ante æræ Christi principium, na
vulgò ponitur Christus. Qui igitur e
cham Christi communem præcessit ann
huic cyclus imputatur, Solis 9, Luna
Indictionis 3, Romano more, hoc est
gulorum initio ab Calendis Ianuariis
cto. Quibus constitutis methodus ita p
cedet.

Edito quolibet anno æræ alicuius, c
clos eius inuestigare.

ANNVS iste vel annum communis
talis Christi præcedit, vel cum seq

tur. Si sequitur; vide quoto Christi anno illius initium cœperit : & quod consequens est ; quos cyclos habeat. Tum ad numerum annorum propositum cyclos illos inuentos vnitate minus adiice. Summa per qualemcumque diuisa cyclum, dabit eum qui postulatur. Exemplum. Scire libet quibus cyclis præditus sit annus Diocletiani 93, cuius meminit Ambrosius Epistola 83, lib. 10. Quoniam ergo primus annus Diocletiani cœpit anno Christi 284 circa autumnum, vti postea demonstrabitur; inueniendi primo cycli sunt anni Christi 284, adiectis ad cyclum Lunæ obtinendum 1, ad Solarem 9, ad Indictionem 3. Proinde 285 per 19 (quæ est Lunæ periodus integra) diuisis, reliqui fient o, id est 19. Diuisis iisdem 284 & 9, hoc est 293 per 28 Cycli Solis, relinquuntur 13. Denique si adiectis 3 ad 284, summa 287 per 15 partita fuerit, residui erunt Indict. 2. Ergo annus 1 Diocletiani cœpit Cyclo Lunæ 19, Solis 13, Indictionis 2. Quibus, vno minus, singulis ad propositum annum æræ Diocletianeæ additis, summa per quemque diuisa cyclum, dabit id quod quæritur. Nam si ad 93 adiicias 18, & summam 111 per 19 diuidas, habebis cyclum Lunæ 16. Si 12 ad 93 accedant, summa 105 per 28 partita residuos faciet 21. Demum 94 per 15 distributa relinquunt 4. Igitur annus 93 Diocletiani cœptus est ab autumno anni illius, qui cyclos habuit, Lunæ 16, Solis 21,

Indict. 4. Si annus quæsitus communi Christi natali sit anterior, summam annorum, qui ab æræ propositæ initio ad natalem putantur, diuide per integras periodos tres. quod residuum erit nisi cyclos, qui natalis illius anni proprij sunt, exhibeat, hoc est Lunæ 1, Solis 9, Indict. 3, adde quantum necesse est, vt cyclos istos conficias: quicquid addideris, vnitate auctum, dabit cyclos anni illius, vnde proposita æra proficiscitur. quibus inuentis, eâdem, qua suprà vsi sumus, ratione anni quæsiti cyclos erues. Cuiuscumque porro cycli, diuisione facta, numerum natali Christi anno peculiarem residuum feceris, scito primum epochæ illius cycli esse 1.

Exemplum: Quærantur cycli proprij anni ante Christum 3983. Diuisa hac summa per 19, 28 & 15, restant 12 cycli Lunaris, Solaris 7, Indictionis 8. Atqui anno ipsi natali Christi Cyclus conuenit Lunæ 1, Solis 9, Indictionis 3. Vt igitur hos efficiamus, addendi sunt ad residuas summas, Lunaris quidem cycli, 8: ita enim ex 12, & 8 fient 20, de quibus integra periodo subtracta supererit 1. Solaris verò 2, vt fiant 9. ad 8 verò Indictionis adde 10, vt confiant 18. de quibus dempta integra periodo Indictionum, restabunt 3. Igitur primus annus de summa 3983, cyclum habuit Lunæ 9, Solis 3, Indictionis 11. additis videlicet vnitatibus ad singulos resi-

duos cyclos ex diuisione per periodos integras primò facta.

Rursus, inuestigentur cycli proprij anni 4713 ante communis natalis annum. Diuisa annorum proposita summa per 19, restat 1 cycli Lunaris; per 28, restant 9 Solaris; per 15, restant 3 Indictionum, qui sunt peculiares cycli anni natalis Christi. Igitur primo anno illorum 713, cœpit Cyclus 1 omnium trium periodorum.

Methodus eorundem Cyclorum in Juliana periodo.

CAPVT VIII.

IVLIANA periodus, de qua capite 4 diximus, constat è tribus cyclis, seu periodis, Solis, Lunæ, & Indictionis in sese inuicem ductis. Quare omnes anni, quibus tres illi attributi sunt cycli, sedem in illa periodo certam obtinent; quam hoc pacto inuestigare licet.

1 Ex dato cyclo Solis, additis 28, si opus est, detrahe Lunæ datum cyclum, & per residuum multiplica numerum 56. Quod inde productum erit, addito illo ipso numero, è quo facta subtractio est, & abiectis 532, quoad fieri poterit, exhibebit annum Victorianæ periodi, in quem cycli duo propositi, Solis, ac Lunæ congruunt.

2 Posteà ex anno eodem illo Victorianæ

periodi subtrahe datam Indictionem;&
siduum partire per 15. quod reliquum di
sionis erit, duc in 1064. tùm producto
de superiorem annum Victorianæ peric
Summa amborum, abiectis 7980 quo
fieri poterit, erit annus Periodi Iulianæ
petitur.

Exemplum. Quæritur annus Periodi
in quem cycli cadunt, Solis 9, Lunæ 1, In
ctionis 3. Imprimis Lunæ Cyclum 1 dec
è cyclo Solari dato 9. residuum 8, duc
56. fient 448: quibus adde 9, & summa
est annus Victorianæ periodi qui quærit
cyclis duobus præditus, Solis 9, Lunæ 1.

Pòst de annis 457 aufer Indictionem
tam 3. residuum 454 diuisum per 15 reli
quet 4. per hoc multiplica 1064, & pr
ducto 4256, adde 457. confiet annus P
Iul. 4713, cui cycli tres propositi comp
tunt.

Demonstratio methodi illius. Huius methodi facilis est ἀπόδειξις.
enim si numerum quemlibet cyclos a
quot integros minus vnitate continente
per alium numerum cyclo minorem int
gro multiplices, productum ab cyclis int
gris tantum deficit, quantus est multip
cans numerus. Numerus 56 constat c
clis Solis integris duobus: Lunares ve
cyclos tres colligit vnitate minus. Igit
si per residuum dati cycli Solaris, abl
to videlicet Lunari dato, numerum istu
multiplices; productus numerus tot vn
tatibus ab cyclis Lunaribus absolutis d

ficiet, quot sunt in multiplicante, qui est 8. Nam 448 per 19 diuisa reliqua faciunt 11, quæ ab enneadecaëteride distant numero 8. Proinde si ad 448 adiicias 9, compensabis defectum illum postremæ enneadecaëteridis, ac superflua erit vnitas, qui est propositus in quæstione Lunæ cyclus.

Quod ad Indictionis methodum spectat, numero vtimur 1064, in quo supra Lunæ Solisque cyclos integros redundat nihil: ad explendos verò indictionis cyclos vnitas deficit. Itaque si hæc ipsa 1064 multiplices per residuum anni Victoriani data Indictione multati, & per 15 diuisi, quod est 4; productum 4256 ab integro cyclo Indictionis 4 vnitatibus aberit. Siquidem 4256 per 28, & 19 diuisa, nihil residui faciunt: per 15 verò partita relinquunt 11, quæ ab 15 distant numero 4. Igitur si ad 4256 accedant 457, quæ supra integros Lunæ cyclos habent superfluum 1; supra Solares, 9; supra Indictiones absolutas, 7; hic ipse numerus 7, non solùm compensabit defectum alterius summæ, quæ, minus 4, Indictionum cyclos absolutos dabat: sed præterea excurrentes habebit 3, quæ est Indictio data. Summa igitur ex ambobus conflata numeris 4256, & 457, nimirum 4713, annus est Periodi Iulianæ, qui petitur; quique per cyclos tres distributus residua dabit Solaris, 9, Lunaris 1, Indictionis, 3.

Quòd si compendiosiùs annum quempiam in Iuliana periodo ex datis Solis & Lunæ Cyclis, seposita Indictione, voles deprehendere: ita procedes. Inuento anno, quem in periodo Victoriana annorum 532 occupant duo cycli propositi, ex methodo proximè antè tradita; quotus ille annus est, totidem vnitates adiice ad annum periodi Iulianæ, vel ante Christum, quo posteriorem esse coniicis annum eum, qui quæritur. Quam in rem tabellam confecimus per annos 532 progredientem.

Tabula Periodorum Victorianarum.

Periodorum numerus.	Anni Per. Iulia.	Anni ante Christum & post Christum.	Anni Mundi.
o	o	4714	o
1	532	4182	o
2	1064	3650	334
3	1596	3118	866
4	2128	2586	1398
5	2660	2054	1930
6	3192	1522	2462
7	3724	990	2994
8	4256	458	3526
		Æræ Christi.	
9	4788	75	4058
10	5320	607	4590
11	5852	1139	5122
12	6384	1671	5654
13	6916	2203	6186
14	7448	2735	6718
15	7980	3267	7250

Periodus Victoriana ex 2 Cyclis, Solis, & Lunæ ductis inuicem contexitur. In tabella cola sunt 4. Primum numerum Periodorum continet, qui Iulianam componit. Nam 532 quindecies repetuntur in

Quòd si compendiosiùs annum quempiam in Iuliana periodo ex datis Solis & Lunæ Cyclis, seposita Indictione, voles deprehendere: ita procedes. Inuento anno, quem in periodo Victoriana annorum 532 occupant duo cycli propositi, ex methodo proximè antè tradita; quotus ille annus est, totidem vnitates adiice ad annum periodi Iulianæ, vel ante Christum, quo posteriorem esse coniicis annum eum, qui quæritur. Quam in rem tabellam confecimus per annos 532 progredientem.

Tabula Periodorum Victorianarum.

Periodorum numerus.	Anni Per. Iulia.	Anni ante Christum & post Christum.	Anni Mundi.
0	0	4714	0
1	532	4182	0
2	1064	3650	334
3	1596	3118	866
4	2128	2586	1398
5	2660	2054	1930
6	3192	1522	2462
7	3724	990	2994
8	4256	458	3526
		Æræ Christi.	
9	4788	75	4058
10	5320	607	4590
11	5852	1139	5122
12	6384	1671	5654
13	6916	2203	6186
14	7448	2735	6718
15	7980	3267	7250

Periodus Victoriana ex 2 Cyclis, Solis, & Lunæ ductis inuicem contexitur. In tabella cola sunt 4. Primum numerum Periodorum continet, qui Iulianam componit. Nam 532 quindecies repetuntur in

Iuliana periodo annorum 7980. Secundum annos exhibet Iulianæ periodi, in quos desinunt Victorianæ. Tertium annos habet ante Christianam epocham, vel post ipsam, in quibus Victorianæ periodi terminantur. Quartum annos mundi per 532 crescentes, quorum primus ex nostra sententia incipit à Cal. Ianuariis anni Per. Iul. 731.

Igitur propositis Cyclis Solis & Lunæ cuiuslibet anni, vt eius situm in Iuliana periodo reperias, annum priùs inuestigabis Periodi Victorianæ, in quem cadunt ambo cycli, ex methodo paullo antè tradita. Hunc annum adiunges ad proximè minorem Periodi Iulianæ in tabellæ colo 2. Exemplum: Scit aliquis, annum illum, quo natus vulgò ponitur Christus, cyclum Solis 9, & Lunæ 1 habuisse. Ex his duobus inquiratur annus illius proprius in Iuliana periodo. Per superiorem methodum annus iste deprehensus est in Victoriana periodo esse 457. Addantur ergo 457 ad aliquem numerum eorum, quos 2 colon exhibet; quem scilicet proximè minorem suspicamur anno illo, qui quæritur. Is erit 4256 Iulianæ periodi. Additis ergo 457 ad 4256, fiunt 4713 Periodi Iul. in quem cycli illi duo competunt. quod intelliges, si annos 4713, per 28, & 19 diuiseris.

Methodus annorum mundi, & ante Christum, & quomodo tam cycli ad eos accommodentur, quàm eorum in Juliana periodo situs inueniatur.

Cap. IX.

ANNORVM ab orbe condito summa tam varia est, & multiplex, vix vt vnus cum altero putandorum artifex temporum consentiat. Nos certis adducti rationibus, quas in libro sequenti proposuimus, ad æram vulgarem Christi numeramus annos ab orbis initio 3983: sic vt postremus horum ei respondeat, quem natali Christi vulgò præfiniunt. Etenim certus aliquis ac fixus annus statuendus est, in quo Chronologia nostra consistat: qui quidem extra controuersiam positus sit. cuiusmodi sunt anni æræ Christianæ; cuius agitur nunc annus 1632. De hoc enim putandi modo Christiani ferè omnes inter se conueniunt. Quocirca annus ille, à quo proximè æra Christi cœpta est; cuius in finem, ac Decembris 25 diem Natalis Christi vulgari opinione cecidit, communis est limes Latinorum omnium Chronologorum; in quem eorum calculi conspirant: vti suprà demonstrauimus.

Igitur quamcumque Chronologiam in manus sumpseris, vide quoto mundi anno

æræ Christianæ primum attribuat. Dein summam omnium annorum ad huius æ primordium lapsorum aufer ex annis I lianæ periodi 4713. residuum, vnitate a dita, dabit annum Iulianæ periodi, à q anni mundi proficiscuntur. Tum iisd Iulianæ periodi diuisis annis per 28, 19, 15, cyclos tres obtinebis, à quibus æ mundi incipit. Vt si de annis 4713 aufer 3983, restabunt 730. Igitur annus perio Iulianæ 731 primus est mundi in nost Chronologia. Diuisis 731 per 28, hab cyclum Solis 3. si per 19 diuidas, cycl existet Lunæ 9. si per 15, Indictio reliqu fiet 11. Quocirca ad annos mundi addit perpetua methodo annis cycli Solaris Lunæ 8, Indictionis 10, omnium deince annorum cyclos inuestigabis, si summa partiare per 28, 19, & 15.

In annis ante Christianam æram, qui i tertio colo Tabellæ Victorianæ posi sunt, mira est methodi facilitas. Datu enim quemlibet numerum annorum, quo rum vltimus sit ille, qui æram Christia nam ἀμέσως præcedit, aufer ex proxim maiori numero in colo tertio. residuun ad laterales numeros coli 2 additum, præ bebit annum Iulianæ periodi, cui primus annus congruit propositæ summæ. vel ad laterales coli 4 numeros adiungatur, dabit annum mundi. Vt quoniam primus annus Iphiti, siue Olympiadis primæ est 776 ante annum natalis communis Christi,

detrahe de 990, qui proximè maior est in colo 3, annos 776, reliqui erunt 214. quos si ad 3724 periodi Iulianæ, vel 2994 mundi laterales adiicias : fiet annus Periodi Iul. 3938, mundi 3208, quo prima Iphiti Olympias iniit. Quibus repertis, facilè cyclos tres ea, quam paulò antè tradidimus, methodo conficies.

De methodo annorum Eusebiani Chronici, & qua ratione ad Iulianam Periodum accommodari debent.

Cap. X.

EVSEBIANVM Chronicon annos numerat ab ortu Abraami; ac postea etiam Olympiadas adiungit. Sed non idem, opinor, cum Iulianis ciuile annorum adhibet initium. Etenim Antiocheni, Syrique cæteri ab autumno annos suos auspicati sunt; vt in 10 de Doct. Temp. cap. 62 demonstrauimus. quod ipsum & Eusebium instituisse probabile est, qui Cæsareæ in Palæstina degebat. Vt igitur Chronici illius epocham in anno Iuliano, eiúsque periodo statuamus, ac certam putandorum annorum methodum præscribamus ; anni aliquot eligendi sunt, qui cum Iulianis conferri, & exæquari faciliùs possint.

Iulianos adhibebimus ; perinde ac si in vsum recepti iam tum fuissent. Est enim hæc anni ratio omnium exquisitissima, ac tractatu facillima : quæ & ad popularem vsum apta præ cæteris est, & ad exactum Solis cursum quàmproximè accedit ; sic vt nulla ciuilis anni forma propius illum possit attingere. Quocirca methodum nostram ad eum annum adiungemus. in qua cyclorum prima est inuestigatio. Ad hanc porro certum aliquid & confessum inter omnes eligere oportet, in quo velut pedem figamus, & vnde in anteriora quælibet tempora, vel posteriora liceat excurrere. Eiusmodi sit annus ille, qui æram Christi communem proximè antecessit; post quem anni ad hoc tempus, quo hæc scribimus, elapsi sunt 1631. atque hunc ipsum communis Natalis annum appellamus. Quippe Decembri exeunte, proximè ante æræ Christi principium, natus vulgò ponitur Christus. Qui igitur epocham Christi communem præcessit annus, huic cyclus imputatur, Solis 9, Lunæ 1, Indictionis 3, Romano more, hoc est singulorum initio ab Calendis Ianuariis ducto. Quibus constitutis methodus ita procedet.

Vide l. 7. de Doct. Temp. cap. 1.

Edito quolibet anno æræ alicuius, cyclos eius inuestigare.

ANNVS iste vel annum communis natalis Christi præcedit, vel cum sequi-

tur. Si sequitur; vide quoto Christi anno illius initium cœperit : & quod consequens est ; quos cyclos habeat. Tum ad numerum annorum propositum cyclos illos inuentos vnitate minus adiice. Summa per qualemcumque diuisa cyclum, dabit eum qui postulatur. Exemplum. Scire libet quibus cyclis præditus sit annus Diocletiani 93, cuius meminit Ambrosius Epistola 83, lib. 10. Quoniam ergo primus annus Diocletiani cœpit anno Christi 284 circa autumnum, vti postea demonstrabitur; inueniendi primo cycli sunt anni Christi 284, adiectis ad cyclum Lunæ obtinendum 1, ad Solarem 9, ad Indictionem 3. Proinde 285 per 19 (quæ est Lunæ periodus integra) diuisis, reliqui fient 0, id est 19. Diuisis iisdem 284 & 9, hoc est 293 per 28 Cycli Solis, relinquuntur 13. Denique si adiectis 3 ad 284, summa 287 per 15 partita fuerit, residui erunt Indict. 2. Ergo annus 1 Diocletiani cœpit Cyclo Lunæ 19, Solis 13, Indictionis 2. Quibus, vno minus, singulis ad propositum annum æræ Diocletianeæ additis, summa per quemque diuisa cyclum, dabit id quod quæritur. Nam si ad 93 adiicias 18, & summam 111 per 19 diuidas, habebis cyclum Lunæ 16. Si 12 ad 93 accedant, summa 105 per 28 partita residuos faciet 21. Demum 94 per 15 distributa relinquunt 4. Igitur annus 93 Diocletiani cœptus est ab autumno anni illius, qui cyclos habuit, Lunæ 16, Solis 21,

Indict. 4. Si annus quæsitus communi Christi natali sit anterior, summam annorum, qui ab æræ propositæ initio ad natalem putantur, diuide per integras periodos tres. quod residuum erit nisi cyclos, qui natalis illius anni proprij sunt, exhibeat, hoc est Lunæ 1, Solis 9, Indict. 3, adde quantum necesse est, vt cyclos istos conficias: quicquid addideris, vnitate auctum, dabit cyclos anni illius, vnde proposita æra proficiscitur. quibus inuentis, eâdem, qua suprà vsi sumus, ratione anni quæsiti cyclos erues. Cuiuscumque porro cycli, diuisione facta, numerum natali Christi anno peculiarem residuum feceris, scito primum epochæ illius cycli esse 1.

Exemplum: Quærantur cycli proprij anni ante Christum 3983. Diuisa hac summa per 19, 28 & 15, restant 12 cycli Lunaris, Solaris 7, Indictionis 8. Atqui anno ipsi natali Christi Cyclus conuenit Lunæ 1, Solis 9, Indictionis 3. Vt igitur hos efficiamus, addendi sunt ad residuas summas, Lunaris quidem cycli, 8: ita enim ex 12, & 8 fient 20, de quibus integra periodo subtracta supererit 1. Solaris verò 2, vt fiant 9. ad 8 verò Indictionis adde 10, vt confiant 18. de quibus dempta integra periodo Indictionum, restabunt 3. Igitur primus annus de summa 3983, cyclum habuit Lunæ 9, Solis 3, Indictionis 11. additis videlicet vnitatibus ad singulos resi-

duos cyclos ex diuisione per periodos integras primò facta.

Rursus, inuestigentur cycli proprij anni 4713 ante communis natalis annum. Diuisa annorum proposita summa per 19, restat 1 cycli Lunaris; per 28, restant 9 Solaris; per 15, restant 3 Indictionum, qui sunt peculiares cycli anni natalis Christi. Igitur primo anno illorum 713, cœpit Cyclus 1 omnium trium periodorum.

Methodus eorundem Cyclorum in Iuliana periodo.

CAPVT VIII.

IVLIANA periodus, de qua capite 4 diximus, constat è tribus cyclis, seu periodis, Solis, Lunæ, & Indictionis in sese inuicem ductis. Quare omnes anni, quibus tres illi attributi sunt cycli, sedem in illa periodo certam obtinent; quam hoc pacto inuestigare licet.

1 Ex dato cyclo Solis, additis 28, si opus est, detrahe Lunæ datum cyclum, & per residuum multiplica numerum 56. Quod inde productum erit, addito illo ipso numero, è quo facta subtractio est, & abiectis 532, quoad fieri poterit, exhibebit annum Victorianæ periodi, in quem cycli duo propositi, Solis, ac Lunæ congruunt.

2 Posteà ex anno eodem illo Victorianæ

periodi ſubtrahe datam Indictionem;& re-
ſiduum partire per 15.quod reliquum di-
ſionis erit, duc in 1064. tùm producto a-
de ſuperiorem annum Victorianæ perio-
Summa amborum, abiectis 7980 quot
fieri poterit,erit annus Periodi Iulianæ q
petitur.

Exemplum.Quæritur annus Periodi I
in quem cycli cadunt,Solis 9,Lunæ 1,In-
ctionis 3. Imprimis Lunæ Cyclum 1 ded
è cyclo Solari dato 9. reſiduum 8, duc
56. fient 448: quibus adde 9, & ſumma 4
eſt annus Victorianæ periodi qui quæritu
cyclis duobus præditus,Solis 9,Lunæ 1.

Pòſt de annis 457 aufer Indictionem
tam 3. reſiduum 454 diuiſum per 15 reli-
quet 4. per hoc multiplica 1064, & pr
ducto 4256, adde 457. confiet annus P
Iul. 4713, cui cycli tres propoſiti comp
tunt.

Demonſtratio methodi illius. Huius methodi facilis eſt ἀπόδειξις. F
enim ſi numerum quemlibet cyclos a
quot integros minus vnitate continente
per alium numerum cyclo minorem int
gro multiplices, productum ab cyclis int
gris tantum deficit, quantus eſt multip
cans numerus. Numerus 56 conſtat c
clis Solis integris duobus: Lunares ve
cyclos tres colligit vnitate minus. Igit
ſi per reſiduum dati cycli Solaris, abl
to videlicet Lunari dato, numerum iſtu
multiplices; productus numerus tot vn
tatibus ab cyclis Lunaribus abſolutis d

ficiet, quot sunt in multiplicante, qui est 8. Nam 448 per 19 diuisa reliqua faciunt 11, quæ ab enneadecaëteride distant numero 8. Proinde si ad 448 adiicias 9, compensabis defectum illum postremæ enneadecaëteridis, ac superflua erit vnitas, qui est propositus in quæstione Lunæ cyclus.

Quod ad Indictionis methodum spectat, numero vtimur 1064, in quo supra Lunæ Solisque cyclos integros redundat nihil: ad explendos verò indictionis cyclos vnitas deficit. Itaque si hæc ipsa 1064 multiplices per residuum anni Victoriani data Indictione multati, & per 15 diuisi, quod est 4; productum 4256 ab integro cyclo Indictionis 4 vnitatibus aberit. Siquidem 4256 per 28, & 19 diuisa, nihil residui faciunt: per 15 verò partita relinquunt 11, quæ ab 15 distant numero 4. Igitur si ad 4256 accedant 457, quæ supra integros Lunæ cyclos habent superfluum 1; supra Solares, 9; supra Indictiones absolutas, 7; hic ipse numerus 7, non solùm compensabit defectum alterius summæ, quæ, minus 4, Indictionum cyclos absolutos dabat: sed præterea excurrentes habebit 3, quæ est Indictio data. Summa igitur ex ambobus conflata numeris 4256, & 457, nimirum 4713, annus est Periodi Iulianæ, qui petitur; quique per cyclos tres distributus residua dabit Solaris, 9, Lunaris 1, Indictionis, 3.

Quòd si compendiosiùs annum que-
piam in Iuliana periodo ex datis Solis
Lunæ Cyclis , seposita Indictione , vo
deprehendere : ita procedes. Inuento a
no , quem in periodo Victoriana annoru
532 occupant duo cycli propositi , ex m
thodo proximè antè tradita ; quotus i
annus est, totidem vnitates adiice ad a
num periodi Iulianæ, vel ante Christu
quo posteriorem esse coniicis annum eu
qui quæritur. Quam in rem tabellam co
fecimus per annos 532 progredientem

Tabula Periodorum Victorianarum.

Periodorum numerus.	Anni Per. Iulia.	Anni ante Christum & post Christum.	Anni Mundi.
0	0	4714	0
1	532	4182	0
2	1064	3650	334
3	1596	3118	866
4	2128	2586	1398
5	2660	2054	1930
6	3192	1522	2462
7	3724	990	2994
8	4256	458	3526
		Æræ Christi.	
9	4788	75	4058
10	5320	607	4590
11	5852	1139	5122
12	6384	1671	5654
13	6916	2203	6186
14	7448	2735	6718
15	7980	3267	7250

Periodus Victoriana ex 2 Cyclis, Solis, & Lunæ ductis inuicem contexitur. In tabella cola sunt 4. Primum numerum Periodorum continet, qui Iulianam componit. Nam 532 quindecies repetuntur in

Iuliana periodo annorum 7980. Secu
dum annos exhibet Iulianæ periodi ,
quos definunt Victorianæ. Tertium ann
habet ante Christianam epocham, vel p
ipsam, in quibus Victorianæ periodi te
minantur. Quartum annos mundi p
532 crescentes , quorum primus ex nos
sententia incipit à Cal. Ianuariis anni P
Iul. 731.

Igitur propositis Cyclis Solis & Lu
cuiuslibet anni , vt eius situm in Iulia
periodo reperias, annum priùs inuestig
bis Periodi Victorianæ , in quem cadu
ambo cycli, ex methodo paullo antè tr
dita. Hunc annum adiunges ad proxin
minorem Periodi Iulianæ in tabellæ co
2. Exemplum: Scit aliquis , annum illu
quo natus vulgò ponitur Christus, cyclu
Solis 9, & Lunæ 1 habuisse. Ex his du
bus inquiratur annus illius proprius in I
liana periodo. Per superiorem methodu
annus iste deprehensus est in Victoria
periodo esse 457. Addantur ergo 457
aliquem numerum eorum , quos 2 col
exhibet; quem scilicet proximè minore
suspicamur anno illo, qui quæritur. Is e
4256 Iulianæ periodi. Additis ergo 4
ad 4256, fiunt 4713 Periodi Iul. in que
cycli illi duo competunt. quod intellig
si annos 4713, per 28, & 19 diuiseris.

Methodus annorum mundi, & ante Christum, & quomodo tam cycli ad eos accommodentur, quàm eorum in Iuliana periodo situs inueniatur.

CAP. IX.

ANNORVM ab orbe condito summa tam varia est, & multiplex, vix vt vnus cum altero putandorum artifex temporum consentiat. Nos certis adducti rationibus, quas in libro sequenti proposuimus, ad æram vulgarem Christi numeramus annos ab orbis initio 3983: sic vt postremus horum ei respondeat, quem natali Christi vulgò præfiniunt. Etenim certus aliquis ac fixus annus statuendus est, in quo Chronologia nostra consistat: qui quidem extra controuersiam positus sit. cuiusmodi sunt anni æræ Christianæ; cuius agitur nunc annus 1632. De hoc enim putandi modo Christiani ferè omnes inter se conueniunt. Quocirca annus ille, à quo proximè æra Christi cœpta est; cuius in finem, ac Decembris 25 diem Natalis Christi vulgari opinione cecidit, communis est limes Latinorum omnium Chronologorum; in quem eorum calculi conspirant: vti suprà demonstrauimus.

Igitur quamcumque Chronologiam in manus sumpseris, vide quoto mundi anno

æræ Christianæ primum attribuat. Dein
summam omnium annorum ad huius æ
primordium lapsorum aufer ex annis I
lianæ periodi 4713. residuum, vnitate a
dita, dabit annum Iulianæ periodi, à q
anni mundi proficiscuntur. Tum iisde
Iulianæ periodi diuisis annis per 28, 19,
15, cyclos tres obtinebis, à quibus a
mundi incipit. Vt si de annis 4713 aufer
3983, restabunt 730. Igitur annus peric
Iulianæ 731 primus est mundi in nost
Chronologia. Diuisis 731 per 28, hab
cyclum Solis 3. si per 19 diuidas, cycl
existet Lunæ 9. si per 15, Indictio reliq
fiet 11. Quocirca ad annos mundi addit
perpetua methodo annis cycli Solaris
Lunæ 8, Indictionis 10, omnium deince
annorum cyclos inuestigabis, si summa
partiare per 28, 19, & 15.

In annis ante Christianam æram, qui
tertio colo Tabellæ Victorianæ posi
sunt, mira est methodi facilitas. Datu
enim quemlibet numerum annorum, quo
rum vltimus sit ille, qui æram Christia
nam ἀμέσως præcedit, aufer ex proxim
maiori numero in colo tertio. residuum
ad laterales numeros coli 2 additum, præ
bebit annum Iulianæ periodi, cui primu
annus congruit propositæ summæ. vel
ad laterales coli 4 numeros adiungatur
dabit annum mundi. Vt quoniam primu
annus Iphiti, siue Olympiadis primæ es
776 ante annum natalis communis Christi

detrahe de 990, qui proximè maior est in colo 3, annos 776, reliqui erunt 214. quos si ad 3724 periodi Iulianæ, vel 2994 mundi laterales adiicias: fiet annus Periodi Iul. 3938, mundi 3208, quo prima Iphiti Olympias iniit. Quibus repertis, facilè cyclos tres ea, quam paulò antè tradidimus, methodo conficies.

De methodo annorum Eusebiani Chronici, & qua ratione ad Iulianam Periodum accommodari debent.

CAP. X.

EVSEBIANVM Chronicon annos numerat ab ortu Abraami; ac postea etiam Olympiadas adiungit. Sed non idem, opinor, cum Iulianis ciuile annorum adhibet initium. Etenim Antiocheni, Syrique cæteri ab autumno annos suos auspicati sunt; vt in 10 de Doct. Temp. cap. 62 demonstrauimus. quod ipsum & Eusebium instituisse probabile est, qui Cæsareæ in Palæstina degebat. Vt igitur Chronici illius epocham in anno Iuliano, eiúsque periodo statuamus, ac certam putandorum annorum methodum præscribamus; anni aliquot eligendi sunt, qui cum Iulianis conferri, & exæquari faciliùs possint.

Anno Abraami 1973 C. Iulius Cæſar occiſus in Senatu ponitur, primo Olympiadis 184. ac ſequenti Octauianus Cæſar iniit. cuius anno 42 natum eſſe Chriſtum exiſtimat, tertio Olympiadis 194, Abraami 2015. paſſum verò ſcribit anno tertio Olympiadis 202, Abraami 2047.

Quoniam igitur Iulius Cæſar Eid. Martiis anni Varroniani ab Vrbe condita 710, cæſus eſt, Iulianæ editionis ſecundo, Per. Iulianæ 4670; ab inſequente anno Auguſti imperium putare orſus eſt Euſebius. cuius quadrageſimus ſecundus annus, vt Abraami 2015, ita Periodi Iulianæ numeratur 4712, quo tertius incepit Olympiadis 194. Proinde annus Euſebianus 1974 maiori ſui parte concurrit cum anno Iulianæ editionis tertio; Periodi itidem Iulianæ 4671. annus quoque Abraami 2015, cum anno Periodi Iulianæ 4712. Item additis ad natalem Chriſti Euſebianum annis 32, fit annus Abraami 2047, Periodi Iulianæ 4744, in quem annus incurrit editionis Iulianæ 76, vulgaris æræ 31, quo Coſſ. fuere Tiberius V, & Seianus; ac deſinente anno ſecundo Olympiadis 202, tertius occœpit.

Iam ſi annus Abraami 1974 reſpondet anno Iulianæ periodi 4671. & 2015 illius huius eſt 4712; illius denique 2047, huius eſt 4744, conſequens eſt annum pri-

mum Eusebianum concurrere cum anno Periodi Iulianæ 1698. Sed cùm Antiochenorum annus, &, vt verisimile est, Eusebianus, ab autumno antecedente cœperit, caput Eusebiani Chronici repetendum erit ab autumno anni Periodi Iulianæ 1697, ac perpetua methodo ad annos Eusebiani Chronici addendi erunt 1696, vt habeas initium annorum Abraami. Verùm quia maior Eusebianorum pars cum Iulianis sequentibus concurrit, adde 1697, vt annos eosdem Abraami, Periodi Iulianæ annis assignes, ducto à Calendis Ianuariis exordio. Exempli caussa, annus esto Abraami 2047, quo passus est Christus. Id euenit Martio mense, verno vtique tempore. Additis ergo 1697, confiet annus Periodi Iulianæ 4744, æræ communis 31, quem annum Epiphanius, aliíque Veteres Dominicæ passioni præfiniunt.

Annus primus æræ vulgaris, quem Dionysianum nuncupant, cœpit anno Eusebiano 2017, ad quem additi 1697, efficiunt annum Periodi Iulianæ 4714. Sic annus primus Olympiadum Iphiti ab Eusebio computatur 1241 ab ortu Abraami. Additis ex methodo annis 1697, conflatur annus Periodi Iulianæ 3938, quo reuera cœpta est Olympias prima.

Contra hæc obiici nonnulla possunt, ex

iis, quæ ad annum Paſſionis in Euſebiano Chronico notantur, de quibus ea conſule, quæ in 9 de Doct. Temp. cap. 1 diſſeruimus. Non enim diutius hærere in tricis iſtis operæ pretium ducimus.

Methodus annorum Iphiti, ſiue Olympicorum, Vrbis, & Iulianorum.

CAP. XI.

OLYMPICI ludi in Græcia quinto quoque ineunte anno magna frequentia celebrabantur in Piſatide Peloponneſi regione, quæ Elidi contributa erat, ad vrbem Piſam, ſiue Olympiam. Proinde Olympiades integra ſunt quadriennia. qui & anni Iphiti nominantur, ab Iphito, qui agonas illos inſtaurauit anno 777 ante æram Chriſtianam, Per. Iul. 3938, mundi 3208.

Horum computandorum methodus eſt eiuſmodi. Propoſita quauis Olympiade ſume antecedentes omnes proximè abſolutas, & earum numerum per 4 multiplica. Tum ad ſummam adiice reſiduos annos Olympiadis, de qua inſtituta quæſtio eſt. Totum deinde collectum adde annis Periodi Iul. 3937, vel mundi 3207. habebis annum vtriuſuis, quo quæſitus Olympia-

dis annus incœpit. Item de annis ante Christi natalem 776 subtrahe summam eandem vnitate dempta, si minor sit annis 776, adeóque Christi æram antecedat. Si enim posterior sit, per annos Per. Iul. vel mundi, quod voles efficies. Exemplum; Quæritur annus 2 Olympiadis 87, ante quem paucis mensibus bellum Peloponnesiacum iniit. Ducantur Olympiades 86 absolutæ in 4. fiunt 344. His adde 2, vt sint anni 346 Iphiti, siue à 1 Olympiade. Ad hunc numerum adiunge 3937, vel 3207. Existent anni Per. Iul. 4283, mundi 3553, quibus secundus annus 87 Olympiadis inchoatus est. Rursus annis 346, dempta vnitate, hoc est 345, deductis de 776, restant 431. Igitur anno 431 ante natalem Christi communem iniit Olympiadis 87 annus secundus.

Iam-verò inquiratur annus 2 Olympiadis 254, quo Censorinus scribebat. Multiplicatis 253 per 4 fiunt 1012. additis 2, anni fiunt Iphiti 1014. qui ad 3937 accedentes, efficiunt Iulianæ periodi annum 4951. ad annos mundi 3207 additi, faciunt 4221. Igitur anno Per. Iul. 4951, mundi 4221, Censorinus librum suum edidit. Detractis de Per. Iuliana, 4713, de annis verò mundi, 3983, fiet vtrobique annus æræ Christianæ 238.

Cùm autem primus annus Iphiti incidat in annum Per. Iul. 3938, quibus cycli competunt, Solis 18, Lunæ 5, Indict. 8,

perpetua methodo ad annos Iphiti 17, 4, 7, summa per sui generis cyclu uisa, quem voles ex tribus exhibebit.

Anni vrbis cō-dita. Annorum ab Vrbe condita duple tissimum ratio est. altera Varronian auctore Varrone dicta; altera, quam tolini fasti sequuntur, quæ vno anno re tardior est. Varroniana epocha congruit Olympiadis sextæ tertio e ti, sequente quarto; Periodi Iulianæ mundi 3231; ante natalem Christi, 75 pitolina anno mundi 3962, mundi ante Christum 752. Quocirca de Periodi Iulianæ si 3960 auferas, ha annos Vrbis Varroniani computi. tolini verò, si 3961 detrahas. Sic de mundi subtracti 3230, relinquunt a Vrbis Varronianos. sin 3231 subd obtinebis annos Capitolinos. Por annis ante Christi natalem summam a rum Vrbis detrahe. residuum vnitat ctum annus est ante Christum, in que cidit quæsitus annus ab V. C. in vtr computo.

Exemplum: Iulius Cæsar occisu anno Periodi Iulianæ 4670, mundi 3 Deductis de priore annis 3960, relin tur annus vrbis ex Varronis calculo Detractis autem 3961, existet annus C tolinus 709. Ex annis verò mundi a 3230: fiet annus Varronianus 710. A tis 3231, Capitolinus existet 709. Ru si de annis 753 subducas 710, & vnita

adiicias, residuus erit annus 44 ante natalem Christi, in quem annus 710 Varronianus incurrit. Quòd si 709 subducas de 752, & residuo accedat 1, fiet similiter in Capitolina ratiuncula annus 44.

Quòd ad Cyclorum methodum spectat, ad annos vrbis Varronianos adde cyclum Solis 12, Lunæ 8, Indictionis 15. Ad Capitolinos autem adde Solis cyclum 13, Lunæ 9, Indictionis 1, summa diuisa tres cyclos præbebit.

Anni Iuliani ab Iulio Cæsare dicti sunt, qui annum Romanum castigauit, & eam formam, qua hodiéque vtimur, instituit, vt post annos 4 dierum 365, vnus quinto incunte anno dies intercalaretur. Primus annus Iulianus à Calendis Ianuariis processit anni illius, qui 45 putatur ante communem Christi natalem, vt suo loco demonstrauimus, éstque Per. Iul. 4669, mundi, 3939.

Anni Iuliani.

Videl. 4. de Doct. Temp. c. 1, 2, & seq. & lib. 10, cap. 59, & seq. & huius operis lib. 3. c. 14.

Quare ad methodum anni Iuliani, adde annos Per. Iul. 4668, vel mundi 3938, ad annos Iulianæ editionis, vt eorum in Iuliana Periodo, vel annis mundi situ reperias, aut de annis Per. Iul. vel mundi, aufer eosdem numeros, vt annorum Iulianorum numerum assequare: Cyclos verò Solis 22, Lunæ 15, Indictionis 5 adiice ad numerum annorum Iulianorum, ac summam diuide per 28, 19, & 15. Exemplum: Censorinus refert se anno Iuliano 283 librum suum scripsisse. Adde 4668. fient anni Per. Iul.

4951. Vel mundi 4221, si adiicias 3938. De quibus ablatis 4713 Iulianæ Periodi, vel mundi 3983, reliquus erit annus Christi 238.

Methodus annorum Ægyptiacorum tam absolutorum, quàm cum epocha Nabonassari implicatorum.

Cap. XII.

Vide l. 7. de Doct. Temp. c. 13. & seq.

FIT annorum Ægyptiacorum, & Nabonassareorum crebra in Chronologorum scriptis mentio: quorum ideo scientia carere doctrinæ studiosus illius non potest. Horum annorum ea conditio est, vt quarto quoque vertente, caput anni retrò abeat, & vnum anticipet diem: ac demum post 1460 Iulianos annos, vel 1461 Ægyptiacos, ad eundem, vnde erat profecta, diem Iuliani mensis, neomenia redeat. Exempli gratia: primus dies Thoth (is primus est Ægyptiorum mensis) incipiat hoc anno Calendis Ianuariis. post annos 4, incipiet Decembris 31. post octo, Decembris 30. & ita deinceps. donec anno 1457 perueniat ad 2 Ianuarij: anno verò 1461 in Calendas Ianuarias rursus incurrat, expletis annis Iulianis 1460, qui sunt Ægyptiaci 1461 completi. Hinc annus iste vagus appellari consueuit. Accidit autem interdum, vt in eundem

annum Iulianum annorum duorum Ægyptiacorum incidant initia. Vt si bisextilis sit annus, & neomenia Thoth Calendas Ianuarias occupet. Tunc enim sequentis anni Thoth vltimum Decembris obsidebit. quandoquidem Iulianus iste annus diebus constat *366*.

Quemadmodum verò Iulianus annus, cùm simplex sit, diuersis ab exordiis sumitur; velut à mundi conditu, aut à Christi natali. sic Ægyptiacus, & vagus iste varias habere potest epochas. Quarum celeberrima est, & ab astronomis vsurpata veteribus æra Nabonassari, quam Ægyptij à Babyloniis acceperunt. Fuit enim Nabonassarus Chaldæorum Rex: ab cuius primordio Babylonij nouam æram instituerunt, qua cœlestes obseruationes suas eiusdem gentis astronomi consignarunt. † Eas Callisthenes Aristotelis discipulus cum Græcis, Ægyptiisque artis eiusdem peritis communicauit. Hinc apud Ægyptios æra Nabonassari originem accepit, solis cognita Mathematicis. cuius exordium cadit in annum Per. Iul. *3967*, Februarij *26*, feria 4, anno mundi *3237*, ante Christum 747. Anno *3969* Per. Iul. migrauit in *25* Februarij neomenia Thoth; quia bisextilis dies initium anni Ægyptiaci præcessisse ponitur. Anno *3973* transiit ad *24* Februarij, proximè post bisextilem diem. Anno *3977*, qui bisextilis fuit, neomenia Thoth incidit in 6 Calendas priores Martij, siue

† Vide infra l. 2. c. 17.

in ipsum bisextilem diem, feria 7. Sequente anno, 23 Februarij contigit, feria 1. ac deinceps altero quoque à bisextili anno vnum diem anteuertit. Anno demum Per. Iul. 4190, ineunte anno Nabonassari 224, transitum fecit ad Calendas Ianuar. Tum anno 4193 in iisdem Calendis constitit anno Nabonassari ineunte 227. Et quoniam bisextilis annus iste fuit, sequens annus Nabonassari 228 cœpit vltimo Decembris. Itaque duo anni Nabonassari in eodem Iuliano exordium ceperunt. Ex quo factum est, vt annorum Nabonassareorum numerus vno Iulianos excederet. De annis Per. Iul. 4194 detractis 3966, restant 228. Debuerat igitur annus Nabon. 228 incipere anno 4194. Atqui cœpit annus 229. propterea quod anno 4193 duo anni orsi sunt, nempe 227, & 228. Proinde de annis Per. Iul. deinceps non 3966, sed 3965 demendi erunt. Anno verò Per. Iul. 5653 rursus duo anni Nabonassarei in eundem Iulianum incurrent. Ideo ex annis Per. Iul. non 3965, sed 3964 eximentur, vt Nabonassareorum numerum assequare. Quod ipsum post annos 1460, quæ est Periodus Sothiaca, identidem facies. His velut fundamentis positis, annorum istorum methodum compendio trademus: si prius Ægyptiacorum mensium & Romanorum latercula descripserimus.

Laterculum Ægyptiacorum menſium.

Menſes Ægyptiaci.	Dies	Regulares
Thoth	0	0
Paophi.	30	2
Athyr	60	4
Choiac	90	6
Tybi	120	1
Mechir	150	3
Phamenoth	180	5
Pharmuthi	210	7
Pachon	240	2
Payni	270	4
Epiphi	300	6
Meſori	330	1
Epagomenæ	360	3

Laterculũ mẽſium Romanorum.

Menſes Romani.	Dies
Ianuarius	0
Februarius	31
Martius	59
Aprilis	90
Maius	120
Iunius	151
Iulius	181
Auguſtus	212
September	243
October	273
Nouember	304
December	334

Dato quolibet anno periodi Iulianæ inueſtigare quoto die Thoth incipiat.

CANON I.

IN tota periodo Iuliana anni ſunt quinque, qui neomeniam Thoth tam primo Ianuarij die, quàm vltimo Decembris exhibent. Sunt autem

1273, 2733, 4193, 5653, 7113.

qui inuicem diſtant interuallo annorum 4160.

Edito igitur anno quolibet Iulianæ periodi, in quo neomenia Thoth quæritur, detrahendus hic erit ex aliquo numero proximè maiore istorum quinque. residuum exinde per 4 diuidito. quotientem seruato; quem vnitate augebis, quoties post diuisionem aliquid superierit. Quod si nihil facta diuisione restat, vnitatem non adiicies, nisi quotiens non sit maior quàm 54. atque hic ipse quotiens, si opus fuerit, vnitate auctus, quem in diem Calendarij Iuliani desinet, in eum neomenia Thoth incurret. Exemplum: Esto annus Per. Iul. 3977, cuius Thoth quæritur. Deductis 3977 de 4193, supersunt 216; quæ per 4 distributa in quotiente dant 54 præcisè. Quare ad 54 adiicienda est vnitas. Nam Thoth cœpit die 55 à Cal. Ian. Rursus anno Periodi Iulianæ 4712 quæratur neomenia Thoth. Proximè maior annus est 5653. de quo subductis 4712, restant 941. Ea diuisa per 4 reddunt in quotiente 235. & vnum residuum est. Igitur Thoth cœpit die 236 à Cal. Ian. id est Augusti 24. vt ex laterculo mensium Romanorum colliges. in quo proximè minor dierum numerus est 212 ad Augustum adscriptus: qui indicat ante mensem Augustum proximè confectos esse dies 212 à Calendis Ianuar. Ablatis 212 de 236, restant 24. Ad hæc, inquiratur neomenia Thoth anno Per. Iul. 4155. De proximè maiore 4193, deductis 4155, restant 38, quæ diuisa per 4, habent

in

in quotiente 9, ac 2 reliqua sunt. Proinde neomenia Thoth incidet in Ianuarij 10.

Cautio. Post annum Christi 1582, quo Calendarium à Gregorio castigatum est, ad inuentum in anno Iuliano diem neomeniæ Thoth adde hoc sæculo dies 10, ac deinceps quot necesse erit, ex methodo Calendarij, de qua lib. 7 de Doct. Temp. cap. 12.

Edito quolibet anno Per. Iulianæ, scire quotus in eo æra Nabonassari annus incipiat.

CANON II.

OBSERVANDI sunt anni 4 in Iuliana Periodo,

3967, 4193, 5653, 7113.

quorum primus initium dedit epochæ Nabonassari; reliqui tres duos annos Nabonassareos inchoant singuli; vt suprà declarauimus. Proposito ergo quouis anno, vide in quod interuallum incidat, hoc est quo sit proximè minor. Si ad prius pertineat; sitque numerus annorum maior 3967, minor 4193; de summa proposita deme 3966; residuum erit annus Nabonassari. In 2 interuallo, detrahe 3965; in tertio, subtrahe 3964. Quæritur, exempli gratia, quotus annus Nabonassari cœperit anno Per. Iul. 4155, quo Cyrus orsus est. Pertinet hic an-

nus ad interuallum prius. Eſt enim maior 3967 minor 4193. Itaque de 4155 detrahe 3966, reſtabit annus Nabonaſſari 189, qui iniit anno Per. Iul. 4155. At annus 4540, quia ad ſecundum interuallum refertur, detractis 3965, relinquit annum Nabonaſſari 575. Huius Canonis ratio ex antecedentibus conſtat.

Datum annum Nabonaſſari ad annum Periodi Julianæ reuocare.

Canon III.

FIT id conuerſa ratione. Notatis 4 numeris,

1, 227, 1688, 3149,

tria interualla notentur. Si annus in primum reiicitur, adde illi 3966. Si ad ſecundum interſtitium ſpectat, adiice 3965. Si ad 3, adde 3964. Exempli cauſſa: annus Nabonaſſari 189, quia in primo interuallo locatur, adiunctis 3966, efficit 4155, quo cœpit propoſitus annus Nabonaſſari. At annus 575, additis 3965, dabit annum Per. Iul. 4540.

Poteſt ad annos mundi eadem methodus applicari; ſi prius conſtitueris quem in annum epochæ iſtius, anni Nabonaſſarei congruant.

Dato quolibet anno Ægyptiaco, vel Nabonassareo, eiúsque initio, reliquos menses inuestigare.

CANON IV.

AD diem neomeniæ Thoth in Iuliano Calendario fixum adde numerum ad eum mensem, quem inquiris, adscriptum. Summa integra; vel, si maior est quàm 365, eo detracto, quod residuum est, erit dies neomeniæ quam requiris. Verbi gratia, sit inuestiganda neomenia Pharmuthi anno Nabon. 189. Quoniam igitur neomenia Thoth ex Canone 1 cœpit Ianuarij 10, adiice 210 ad illum mensem adscriptos in laterculo. fient 220. Igitur 220 dies à Cal. Ianu. habet neomeniam Pharmuthi. quem ex laterculo mensium Romanorum inuenies esse Augusti 8.

Proposito aliquo anno Nabonassari feriam pronunciare, à qua incipit.

CANON V.

AD numerum annorum Nabonassari adde 3. Summa diuisa per 7, si quid residui faciat, erit hæc feria. Si nihil superfit, erit 7.

Exemplum : Quæritur in quam feriam incurrat neomenia Thoth anni 189 Nabonassari. Additis 3, summam 192 partire per 7, restant 3. Igitur neomenia Thoth cœpit anno Nabonassari 189, Per. Iul. 4155, feria 3. Et reuera anno illo fuit feria 1 Ianuarij 10, Litera Domin. A.

Inuento charactere, siue feria neomenia Thoth, reliquorum mensium, ac dierum characteres excerpere.

Canon VI.

IN laterculo mensium Ægyptiacorum, quod suprà descripsimus, in colo 5, habes regulares, hoc est feriarum numerum, qui cum charactere neomeniæ Thoth per præcedentem reperto, singulorum mensium ferias ostendit. Quæratur character mensis Pachon anno Nabonassari 189. Neomenia Thoth ex antecedenti canone cœpit feria 3. regularis Pachon est 2. Vtraque composita dant 5. Igitur neomenia Pachon incidit in feriam 5. Experiamur an vera sit methodus ista, ex comparatione anni Iuliani. Ex doctrina Canonis 4 neomenia Pachon incidit in 7 Septembris. Siquidem numerus 240 in laterculo mensium Ægyptiacorum ad-

scriptus ad Pachon, si ad neomeniam Thoth, quæ Ianuarij 10 occupauit, accedat, efficit 250. de quo numero deductus proximè minor in laterculo Romanorum mensium, qui est 243 ad Septembrem appositus, relinquit 7 ex doctrina canonis 1. Reuera autem Septembris dies 7 feriam 5 habuit. Nam litera Dom. fuit A.

Inuestigatis feriis initialibus mensium, cæterorum dierum ferias nullo labore consequeris. Memineris modo eandem feriam esse die mensis 8, 15, 22, 29, quæ primo fuit.

De methodo anni Ægyptiaci, ad Iulianum modum redacti, atque fixi.

Cap. XIII.

ALEXANDRINI, vt & Ægyptij reliqui, Antonio, & Cleopatra sublatis, vnà cum iugo Romanorum, etiam eorum annum acceperunt: hunc tamen quinquennio, quàm illud, posterius. † vt pleniùs alibi demonstrauimus. Ab illo tempore deinceps vagari popularis illorum annus desiit: sed Intercalationis fræno reuocatus est quarto quoque anno pristinam in sedem. Caput huius, siue neomenia Thoth, hæsit in Romani Augusti die 29, qui Decollatio-

Lib. 7. de Doct. Temp. c. 16.

† Vide 10. de Doct. Temp. c. 71.

ni Sancti Ioannis hodie dicatus est. Mensium eadem, quæ in vago, descriptio. Nam tricenarij sunt singuli; ex hisque 360 dies conficiuntur, quibus 5 adduntur in fine epagomenæ; quasi curtus mensis. & cùm bisextilis est annus, eæ sex numerantur. Intercalant autem Alexandrini non eodem anno, quo Romani, sed proximè antecedente, vt ex Ambrosij epistola 83 colligitur, in qua scribit anno 76 Diocletiani Pascha celebratum esse 28 Pharmuthi, 9 Cal. Maij, siue Aprilis 23. Annus 76 Diocletiani cœpit anno Christi 359 ab Augusto exeunte: idémque fuit in cursu sequenti anno Christi 360, quo Pascha incidit in Aprilis 23. Porro 28 dies Pharmuthi est 238 ab initio anni Ægyptiaci, siue à Neomenia Thoth. Igitur si à 23 Aprilis retrò putentur dies 238, calculus desinet in Augusti 30. Quippe bisextili anno dies sunt 114 à Cal. Ianu. ad 23 Aprilis. à 30 verò Augusti ad vltimum Decembris, sunt 124. quæ ambo componunt 238. Quare cùm neomenia Thoth in 30 diem Augusti Romani ceciderit, intercalatum fuerit oportet, ab Alexandrinis anno Christi 359, proximè ante Romanorum bisextilem. alioqui Thoth à 29 Augusti cœpisset. Methodus anni huius est, vt ad inuestigandum quemlibet mensem, eiúsve diem, ex laterculo mensium Ægyptiacorum suprà p. 43 descripto scias quotus sit dies iste ab anni capite, siue ab neomenia Thoth: tum numerum istũ adiice ad

dies 240 in reliquis 3 annis quadriennij Iuliani: in quarto verò; siue eo, qui proximè bisextilē antegreditur, ad 241. De summa aufer 365; vel 366, si bisextilis includatur: residuum erit dies quæsitus. Exemplum: Synesius epistola 13 denuntiatum esse Pascha refert in diem 19 Pharmuthi. Ex laterculo mensium Ægyptiacorum dies iste putatur 229 ab neomenia Thoth. Quoniam annus iste fuit Christi 412, bisextilis, proximè ante hunc intercalatum est Alexandriæ. Igitur adde 241 ad 229. & ex summa 470 deduc annum bisextilem 366, restant 104, quem ex laterculo mensium Romanorum intelliges esse Aprilis 14, quo reuera Pascha contigit anno 412, cyclo Lunæ 14, Solis 1, lit. G F.

Vt autem Ægyptiorum vagus annus vel absolutè tractatur, vel ad epocham aliquam adstrictus; cuiusmodi est Nabonassarea: sic annus fixus eorundem certis æris innectitur. Quales præcipuè sunt duæ, Actiaca, & Diocletianea. de quibus suis locis diximus.

Vtriusque methodus hæc erit. Vt annum Actiacum obtineas, adde ad annos Christi, 30. Siquidem æra Actiaca totidem annis Christianam excedit. Vt autem Diocletianam adipiscaris, deduc de annis Christi 283. residuum erit annus Diocletiani.

De Chronologiæ principiis, & characterismis annorum.

CAP. XIV.

VT artium doctrinarúmque cæterarum, ita Chronologiæ certa principia sunt; quibus in constituendis rerum gestarum annis vtitur, errorémque declinat. De his copiosè accuratéque disputatum est in Prolegomenis Operis de Doctr. Temp. præsertim Tomi 2. quæ legisse, ac perspecta penitus habere, multum studiosi artis istius intersit. Illic enim primùm illorum castigata est ratio; qui totum huius artis negotium in annis vtcumque consuendis, & ex historia digerendis putant consistere; ac Solis, Lunæque motus, nec non cyclorum, & characterismorum subtilitatem omnem, inutilem, ac superuacaneam existimant.

Contra quos tria genera principiorum esse contendimus, illius propria. Quædam enim ex Auctorum fide dignissimorum testimoniis petuntur: quæ sunt talia nonnunquam, vt vel ad ea ipsa, quæ sibi demonstratione persuaserint, minori firmitate homines adhærescant. Cuiusmodi sunt ista: fuisse quondam in Græcia terra Olympiacos agones, qui quinto quoque anno redi-

bant: Vrbem Romam post institutas Olympiadas conditam à Romulo fuisse: Herodotum, Thucydidem, Xenophontem, & alios huius generis, illarum initio posteriores fuisse: & eiusdemmodi cætera confessa vulgo. De quibus rectè S. Augustinus lib. 13. de Ciuit. cap. 3, *Nam conditam Romam tam certum habeo in rebus humanis, quàm Constantinopolin, cùm Romam viderim oculis meis, de illa verò nihil nouerim, nisi quod aliis testibus credidi.* Secundi generis principia ἐξ ὑποθέσεως assumuntur; qualia sunt, quæ Mathematici postulata nominant. Exempli caussa, æram Christianam ab hinc anno millesimo sexcentesimo tricesimo secundo cœpisse, postulatum est, quod nulla demonstratione, sed vsu, & consensione nititur: tamen negari ab vllo non potest, & ad concludendam Chronologicam rationem valet. Fit enim eo concesso, quod consequens est, necessarium. Eodem & Cycli tres vsu vulgati pertinent; quos ad eandem æram applicare solent. de quibus in superioribus capitibus habita disputatio est. Tertium genus principiorum media Mathematica è scientia depromitur. vt sunt ortus siderum, & occasus, & eorum inter se σχέσεις, obscurationes, coniunctiones, aliáque id genus, quorum mentio ex auctoribus; fides, ex Mathematicis, Astronomicísque calculis accipitur. Horum trium è duobus saltem implicatis inuicem iunctísque probationes instruuntur artis istius.

quod quemadmodum vsuueniat, exemplo aliquo docendus est tyro.

Propositum sit Chronologo demonstrare, quoto ante hunc annum, qui supra millesimum, & sexcentesimum, secundus & tricesimus æræ Christianæ numeratur, Peloponnesiacum bellum acciderit. hoc ille in hunc modum ratiocinando colliget. Quoniam enim Thucydides, qui ætate vixit illa, primo belli istius anno Solem post meridiem defecisse refert: tum in annum belli quartum Olympiadicum agonem incidisse: item anno belli octauo Solem iterum defecisse: Lunam verò, belli decimo-nono, quo tempore Nicias Atheniensium imperator bellum in Sicilia gerebat. ad hæc vltimo belli eiusdem anno, Olympiade 94, Solem obscuratum esse testis est, qui eâdem vixit ætate, Xenophon, paulò post initium Olympiadis (quæ amborum testimonia suis locis accuratè discussa sunt) ex iis autem omnibus necesse fit, anno ante Christi æram 431 Peloponnesiaci belli primordium incurrisse: ab æra verò Christiana ad hunc annum 1632 putantur anni: Igitur anno abhinc 2063 bellum istud inchoatum est. Hæc ratiocinatio triplex illud adhibet principiorum genus. Nam Thucydidem, & Xenophontem haud ista temere, falsóve scripsisse, primum ad genus refertur. Quod autem illorum hæc esse vera nequeat historia, nisi anno ante communem æram

Lib. 9. de Doct. Temp. c. 41, & lib. 10, c. 17, & 18. cum infrà lib. 3. c. 11.

431 bellum inceperit, ex Astronomicis calculis, & Mathematica demonstratione conficitur. quod genus est principij tertium. Adde iam Lunæ, Solisque cyclos, vt ab cæteris annus ille velut propriis characteribus separetur, præter annorum Christi epocham, quam vsurpauimus: secundum id erit principiorum genus. Ex quibus omnibus quæ conficitur argumentatio, inuicta est & ἀποδεικτική. Quod si posterioribus duobus relictis, in priori tantummodo genere Chronologia consistat: hoc est, si sola ex auctoritate, sine charactere vllo, alióve annorum necessario nexu horum series deducta sit, tum tota esse στοχαστικὴ, & opinabilis incipiet, nullis ad fidem necessariis fulta præsidiis. quod ipsum dupliciter euenit. Aut enim nulla istiusmodi vestigia demonstrationum ex historia suppetunt. vt in sacra antiquiore historia contingit: quæ simplicem plerumque seriem annorum, eámque non satis extricatam, nec cum sequentibus contextam obiicit. Aut per incuriam, & inscitiam si qua sunt omittuntur: quod triuialium Chronicorum, & Annalium scriptores faciunt; qui bonarum artium ieiuni nullum delectum annorum instituunt; neque κριτήρια temporum adhibent illa, sine quibus scientia constare non potest. Sed aduersus istos homines satis disputatum est in Prolegomenis Doctrinæ Temporum. Nos, quoad ipsius fieri

poterit, elementa ista necessariorum argumentorum conferemus in Chronologiam; neque hoc negotium soli coniecturæ, opinionísque permittemus, nisi vbi certæ nos illæ notæ annorum destituent. quod institutum in maiori illo Opere tenuimus: ac deinceps hoc in Rationario pari studio diligentiáque persequemur.

Atque vt cuiusuis explorandæ Chronologiæ, & eius, quæ hoc se nomine falsò venditat, ab recta, & sincera discernendæ methodus aliqua constituatur; Canonion hîc apponam illustrium epocharum. quarum tempus exquisita illa, & ex superioribus tribus collecta principiis probatione conficitur: sic vt periti omnes quamlibet dissidentes in cæteris, in illis necessariò consentiant. Rationes porrò, quibus earum deducta sunt tempora, sparsim toto in Opere sunt expositæ; quarum loca numeralibus indicantur notis. Et vt communis sit Chronicis omnibus illarum vsus, ac facilis; epochas istas non ad annos mundi qui variè definiuntur; sed ad Periodum Iulianam accommodabimus, cuius ne obscuritatem caussentur imperiti; annos ante vel post Christianam æram identidem adiungemus.

Canonium epocharum aliquot, de quibus periti omnes inter se conueniunt.

CAP. XV.

SABBATICI anni Iudæorum ab Autumno trium horum annorum certissimè cœpti sunt: ita vt 1

Per.Iul.	Ante Christũ.
4550	164
4578	136
4676	38

sabbatismus, horum trium annorum finem, & sequentium partem maiorem occupauerit. Quocirca vtcumque de primo Sabbatico post exitum ex Ægypto Chronologus statuat, debet ab illo positus annus tribus istis respondere. infra lib. 2, c. 7.

Primus agon Iphiti, siue Olympiadum 2
initium contigit anno Per. Iul. 3938, ante Christi vulgarem natalem 776. lib. 2. ca. 15.

Annus primus Vrbis Varronianus, siue 3
Palilia Varroniana, quæ in annum 3 exeuntem Olympiadis 6 conferuntur, congruunt in annum Per. Iul. 3961, ante Christum 753. Capitolinorum verò Fastorum Palilia, quæ anno 4 Olympiadis eiusdem imputantur, cadunt in annum Per. Iul. 3962, ante Christum 752. lib. 2, cap. 16.

Æra Nabonassari, qua Ptolemæus, Cen- 4
sorinus, aliíque vtuntur, iniit Februarij 26.

anni Per. Iul. 3967, ante Christum 747. lib. 2. cap. 17.

5 Medorum imperium, vltimo in ordinem redacto Rege Astyage, translatum est in Persas, iisque primum regnauit Cyrus anno Per. Iul. 4154, vel 4155, ante Christum 560, vel 559, hoc est anno 1 Olympiadis 55. lib. 3, cap. 8.

6 Cambyses Cyri filius regnare est orsus anno Per. Iul. 4185, ante Christum 529. lib. 3, cap. 8, & 9.

7 Darius Hystaspis filius iniit anno Per. Iul. 4193, ante Christum 521. Idem verò saltem ad 31 imperij peruenit annum, ibid.

8 Xerxis nauale cum Græcis certamen ad Salaminem factum est anno 1 Olympiadis 75, Per. Iul. 4234, ante Christum 480. lib. 3, cap. 10.

9 Bellum Peloponnesiacum iniit anno Per. Iul. 4283, ante Christum 431. ibid.

10 Alexandri M. victoria ad Arbella, & imperij Persici occasus incidit in annum Per. Iul. 4383, ante Christum 331. lib. 3, cap. 11.

11 Mortuus est Alexander M. anno Per. Iul. 4390, ante Christum 324, aut saltem anno Per. Iul. 4391, ante Christum 323. ibid.

12 Seleucidarum æra, qua Macedones in Oriente sunt vsi; quique anni Græcorum appellantur in libris Machabæorum, cœpit anno Per. Iul. 4402, ante Christum 312. sed in lib. 1. Mach. eius initium à vere: in secundo libro, ab autumno sequente ducitur. lib. 3, c. 12.

Ptolemæus Philadelphus regnare cœpit anno Per. Iul. 4429, ante Christum 285, lib.3,cap.11. 13

Ptolemæus VI, cognomento Philometor iniit anno Per. Iul. 4543, aut 4544, ante Christum 181, vel 180. ibid. 14

Macedonicum regnum clade Persei defecit in Europa anno Per. Iul. 4546, ante Christum 168, quo anno Paulus Æmilius Macedonas acie superauit. lib. 2, cap. 14. 15

Antiochus Epiphanes Templum prosanauit Hierosolymis anno Seleucidarum 145, Per. Iul. 4546, ante Christum 168. lib. 3, cap.12. 16

Annus 1 Iulianus cœptus est anno Per. Iul. 4669, ante Christum 45. lib.3,cap.13. 17

Æra Hispaniensis incipit anno Per. Iul. 4676, ante Christum 38. ibid. 18

Victus est ad Actium Antonius cum Cleopatra anno Per. Iul. 4683, ante Christum 31. Mortui sunt autem ambo anno sequenti: à quo & anni Ægyptiorum Actiaci cœperunt, Per.Iul. 4684, ante Christum 30. lib. 3, cap.14. 19

Æra Christiana vulgaris incipit à Cal. Ianu. anni Per. Iul. 4714, Iuliano anno 46, Olympiadis 194 anno 4 dimidiato. lib. 4, cap. 1. 20

Augustus Imperator obiit mensis cognominis die 19, anno Iuliano 59, æræ Christianæ 14, lib.4,cap.3. 21

Claudius Nero Caio successit anno Christi 41. ibid. 22

23 Domitius Nero post Claudium imperare cœpit anno Christi 54. ibid.

24 Domitianus anno Christi 96 periit, ibid.

25 Æra Diocletiani iniit anno Christi 284. lib. 4, cap. 6.

26 Nicæna Synodus anno Christi 325 celebrata est. lib. 4, cap. 8.

27 Obiit Constantinus M. anno Christi 337. lib. 4, cap. 8, & 9.

28 Valentinianus I imperare cœpit anno Christi 364, lib. 4, cap. 9.

29 Anni Hegiræ, quibus Arabes vtuntur, ex anno Christi 622, Iulij 16 die procedunt. lib. 4, cap. 12.

Hæ sunt epochæ præcipuæ, quæ in hac arte certissimæ sunt; adeo vt in illarum tempora periti omnes consentiant. Quocirca vt quæque Chronologia de vna ex iis, aut pluribus aliter statuit, eo magis, vel minus aberrat à vero. Ac si quis Chronicon quodpiam explorare voluerit, illas ipsas epochas, tanquam gnomones, ac regulas adhibeat, primúmque omnium inquirat, quotum in annum mundi Natalem Christi communem, & æræ vulgaris initium conferat. Ita enim intelliget, cuinam anno Periodi Iulianæ mundi caput addicat, & quibus deinceps Solis, ac Lunæ Cyclis singulos assignet annos. Tum vnamquamque epocharũ illarum in istius annorum serie contempletur. Vix autem fieri potest, quin, si doctrinæ huius methodum, & characterismorum, ac κριτηρίων

vſum ignoret; aut niſi peritos eorum duces omnino ſequatur; in pleriſque titubet; ac cùm hiſtoricæ veritati; tum ſibi ipſi contraria multa, miniméque cohærentia deſignet. Cuius inſtituendæ probationis, ac veri, falsíque Chronici diiudicandi ſpecimen hoc loco ſubiiciemus: ad ídque Chronologiam eligemus aliquam, cuius in erratis ac vitiis quid ſibi deinceps cauendum ſit, prudens Lector agnoſcat.

Ex omnibus verò, quæ ad hunc diem editæ ſunt, nulla ad hoc inſtitutum aptior eſt, quàm quæ nouiſſimè prodiit indidem, *Vnde homines nati durum genus.* Nam nulla mendoſior extitit, vitiiſque referta maioribus. Quanquam ſcriptor illius valde ſibi doctrinæ in iſto genere placet, in eóque maiorem partem contriuit ætatis. Vt eius exemplo doceri poſſit, rem non adeo facilem, ac parabilem eſſe, quàm nonnullis videtur, Temporum ſcientiam, quam tot annorum meditatione, ac ſtudio nondum ille conficere ſibi potuerit.

Πεῖραις methodi Chronologicæ, ſiue examen Chronologiæ ſanctæ, ab opilione ſcriptore nupero edita.

CAP. XVI.

ANNVS Chriſti 1632 in iſto Chronico putatur ab origine mundi 5832: primus

autem æræ Christianæ, mundi statuitur 4201. vt natalis communis Christi finem occupet anni mundi 4200. Quocirca deductis ex anno Per. Iul. 4713 annis 4200, relinquuntur anni 513 perpetua methodo addendi ad annos mundi, vt anni Per. Iul. conficiantur. Quo constituto, videamus quàm aptè ad epochas Canonij sancta illa Chronologia congruat.

Annus primus Iphiti, siue Olympiadis primæ, in illa numeratur ab orbe condito 3427. Additis ex methodo 513, consiunt anni Per. Iul. 3940. Biennio igitur aberrat. Nam debet esse 3938. Quòd & annorum ante Christum calculus ostendet. Detractis enim annis absolutis 3426 de 4200, reliqui sunt 774 anni ante Christum: quos tamen 776 numerandos esse demonstrauimus.

Chron. sanctæ p. 447. In annis ab Vrbis Romæ conditu & secum ipse confli̇ctatur sanctæ Chronologiæ scriptor, & biennij metachronismo peccat. Etenim anno mundi 3451, Aprilis 21 conditum illius assignat, cùm initium Olympiadum in Solstitium æstiuum anni mundi 3427 conferat. Idem porrò anno primo Olympiadis 7 Romam censet esse constructam. Quæ sunt ἀσύςατα. Si enim anno mundi 3427, sub æstiuum Solstitium cœpta est Olympias prima; anno mundi 3451, ab eodem solstitio septima Olympias inierit oportet. Vrbs autem vere antecedente, labente adhuc Iphiti anno 24, siue

4 Olympiadis 6 fundata est. Non igitur anno 1 Olympiadis 7, vt ille scribit. Sed nec annum 1 Olympiadis 7 rectè constituit in anno mundi 3451, qui est Per. Iul. 3964, & ante Christum 750. Nam debet esse Per. Iul. 3962, & ante Christum 752; vt suprà declaratum est. Vnde biennio labitur.

Sed maiora sunt, quæ sequuntur, portenta χρονικῆς ἀλογίας. Annum 1 Nabonassari collocat in anno mundi 3471, vel 3476. (ita enim ridiculè fluctuat in re facili, ac certa.) Annus 3471, additis ex methodo 513, efficitur Iulianæ periodi 3984, ante Christum 730. Annus verò 3476 est Per. Iul. 3989, ante Christum 725. Vtrobique verò turpis est error; in priori epocha, annorum 17; in posteriori, 22. Est enim 1 Nabonassari Iul. Per. 3967, ante Christum 747. Chron. sanctæ p. 55.

Rursus Medorum imperij finem, & exordium Persici, quod Cyrus instituit, putat esse mundi 3660: qui est Per. Iul. 4173, ante Christum 541, in quo annis saltem 18 hallucinatur. Nam Astyagis exitus, & Cyri primordium annum obtinere debet Per. Iul. 4154, vel 4155, ante Christum 560, vel 559. Anno Per. Iul. 4173 cœpit quartus Olympiadis 59. cùm tamen Cyrus consensu omnium Persis regnare cœperit anno 1 Olympiadis 55.

Ad hæc Cambysis initium imputat anno mundi 3689, ante Christum 512. In quo annis 17 fallitur. Ostensum est enim anno Per. Iul. 4185 Cambysem regnare Chron. sanc. p. 57.

cœpiſſe, ante Chriſtum 529. Atqui annus mundi 3689, adiectis 513, efficitur Per. Iul. 4202.

Chronol. ſancta p. 525.

De Cambyſis anno 7 abnormis eſt, & ἀλλόκοτος illius opinatio. Scribit enim ſeptimum hunc annum, cui Ptolemæus Lunarem defectionem adſcribit, vel non vltimum ab eodem Cambyſis regni, vitæque ſtatui: vel, ſi vltimus ponitur, non ab eo tempore putari, quo in Perſide regnare cœpit, ſed quo Ægypto potitus eſt. tanquam duodecim in totum regnarit annos; quorum vltimis 7 Ægypto dominatus fuerit. Verùm iſta commentitia ſunt, & à Ptolemæi rationibus aliena. Cambyſem octauum annum haud exceſſiſſe, non ſolùm Herodotus, ſed etiam Ptolemæus arbitratus eſt. Id oſtendit Canon ille Mathematicus Ptolemæi, in quo Babylonij Reges deſcripti ſunt: qui à nonnullis editus eſt Græcè ac Latinè; extátque in Theonis libro nondum edito, qui Πρόχειροι Κανόνες inſcribitur: cuius nos partem illam, quæ Babyloniorum Regum ſeriem continet in † 9 de Doct. Temp. exſcripſimus. In eo Catalogo Cyrus Babylone regnum auſpicatus proditur anno Nabonaſſari 210; ac 9 annos imperaſſe, vt anno Nabonaſſari 218 deceſſerit. Huic Cambyſes ſubiicitur, qui orſus anno 219 Nabonaſſari, annis 8 confectis, obiit 226 Nabonaſſari, ac ſucceſſorem Darium habuit. Annus Nabonaſſari 210, ex methodo ſuperiùs tradita, iniit

† lib. 9. c. 52.

anno Per. Iul. 4176, ante Christum 538. Annus item Nabonassari 218, est 530 ante Christum. Denique 226 est 522 ante eandem Christi epocham. Quocirca Ptolemæus vltra annos 8, Cambysis imperium, ex quo Cyro patri successit, propagari non censuit. Indidémque manifestus est Chronologi istius error: qui initium Cambysis illigat anno mundi 3689, mortem 3700, quorum ille est 512 ante Christum; hic verò 501. Ita in Cambysis initio labes est profanæ istius Chronologiæ, annorum 18, quot distat 530 ante Christum, à 512. In obitu verò Cambysis differt à Ptolemæi calculo, veráque temporum putatione annis 21. quo interuallo discrepat annus ante Christum 501 à 522.

Sic Darij Hystaspis filij annus primus comparatur ab isto Chronologo cum anno mundi 3701, qui est Per. Iul. 4214, ante Christum 500. Proinde annorum 21 error est. siquidem ex certissimis obseruationibus, Darij primordium incurrit in annum Per. Iul. 4193, ante Christum, 521. Chron. sanc. p. 38.

Salaminium certamen, quo Xerxés cum Atheniensibus Græcísque cæteris cõflixit, in Chronologia sancta adscribitur anno mundi 3723; qui est Per. Iul. 4236, ante Christum 478. Hîc biennij labes admissa. Nam prælium istud anno Per. Iul. 4234, ante Christum 480, omninò conuenit. Chron. sanc. p. 450.

Verùm absurditatem excedit omnem, quòd Dario Hystaspis filio non plures an- Chron. sanc. p. 38.

nos, quàm 20 tribuit, Metasthenem nescio quem stramentitiũ secutus; quem Herodoto præfert. Sed si tanti non erat Herodotus, vt ei auscultare potiùs vellet, quàm supposititio Metastheni, saltem astronomiæ rationem aliquam duceret, & ἀποδείξει cederet. Est enim apud Ptolem. lib. 4, cap. 9, pag. 102 edit. Græcæ, Lunaris defectionis obseruatio; quæ Darij anno 31 notatur, Nabonassari 257, Tybi 3, sequente 4, hora 10, 40′ à meridie. Igitur 31 saltem annum Darius attigit. Sed nimirum annos 36 imperauit: vt non solùm Herodotus testatur; verùm etiam astronomicæ τηρήσεις inter se collatæ; quæ Cambysis 7, Darij 20, & 31, Xerxis anno 6, ac demum Darij Codomani vltimo conueniunt, quarum interualla Chronologiæ nostræ fidem adstruunt.

Chron. ſancta p. 39.

Alexandri M. primordium post Philippi patris obitum eadem illa *Chronologia sancta* constituit in anno mundi 3885, ante Christum 316. Additis ex perpetua methodo 513 ad 3885, existit annus Per. Iul. 4398. Rursus initium Monarchiæ Alexandri, vnà cum clade Darij ad Arbella, eadem Chronologia anno mundi † 3889 tribuit, ante Christum 312. vt sit annus Per. Iul. 4402. Cuius quidem Monarchiæ annos numerat 12, quibus Dario superstes vixit. Hæc temporum ratio prorsus absurda est, & imperita. Arbellica victoria, & occasus Persici regni, extra controuersiam, incidit

† Chron. ſanc. p. 546.

anno ante Christum 331, Per. Iul. 4383, anno 2 Olympiadis 112: vt infrà libro 3, c. 11 demonstratũ est, partim consensu historicorũ veterum; partim Lunari defectione, quæ paulò ante prælium contigit Septembris 20. Ea porrò victoria sexto anno post Philippi obitum accidit; vt testis est Dionysius Halicarnass. in Dinarcho. cui & Diodorus assentitur. Eusebius anno Alexandri septimo tribuit. Vnde Philippi obitus rectè à Diodoro confertur in annum 1 Olympiadis 111, qui est Per. Iul. 4378, ante Christum 336. Quocirca Chronorrhaphus iste opilio in Alexandri initio collocando, & obitu Philippi, annis totis 20 fallitur, in Arbellica victoria, & occasu Persici regni, annis 19.

Imperauit Alexander annis post mortem Darij haud amplius septem; in totum verò, 12 cum mensibus aliquot, vt Diodorus Siculus, & Arrianus lib. 8, ex Aristobulo, qui fuit Alexandri σύγχρονος, & Eusebius in Chronico testantur. Philippus enim obiit Pythodoro Athenis Prætore, vt scribit Diodorus, & Arrianus. qui est annus 1 Olympiadis 111, ante Christum 336: Alexander verò mortuus est Hegesia Prætore anno 1 Olympiadis 114, iisdem auctoribus: anno ante Christum 324, Per. Iul. 4390. Quod non solùm auctoritate veterum: sed etiam astronomicis rationibus colligitur: vt in lib. 3, cap. 12 ostendimus.

Chronol. sanc. p. 39, & 546, 547. At Chronologus nuperus, postquam Darij cladem in annum contulit mundi 3889, & annis solidis 19 aberrauit, Alexandrum asserit 12 annos post Darium imperasse, obiisséque anno mundi 3900, qui est est 302 ante Christi æram; Per. Iulianæ 4413. Nihilominus propter auctorum quãplurimorum testimonia, qui post Darium annos 8 superstitem fuisse volunt Alexandrum, tanquam in dubio posita re, annum alterum Alexandri morti præfinit; qui sit mundi 3896, ante Christi æram 306. Est hic Per. Iul. 4409. Itaque prior illius sententia, quam & alteri præfert, annis 23 tardius Alexandri consignat obitum. posterior, annis 19. Nam de anno mortis Alexandri nulla, nisi paucorum ad summum mensium, potest inter eruditos esse controuersia. Tum hoc falsissimum est, post Darij necem annis illum 12 in viuis fuisse. Non enim dubium est, quin anno 2 Olympiadis 112 victus, & occisus sit Darius, Alexander verò mortuus sit anno Olympiadis 114. quod egregiè confirmat antiquorum consensus omnium, velut Diodori, Arriani, Censorini, Ptolemæi, Theonis, & Astronomorum cæterorum, qui ab obitu Alexandri M. siue initio Philippi Aridæi, tempora subduxerunt. Quod in 10 de Doct. Temp. cap. 38, 39, & seq. tum in Paralip. pag. 859 vberrimè demonstrauimus. Ad hæc vixit Alexander annos integros 32, vt Cicero 5 Philipp.

Philipp. testatur, regnare porrò cœpit anno ætatis 20, mortuo patre Philippo. Igitur 12 haud amplius, vel 13 regnauit annis à Philippi obitu.

Tres sunt potissimum allati ab nupero Chronologo scriptores, qui post victum Darium annos Alexandro 12 imputant. Primus est auctor libri primi Machabæorum, qui Alexandrum ait annos regnasse 12. Verùm anni isti regni totius habendi sunt, non Monarchiæ. neque vt aliter sentiamus cogere nos opilio iste potest. Etenim Scriptura 12 in totum annos ait Alexandrum regnasse. Secundus est Iosephus, qui lib. 12, cap. 2 duodecim annos imperij tribuit Alexandro. Atqui de Alexandro verbum illîc Iosephus nullum facit: nec vsquam imperasse ait annos 12. neque Iosephum Chronologus iste legit: sed apud Ruffinum interpolatorem Iosephi verba ista reperit: *Post decimum verò, & secundum annum imperij Alexandri: & post quadragesimum Ptolemæi saluatoris*, quæ in Græco non comparent, & Ruffinus de suo, vt solet, emensus est. Nec illa verò nuperi Chronologi caussam promouent. Imperium enim vniuersè pro Alexandri regno sumpsit: quemadmodum & Ptolemæi imperium nominat; quod regnum fuit. Tertius est Strabo, qui in calce libri 15 annos 10, vel 11 ab euerso Dario imperasse scribit Alexandrum.

Sed nimirum euersionem Darij ab anno

primo expeditionis Asiaticæ Alexandri M. & clade Persarum ad Granicum Strabo repetiit. Anno quippe regni tertio, vt ait Zosimus: tertio item Olympiadis 111, vt Diodorus, aliique testantur, ante Christum 334, Per. Iul. 4380, Alexander fusis ad Granicum in Phrygia Persis Asiam perdomuit. Id initium euertendi Darij fuit: à quo anno demum vndecimo inchoato mortuus est Alexander. Ita verum est, quod ὀλοσχερῶς prodidit Strabo: τοῦτον δὲ καταλύσας Ἀλέξανδρος αὐτὸς ἦρξε δέκα, ἢ ἕνδεκα ἔτη. Falsissima est igitur, & absurdissima profana ista Chronologia.

Chronol. sancta p. 147. In æra Græcorum, qua libri Machabæorum vsi sunt, quæ & Seleucidarum dicitur, consentaneus est error nuperi Chronologi, qui hanc æram à postrema Alexandri victoria ad Arbella numerandam asserit, & Vignerium aliter sentientem redarguit. In quo grauissimè ipse labitur. Certissimum est enim annum primum Græcorum ab Autumno cœpisse anni 12 post mortem Alexandri; post Darij mortem, anni 20. vt in lib. 10 de Doct. Temp. & huius Operis, lib. 3 docuimus.

Chronol. sanc. p. 39, & 40. Ptolemæorum tempora apud eundem Chronologū perturbatissimè digesta sunt, Nam cùm de annis Alexandri, & eius obitu ancipitem posuisset sententiam, ac partim anno mundi 3896; partim 3900 illius mortem illigasset; quem posteriorem annum alteri præferre se dixit; his ita consti-

tutis, Ptolemæi Lagidæ, qui post Alexandrum primus in Ægypto regnauit, annum primum illi ipsi 3896 adscripsit anno: adeo vt quinto, antequam moreretur Alexander, anno Ptolemæus ei in Ægypto successerit. Etenim si, vt ille statuit, probabilius est Alexandrum anno 3900 obiisse, quàm 3896: Ptolemæus autem anno 3896 in Ægypto regnare cœpit, profectò id, quod dixi, sequitur absurdum. Neque enim duplicem ibidem, vt Alexandri, ita Ptolemæi epocham definit ad vtramque de Alexandri obitu sententiam accommodatam: sed vnam duntaxat, è qua reliqui deinceps Ptolemæorum anni consequuntur. Itaque non potest effugere, quin annis 5 ante Alexandri mortem ex sua, & veriori sententia constitutam, successorem ei Ptolemæum dederit.

Ad hæc Ptolemæum Philadelphum superstite adhuc patre regnare cœpisse vult anno mundi 3930, cum eóque regnasse annis 6. Mortem enim Lagidæ collocat in anno 3935. In quo plurium error annorum est. Siquidem annus 3930 est Iulianæ periodi 4443, ante Christum 271. Atqui demonstratum est ex Astronomicis obseruationibus, initium Philadelphi congruere anno Per. Iul. 4429, qui est ante Christum 285. Itaque annis 14 hallucinatus est. Chron. sancta p. 40.

Tum quod addit, ex Dionysij Mathematici sententia, & Metasthenis, Philadelphum regnasse annis 36: at Prologum

Ecclesiastici annos 38 numerare, in vtroque falsus est. Dicat obsecro vbinam legerit Dionysium scripsisse, Philadelphum annis regnasse sex & triginta. Nam apud Ptolemæum sparsim ex Dionysio ponuntur anni, quibus singulæ obseruationes notatæ sunt. De Philadelphi annis, ac regno non meminit. Nos in 4 de Doct. Temp. cap. 16, omnia illa Dionysij exempla descripsimus: ex quibus contra Chronologum efficitur, primum annum Philadelphi in Per. Iul. 4429 incurrere. De Metasthene (ita enim imperitè vocat, qui Megasthenes appellari debuit) iampridem ab emunctæ naris Chronologis exceptum est, fœneum illum, ac nullius auctoritatis esse testem: qui cum Viterbiensibus quisquiliis ab omni literatorum commercio procul est reiectus.

Quod ad 38 illos annos attinet, qui in Ecclesiastici Prologo recensentur, falsum est eos ab Philadelphi primordio numerari: neque id probare potest Chronologus. Nos in 10 de Doct. Temp. cap. 44 aliunde illos esse repetendos ostendimus: nimirùm ab eo tempore, quo in Ægyptum profectus est: vel certè ab eo, quo auus illius Iesus librum istum edidit.

Denique Ptolemæi Philometoris, qui sextus in ordine censetur, annum 1 comparat cum anno mundi 4029. qui est Per. Iul. 4542, ante Christum 172. Ostensum est autem ex Astronomica obseruatione,

cœpisse illum anno Per.Iul.4533,ante Christum 181. Proinde annis 9 vitiosa est ista Chronologia.

Annum primum Iulianum comparat cum anno mundi 4157, qui est ante Christum 44, Per. Iul. 4670. In quo vno anno fallitur. Quippe annus Iulianus 1 est ante Christum 45, Per. Iul. 4669, vt lib. 3, cap. 14 probatum est. Chronol. sancta p. 600.

Præterea Christianam æram, siue annorum Christi principium, refert in annum Iulianum 45, mundi 4201, qui fit Iul. Per. 4714. Verùm anno isti Iul. Per. conuenit annus Iulianus 46, quo cum æræ caput coniungi debet: vti libro eodem illo planum fecimus. Quare vnius anni prochronismo peccat in anno 1 Christi. In Discip. Temp. par. 2, Obseru. 22, & in Chron. sancta p. 43. & 603.

In anno porrò Passionis Dominicæ ridiculam rem facit. Etenim anno mundi 4233, Martij 25 Christum ait in crucem fuisse sublatum. Hic est æræ Christianæ 33, quo litera Dominicalis fuit D, cyclo Solis 14, Nouilunium Martij 20: Vnde 25 Martij Luna fuit 6. feria 4. Itaque ex subtilissimi Chronologi ratiociniis passus erit Christus Luna 6, feria 4. Vides, candide Lector, quæ monstra pariat bonarum artium & Chronologicorum elementorum inscitia. Chronol. sancta p. 606. Cyclo Lunæ 13.

Claudij Imperat. initium anno Christi 43; Neronis, anno 57 imputat. In priori error est biennij. cœpit enim anno 41. In posteriore, triennij. Quippe anno 54 Chronol. sanc. p. 43.

imperare aggressus est Nero. quod lib. 4, demonstrabitur.

Domitianus obiit anno Christi 96, Septembris 18, cùm Luna esset in Aquario; vt Suetón. in eius vita, cap. 16 prodidit. At Chronologus noster biennio tardiùs ponit, anno 98.

Traiani idem exordium refert in annum 100, qui esse debuit 98.

In Hadriano verò triennio peccat. Cœpit enim anno 117, vt in lib. 4, huius Operis adstruetur. At iste coniicit in annum 120.

Sic in Antonino Pio, M. Aurelio, biennij metachronismo fallitur. in Commodo vnius anni.

De absurda Chronologi nuperi ratione, qua Olympiadum, & aliarum epocharum fidem dubiam esse caussatur, déque aliis eiusdem peccatis.

CAP. XVII.

Chron. sancta p. 515. MONITVM se ab amicis ait Chronologiæ sanctæ conditor, haud bene collocata videri Cyri, & Cambysis exordia in eo libro, quem *Discipulum temporum* inscripsit. Ibi enim ab communi ipsum, & vulgò recepta discessisse sententia;

quæ anno 1 Olympiadis 55 Cyrum iniisse confirmat: ex quo successor eius Cambyses præposterè positus sit. cùm tamen huius 7 annus respondere debeat annó Nabonassari 225, quod in lib. 9 de Doct. Temp. cap. 11, & huius Operis lib. 2, docuimus.

Huic argumento ita noster occurrit: frustra Nabonassareos annos, & Olympiadicos obiici sibi; cùm nec illorum, nec Vrbis annorum certa exploratáque sint exordia; sed in magna opinionum varietate posita. Non esse porrò certa hæc initia demonstrat ex eo, quòd non ad eosdem Hebræorum Regum annos à Chronologis applicentur. Exempli caussa primam Olympiadem Petauius cum anno Azariæ 34 comparat: Temporarius Eusebium secutus cum anno eiusdem 50: Salianus cum 1 Ioatham: ipse autem cum 6 Ioatham. Vignerius cum 12. Sic annum 1 Vrbis conditæ; Nabonassaris item, Cyríque cum aliis, atque aliis Regum Iudaicorum annis auctores iidem illi conferunt. Vnde consequens putat, incerta illorum esse omnium exordia, de quibus tantopere inter se Chronologi dissentiant.

Atqui friuola est, & inscita hæc argumentandi ratio. Etenim non ex Regum Iudaicorum, aliorúmve istiusmodi comparatione æstimandæ sunt epochæ Chronologicæ; sed ad certos, fixósque cardines exigendæ. Alioqui, vt se habet ista col-

lectio, nihil erit omninò in profana, vel sacra historia, & Chronologia certi, de quo asseuerari possit. Age enim eligatur quàm voles fixa exploratáque temporis alicuius circunscriptio. Solem ab hinc anno tertio defecisse die Iunij 10 sub occasum ipsius, res est certissima, qui fuit annus Christi 1630. Hoc ipsum, de quo nemo sobrius ambigit, incertum esse, simili ac Chronologus noster argumento conficiam. Dicam enim annum eclipsis illius à Petauio constitui ab Orbe condito 5613, à Temporario 5650: à Vignerio 5757: à Saliano 5683: ab nupero Chronologo, 5830. tùm si percensere cæteros velim, longum instituam catalogum eorum, qui diuersas ab Orbe condito summas annorum computant. Eiusdemmodi erit argumentum, si à Diluuio, vel Abraamo, Moyse, Dauide, Babylonica deportatione, vel alia quapiam epocha repetatur initium. Nam omnibus illis diuersus finitur annorum numerus penè singulis ab Chronologis. Qui ad hunc modum ratiocinetur, & dubium esse concludat, an 1630 anno Solis illa defectio Iunij 10 contigerit; quam nos ipsi oculis aspeximus; nonne risu omnium obruatur? Atqui par & germana est Chronologiæ sanctæ auctoris argumentatio; qui Olympiadum epocham, vel Nabonassaream ex eo controuersam, & incertam esse contendit, quòd ab initio Azariæ, vel Ioathám variè compu-

tari soleat. Qui si ad fixum aliquem, & opinione receptum omnium temporis cardinem calculos suos dirigeret, inueniret profectò, bellè inter peritos artis suæ Chronologos, & Annalium Scriptores in illis conuenire, quæ ab cœlestibus obseruationibus fidem accipiunt. Vt si ad annos Christi referantur; quorum primus, dissentiente nemine, cœpit ante annos 1632; ac cyclo Lunæ prȩditus fuit 2, Solis 10. Ad hunc, inquam, annum, si Olympiadum, ac cæterarum epocharum ratiocinia dirigantur, mirificè consentientes reperiemus non opiliones, aut bubulcos, & ignaros artis illius, quam profitentur; sed eruditos Chronologos. Etenim primus annus Iphiti æræ Christianæ principium antecessit annis 776. in eóque docti omnes consentiunt, qui in annis ab Orbe condito, vel ab Diluuio, reliquísque diffident.

Exempli caussa, Scaliger, Caluisius, & alij, qui huius artis methodum amplexi sunt, mundi anno 3174 primam Olympiadem cœpisse volunt, circa 35, vel 36 Oziæ. Iidem natalem Christi communem attribuunt anno mundi 3949, Per. Iul. 4713. Vnde perpetua methodo ad annos mundi addi iubent 764, vt Periodi Iul. annum assequamur. Igitur si ad annos 3174 adieceris 764, fiet annus Per. Iul. 3938, ante Christum 776.

Iacobus Capellus natalem communem confert in annum mundi 3199. Proinde ad

D v

Per. Iul. obtinendam addit annos 714. Idem primam Olympiadem censet anno mundi 3224, Oziæ 34 cœpisse. Additis 714, fiunt anni Per. Iul. 3938, ante Christum 776.

Salianus annum 1 Olympiadis ponit anno mundi 3278, Iothami Regis Iudæ 1, ante æram Christianam 776, quam vero Natali Christi vno anno posteriorem facit.

Petauius, quem & aliis Chronologis accenset, annum eundem Olympiadis primæ confert in annum mundi 3208, Oziæ 34. Et tamen ille annus ab eo putatur Per. Iul. 3938, ante Christum 776.

Temporarius quoque ante Christum anno 776 Olympiadas iniisse docuit, quod Capellus ad annum mundi 3224 obseruat.

Quocirca licet annos mundi, vel ab Iudæorum Patriarcharum, aut Regum initiis, variè subducant, nihilominus cùm ad certam aliquam, & confessam epocham calculos suos reuocant, tam in Olympiadibus, quàm in cæteris concordant, quæ cœlestibus nituntur obseruationibus.

Poteram alia, præter hæc, innumera Chronologiæ istius errata persequi, si aut nos res ea tota delectaret; aut operæ pretium in nugis istiusmodi scrutandis esset vllum. Nisi quem fortè talia quædam ex illa notare, ac seriò castigare iuuet; [a] Quòd Constantium II Constantini M.F. ex duabus coniugibus, Eusebia, & Faustina, *nihil vnquam suscepisse liberorum*, ait, *quòd tam*

[a] Chronol. sanctæ pag. 687.

ipse quàm eius vxores steriles essent. Et idem tamen pag. seq. Gratianum Valentiniani F. refert Constantiam eiusdem illius Constantij filiam duxisse. quod posterius est verum. Nam moriens Constantius Faustinam coniugem prægnantem reliquit, vt scribit Ammianus. *Si quis autem pragnantem vxorem reliquit, non videtur sine liberis decessisse,* de reg. iur. 187. Sterilis certè nec ille qui genuit, nec quæ posteà peperit, censeri potest.

[a] Tum quòd M. Antoninum philosophum filium ait fuisse L. Ælij Veri Ceionij. [b] Quòd Asclepiodotum Præfectum Prætorio Constantij Chlori, à quo superatus est Britanniæ tyrannus Alectus, regem vocat Anglorum. [c] Quòd Constantinopolitanam Ecclesiam Patriarchatus titulo affectam esse scribit ex anno Christi 331. [d] Quòd Clodionem Pharamundi successorem, Burgundiam, & Ingolismenses subegisse, ac Tolosam vsque peruagatum esse narrat. [e] Quòd ab vltima Darij Codomani, Persarúmque clade ad annum Christi 226 annos ait præcisè esse 538. cùm sint omninò 557, nempe 331 ante Christum, ad 226 adiectis.

a p.664.
b p.676.
c p.679.
d p.707.
e p.677.

Item quòd [g] Aratum Poëtam super Acta Apostolorum scripsisse narrat. Quòd [h] Optatum Mileti vocat Episcopum, qui fuit Mileuitanus. Quòd [i] Boëtium illum, qui sub Theodorico Rege Gothorum floruit, *historicum* nominat. Quòd [k] Tychonem

g pag.48. A.C.539.
h p.46.ad A.C.383.
i Ibid.ad A.C.511.
k pag.58.

Brahe ad A. Christi 1546 adscribit, & æqualem B. Rhenani facit. Quòd [a] Cassium Viscellinum Consulem A. V. C. 267 capite truncatum asserit: quem Romano more de saxo præcipitatum esse produnt [b] Annales Romani. tum alia insuper ridicula, quibus Chronicon aspersit suum. Ego verò libenter missa ista facio: qui superiora illa non nisi necessarium in vsum methodi nostræ, ac specimen adduxi. auctorem verò ipsum indocti, & inficeti Operis

Discipulorum inter iubeo plorare cathedras.

a p. 450.

b Dion. Hal. lib. 8.

RATIONARII TEMPORVM PARTIS SECVNDÆ LIBER SECVNDVS.

De Annorum calculo ab Orbe condito ad æram Christianam. Ostenditur non posse summam illam certò definiri. De discrimine Græcorum codicum ab Hebræis, & Latinis. Mundum Autumno creatum videri. Anni Diluuij διασκευή.

CAPVT I.

ANNORVM numerus, qui ad hanc ætatem ab orbe condito fluxerunt, nulla certa ratione, sed verisimili coniectura colligitur. Hinc illa in mundi annis putandis

Vide l. de Doct. Temp. c. 6, & 8.

varietas auctorum: nemo vt ferè sit, qui hoc in capite cum alterius opinione concordet. Huius diuersitatis vna hæc est, præcipuáque caussa, quòd annorum istorum calculus non aliunde, quàm ex sacrorum librorum historia deducitur. Ea porrò minus liquidam, & explicatam temporum subductionem continet.

Hîc enim primùm ille Græcorum codicum cum Latinis, Hebræísque conflictus occurrit, quòd priores mille ferè ac quingentis annis ab Adamo ad Abraami natalem amplius numerant, quàm reliqui duo. Tum in sequentibus interuallis communis vtrosque temporum obscuritas exercet; præsertim in eo, quod ab exitu Hebræorum ex Ægypto, ad Dauidem, vel Salomonem extenditur. Nam Iudicum anni propemodum inexplicabilem quæstionem continent. Ad hæc vtriusque regni, Iudæ, Israëlísque successiones, quæ duobus libris Regum, totidémque Chronicorum, traditæ sunt, non paruam controuersiam afferunt; nec eodem ab omnibus modo numerantur. Denique cùm in scriptura sacra annorum aliqua summa concipitur; vt cùm vixisse, vel regnasse quispiam tot annos dicitur; non satis exploratum est, an rotundum consectata numerum, aliquot omiserit, qui ad summam explendam desint, aut supra eam excurrant. Sanè
Gen.V,31, & VI,3. August. lib. 15 de Ciuit. Dei cap. 24, quod ex Genesi colligi videtur, Noëmum

quingentos annos natum fuisse, quando Arcam moliri iussus est, reuera quadringentos octoginta duntaxat egisse putat, *quos more*, inquit, *suo Scriptura, quingentos vocat, nomine totius maximam partem plerumque significans.* Quod etsi necesse non est; (Nam aliter locus ille potest, ac solet exponi) tamen quid de scripturæ consuetudine vir summus arbitretur, ex eo cognoscimus. Ac si viginti totos annos nihil à scriptura dissimulari vetat, vt eo minus exactus sit calculus; multò id magis in paucioribus vsuuenit: quos plerumque neglectos fuisse, nemo nisi stolidè peruicax inficiari audeat. Vt in vtraque genealogia, tam Adami posterorum ad Diluuium, quàm Noëmi ad Abraamum: nec non in annis Regum, ac similibus numeris. in quibus vel pauci anni excluduntur ab summa, vel inchoati pro integris vsurpantur; vel, si quid mensium supra vertentes annos reliquum est, omittitur. Itaque Theophilus Antiochenus vetus scriptor libro 3 ad Autolycum, cùm Patriarcharum, ac Regum annos ex sacrorum librorum auctoritate retulisset in summam, prudenter admonet; non posse certò accuratum, & exactum iniri numerum, quòd excurrentes menses, ac dies à scriptura prætereantur: ὥσπερ ἡμῖς τὸ ἀκριβὲς ἴσως ἀγνοοῦμεν ἁπάντων τῶν ἐτῶν τὸν ἀριθμὸν, διὰ τὸ μὴ ἀναγεγράφθαι ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις τοὺς ἐπιπερίχοντας μῆνας, καὶ ἡμέρας.

Quocirca probabili tantummodo coniectura annorum ab initio mundi numerus conficitur; quatenus qui in illis, quas dixi, genealogiis putantur anni, integri omnes habentur, ac præcisi; vt ne vno quidem plus aut minus intercesserit. quod etsi non est credibile; tamen quia fieri aliter non potest, eos solos Chronologia persequitur.

Quo anno conditus sit mũdus. Quibus vtiliter animaduersis, nos ab Orbe condito ad annum natalem Christi ex vulgari calculo, elapsos esse putamus annos 3983, quos per interualla sex ita partiti sumus Operis huius initio.

1 Ab rerum primordio ad Diluuium absolutum numeramus annos 1656.

2 Ab eo verò, qui Diluuium proximè secutus est, ad Abraami 75, quo stirpem illi pollicitus est Deus, anni sunt 366.

3 Ab anno 76 Abraami ad eum, qui in Israëlitarum exitum ab Ægypto desiit, anni 430.

4 Ab eo, qui proximè ab exitu cœpit Israëlitarum, ad tertium Salomonis, ante Templi conditum, anni 519.

5 Ab quarto Salomonis anno, quo Templi fundamenta iacta sunt, ad annum Cyri 21, siue vltimum captiuitatis Iudaicæ, anni fiunt 474.

6 Ab soluta captiuitate ad communem Christi natalem, anni subducuntur 538.

Fiunt ab initio mundi ad eum annum, qui æram Christi præcessit, anni 3983. Ergo æra Christiana annus est mundi 3984 orsus ab Ianuario.

Horum interuallorum ratio hoc & sequentibus in libris reddetur. Et vt à primo, longissimóque interuallo omnium ordiamur, eius summa decem ex Patriarcharum genealogia constat, quæ cap. 5 Gen. exponitur. In hac verò Græci codices ab Hebræis, Latinisque discrepant. Illi enim plures fere centenis annos singulis imputant: vt sequens laterculum ostendit, in quod Latinorum, Græcorúmque calculos coniecimus.

Laterculum ætatis Patriarcharum.

Vixerunt secundum

	Hebr. & Lat.	70 Interp.
Adam	130	230
Seth	105	205
Enos	90	190
Cainan	70	170
Malaleel	65	165
Iared	162	162
Henoch	65	165
Mathusalem	187	167
Lamech	182	188
Noë	600	600
Summa	1656	2242

Ex Græcorum rationibus, quas vulgata Biblia referunt, hoc absurdum sequitur; Mathusalem quatuordecim annis superuixisse diluuio. Vixit enim annos 969. anno verò 167 Lamechum genuit. Lamech anno ætatis 188 genuit Noëmum. fiunt anni 355. Adde 600, quibus ad diluuium vixit Noë. Colliguntur anni 955. vitæ Mathusalem vsque ad diluuium. Desunt ad explendam ætatem omnem, anni 14. Ideò in 70 Interpretum editionem irrepsisse putatur error, qui ex Latinorum Chronologia castigandus est. Nam pro 167 annis Mathusalem, scribendi sunt 187. Ita fient ab Adamo anni 2262: [a] quot Epiphanius numerat, & Augustinus, nec non Aphricanus, vt in Chronico Alexandrino legitur.

[a] Panar. pag. 5.

Cæterùm cùm hoc vel illo anno genuisse posteriorem prior Patriarcha scribitur, non ita semper accipi debet, quasi nullum antè susceperit. sed is, omissis reliquis, à Moyse commemoratur, per quem generis series ad Noëmum deducitur.

Mundum autumno creatum esse.

Quæsitum est iamdudum quanam anni tempestate mundus à Deo procreatus sit. Plerique vernum tempus præferunt. Nos cum aliis autumno magis arbitramur. cuius coniecturæ inde argumentum ducimus, quòd ante Moysem caput anni erat in autumno. Itaque cap. 23, com. 16. Exodi, scenopegiæ festum indicitur *in exitum anni*, & cap. 34, com. 22, *in annum verten-*

tem secundum Hebraicam fidem; quod Latinus, *redeunte anno* vertit. At hoc tempus autumni fuit, mense Tisri. Quin vt plerique sentiunt, primus Moyses nouum anni principium in Nisan verno mense statuit. quod ex cap. 12 Exodi colligitur, etsi dubium id aliis videtur, vt Gregorio Nazianzen. Orat. 42. Sed vulgo sic existimant, & est multo altero probabilius. Quare anni id tempus aliud erat initium, quo veteres illi Patriarchæ sunt vsi.

Igitur mundus à Deo conditus videtur in Libræ cardine, anno Periodi Iulianæ 730, autumno illo, qui est ter millesimus nongentesimus octogesimus quartus ante autumnum anni ab Orbe condito 3983, quo natus vulgò Christus ponitur, qui est Periodi Iulianæ 4713. Prima dies mundi in 26 diem Octobris incidisset, si tunc in vsu forma hæc esset anni: quo die æquinoctium, siue medius in Libræ cardinem ingressus contigit. Sed nos ab Ianuariis Calendis annorum exordia sumemus; ac proinde dissimulato quod reliquum est anni Iuliani ad Decembris vsque finem, ab sequentibus Calendis numerabimus annos ab Orbe condito: sic vt primus illorum ab anno procedat Periodi Iuliani 731.

In anno Diluuij, eiúsque mensibus, ac diebus; qui in historia sacra memorantur; talem διασκευὴν ordinandam putamus.

Gen. 7. com. II. Vide 9. de Doc. těp. c. 9. & 5 Differt. ad Vranol. c. 2.

Cœptum est Diluuium mense secundo, eiúsque die 17, vt refert Moyses. Quo anni genere tum vsi fuerint homines, nondum certò comperi. Credibile est, communes saltem adhibuisse trecentorum ac sexaginta dierum; quos identidem intercalaribus augerent. Annus porro Diluuij ab exordio rerum putatur 1656, cuius caput in 10 Octobris Iuliani coniicimus diem; quo per id tempus autumnalis æquinoctij cardo continebatur, Sole Libram adeunte. Proinde 17 dies secundi mensis Nouembris 25 diem occupauit. à quo ad Ianuarij 3, totos 40 dies continens imber fuit. Ab eodem Nouembris 25 ad Aprilis vsque 23, qui mensis septimi 16 numeratur dies, centum & quinquaginta diebus aquæ constiterunt. Post hunc diem sensim imminutæ sunt: adeò vt vndecimo pòst die, septimi mensis 27, Mai 4, in Armeniis montibus Arca subsederit. Mense deinde ineunte decimo, Iulij 7, montium cacumina detecta sunt. Post dies verò 40, Augusti 16 coruum Noë dimisit ex Arca. ac post 7 alios columbam, Augusti 23: quam subinde reuersam, iterato septenis elapsis diebus emisit, Augusti 30. quæ oleaginum ramum rostro ferens sub vesperam rediit. Tertiò demum post 7 dimissa dies, Septembris 6, haud vltra est reuersa. Postremò anno ineunte 601 vitæ Noëmi, exsiccatæ sunt aquæ. ac die secundi mensis 27, Decembris 5, ex Arca cum suis Noëmus exscendit.

Initium diluuij factum est anno Per. Iul. 2385, cœpto iam mundi 1656, si ab Octobri caput annorum petimus; sed labente 1655, si ab Ianuariis Calendis proficiscatur. Desiit anno Per. Iul. 2386, mundi exeunte 1656, si ab iisdem Calendis annos auspicemur, vel ineunte 1657; si ab Octobri.

De interuallo annorum à diluuio ad ortum Abraami, & promissam ei stirpem, déque Græcorum ab Hebræis & Latinis discrepantia. De Cainan insititio, & de ortu Abraami.

CAP. II.

ALTERVM interuallum ab fine diluuij, ad promissam Abraamo stirpem, annorum est 366. quod ita colligitur. Ortus est Abraamus anno 292 post diluuium. Idem anno ætatis 75 cœleste responsum habuit de fatali humani saluti generis stirpe. Fiunt anni, quot dixi, 366. Anno 292 post diluuium natum esse Patriarcham, suadet genealogica series, Gen. cap. 11. quæ sic habet.

Laterculum ætatis Patriarcharum ab Diluuio ad ortum Abraami.

	Vixerunt secundum	
	Hebræos	LXX. Interp.
Sem post diluuium	2	2
Arphaxad	35	135
		Cainan 130
Sala	30	130
Heber	34	134
Phaleg	30	130
Reu	32	132
Seruch	30	130
Nachor	29	179
Thare	70	70
Summa	292	1172

In hac annorum conficienda summa, par atque in superiore cautio est. Non enim liquidò constat singularum γενεῶν plenos annos fuisse; qui interim pro plenis habentur, dum quantum iis desit, aut supersit ad exactum, in incerto ponitur. Sed hoc paucorum annorum discrimen est. Plurium Græci controuersiam mouent: qui singulis ferè capitibus centenos

emetiuntur. Ita non 292, sed 1172 summa conflatur. Id siue corruptela librorum; siue alia quapiam ex caussa contigit, nemo hodie Chronologia dignum putat. Sed sunt è nostris, qui Cainan, quem Græci tertium numerant, in Latinam seriem intrudant. quod non tam LXX seniorum auctoritate ducti faciunt, quàm Lucæ, qui in percensendis originibus Cainanum amplexus est. Sed è Græcis Bibliis irrepere hoc nomen potuit in Lucam. Nam in vetustissimis quibusdam codicibus non comparêre dicitur. Omittatur itaque, cùm in Latinis, Hebræisque desit.

Vide lib. 8 de Doct. Temp. cap. 17.

Non minor in altera quæstione controuersia est, quæ ex Abraami natali ducitur. Hunc enim Thare genitum, anno eius septuagesimo [a] scriptura docet. Verùm eadem [b] capite sequenti dubiam rem facit. Quippe Abraamum dicitur ætatis anno 75 è Chaldæa migrasse, post parentis obitum. quem 205 annos vixisse tradit. Quo fit vt demptis annis Abraami 75 de 205, residuus sit annus 130 Tharei, quo in lucem editus est Abraamus. quæ est recentiorum quorundam opinio: qui icciroc annos à diluuio ad natalem Abraami plures computant, nempe 352; vel, (si Cainanum inseras, cui 30 annos attribuunt) 382. sed nos Abraamum anno Tharei 70 genitum esse, scripturæ, ac veteribus omnibus assentimur. Quæ autem aduersari huic opinioni visa sunt, ea S. August. probabili coniectura sic explicat.

a Gen. 11. 26.

b cap. 12. 4.

Aug. 16. Ciu. c. 15.

Duplicem ait Abraamo diuinitus indictam esse profectionem: alteram anno ætatis ipsius 70; quando è Chaldæa in Mesopotamiam abiit, & Charris habitauit, alteram quinquennio postea, cùm ageret annum 75, Thareus verò 145. Priorem Stephanus Actorum VII, 4 significat: posteriorem Moyses Genes. XI. 31. Idem verò Moyses cùm de Thare agere cœpisset capite 11 Geneseos, mortem eius eodem historico filo pertexuit; indéque capite sequenti ad anteriora Abraami tempora rediit. Non igitur Tharei morti continens est Abraami secunda migratio, quæ initio duodecimi capitis exponitur, sed annis ante sexaginta contigit. Ac tùm Dominus amplissima omnia promisit Abraamo. præsertim verò ex eius stirpe deriuandam in omnes populos felicitatem, ac salutem.

Vide lib. 9 de Doct. Temp. cap. 18.

De Assyriorum imperio, nec non Ægyptiorum, ac Sicyoniorum, quæ omnium vetustissima produntur.

Cap. III.

Lib. 9. de Doct. Temp. c. 22, & seq.

ANTIQVISSIMA omnium regna, post scissam linguarum diffidio concordiam hominum, fuisse perhibentur tria, Assyriorum, siue Chaldæorum, Ægyptiorum; ac Sicyoniorum.

Conditor

Conditor illius imperij, Belus ab exteris, Nembroth à nostris perhibetur: vt vnius hominis ambo illa vocabula fuerint; qui turris illius ædificandæ princeps, nouum sibi rudes in populos vsurparit imperium. Quoto verò mundi anno regnare cœperit, Chronologica ratio hoc modo conficiet. *Belus, siue Nembroth.*

Igitur inter omnes conuenit, primos in Oriente Assyrios imperasse; postea Medos; inde Persas. Persarum regni conditor fuit extra controuersiam Cyrus. cuius initium incidit in annum primum Olympiadis 55. quod ipsum postea demonstrabitur. Annus primus Olympiadis 55 Christianam æram antecedit annis 559. Esto is annus Iulianæ periodi 4155, mundi 3425: quo primus Olympiadis illius erat in cursu; sic vt æstiuis diebus secundus inierit. *Demonstratur Assyriorum initium.*

Hæc est epocha Persici regni, in quam historicos omnes egregiè consentire docet Africanus apud [a] Eusebium. Qui illos antecessere Medi, auctoribus Ctesia, & Diodoro, annis imperarunt paulo amplius trecentis; hoc est 317. Quia post Diluuium imperia cœperunt; & quidem annis amplius centum; videlicet orto iam Phalego: annus autem Diluuij mundi numeratur 1656: ab hoc anno ad exordium Cyri, putantur anni solidi 1768. de quibus dempto interuallo Medorum annis 317; reliqui sunt anni post Diluuium 1451. Rursus Assyrios

a Lib. 10. de Præp.

annis circiter mille ac trecentis imperasse [a] complures perhibent. Eâ summâ de 1451 abiectâ, residui sunt anni post diluuium 151. Quare anno ab Diluuio 152 Assyriorum regni fundamenta iacta sunt. qui est ab orbe condito 1808, Periodi Iulianæ 2538.

a Ctes. Diod.1. Clem. Alex.1. Str. Iust. Aug.12. Ciu.c 10.

Quod ad Ægyptios attinet, eorum origines, & quæ ex Africani Chronico commemorantur ab Eusebio Dynastiæ multis annorum millibus comprehensæ, ab vero dissident. Exitus illius regni anno Cambysæ quinto contigit. quo Ægypto ille potitus est. Atque hoc tempus in annum mundi 3459, Periodi Iulianæ 4189 incidere ex astronomicis obseruationibus suo loco declarabitur. Quare hoc interuallo annorum 1803, qui ab Diluuio ad 5 Cambysæ propagantur, contineri necesse est Ægyptiorum tempora. de quibus illud insuper demendum est spatium, quod à Diluuio ad terrarum partitionem intercessisse nouimus, annorum amplius centum.

Lib.9. Doct. Temp. c.15.

Lib.9.de Doct. Temp. c.5.

Sicyoniorum regnum

Sicyone, quæ vrbs in Peloponneso fuit, haud procul Isthmo, regnatum esse mille circiter annis testis est † Apollodorus, & Castor, ex iisque Chronicon Eusebianum, hoc est sub regibus, 967, vel 959. sub sacerdotibus tribus & triginta vixisse. Pausanias verò in Corinthiacis postremum regnasse Zeuxippum refert; eóque mortuo Agamemnonem Sicyoniam rem ad Mycenæos transtulisse.

† Excerpta Euseb. Scal. p. 19.

Vt in re perobscura coniecturæ permittatur aliquid, Sicyoniorum initium ponimus anno mundi 1820, Periodi Iulianæ 2550. à quo putati regum anni 967 desinunt in Agamemnonis primordium, qui regnare cœpit anno Periodi Iulianæ 3516, mundi 2786; hoc est quindecim solidis ante Troianum excidium: quod annum mundi 2800 obtinere postea docebitur. Lib. 9 de Doct. Temp. c. 16.

De tertio annorum interuallo, quod ab 76 Abraami ad migratam Ægyptum extenditur. cuius ratio differitur.

Cap. IV.

AB anno septuagesimo sexto ineunte Abraami, ad eum, qui migrationem ex Ægypto Israëlis antecessit, anni sunt quadringenti & triginta vertentes, quot ab Apostolo numerantur in [a] Epistola ad Galatas: vbi cùm Abraami semini promissam diuinitùs terram esse dixisset, post annos inde triginta supra quadringentos legem ait editam fuisse. Quam summam ita partiri conuenit. Natus est Isaacus [b] anno Abraami centesimo. Isaaco [c] sexagenario Rebecca Esau, & Iacobum peperit. Iacob [d] annum agens 130 in Ægyptum cum stirpe sua

Lib. 9 de Doct. Temp. c. 24.

a Gal. 3, 17.

b Gen 21, 5

c Gen 25, 26.

d Gen. 47, 9.

profectus est. Fiunt ab ortu Abraami ad Ægyptiacam Iacobi profectionem anni 290. a promissione verò, & epocha, quam ad Galatas scribens indicat Apostolus, anni 215. Iosephus, quo tempore in Ægypto patrem excepit, annum agebat 40. si
a Gen. 41. 46. quidem [a] tricenarius Pharaoni se stitit. Exinde septem anni vbertate insignes, ac duo steriles præterierunt. ita vt [b] tertius
b Gen. 45, 6. in aduentum Iacobi ceciderit. Vixit au-
c Gen. 50, 25. tem annos in totum [c] 110. Proinde à promissione stirpis Abraamo edita ad Iosephi mortem anni sunt 285. Hinc ad ortum Mosis, anni 75. Quippe Moses annum
d Exod. 7. 7. [d] agebat octogesimum, quando populum ex Ægypto transportauit. Colliguntur à promissione ad migrationem ex Ægypto anni 430. Ergo anno 431 ineunte, legem in Sina monte Iudaicus populus accepit. Hunc in modum ex sacrorum auctoritate librorum probabiliter summa ista digeritur.

Duo sunt loca, quæ aduersari videntur. Primus Genes. 15, 13. vbi annis 400 peregrinum fore genus Abraami, ac seruiturum esse prædicitur. Huic sic occurritur: annos illos ab ortu Isaaci, & Abraami anno centesimo computari; à quo ad exitum Israëlitarum ex Ægypto quadringenti fere numerantur; hoc est amplius quatuor.

Alter longe explicatu difficilior locus Exodi 12, 40. *Habitatio*, inquit, *filiorum Israel, qua manserunt in Ægypto, fuit*

quadringentorum triginta annorum. Hîc verò necessariò quædam ex 70 seniorum interpretatione supplenda sunt: apud quos ita locus iste concipitur. *Habitatio filiorum Israel, qua inquilini in Ægypti terra, & in Chanan ea fuerunt, tam ipsi, quàm eorum patres, fuit annorum* 430. Vt ab Abraami anno 76, & in Chananæam transitu, numerus ille putetur annorum; vt paulo antè calculos posuimus. Nam reuera in Ægypto Iacobi posteri annos haud amplius 215 hæserunt. Nec audiendi sunt, qui 430 istos annos à Iacobi profectione deducunt. cui Moysis genealogia ipsa reclamat. Etenim Caath auus Moysis vixit in totum annos 123, qui cum Iacobo venit in Ægyptum. Amram pater vixit annos 137. Ad de Mosis annos 80. fient anni 350. de quibus demptis iis, quos cum patribus suis singuli vixerunt: (Neque enim vltimo ætatis anno suum quisque filium procreauit, quod in ista computatione sumitur) tùm verò longè pauciores intercedent à Iacobi migratione ad Israëlitarum exitum. Exodi 6, 16, & 20.

De Argiuorum regno, Ogygis diluuio, Promethei tempore, & Atheniensium regni primordia.

CAPVT V.

Lib. 9 de Doct. Temp. c. 18. ARGIVORVM regni primordium ex Eusebianis calculis ita conficitur. In Chronico posteriore, anni circiter 675 fluxisse perhibentur ab Inacho ad Agamemnonis necem, quæ Troianum excidium haud longo consecuta spatio est. Quare deductis annis 675 de anno proximo à capto Ilio, qui est Periodi Iulianæ 3531, mundi 2801, vt paullo pòst exponam, relinquentur anni Periodi Iulianæ 2856. Igitur anno sequenti 2857 Periodi Iulianæ, mundi 2127, Inachus regnare est orsus, sexto videlicet ab obitu Abraami. Regum Argiuorum seriem è Castore, & Eusebio, ac Tatiano describam: tum è Pausania quædam adiungam.

† apud Euseb. 1. Chron. p. 11. edit. Scal.

Laterculum regum Argiuorum.

		Anni regni	Anni Per. Iul. quibus cœperunt.
1	Inachus	50	2857
2	Phoroneus Inachi F.	60	2907
3	Apis Phoronei F.	35	2967
4	Argus	70	3002
5	Criasus	54	3072
6	Phorbas	35	3126
7	Triopas	46	3161
8	Crotopus	21	3207
9	Sthenelus	11	3228
	Gelanore pulso, qui Sthenelo successurus erat, Danaus regnauit.		
10	Danaus	50	3239
11	Lynceus Ægypti F.	41	3289
12	Abas	23	3330
13	Prœtus	17	3353
14	Acrisius	31	3370

Anno ante Christum 1312, occiso Acrisio regnum Mycenas à Perseo translatum, cùm regnatum esset Argis annos 546.

Laterculum regum Argiuorum è Pausaniæ Corinth. p. 58.

1	Inachus.
2	Phoroneus Inachi F.
3	Argus Phoronei N. ex filia.
4	Pirasus Argi F.
5	Phorbas Argi F.
6	Triopas Phorbantis F.
7	Iasus Triopæ F.
	Huius Io filia in Ægyptum abiit.
8	Crotopus Agenoris filius fratris Iasi.
9	Sthenelas Crotopi F.
10	Gelanor Sthenelæ F.
	Huic Danaus Ægyptius aduena regnum eripuit.
11	Danaus.
12	Lynceus Ægypti filius fratris Danai.
13	Abas Lyncei F.
14	Acrisius Abantis F.
	Huius frater Prœtus Heraum, Mideam & Tirynthem obtinuit.

De Ogygis diluuio non vna coniectura fit. In Eusebij Chronico ex editione Pontaci confertur in annum Abraami 254. qui ex methodo primo libro partis huius tradita, Periodi Iulianæ putatur 2951 Alij ante primam Olympiadem 1020 annis incidisse volunt. Is erit Periodi Iulianæ 2918. quæ fuit Acusilai sententia. Vetus apud Cedrenum Chronologus annis 248 ante Deucalioneum diluuium, ponit Ogygium. Hoc modo cùm Deucalioneum congruat in annum Periodi Iulianæ 3185, vt posteà demonstrabitur; Ogygium cadet in 2937. Proinde Iacobi Patriarchæ tempore diluuium istud euenit; annis ante Christum, ex Acusilai calculo, 1795, post Noëmiticum, 532. *Ogygis diluuiũ.* Excerp. Gr. Scal. p. 363.

Tertiò post Ogygiam eluuionem labente sæculo, clarus ille Poëtarum fabulis vixit Prometheus cum Atlante fratre. quorum ætas in incerto posita est apud Eusebium. Quidam enim circa annum statuunt, quem ab Abraamo 332 numerat. qui est Periodi Iulianæ 3028, sub Iosepho Patriarcha. Longiùs alij relegant in eum, qui putatur ab Abraami epocha, 431, Periodi Iulianæ 3127. quem ab ortu Mosis septimum Eusebius, ex eóque Cyrillus libro 1 cont. Iulian. numerant. nec longè aberrat Augustin. 18 de Ciuit. cap. 8. Tatianus verò sub Triopa septimo Argiuorum rege collocauit. Initium *Promethei seculum.*

Triopæ capit annus Periodi Iulianæ 3161, & Troiano excidio prius est annis 370. Hæc veterum ratio fabulatoribus quibusdam displicet; qui Prometheum Herculis & Alcmenæ filij æqualem fuisse contendunt. Sed inepta est περιεργία: nec in fabulis Scriptorum quærenda concordia est. Prometheum ecce Iapeti filium primum homines è luto finxisse, Poëtæ cetinerunt. Hunc eundem Pallade antiquiorem facit Apollodorus libro 1. & Deucalionis parentem ait fuisse. vt & Ouiuidius 1 Met. Atqui Deucalion Herculem sæculis antecessit aliquot, vti posteà docebitur. Proinde friuola est eorum argutia, qui super ætate Promethei ex Poëtis litigare instituunt.

Atheniensium regnum. Nobilissimæ ciuitatis Athenarum regnum in eodem interuallo initium habuit: etsi propter veterum dissensionem certus annus obfirmari nequeat. Eusebius, vt iam dixi, triplicem eorum, qui Athenis præfuerunt, ordinem commemorat. primus est Regum numero 17, quorum princeps Cecrops, postremus fuit Codrus. secundus Archontων, siue Prætorum perpetuorum. tertius decennalium Archontων, postquam magistratus perpetui sublati sunt. Ex regibus vndecimus Menestheus annos 23 regnasse ponitur; atque anno eodem, quo Ilium captum est, obiisse: ad quem à Cecrope computantur anni 375. quibus de anno calamitatis Troianæ demptis, qui est

Periodi Iulianæ 3530, residuus est annus 3155. Ergo anno Periodi Iulianæ 3156, mundi 2426 Cecrops iniit.

Arundelliana verò marmora, in quibus illustriora quæque interualla descripta sunt, rationes nostras nonnihil conturbant. Siquidem ab exordio Cecropis, quo terra ipsa primum Cecropia dicta est, ad eum annum, in quem scriptor ille desinit, qui est Periodi Iulianæ 4450, vel 4451, computat annos 1318. Qui si auferantur ex annis 4451, residui erunt anni Periodi Iulianæ 3133. Ita tribus & viginti circiter annis antecedet initium Cecropis, & Attici regni Eusebianam epocham. Sed quia nullum alium auctorem habemus, quàm Eusebium, qui Regum annos singillatim enumeret; ideo collectam ab illo seriem præterire non possumus, ne ex ingenio, ac diuinatione singulorum proferre spatia cogamur, si altius istius regni primordia repetamus. Cætera, quæ in Regum Atticorum Catalogo quæstionem habent, in alio interuallo, vbi proprius Regum illorum locus est, disceptanda venient.

De quarto interuallo ab egressu Israëlitarum ad Salomonis 3, quod annis 519 finitur contra multorum opinionem.

CANON VI.

AB eo anno, quo Moyses ex Ægypto trans Arabicum fretum Israëlitas eduxit, ad Salomonis tertium, qui proximè Templi conditum antecessit, annos putamus 519; adeo vt vicesimus ille sit, quo Templi fundamenta sunt iacta.

Hîc verò nos à plerisque Chronologis dissentire cogimur: qui anno quadringentesimo octogesimo ab Israëlitarum exitu Templum extrui cœpisse non dubitant: quibus & Scriptura ipsa suffragari videtur. Nam 3 Reg. cap. 6, 1, totidem numerantur anni. *Factum est ergo quadringentesimo, & octogesimo anno egressionis filiorum Israël de terra Ægypti, in anno quarto, mense Zio: Ipse est mensis secundus regni Salomonis super Israel: ædificari cœpit domus Domini.*

Sed cùm ex eâdem scriptura, in libro Iudicum, ac 1 Reg. multo plures anni colligantur, quàm 480; interpretatione opus est, ne secum ipsa pugnare videatur. Etenim liber ille Iudicum singulorum

principum, qui post Moysen, ac Iosue populo præfuerunt, Iudicésque sunt vocati; percenset annos: nec non interregna, per quæ alienigenis in seruitutem traditi sunt Israëlitæ. quibus si anni Mosis quadraginta; & huius successoris Iosue, itémque Seniorum, qui post Iosue populum rexerunt, addantur incerta, sed non exigua spatia; sexcenti propemodum anni conficientur. Sanè Iosue post Mosis obitum annos 25 † Iosephus assignat. Clemens autem Alexandrinus lib. 1. Strom. Iosue, Senioribus omissis, 27. Quare vt solos 25. Iosue, ac Senioribus attribuamus, annorum numerus in sequente laterculo colligetur 599.

† Ioseph. 5. Antiq. c. 1.

Laterculum Iudicum, ac Rectorum Iudaici populi ab exitu ad Templi conditum.

Nomina Recto-rum	Anni in Scri-ptura ex-pressi		Cōmunis calculus annorum	Ex nostra compu-tatione
Moyses	40	Exod. 7, 7, & Deut. 34, 7.	40	40
Iosue	0			14
Seniores	0		17	10
1 Seruitus Mesopo-tamena	8	Iud. 3, 8	0	8
Othoniel	40	Iud. 3, 11	40	40
2 Seruitus Moabitica	18	Iud. 3, 14	0	18
Aod	80	Iud. 3, 30	80	80
3 Seruitus Chananæa	20	Iud. 4, 3	0	20
Debora	40	Iud. 5, 32	40	40
4 Seruitus Madianitica	7	Iud. 6, 1	0	7
Gedeon	40	Iud. 8, 28	40	40
Abimelech	3	Iud. 9, 22	3	3
Thola	23	Iud. 10, 2	23	23
Iair	22	Iud. 10, 3	22	22
5 Seruitus Ammonitica	18	Iud. 10, 8	0	0
Iephthe	6	Iud. 12, 7	6	6
Abesan	7	Iud. 12, 9	7	7
Ahialon	10	Iud. 12, 11	10	10
Abdon	8	Iud. 12, 14	8	8
6 Seruitus sub Philisteis	40	Iud. 13, 11	0	0

Samson	20	Iud.16,31	20	20
Heli	40	1.Reg.4,18	40	20
Samuel, & Saul	40	Act. 13, 20	40	40
Dauid	40	2. Reg.5, 4	40	40
Salomon	4	3. Reg. 6, 1	4	4
Fiunt anni expressi 574 Additis 25 Iosue fient 599			Summa 480	Summa 520

Plerique Chronologi, vt ad summam illam annorum 480, quam liber Regum tertius exprimit, calculos suos redigant, interualla seruitutum supprimunt, & in annos Iudicum refundunt. quasi interim, dum rempublicam Magistratus illi tenerent, sub exterorum dominatu vixerint. Ex quo ita Catalogum Iudicum, principúmque contexunt, quomodo in superiore laterculo descripsimus.

Hæc multorum communis hodie descriptio mihi propterea non probatur, quòd vim affert historiæ sacræ, & quæ in ea distincta sunt tempora permiscet. Etenim, vt exempli caussa vnus, altérve locus expendatur, cap. 3. Iud. ver. 8 Israëlitæ ab offenso Deo traditi referuntur in manus Chusan, eíque seruiisse annis octo. sed cùm ad sese reuersi Dei opem implorassent, liberatorem excitauit illis Dominus Othonielem, à quo Chusan est oppressus. *Quieuitque terra,* ait Scriptura, *annis quadraginta.* Quis non videt annos istos ab octo prioribus omninò esse seiunctos? quorum

Vide lib. 9 de Doct. Temp. c. 32.

hi pleni clamoris ac querelæ, illi pacis, ac quietis fuisse dicuntur. Rursus Iud. 8, 28, postquam annos 7 sub Madianitarum fuisse dominatu Israëlitas retulit, atque ab Gedeone liberatos; mox ita loquitur: *Quieuit terra per quadraginta annos, quibus Gedeon præfuit.* Atqui non prius Gedeon populo præfuit, quàm seruire Madianitis desiit, &c, quod est consequens, quàm 7 illi anni sunt expleti. Non possunt igitur intra annos 40 Iudicis Gedeonis septem illi seruitutis includi. quod eodem modo de plerisque aliis interregnorum spatiis demonstrari potest. Sanè Augustinus libro 17 de Ciuit. cap. 13, disertè interualla pacis, à bellicis, sollicitísque discernit. velut octoginta illos annos, quibus Aod rempublicam administrasse dicitur.

Mea igitur hæc ratio est; cùm sint seruitutum interualla sex, horum priora quatuor ea verborum serie describi, vt cum antecedentium, aut consequentium annis Iudicum permiscere non liceat: posteriora verò duo licet. Nam cap. 10, 8 Ammonitæ Israëlitis, qui erant in Peræa, domitis, in Chananæam, ac trium maximè Tribuum regiones irruperũt. eodémque tempore Palæstini propinquos finibus suis agros infestarunt. Vtraque populatio, & calamitas annos octodecim tenuisse dicitur Iud. 10, 8. quam sub Iaire cœpisse nihil prohibet, & ad Abesan vsque perseuerasse: adeo vt in Peræa victis ac repressis Ammonitis à Iephthe, Palæstini vicina sibi loca,

deprædari pergerent. Similiter postrema seruitus, quam sub Palæstinorum iugo annos 40 tolerasse dicuntur, Iud. 13, in antecedentes, & sequentes Iudicum annos refundi potest ac distribui. quod in 9 de Doct. Temp. explicauimus. Ad hæc Samsoni, & Heli non plures annos, quàm vicenos singulis imputamus. Cùm enim 70 Seniores, vt ex Eusebij testificatione, & Sixtiana editione liquet, Heli nonnisi 20 annis iudicasse scribant, Hebræi verò codices 40 tribuant; hæc nobis conciliandi visa non inepta ratio est; si Heli diceremus Samsonis tempore iudiciariam functionem obiisse. quod & Masius in Commentariis ad librum Iosue meritò secutus est: & nos vberius capite illo 33 libri 9 de Doct. Temp. ostendimus.

His animaduersis, de summa illa annorum, qui è sacris libris colligi videntur; fiûntque 599 ad tertium Salomonis expletum, si annos 79 detrahas; hoc est duarum seruitutum, 58, vnà cum viginti Heli; & vno, quem Iosue, ac Senioribus adimimus; quibus 24 concedimus; existet ille, quem posuimus, annorum 520 numerus ab exitu posterorum Israëlis, ad Salomonis quartum. quod in superiori diagrammate sub aspectum posuimus.

Quod ad illum verò locum libri Regum 3, cap. 6 pertinet, in quo anni putantur quadringenti octoginta ab egressu Israëlitarum ad Templi conditum, nos egressionem ex Ægypto pro anno illo accipimus,

quo post quadragenariam in Arabiæ solitudine mansionem, Chananæam ingressi sunt Iordane traiecto. Ita enim solet interdum in sacris literis vsurpari. vt Deuteron. 4, 45, & 46. *Hæc sunt testimonia, & ceremoniæ, atque iudicia, quæ locutus est ad filios Israël, quando egressi sunt de Ægypto trans Iordanem*, &c. Mox. *In terra Sehon Regis Amorrhæi, qui habitauit in Hesebon, quem percussit Moyses. Filij quoque Israël egressi ex Ægypto possederunt terram eius.* Sed Hebræa paulo aliter: *quem percussit Moyses, & filij Israël, cùm egrederentur de Ægypto.* quæ obseruationem nostram adiuuant. Hæc enim omnia anno quadragesimo ab exitu sunt gesta. Præterea Psalm. 113. *In exitu Israël de Ægypto*, cùm alia facta memorantur, tùm Iordanis retrò conuersus, & alia quædam; quæ anno illo quadragesimo post exitum inciderunt. Quocirca ἔξοδος, & egressio ex Ægypto non necessariò tempus illud significat, quo relictis Ægypti finibus trans rubrum mare profecti sunt Hebræi; sed id etiam, quo Chananæam, & erroris longissimi terminum attigerunt. Nec absimili ratione S. Augustin. quæst. 151, & 173 in Gen. nec non libro 16 de Ciuit. Dei cap. 43 Iacobi ingressum in Ægyptum ad illud omne tempus extendit, quo tam ipse, quàm eius filius Ioseph, in Ægypto superstites fuerunt.

De annis Sabbaticis, qui & Semitah nominantur; déque Jubilæis.

CAP. VII.

EXODI 23, ac Leuit. 25 mandatum Iudæis editum est, vt, cùm in Chananææ possessionem pedem immisissent, sex annis terram colerent, frugésque meterent, septimum verò quemque ab omni cultu, satúque feriatum haberent. vt quemadmodum post sex dies negotiosos septimus quilibet ab opere vacuus erat, ita septimus annus quieti, ac cessationi tribueretur. vnde Sabbatum terræ Leuit. 25, vulgo *Semitah* dicitur. quæ vox *dimissionem, ac quietem* significat. Horum annorum initium semper ab Autumno deductum est: vnde & agrorum cultus, & popularis Iudæorum annus capit exordium. Quod in Talmudicis Digestis tam de Sabbaticis, quàm de Iobelæis annis docent Magistri initio Tract. Rosʃ-haschanah. Ea porrò lex sic à Iudæis accepta est, vt ei malignè, neque constanter obtemperauerint. Non fuit igitur Sabbaticorum annorum perpetua series. Sed è Machabæorum historia, & Iosepho colliguntur omninò tres: è quibus tam in anterioribus sæculis, quàm in posterioribus, certæ illorum sedes inuestigari queunt: siquidem, ex quo semel instituta res est, eodem cursu, ac tenore pro-

Vide l. 9 de Doct. Temp. c. 26.

pagata fuit: vt post primum Sabbaticum septimi deinceps anni simili religione censerentur.

Primus annus Sabbaticus est is, quo Antiochus Eupator Epiphanis F. Hierosolymam obsedit cum Lysia: qui fuit annus Græcorum centesimus quinquagesimus, vt ex 1 Mach. cap. 6. com. 20, 49, & 53 conficitur. Sed & c. 7, 1 proximus ab illo annus putatur Græcorum 151. Adstipulatur & Iosephus lib. 12, c. 14. De annis Græcorum dicemus postea; eorúmque principium ab Autumno duci monstrabimus in secundo Machabæorum libro; in priore verò, ab verno mense, qui est Nisan. Interim sciri conuenit, Autumnum illum, à quo annus iste Sabbaticus iniit, cadere in annum Iul. Periodi 4550, mundi 3820. Ita pars maior anni sequentis Sabbatica fuit. quo anno Per. Iul. 4551, mundi 3821 Antiochus Eupator Hierosolymam obsedit.

Secundus Sabbaticus est ille, quo Simon Ioannis Hyrcani pater insidiis Ptolemæi generi sui in castello Dagon interfectus est. quod mense vndecimo, qui est Schebath anni Græcorum 177 contigit, vt est in 1 Machab. cap. 16, 14. quem & Sabbaticum fuisse † Iosephus indicat. Annus Seleucidarum 177 cœpit ab Autumno anni Per. Iul. 4578, mundi 3848. adeo vt insequentem annum sabbatismus occuparit.

† 13. Ant. c. 16.

Tertius annus Sabbaticus ille fuit, quo ab Herode, & Sosio capta sunt Hierosolyma, Agrippa, & Caninio Coss. vt auctor

est † Iosephus. Incidit hic annus in eum, qui est Per. Iul. 4677. Igitur ab Autumno anni antecedentis 4676, ad Autumnum anni 4677, Sabbaticus annus extenditur. † 14 Ant. c. 28.

Hi sunt annorum Sabbaticorum cardines, ex quibus tam antecedentibus, quàm sequentibus, certus, vt paulo antè docui, locus assignari potest: nimirum anni Per. Iul. 4551, 4579, 4677.

Quibus constitutis, primus omniũ Sabbaticus post aditam Chananæã ita deprehẽditur. Iosue sex totos annos in promissæ terræ parte maxima debellanda posuit: quod ex Scriptura colligitur. Nã Caleb 40 se annos natum ad explorandã Chananæam missum esse dicit: indéque quinque & quadraginta confectos, cùm annos haberet ætatis octoginta quinque. Missi sunt exploratores anno ab exitu secundo, sub vindemiæ tẽpus. Quare hinc ad Mosis obitum anni consecuti sunt octo & triceni cum mensibus sex. Quippe anno euoluto quadragesimo ab Ægyptiaca migratione mortuus est. Porro 40 & 38 $\frac{1}{2}$ efficiunt 78 $\frac{1}{2}$ Desunt agitur ad explendos Calebi annos 85, anni sex integri cũ mensibus sex. Quocirca quoniam sex annis obseri terram, metíque lex iubet, ac demum septimo quiescere: nec ante perdomitos Chananæos, & agros eorum diuisos coli terra potuit. quod sub annum ab exitu 46 fieri cœptum esse monstrauimus; verisimile est annum κληρουχίας, quo agri tribubus assignati, & à plerisque occupati sunt, Iof. 4, 10.

fuisse Per. Iul. 3228, Mundi 2498. Quare primus annus γεωργίας, & agricolationis iniit ab Autumno anni eiusdem. primus verò Sabbaticus ab Autumno anni Per. Iul. 3234, Mundi 2504. quo cœpit ab ingressu Chananææ decimus tertius, si ab Autumno annos ordiare; vel adhuc duodecimus erat in cursu, si ab Nisan inchoentur. Vnde maior Sabbatici pars incurrit in annum Per. Iul. 3235, Mundi 2505. Discrimen anni Periodi Iulianæ 3235, & 4551, qui est Sabbaticus è tribus allatis prior, anni sunt 1316. qui numerus per septem diuisus nihil relinquit. quod & in cæteris apparet.

Vide l. 9 de Doct. Temp. c. 27. De Iobelæis annis extat diuina sanctio Leuit. 25, 8, quo numerari iubentur annales hebdomadæ septem ab eo anno, quo terra primùm est cœpta coli; ac mense septimo, qui est autumnalis, Iobelæus annus indici clangore buccinæ. *Sanctificabisque,* ait, *annum quinquagesimum*, &c. Ex quo multorũ fert opinio Iobelæos annos quinquagesimos esse post antecedentes Iobelæos: vt si annus Iobelæus incurrerit in annum Christi 1600, proximus ab eo sit anno 1650: tum 1700: atque ita deinceps. Verùm nonus & quadragesimus quisque Iobelæus fuisse potiùs videtur, qui incluso anteriore, vt assolet, ritè quinquagesimus putatur. adeo vt Iobelæus omnis etiã Sabbaticus fuerit; sed maiori quadam religione consecratus. Hoc eo statuimus, quòd cùm Deus quietem illam agrorum & cessationem nonnisi post sex agricolationis

annos obseruari iusserit, vt paulo antè significaui, si Iobelæus à Sabbatico diuersus esset, non rarò contingeret post vnam, aut alteram messem, agros otiosos, ac feriatos relinqui. Sit enim, exempli caussa, Sabbaticus annus, qui proximè sæculi huius initium præcessit, Christi 1599: Iubilæus autem insequens annus 1600; erit Sabbaticus annus Christi 1648; Iubilæus item, annus 1650. Itaque vnus tantummodo agriculturæ annus post Sabbaticum intercedet: biennium autem inter Sabbaticum 1697, & Iubilæum 1700. Mihi verò credibile non videtur, tam inusitatæ rei, obseruationísque nullum, aut in Mosaïcis libris, aut in historia vestigium apparere: neque Legislatorem vel semel illius admonuisse: sed præcisè sex annis obarari terram, obseríque iussisse. Sed ne longiores hîc simus, quàm volumus, ad ea Lectorem reiicimus, quæ super vtraque quæstione 9 de Doct. Temp. explicamus. Quibus modò illud adiicimus; Isidorum Hispalensem nobiscum facere: qui libro de Mundo, cap. 6: *Annus Iubilæus,* inquit, *est remissionis, qui septem annorum hebdomadibus, id est 49 annis texitur.* Basilius item Epist. 117 ἑπτὰ δὲ ἑβδομάδες τὸν ὀνομαστὸν Ιωβηλαῖον ἐποίουν ἐν τοῖς πάλαι, ἐν ᾧ ἐσαββάτιζε μὲν ἡ γῆ, χρεῶν δὲ ἦσαν ἀποκοπαί. δουλείας ἀπαλλαγὴ, καὶ οἱονεὶ νέος ἄνωθεν καθίστατο βίος, ἐν τῷ ἑβδομαδικῷ ἀριθμῷ τοῦ παλαιοῦ τρόπον τινὰ τὴν συντέλειαν δεχομένου. *Septem verò hebdomades annorum celebrem illum Iobelæum olim efficiebant;*

per quem terra velut Sabbatum suum agebat; ac tum noua tabulæ fiebant; & serui manumittebantur; & noua quodammodo vita de integro instituebatur, cùm vetus in septenario numero suum quasi finem acciperet.

Primus Iubileus est Sabbaticus septimus, cuius initium cadit in autumnum anni Per. Iul. 3283, mundi 2553.

De Atheniensium, ac Mycenæorum regibus, & illorum Archontibus; nec non de Heraclidarum in Peloponnesum irruptione.

CAPVT VIII.

REGVM ac Prætorum, qui Athenis summam rei gesserunt, tempora, propter auctorum dissensionem, haud satis explorata sunt. quorum imprimis ex Eusebio seriem adscribam, paucis duntaxat immutatis.

Later-

Laterculum regum Athenienſium ex Euſebio.

		Anni regni	Anni Per. Iul. quibus inierunt.
1	Cecrops	50	3156
2	Cranaus	9	3206
3	Amphictyon Deucalionis F.	10	3215
4	Erichthonius	50	3225
5	Pandion Erichthonij F.	40	3275
6	Erechtheus Pandionis F.	50	3315
7	Cecrops II. Erechthei frater	40	3365
8	Pandion II. Erechthei filius.	25	3405
9	Ægeus Pandionis F.	48	3430
10	Theſeus Ægei F.	30	3478
11	Meneſtheus Peteo F.	23	3508
12	Demophoon Theſei F.	33	3531
13	Oxyntes Demophoontis F.	12	3564
14	Aphidas Oxyntæ F.	1	3576
15	Thymœtes Aphidantis frater	8	3577
16	Melanthus Andropompi F.	7	3585
17	Codrus Melanthi F.	21	3622

Hactenus reges, qui circa annum Per. Iul. 3643 deſierunt, & annis 487 perſeuerarunt.

Archontes perpetui.			
1	Medon	20	3644
2	Acaſtus	36	3664
3	Archippus	19	3700
4	Therſippus	41	3719
5	Phorbas	31	3760
6	Megacles	30	3791
7	Diognetus	28	3821
8	Phereclus	19	3849
9	Ariphron	20	3868
10	Theſpieus	27	3888
11	Agameſtor	20	3915
12	Æſchylus	23	3935
13	Alcmæon	2	3958

Hactenus Archontes perpetui qui annos 316 tenuerunt.

Archontes decennales.			
1	Charops	10	3960
2	Æſimedes	10	3970
3	Clidicus	10	3980
4	Hippomenes	10	3990
5	Leocrates	10	4000
6	Apſandrus	10	4010
7	Eryxias	10	4020

Deſierunt archontes decennales anno Per. Iul. 4029.

Colliguntur anni à Cecropis initio ad Eryxiæ finem 874.

In hac Eusebiana descriptione haud pauca sunt, quæ ab aliorum Chronologorum ratione dissident. Imprimis auctor ille, cuius Chronicon marmori incisum in Asia ante paucos annos repertum est, quæ *Arundelliana marmora* dicuntur, & Ioannis Seldeni Commentariis illustrata prodierunt anno 1628, annis tribus & viginti Eusebianam anteuertit epocham: vt supra docui. & Cecropis initium coniicit in annum Per. Iul. 3133. ex quo reliquorum deinceps regum anticipanda sunt exordia. Exempli caussa Amphictyonis initium ponit anno illo, qui est Per. Iul. 3192: Thesei, anno 3455.

De Theseo quoque ipso non leuis est quæstio. Nam Eusebius annos ei 30, successori verò eius Menestheo 23 imputat. Ità initium Thesei cladem Troiæ præcedit annis 53. At vetus Clementis Alexandrini Chronologus anno 47 ante Troianum excidium cœpisse ponit Theseum. ex quo Menestheo non plures 17 annis relinquuntur, si Theseus 30 regnauerit. Sed Menesthei anno 22 captam esse Troiam notant *Arundelliana marmora*. Vide quæ de Theseo postea dicentur, cùm de Heraclidis sermo erit. Est & super Melantho 16 rege magna dubitatio: cuius exordium collocat Eusebius anno circiter 55 post Troiæ vastitatem, & 25 ante Peloponnesum ab Heraclidis occupatam: quæ ἡ τῶν Ηρακλειδῶν κάθοδος dici solet. ea verò octoginta post Troianam cladem annis incidit:

quod postea demonstrabitur. Atqui * grauissimi Scriptores Melanthum asserunt ab Heraclidis è Peloponneso fugatum, Athenas se recepisse, ibique regnum occupasse, interfecto Thymœte, ac pulsos deinde ab Achæis Ionas excepisse. Id si verum est, non rectè calculos ponit Eusebius.

* Pauf. Acha. & Corin. Conon lib. 39 apud Phot. Cod. 186

Neque verò superiorum regum annis addere quicquam, aut detrahere per Castorem antiquum Chronographum licet. Hic enim, vt refert * Eusebius, ab anno primo Cecropis ad Thymœtæ vltimum, annos numerabat 429, quot in nostro Diagrammate cernuntur.

* Chron. post ad A. 882

Charopis præterea primus annus, qui decennalium Prætorum princeps fuit, ab * Eusebio in annum Abraami confertur 1264, qui est Iul. Per. 3960, quo tertius iniit Olympiadis sextæ. Atqui Dionysius Halicarn. anno primo ineunte Olympiadis septimæ Charopem decennalem præturam inchoasse scribit: qui est annus Per. Iul. 3962. Pausanias autem in Messen. annum 2 Olymp. 9 comparat cum Æsimedis quinto. Is est Per. Iul. 3971. Hoc modo primus Æsimedis erit Per. Iul. 3967. & primus Charopi, 3957. Hæc non congruunt.

* Edit. Pont.

Ad hæc decennales omnes Prætores perperam, nisi fallor, decem quique suos annos explesse perhibentur. Etenim Suidas Hippomeni, quòd filiam suam in stupro deprehensam equo laniandam obiecisset, abrogatum esse magistratũ asserit. Tùm eius annus quartus expletus est anno 1 Olym-

piadis 14, Per. Iul. anno 3990, vt auctor est Pausanias. Igitur primus eiusdem cœpit anno 3986, non 3990, vt putat Eusebius. P.124 Messen.

Denique quo anno ex decemnouennalibus annui Prætores esse cœperint, non planè conuenit. Pausanias in Messeniacis anno quarto Olymp. 23 iam institutos annuos ait archontas, ac Tlesiam eo anno præfuisse scribit: & scilicet annuum & ipsum fuisse. neque tamen primus is fuit. Nam primus Creon numeratur: vt & Velleius narrat, & Eusebius. At marmora Arundelliana primum annuum archontem conferunt inannum Per. Iul. 4030, quo 24 Olympias iniit. in quo suffragatorem habet Eusebium. P.125. Vell. lib.1.

Mycenæorum regum series à Perseo cœpta, & à Pelopidis continuata in Heraclidarum aduentum desinit. Acrisio circa annum Per. Iul. 3409. (qui est Eusebianus 704) ab nepote cæso Perseo, translatum est Mycenas imperium: quam vrbem Perseus extruxerat, vt suprà significaui. In nonnullis codicibus * Eusebianis post Acrisium, nulla Persei mentione facta, statim Sthenelus subiicitur, ac deinceps Eurystheus, vt in Scaligeriana editione. At in Pontacena Perseus post Acrisium ponitur, eique anni 8 tribuuntur, omisso Sthenelo. etsi Persei primus annus non subinde post Acrisij vltimum subtexitur, sed anno pòst septimo. Annus Abraami 704 est vltimus Acrisij. primus autem Persei est 711, Per. Iul. 3408. Apud Scaligerum Sthenelus iniit anno Abraami 705, Per. Iul. 3402. Rursus Euri- *Mycenæorum regnū.* * In posteriore Chron.

ſtheo Pontaci editio annos aſſignat 38; Scaligeriana, 43. vtraque Mycenæorum regnum Troiano excidio claudit. Quæ omnia in ſequenti Diagrammate complectar.

Laterculum Mycençorum regum poſt Acriſij obitum, ex Euſebij Chronico poſteriore.

	Ex edit. Scal.				Ex Pontaci edit.			
		Anni regni	Cœpit anno Abraami	Cœpit anno P.I.		Anni regni	Cœpit Abr.	Per. I.
1	Sthe-nelus	8	705	3402	Perſeus	8	711	3408
2	Eury-ſtheus	43	713	3410	Eury-ſtheus	38	718	3415
3	Atreus & Thye-ſtes	65	756	3453	Atreus & Thye-ſtes	65	756	3453
4	Aga-mēnon	15	821	3518	Aga-mēnon	15	821	3518

Deſiit Mycenarum regnum anno Per. Iul. 3531; Poſt Agamemnonem, Ægiſthum, atque Oreſtem deinde nominat Euſebius; nec tamen in ſerie deſcribit. Sed cùm in illa deſcriptione multa reprehendenda ſint; tum id imprimis, quod Atrei & Thyeſtæ primordium anno ei, qui eſt Per. Iul. 3453, aſſignat. Hoc ſi verum eſſet, Euryſtheus anno ſeptuageſimo ante obitum Herculis occubuiſſet. ſiquidem extinctus eſt Hercules anno Euſebij 825, vt eſt in editione Scaligeri, Per. Iul. 3522, aut ſexageſimo quarto, ſi, vt Pontaci habet editio, deceſſerit Hercules anno 819, qui eſt Per. Iul. 3516.

Neutrum verò tolerabilem habet errorem. Nam ab Herculis posteris Eurystheum in Attica occisum esse non dubium est, vita iam functo Hercule: vt testatur grauis auctor Thucydides lib. 1; & Isocrates in Panathenaico, & Panegyrico. Addit etiam Diodorus, Theseo, & Hyllo ducibus contra Eurystheũ pugnasse posteros Herculis. At verò Thesei primordium imputat Eusebius anno Abraami 783, qui est Per. Iul. 3480, & quadragesimus tertius ante obitum Herculis, cuiusmodi refert editio Scaligeri; vel septimus & tricesimus ex Pontacenæ fide: cúmque Theseus haud plures 30 regnarit annos; ante Herculem obierit oportet: quæ est fœdissima, sed isti Chronologo non insolens ἀλογισία. Thucydidis Scholiastes primam Heraclidarũ eruptionem in Peloponnesum viginti ante Troianum excidium annis constituit; posteriorem, post idem excidium, octoginta. Ita prior impressio conuenit in annum 3511, quarto anno postquam Eurystheus obiit; & Atreus cum fratre regnauit, vt antea demonstrauimus. Ex his nonnulla contra Eusebij rationes consequentia sunt. Imprimis Atreum, & Thyestam non 65 annis regnasse, sed ad summum 8. Nam Agamemnoni annos in Chronico posteriore tribuit 15, quos ab anno Periodi Iulianæ 3516 ordiri necesse est, vt in annum proximum ab Troiæ calamitate desinant. Quod si 18 vel 17 eidem annos cum vetere apud Clementem Alexandrinum Chronologo

concedas; vt ab anno Per. Iul. 3514 regnare cœperit; tum Atreo & Thyestæ Mycenæi regni sex haud amplius annos adscribes. Hæc propter antiquorum dissidium liquidò definiri nequeunt. etsi de Heraclidarum prima expeditione maximè sit probabilis Scholiastæ sententia.

Vt ad vetustiora transeam; inter Acrisij mortem, quæ anno circiter 3401 Per. Iul. accidit; & Eurysthei necem, quæ anno 3508 incidit, anni sunt 107: de quibus si Eurysthei 43, & Stheneli 8, id est in totum 51 detrahas, reliqui erunt 56 ab Acrisij morte ad Eurysthei obitum: quo toto interuallo non solus imperauit Perseus; sed præter hunc Electryo, & Taphius; vt Apollodorus ait.

Iam Pelopis è Phrygia aduentus in Græciam ab Eusebio cõfertur in annum Abraami 696, Per. Iul. 3393. sed cùm eius filij Atreus, & Thyestes anno 3508 Mycenis regnare cœperint, post annos inde 115, tardius iste ipse Pelopis in Peloponnesum transitus collocandus videtur.

Ex his Mycenæorum regum catalogus aliter atque Eusebius fecit ita digerendus videtur.

Catalogus Mycenæorum regum ex probabili sententia.

		Anni regni	Anni Per. Iul. quibus inierunt
1	Perseus		
2	Electryo	56	3401
	Taphius		
3	Sthenelus	8	3457
4	Eurystheus	43	3465
5	Atreus & Thyestes	8	3508
6	Agamemnon	15	3516
7	Ægistus	7	3531
8	Orestes	70	3538
9	Tisamenus Penthilus Cometes	3	3608

Ab anno primo Persei ad Mycenæorum regum vltimum anni sunt 209

E v

De diluuio Deucalionis, Cadmi profectione in Græciam; Argonautarum expeditione, Herculis ætate.

CAP. IX.

Deucalionis diluuiũ. VEtvs apud Clementem in 1 Stromat. Chronologus Deucalioneum diluuium antecessisse docet excidium Troiæ annis trecentis, ac triginta. Quare cùm anno Per. Iulianæ 3530, mundi 2800 euersam esse Troiam postea probaturi simus, consequens erit, anno Per. Iul. 3200, mundi 2470, diluuium incidisse, regnante, si Eusebium sequimur, Athenis Cecrope primo illarum rege. † Apollodorus verò sub eius successore ponit Cranao, qui sex annis postea regnauit. At antiquus ille Chronologus, qui ex Arundellianis marmoribus apud Smyrnam effossis nuper editus est, quique anno 1 Olympiadis 129, Per. Iul. 4450, scribebat, eo ipso videlicet, quo bellum primum Punicum cœpit; Deucalioneum diluuium confert in annum Per. Iul. 3185 mundi 2455. Quippe annis 1265 ante suam epocham, quam esse diximus annum Per. Iul. 4450, illud incidisse refert: regnante Athenis Cranao, decimo sexto nimirum ante eum, quem alter apud Clementem Chronologus fixit.

† Apollod. 3.

Quare haud longo tempore post demigrationem Hebræorum ex Ægypto diluuium istud euenerit. Post annos inde octo

Deucalionis filius Hellen regnauit in Thessalia; si qua fides Smyrnæo Chronologo; nempe Iulianæ Per. 3193, regnante Athenis Amphictyone. quod Cecropis anno 28 ex Eusebiano calculo congruit.

Biennio pòst Cadmi aduentum in Bœotiam, ac Thebarum conditum idem Chronologus statuit, Per. Iul. 3195. quem Eusebius Abraami anno 583, Per. Iul. 3280 assignat. Sed cùm Danaus Cadmi patruelis anno Per. Iul. 3239 Argis in Peloponneso regnare cœperit, vt ex Eusebij Chronico suprà demonstrauimus; credibile est multo antè præstitutum ab eodem Eusebio tempus, Cadmum in Græciam aduentasse. In Thebaicis anonymi Poëtæ à Neandro editi anno 1588, anno 109 ante Argonautarum expeditionem Cadmus in Græciam nauigasse legitur. quod nimis serum arbitror, vt mox intelligetur. *Cadmi aduentus.*

Argonautarum profectio apud Clementem Alexandrinum ex antiquo Chronologo ponitur anno 79 ante Troianam euersionem, vt sit annus Periodi Iul. 3452 (siquidem Troiana clades fixa est in anno Per. Iul. 3530, vt postea constabit.) Nec longè abest Eusebius, qui anno illam accommodat Abraami vel 756, vt est in editione Scaligeri; vel, vt in Pontacena, anno 752: vel denique anno 755, vt se in quibusdam codicibus inuenisse testatur Pontacus. è quibus primus annus est Periodi Iul. 3453; secundus est 3449: tertius est 3452, prorsus vt vetus ille Chronologus; *Argonautarum expeditio.*

cui Iacobus Cappellus ſubſcribit. Sed aduerſus hanc ſententiam multa ſolent obiici ex Argonautarum hiſtoria; cuiuſmodi ab * Diodoro, Apollodoro, Hygino, ac Poëtis memoriæ proditur, quorum nonnulla ſibiipſi Euſebius opponit: velut quod Caſtor & Pollux Helenæ fratres inter Heroas illos recenſeri ſolent: non eſt autem veriſimile ſororem eorum Helenam poſt annos inde 60 tanta fuiſſe pulchritudine, vt eius gratia inter Græcos & Troianos decennale bellum exarſerit. Quanquam ne iſtud quidem incredibile ſit, Ledam anno ætatis 14, vel 15 Caſtorem Pollucémque peperiſſe, & poſt annos 30 Helenam; quæ cùm rapta eſt annum egerit 30. Verùm alia ſunt, quæ nos mouent. Imprimis autem quòd omnes ferè, qui de Argonautis meminerunt, vt Dares Phrygius, Diodorus, Hyginus, aſſerunt paulo poſt eorum reditum è Colchide, Troiam ab Hercule eſſe captam, & occiſo Laomedonte, Priamum eius loco ſubſtitutum. At verò Priamus nequaquam annos 79 imperauit: cui quidem Anonymus Poëta Neandri 40 ſolos tribuit. Hoc ſi verum eſt, eius initium incidet in annum circiter Iulianæ Periodi 3490, Argonautarum verò profectio anno proximè antecedente, vel biennio antè, à quo non abhorremus.

* Lib. 4.

De Herculis tẽpore. De Hercule Alcmenæ filio ſumma quoque veterum eſt diſſenſio. Nam Velleius ait annis 120 ante Heraclidarum poſteriorẽ

in Peloponnesum reditum, excessisse Herculem; qui est annus Per. Iul. 3491, quadragesimus ante Troiæ vastitatem. Sed idem secum pugnat paullo pòst, dum scribit ante annos 1250, quàm Consul esset Vinitius, Herculem Olympicis Atrei ludis fuisse victorem. Consulatus M. Vinitij conuenit in annum æræ Christianæ 30, Per. Iul. 4743. demptis inde 1250, residui sunt 3493. quo adhuc superstes erat Hercules. Vetus Clementis Alexandrini Chronologus Olympica certamina censet instituta ab Hercule anno 442 ante Iphitea. qui est annus Per. Iul. 3497. Eusebius verò anno 430 ante eadem Iphitea, vt sit Per. Iul. annus 3509. Si Argonautarum expeditio annis quadraginta vno, vel duobus Troianum antecessit excidium, potest Herculis obitus longius summoueri, vt paucis annis Eurysthei necem præcesserit; quæ annum occupat 3508 Iulianæ Periodi.

Cæterùm Heraclidarum prior impressio, quæ centum annis ante posteriorem ab Scholiaste Thucydidis ponitur, adeóque viginti ante Troiam excisam, collocanda videtur in anno Per. Iul. 3511. Ea verò rursus bifariam est tribuenda. Nam principiò ducibus Iolao, Theseo, & Hyllo cum Eurystheo conflixerunt, & eo cæso, annum circiter Peloponneso potiti sunt. Postea ob pestilentiam inde digressi, tertio pòst anno rursus irrumpunt; quando cum Atreo pepigit Hyllùs, vt si in pugna vinceretur, non ante centesimum annum Heraclidis fas

esset regredi. Ita quartus iste numerandus est annus, quo Hylus interfectus est, ab eo, quo primùm eruptionem fecit cum Theseo: vt id argumento sit, Theseum haud diu post opem Heraclidis allatam Athenis mansisse; sed illo ipso, quo Eurystheus occubuit, anno Per. Iul. 3508, à quo quartus est 3511, idémque ante Troiæ cladem vicesimus. Ex his constat Herculis obitum haud multis annis superiorem esse anno 3508, ac morte Eurysthei, atque Thesei.

De tempore Troiani excidij, quod firmissimis rationibus asseueratur; ac de Troianorum & Latij antiquis regibus; déque Lacedæmoniorum & Corinthiorum regnis, ac Periandri tempore.

CAP. X.

CARDO veteris historiæ, præsertim illius, quæ Poëticis infecta fabulis minus habet explicata tempora, Troianæ vrbis est excidium. cuius annum ita statuemus. Omnium, qui de eo scripserunt, accuratissimus fuit Eratosthenes in commentario, quem Canones inscripsit. Hunc Dionysius Halicarnassensis libro 1 Orig. sequitur, eiúsque sententiam ita declarat:

Ilium captum esse desinente vere. Sic enim apud Dionysium legendum est, τελευτῶντος ἤδη τοῦ ἔαρος: non vt est vulgò, θέρους: diebus ante solstitium æstiuum septemdecim; Thargelionis vicesima tertia, secundum Atticam anni rationem, ὡς Ἀθηναῖοι τοὺς χρόνους ἄγουσι. Idem annus viginti diebus vltra solstitialem cardinem redundabat: ita vt ab eo die, quo capta vrbs est, ad finem anni, dies essent septem & triginta. Hæc Dionysius ex Eratosthene. Qui eodem libro Romam conditam asseuerat ex Catone post annos quadringentos triginta duos ab excidio Troiano.

Annus conditæ Vrbis ex Halicarnassensis opinione fuit is Iulianus, in quo desiit quartus Olympiadis sextæ, & iniit primus septimæ, vt suo loco colligemus: qui est Periodi Iulianæ 3962, mundi 3232. Demptis ergo 432 de 3962; residui sunt Periodi Iulianæ anni 3530. Ergo anno isto capta est Troia ex Eratosthenis, & Dionysij sententia. † Neque verò alius annus constitui potest, in quem characteres illi competant, quos ex ambobus enumerauimus. Est enim Thargelion lunaris mensis Atticus. Solstitium verò, ciuile itidem Atticum fuit, ex antiquis Astronomis Iunij 28 constitutum. Nouilunium Thargelionis eo anno contigit Maij 21, cyclo Lunæ 15 feria 4. Ergo vicesima tertia eiusdem incidit in Iunij 12, feriámque quintam, quæ fuit dies decima septima ante

† Vide l. 2 de Doct. Temp. c. 22, & l. 9 c. 29. nec non 4 Differt. ad Vranol. c. 13.

Solstitium. Scirophorionis neomenia incurrit in 20 Iunij, feria 6: Hecatombæonis verò, Iulij 19, feria 6. Igitur 20 dies post Solstitium supererant ad illius anni finem, nempe à Iunij 29 ad 18 Iulij. Sed admirabiliter conuenit opinioni nostræ cum Eratostheneis ratiociniis. nec alius omnino, quàm qui à nobis positus est, annus ac-

Diod.l. 14.init. commodari potest. Accedit & Diodorus Siculus, qui annum primum Olympiadis 94 putat ab excidio Troiæ septingentesimum octogesimum. Primus Olympiadis illius annus conuenit in annum Per. Iulianæ 4310: de quo decerptis 780, reliqui fiunt anni 3530. Denique Eusebius libro 10 de Præpar. Græcos ait à capta Troia ad primam Olympiadem numerare annos 408, quot ab eodem illo anno Per. Iul. 3530 interiecti sunt ad annum 3938, quo prima celebrata est Olympias Iphitea. Igitur anno Per. Iul. 3530, mundi 2800, ante Christianam æram, 1184, nobilissimum illud excidium incidit. Marmora Arundeliana idem ei anno vindicant, qui fit Per. Iul. 3505, Thargelionis ἑβδόμῃ φθίνοντος, hoc est 24 die. quod antiquorum omnium rationes conturbat.

Computato anno Troiani excidij, regni totius in illa vrbe tempus ita statuetur.

Auctor ille Troicorum, qui cum Iliade parua, aliisque carminibus Græcè editus est à Michaële Neandro, Troianum regnum annis trecentis perseuerasse dicit, ac reges fuisse sex, quorum singillatim annos

enumerat; qui in vnum collecti minus quatuor trecentos conficiunt, vt rotundo numero dixisse videatur,

—ἐς πίσυρες ἦλθε τριηκόσιοι λυκαβάντων.

Proinde si de anno Troiani excidij, & vltimo Priami, qui est Per. Iul. 3530, adimas 296, primus annus Troiani regni cadet in annum Per. Iul. 3234. ex quo deinceps reliquorum initia describentur; quæ in hoc laterculum coniecimus.

Laterculum Regum Troianorum.		
Troiani Reges.	Anni singulorum.	Anni Per. Iul.
Dardanus	31	3234
Erichthonius	75	3265
Tros	60	3340
Ilus	54	3400
Laomedon	36	3454
Priamus	40	3490
Desiit hic anno		3530
Summa regni totius anni 296.		

Quod ad priscos Latij reges attinet, antequam Æneas Latino regi succederet, regnatum iam annos aliquot ibidem fuerat. Eusebius in Chronico Pontaceno, ante Æneam reges ait fuisse quinque, qui 150 circiter annos imperarunt, Ianum, Saturnum, Picum, Faunum, & Latinum. Æneas *Vetus in Italia regnum.*

vt ex Dionysio colligitur lib. 1, anno quinto ab excidio Troiæ regnare cœpit; Per. Iul. 3534. de his ergo si annos 150 detrahas, reliqui erunt anni 3384. In Excerptis Georgij Monachi apud Scaligerum p. 31, tres solùm reges hoc ordine describuntur: Picus Saturni F. 37 annis: Faunus Pici F. annis 44: Latinus annis 36, cuius anno 33 Æneas in Italiam appulit. Colliguntur anni 117 ad mortem Latini, & Æneæ successionem. Quocirca ad explendos 150, Iano nonnisi reliqui 33 fiunt. quo regnante Saturnum è Creta profugum in Latium venisse cum historicis Poëtæ consentiunt.

Lacedæmoniorum, Corinthiorúmque regum initia ex Diodori, Pausaniæ, aliorúmque fide statuuntur. Prioris exitus regni ex Polybio definitur paulo post Olympiad. 140. Posterius in Periandro desiit Cypseli filio: qui 44 annos apud Aristotelem regnasse perhibetur. etsi 40 plerique cum Laërtio tribuant. Idem Laërtius anno quarto Olympiad. 84 mortuum esse Periãdrum asserit. qui est annus Per. Iul. 4129. Demptis annis 44, cœperit Periander anno Per. Iul. 4086, primo Olympiadis 38. Cypselus verò anno 4056, Olympiadis 30 tertio. Igitur Bacchiadæ post reges desitos Prytaneatum obtinuerunt annis 121, ab anno scilicet Iul. Per. 3936, ad 4056, non annis 90, vt Diodorus in † Excerptis Eusebianis Scaligeri prodidit. quem de hac historia consule: nec non Pausaniam Corinthiacis, Herodotum lib. 5.

Lib. 4.

† p. 33.

De Hebræorum regibus, ac diuiso bifariam illorum regno, in Judaicum, & Jsraeliticum. Vtriusque ἀκμὴ declarantur.

Cap. XI.

QVo longiùs ab mundi, ac temporis initio progredimur, eo nobis & certior, & vberior copia rerum, atque historiæ seges ostenditur. Hoc enim interuallum, quod ab orbis conditu quintum ordine putatur, illustrium regnorum exordia, aliásque insignes epochas amplectitur, quæ in omni Chronologica disputatione principatum tenent. De quibus singillatim agendum erit. Sed priùs, more nostro, interualli huius annos ratione, ac methodo colligemus.

Initium ducimus ab anno eo, quo Templum à Salomone fundatum est, qui quartus numeratur illius regni, éstque in Iuliana periodo 3702, mundi 2972, ante Christum 1012, vt ex antecedentibus patet. Finis est annus ille, qui Cyri primum annum Babylonici regni proximè præcessit. Cœpit autem Cyrus Babylone regnare anno Periodi Iulianæ 4176, vt postea probabimus. Ergo ab anno Periodi Iulianæ 3702, à quo interuallum hoc ordimur, ad eiusdem periodi annum 4175, in

quem definimus, anni sunt solidi 474. Quo spatio primùm ambo regna Hebraici populi, id est Iudæ, & Israëlis explicantur. tum amborum captiuitas; sed illius septuaginta annis definita; huius sempiterna.

3.Reg.12. Mortuo Salomone scissum est regnum bifariam, eiúsque parte Roboamo Salomonis filio relicta, nempe Iudæ, ac Beniamini tribu: reliquæ tribus Ieroboamo Nabati filio ex tribu Ephraim permissæ sunt. Vtriusque regni successio in historia Regum, ac libris Paralipomenon traditur, quæ perobscura, & implicatissima quædam continet in digerendis, inter séque componendis annis amborum principum, atque innumeræ quæstiones existunt; quas si disputare voluero, longioris, ac difficilioris operæ res erit, & propter partitionum tricas iniucundæ, ac molestæ. Itaq; cùm in 9 de Doct. Temp. cap. 55 fusè, accuratéque disceptatæ omnes illæ controuersiæ sint, hîc satis esse videtur, vtriusque regni catalogum exponere: tum ex iis, quæ ἄπορα dicuntur, & ibidem enucleata sunt, pauca, & insigniora seligemus.

Quæstiones in historia Regũ difficiles.

Solet autem explicandis quæstionibus istis, conciliandísque regum temporibus adhiberi non vna ratio. Nam aut labentes anni pro vertentibus, & integris vsurpari dicuntur. aut à viuis adhuc parentibus in regni consortium creduntur adhibiti. aut annorum singulorum initia non ab eo mense diéve, quo Reges renuntiati sunt; sed à populari initio ducuntur. aut denique ab

Quibus modis explicari soleant istæ quæstiones.

insigni quapiam epocha, quorumdam interualla procedunt. ex quibus quid cuique loco maximè congruat, prudentiæ est animaduertere. Nos regum istorum Diagramma proponemus; in quo singulorum anni tam expressi sacra in historia continentur, quàm Chronologici, hoc est non implicati inuicem, sed distracti. Addemus & annos ante Christum, quibus regnum auspicati sunt: ad quos si illos adiunxeris, qui ab æra Christiana ad nostram ætatem lapsi sunt, scire potes, quantum inter hanc, & illorum initium intersit.

Diagramma regum Iudæ ab anno 4 Salomonis.

	Reges Iudæ.	Anni in Scriptura expressi.	Loca, quibus anni continentur.	Anni Chronologici.	Anni ante æram Christi, quibus exorsi sūt
1	Salomon	37	3.Reg 6.1,& c.11.43	37	1012
2	Roboam	17	3.Reg.14,21	17	975
3	Abiam	3	3.Reg.15,2	3	958
4	Asa	41	Ibi. vers. 10	41	955
5	Iosaphat	25	3.Reg.22,42	25	914
6	Ioram	8	4.Reg.8,17	4	889
7	Ochozias	1	Ib. vers. 26	1	885
8	Athalia	6	4.Reg. 11,3	6	884
9	Ioas	40	4.Reg. 12,1	40	878
10	Amasias	29	4.Reg.14,2	29	838
11	Azarias, qui & Ozias	52	4.Reg. 15,2	52	809
12	Ioathan	16	Ibid.vers.33	16	757
13	Achaz	16	4.Reg.16,2	14	741
14	Ezechias	29	4.Reg. 18,2	29	727
15	Manasses	55	4. Reg.21,1	55	698
16	Amon	2	Ib. vers.19	2	643
17	Iosias	31	4.Reg. 22,1	31	641
18	Ioachas	M. 3	4.Reg.23,31	M. 3	610
19	Ioakim	11	Ib. vers.36	13	610
20	Iechonias	M. 3	4.Reg.24, 8	M. 3	599
21	Sedecias	11	Ibi. vers. 18	11	599
	Colliguntur ab A.4 Salomonis A.430. M. 6 Ab Dauidis initio A. 473, M.6		Colliguntur à 4 Salomonis A.426.M.6 A Dauidis initio A. 469. M.6		Desierunt ante Christum A. 589

Dragramma Regum Israelis ab anno 1 Ieroboam, siue ab obitu Salomonis.

	Reges Israëlis.	Anni in Scripturis expressi	Loca vnde anni colliguntur.	Anni Chronologici.	Anni ante Christum, quibus ineunt.
1	Ieroboam	22	3.Reg.14,20	21	975
2	Nadab	2	3.Reg.15,25	1	954
3	Baasa	24	Ibid. vers. 33	23	953
4	Ela	2	3. Reg. 16, 8	1	930
5	Zamri	D. 7	Ibid.vers.15	D. 7	929
6	Amri	12	Ibid.vers.23	11	929
7	Achab	22	Ibid.vers.29	21	917
8	Ochozias	2	3.Reg. 22,52	1	897
9	Ioram	12	4.Reg.3,1	12	896
10	Iehu	28	4.Reg.10,36	28	884
11	Ioachaz	17	4.Reg.13, 1	16	856
12	Ioas	16	Ibid.vers.10	16	840
13	Ieroboam II	41	4.Reg.14,23	41	824
				Interregnũ A 11.	783
14	Zacharias	M. 6	4.Reg.15,8	M. 6	772
15	Sellum	M. 1	Ibid. vers.13	M. 1	772
16	Manahem	10	Ibid.vers.17	10	771
17	Phaceia	2	Ibid.vers.23	2	761
18	Phacee	20	Ibid.vers. 28	20	759
19	Osee	9	4.Reg.17, 1	18	738
	Colliguntur anni 241, M. 7, D 7.			Colliguntur anni 253 M 7, D. 7	Desiciunt ante Christum 721

In vtraque Regum ſerie, ſi amborum tempora inter ſe conferantur, multa, vt iam dixi, perplexa ſunt in ſacris libris: ex quibus, prætermiſſis iis, quæ faciliorem habent explicationem, præcipua quæque complectar.

Salomō. Igitur Salomon anno quarto regni ſui, quadringenteſimo verò, & octogeſimo, quàm ex Ægypto profecti Palæſtinam adierunt Iſraëlitæ, [a] Templum ædificare eſt aggreſſus. quod opus [b] octauo anno, id eſt ſeptem exactis, cum menſibus circiter totidem, abſoluit, anno Per. Iul. 3709, Salomonis ipſius vndecimo. Cœptum eſt enim anno illius 4, menſe ſecundo, qui eſt proximus à Niſan, & Iiar appellatur. Perfectum eſt anno vndecimo menſe octauo. Proinde annos 7, menſes totidem ædificatio tenuit. [c] Encænia porrò cùm menſe ſeptimo, opere iam abſoluto, celebrata dicantur, videntur anno ſequenti, duodecimo Salomonis indicta. qui fuit annus Sabbaticus iniens, Per. Iul. 3710, milleſimus ante natalem Meſſiæ regis, cuiuſmodi ex Ioſephi ac Dionis hiſtoria conficitur. Verùm plerique Chronologi ſolenne dedicationis in vndecimum ipſum Salomonis conferunt: ita vt octauus menſis, quo extrema manus operi impoſita dicitur, ſignificetur excluſus; & operis ipſius pars ſit, eiuſdem iam exædificati conſecratio. De quo prudentis lectoris exiſtimatio ſit.

a 3. Reg. 6, 1.
b 3. Reg. 6. 38.
c 3. Reg. 8. 2.

Regnante Aſa mortuus ſcribitur Ierọ-

boam

boam rex Israëlitarum; paucísque pòst mensibus Nadab.

[a] Ieroboam Israëlita annis 22; [b] Nadab eius filius duobus regnasse proditur: hic verò etiam anno Asæ Iudæ regis altero cœpisse. Porrò [c] anno 20 Ieroboã Asa iniit. Si anno Asæ 20 Ieroboamus regnum auspicatus est, & anno Asæ 2, Nadabus; consequens est Ieroboami patris 21, Nadabum obiisse, vel saltem 22. Hæc nos ita conciliabimus. Anno Ieroboami expleto 20, & ineunte 21, regnum inchoauit Asa: Ieroboamus autem integrós regnauit annos 21, & paucos de 22 libauit dies: Nadab porro anno 21 patris sui ascitus in regni societatem, vnum cum eo communem habuit annum; alterum solus. Proinde nos Nadabo vnum duntaxat in Chronologica serie annum imputamus.

a 3 Reg. 14, 20.
b 3 Reg. 15, 25.
c 3 Reg. 15, 10.

Quinetiam necesse est eundem illum annum Nadabi secundum; quem & Ieroboamus attigit; Baasæ, qui Nadabo successit, parte aliqua communem facere. [d] Hic enim 24 annos regnauit, & Asæ tertio cœpit: Asa porro Ieroboami 20. Proinde hic ille vicesimus secundus Ieroboami, à paucis diebus inceptus ab Ieroboamo, ab Nadabo, & huius interfectore Baasa confectus est.

d 3 Reg. 15, 33.

Baasæ successit Ela filius eius; cuius exordium cum [e] Asæ 26 componitur. Proinde Baasa, qui 3 Asæ cœpisse dicitur, non integros solus expleuit 24, sed vltimi partem Ela sibi vendicat. Quocirca Baasæ in Chro-

e 3 Reg. 16, 8.

nologica serie 23 annos adscripsimus. Igitur anno Asæ 26, quarto & vicesimo Baasæ, eo mortuo regnauit Ela. qui sequente, Zambri insidiis oppressus est, [a] Asæ 27. [b] Zambri verò post 7 dies interfecto, regnum occupauit Amri. [c] eodémque tempore Thebni filius Geneth ab altera factione renunciatus est. Vnde [d] non ante 31 Asæ primordium Amri ponitur: quòd anno quarto post mortem competitoris solus Israëlitis imperauit. Atenim Baasa [e] anno 36 Asæ, bellum ei intulisse legitur. quînam ergo eiusdem Asæ 26 mortem obiit? Huic à plerisque sic occurritur; tricesimum sextum regni Asæ nominari in 2 Paralipomenon, non ex quo primùm Asa regnare cœpit, sed ex quo bifariam diuisum est Hebræorum imperium; quod subinde post Salomonis mortem accidit. Itaque fuit annus iste ab initio Asæ 16; ab Roboami exordio, 36.

a Reg. 16, 10.
b ib. vers. 15
c com. 21
d com. 23
e 2 Par. 16, 1

Iosaphat [f] anno Achabi 4 orsus est regnum: Achab [g] verò anno Asæ regis Iudæ 38. Ita mortuus est Asa anno Achabi 4 (Nam 41 annos regnauit.) Itaque anno Asæ patris 41, & quarto Achabi desinentibus, euectus est ad regnum Iosaphat: vt primus huius cum maiori parte quarti Achab congruat.

f 3 Reg. 22, 41
g Ibid. 16, 29

Sed quod Achabum ipsum attinet: huius pater Amri 12 annis præfuit Israëlitico regno, cœpítque Asæ anno 27, vt paulo antè statuimus. Igitur obiit anno 38 eiusdem Asæ, & eodem cœpit Achab. Ideo in serie

3 Reg. 16, 23

Chronologica annos tantum 11 Amri tribuimus.

Ochoziam filium habuit Achab. [a] qui anno 17 Iosaphati regnum auspicatus est, ac biennio regnauit. [b] Porro Achab 22 annos regnauit: & quarto eius anno Iosaphat cœpit, vt iam diximus, vel ineunte quinto. Proinde Achab obiit anno Iosaphati 18. Ochozias autem Achabi filius anno eodem patris 22, & Iosaphati 18. Quocirca non plenos 22 Achabo concedimus; sed vltimi particulam, quam Ochozias eius filius expleuit. Ita ambo isti non 24, sed 22 annos exegerunt.

a 3 Reg. 22,51.
b 3 Reg. 16,29

De Ioramo vtroque, altero Iosaphati, altero Achabi filio, & Ochoziæ fratre, similis ænigmatis oritur quæstio. Nam Achabi filius [c] anno 18 Iosaphati cœpisse memoratur, & idem tamen [d] alibi iniisse fertur anno Iorami Iudæ regis secundo. Hoc modo anno patris sui Iosaphati 17 Ioram rex Iudæ cœperit, mortuúsque sit anno altero ante Iosaphati patris obitum. cui Scriptura reclamat. Quin ipse Ioramus rex Iudæ regnare cœpit [e] anno quinto Iorami regis Israëlis. Hæc ἄπορα Scripturæ ita soluimus, vt Ioramum Iosaphati filium quatuor annis circiter, hoc est triennio solido cum aliquot mensibus, commune putemus habuisse cum patre regnum: puta anno Iosaphati 22 cœpisse. quo mortuo quatuor alios adiecit. (nam octo regnauit annos.) At Ioramus Israëlita post fratris Ochoziæ mortem non statim popularibus suffragiis

c 4 Reg. 3,1
d 4 Reg. 1,17
e 4 Reg. 8,16

regnum adeptus est: sed sex circiter vicariam regni præfecturam habuit, donec legitimis comitiis à populo renuntiatus est. Ab anno itaque Iosaphati 18 ad ineuntem 24, proregis titulo præfuit: cùm secundus Iorami Iudæ regis esset in cursu; ex quo scilicet à patre Iosaphato in consortium acceptus est. Qui vicissim anno eiusdem Iosaphati patris 22 cœpisse narratur, quinto Iorami alterius Israëlitæ, si ab Ochoziæ morte computentur anni.

Annus primus Iosaphati est Iulianæ periodi 3800, Iorami verò fratris Ochoziæ vicariæ præfecturæ primus incurrit in annum 3817, ineunte Iosaphati 18. Porrò Ioram filius Iosaphati in regni consortium adscitus est à patre anno Per. Iul. 3821, quinto ineunte Iorami alterius; qui anno 3822, aut sequente rex à populo legitimis comitiis institutus est, cùm secundum ageret Ioramus Iosaphati filius.

Ochozias rex Iudæ. De Ochozia Iudæ rege perplexum quiddam sacris libris proditum est. Nam pater illius Ioramus [a] anno ætatis 32 regnare cœpit, & octo regnauit annis. Igitur anno quadragesimo ætatis obiit. At Ochozias cùm regnare cœpit, [b] annos natus erat duos & quadraginta; & anno vno regnauit. Biennio itaque ante patrem ortus est. Quare necesse est in Hebræis codicibus numerum esse corruptum, atque in 2 Paralip. itidem, vt in 4 Reg. cap. VIII, 25, pro 42, legendum 22. quod in Sixtiana editione LXX Interpretum loco illo libri Paralipomenon habetur.

a 4 Reg. 8,7

b 2. Paral. 22,1

Post Ochoziam Iudææ regem mater eius [a] Athalia tyrannidem occupauit annis 6. Excepit hanc Ioas Ochoziæ filius, [b] regnauitque annis 40. cuius anno 22 obiit Iehu rex Israëlitarum. Quippe [c] Ioachazus Iehu filius anno Ioasi Iudææ regis excessit. [d] Ioas verò cœpit anno Iehu septimo. Ioaso successit Amasias eius filius, [e] imperauitque annos 29, ac secundo anno Ioasi filij Ioachazi Israëlitæ regis iniit. [f] Ioas iste anno Ioasi alterius Iudææ regis 37 cœpit, ac 16 regnauit annis. Igitur si Ioas Israëlita regnum orsus est anno Ioasi Iudææ regis 37, eius secundus annus erit Ioasi Iudæ regis octauus & tricesimus. Est autem secundus Ioasi Israëlitæ, primus Amasiæ. Quare Amasias cœperit anno patris Ioasi 38. [g] Ad hæc Amasias vixit annis 15 post mortem Ioasi Israëlitæ. Mortuus est igitur anno Ieroboami eius filij, 15. [h] Atqui Azarias, siue Ozias Amasiæ filius cœpisse dicitur Ieroboami 27: [i] & Zacharias Ieroboami filius anno Azariæ 38, [k] Sellum deinde, ac Manahem anno Azariæ 29. Porro si Azarias iniit Ieroboami 27, vltimus illius, ([l] regnauit autem annos 52) incidet in quartum Osee regis Israëlitæ, vt ex annis Israelitarum regum in laterculo suprà positis apparet. At hoc absurdissimum est. [m] Nam Osee cœpit anno Achazi nepotis Azariæ 12: & præterea Phaceia, qui duodecimo fere anno post obitum Ieroboami eius nominis secundi Israelitarum regis iniit, cœpit [n] anno 50 Azariæ: & Phacee, qui Pha-

a 4 Reg. 11,1.
b 4 Reg. 12,1.
c 4 Reg. 13,1
d Ib. cap. 12,1
e 4 Reg. 14,1,& 2
f 4 Reg. 13,10
g 4 Reg. 14,17
h 4 Reg. 15,1
i 4 Reg. 15,8
k Ibid. vers. 13, & 17
l 4 Reg. 15,2
m 4 Reg. 17,1
n 4 Reg. 15,23

[a] Ib. vers. 27

ceiæ successit, [a] anno Azariæ 52.

Nos hæc ita inuicem concilianda credimus. Ioachaz anno regni sui quintodecimo; qui fuit Ioasi Iudæi 37; consortem adhibuit regni filium Ioasum, illius cognominem, cum eóque biennio regnauit. Ioachazo vita functo, Ioasus eius filius anno Ioasi Iudæi 39 nouum regnandi cepit exordium. Inde accidit vt eius anno secundo, mortuo Ioaso, qui annis 40 præfuit, successerit Amasias.

Sic Ieroboami secundi duplex initium fuisse coniicimus. Primum à patre Ioaso in communionem adscitus est regni anno circiter illius sexto; qui fuit Amasiæ quartus (siquidem Ioasi Israëlitæ secundo anno cœpit Amasias, vt paulo antè diximus.) Ita vndecim annis cum Ioaso patre regnauit Ieroboam: eóque mortuo, & Amasiæ quintodecimo, nouum imperij primordium habuit; à quo 41 eius anni proficiscuntur. Porro Amasias, qui vndetriginta regnauit annis, obiit exeunte anno 15 Ieroboami à posteriore initio; qui 26 à priore numerabatur. Hinc Azarias filius Amasiæ anno 27 Ieroboami regnasse legitur.

Annus itaque 41 & vltimus Ieroboami incurrit in Azariæ 26. Verùm post illius obitum interregnum fuit apud Israëlitas annorum circiter duodecim, à 27 Azariæ ad 38. Siquidem anno 38 Azariæ, Ieroboami filius Zacharias regnum adiit, vt suprà demonstrauimus: [b] à quo deinceps reliqui; Sellum mense vnico; qui cum Azariæ 39 componitur: eodémque Manahem cœpit:

[b] 4 Reg. 15

qui decem annos regnauit. Quare anno expleto 38 Azariæ, & inchoato 39, exorsus est Zacharias: tum Sellum. Manahem verò sub initium quadragesimi cœpit: Phaceia anno eiusdem Azariæ 50: Phacee denique anno eius vltimo, & 52. Iam verò [a] secundus annus Phacee primus est Ioathami filij Oziæ Iudæ regis; qui 16 regnauit annis. Proinde anno Phacee 17 desiit. Verùm [b] hoc ipso 17 Phacee, cœpit Achaz Ioathami filius. Primus ergo Achazi annus communis ipsi cum patre fuit: atque idcirco de annis 16 Ioathami, vel Achazi vnus detrahendus est. Nos Achazo non hunc tantùm, sed alterum etiam adimimus. Id enim Osee & Ezechiæ primordia postulare videntur.

a 4 Reg. 15,32

b 4 Reg. 16, 1

[c] Quippe anno vicesimo Ioathami regnare cœpit Osee postremus rex Israëlitarum: hoc est Achazi regis Iudæ 4. Nam Ioathamus haud amplius sedecim præfuit. At idem Osee rursus [d] anno duodecimo Achazi regnasse dicitur, nouémque anni illi tribuuntur. [e] Ad hæc Ezechias anno Osee tertio cœpisse fertur. Itaq; duplex regni auspicium habuit Osee: alterum ab anno Achazi 4 vsque ad 12, in quo nonum annum attigit. Exinde nouum initium regnandi fecit ab anno 12 eiusdem Achazi iam finito, & inchoato 13. cuius posterioris regni anno tertio, hoc est Achazi patris ineunte decimo-sexto regnauit Ezechias. Quocirca Chronologicos annos Achazo 14 haud amplius adscribimus.

c 4 Reg. 15,30

d 4 Reg. 17,1

e Ibid. cap. 18

Nam de sedecim, quos ei Scriptura tribuit, primum Ioathamo eius parenti: vltimum Ezechiæ filio concedimus. Osee porro in totum 17, vel 18 annos Israelitarum rexit populum, ab anno scilicet Achazi quarto, ad Ezechiæ 6, quo ab Assyriis Israelitarum extinctum est regnum. In reliquis Iudæ regibus nulla vehementior est temporum quæstio, præterquam de septuagenaria seruitute ab Ieremia prædicta: de qua nonnulla dicentur.

De septuaginta seruitutis annis, quos Hieremias Propheta prædixit.

Cap. XII.

Vide 12 de Doct. Temp. cap. 22, & seq. a Hier. 25, 20 IVDAEORVM seruituti annorum LXX spatium [a] præfinit Hieremias; qui tam Hebræos ipsos, quàm vicinos circùm populos à Nabuchodonosoro rege Chaldæorum opprimendos ait seruitute miserrima annis septuaginta. Id autem vaticinium editum est anno 4 Ioakimi, primo Nabuchodonosori, paulò antè quàm Ioakimus in illius potestatem veniret, ac stipendiarius fieret. Eiusdem interualli fit & cap. 29 mentio sub id tempus, quo Iechonias in Babylonem ductus est. Item post 2. Par. 36, 20 æquatam solo Hierosolymam terra dicitur egisse sabbata sua, id est vastitate, ac solitu-

dine damnata esse, donec implerentur anni septuaginta. Denique Daniel cap. 9 *desolationis septuaginta annos* ab Hieremia constitutos refert ad id tempus, quo calamitati illi modus adhiberetur. Tria sunt igitur tempora, vnde duci potest septuagenarij illius interualli principium. Nos verò ex omnibus primum iure deligimus; atque ab anno 4 Ioakimi, Nabuchodonosori primo deducimus. Quod ex Ieremiæ verbis cap. 25 haud obscurè conficitur. Non enim spatium istud Hierosolymorum tantummodo, ac Templi vastitati præstituit; neque Iudæorum exilio, vt complures existimant: sed tam horum, quàm circunfusarum nationum seruituti, Ammonitarum, Palæstinorum, Moabitarum, Idumæorum, aliorúmque, quos omnes primo ipso in Syriam aduentu suo Nabuchodonosorus ditioni paternæ subiecit; vt ex Beroso posteà declarabitur. Ac, quod Iudæos ipsos attinet, etsi ab Assyriis, & Chaldæis aliàs antè vexati populatíque fuerant; nondum tamen perpetua iis erat imposita seruitus, cum tributi annui pactione. ab illo verò quarto anno Ioakimi, libertate penitus amissa, Babylonio regi, vsque ad Cyri tempora, deinceps subiecti sunt. Ideo memorabilis epocha illa fuit Iudaicæ seruitutis, & libertatis Iudæ regibus, ac populo ereptæ. quæ vt antè non acciderat, ita posteà propagata, maiora paulatim incrementa cepit.

Desinit autem interuallum illud in pri-

G v

mum annum Cyri, non quo regnare cœpit sed quo, Babylonia subacta, Iudæis, qui illic attinebantur, edicto suo redeundi potestatem tribuit. quod anno Per. Iul. 4176 euenisse postea docebitur. Quartus annus Ioakimi fuit Periodi Iulianæ 4107. Ablatis ergo 4106 de 4176, reliqui sunt septuaginta. At initium Persici regni annus est Periodi Iul. 4155. ad quem anni ab Ioachimi quarto non plures sunt, quàm 22. Multo minus respondebunt spatia, si ab Iechonia, vel excidio, & clade Sedeciæ ducatur exordium. Quare ne aliunde quidem licet, quàm ab quarto Ioakimi, septuaginta istos annos euoluere; si certam Babyloniorum, Persicorum, ac Iudaicorum temporum rationem admittimus, quam, cùm de prioribus duobus agetur, validissimè statuemus. Quæ verò contra nos opponi solent, ea in 12 de Doct. Temp. cap. 24 dissoluimus.

De Tyriorum regibus, déque Tyri, & Carthaginis conditu.

CAP. XIII.

Vide l. 9 de Doct. Temp. c. 62

IOSEPHVS libro primo contra Appionem ex Archiuis Tyriorum, atque ex Dij, & Menandri libris, Tyriorum aliquot regum seriem refert, quorum notitia historiæ sacræ, profanæque lucem potest afferre. Est autem series duplex; prio-

rum videlicet regum, atque posteriorum. In priori, post Abibalum, Iromus eius filius ponitur; quo cum Dauidi, & Salomoni amicitia fuit. cui [a] annos regni tribuunt 34. Iosephus anno ipsius vndecimo cœptam esse Templi exædificationem asserit. quamuis primo contra Appionem duodecimum ponat. Sed in eo falsus est Iosephus, & qui hunc secuti sunt. nec non annales Phœnicum, qui non plures, quàm 34 annos imputant. Etenim [b] ex historia sacra liquet Hiramum, sub id tempus, quo Dauid, mortuo Isbosetho, totius Iudaici nominis principatum obtinuit, iam in Tyro regnasse, ac Dauidi familiarem fuisse. Id autem anno circiter 8, vel 9, postquam à Iudæ tribu inunctus erat, accidit. à quo ad Templi conditum anni sunt 36, vel 37. Atqui post Templum operáque cætera ab Salomone perfecta, [c] adhuc in viuis erat, hoc est anno Salomonis 23: [d] si quidem domum suam, quam post Templum 13 annis exstruxit, absoluto iam Templo condidit. imo longius etiam superstes fuit, vt [e] ex scriptura constat. Sanè vitari non potest, quin anno saltem vicesimo Salomonis vixerit Hiramus. Quippe [f] expletis viginti annis, *postquam ædificauit Salomon domum Domini, & domum suam*, viginti ciuitates Hiramo dedit. tametsi haud adeo certò tempus concipi possit. Sed de vicesimo anno indubitata res est, siue ab initio regni Salomonici, siue à iactis Templi fundamentis putatur. Quare grauissimus

a Ioseph. 8. Ant. 4

Error Iosephi.

b 2. Reg. 5. & 1 Paral. 14

c 3 Reg. 9, & 2 Paral. 8

d 3 Reg. 7

e 3 Reg. 9, 27

f 3 Reg. 9, 10, & 2 Par. 8. 2

iste est hactenus Annalium error. Etenim 53 annos regnauit, vt minimum, Hiramus; videlicet ab 8 Dauidis, ad 20 saltē eius filij Salomonis. Quòd si anno regni 23, aut 24 ædificia sua Salomon absoluerit, ad 56, aut 57 annū peruenit Hiramus. quod in Chronico libri 13 de Doct. Temp. secuti fuimus. Ita anno Hirami 37 non 11, vel 12, Salomon Templi fundamenta posuit. Non enim fingi potest alter eiusdem nominis, qui Dauidis amicus à posteriore diuersus fuerit, qui Salomonis ætate vixit. Eiusmodi enim nullus in serie Tyriorum principum ponitur. ac præterea eundem illum Hiramum, [a] *qui Dauidis amicus fuerat omni tempore*, Salomoni opem nauasse, Scriptura demonstrat. Nunc regum seriem hîc describemus, cum annis singulorum ex Phœnicum Annalibus depromptis: nisi quod Hiramo, iis, quas dixi, de caussis, non 34. annos, sed 56 assignauimus.

a 3. Reg. 5. 1.

Laterculum regum Tyri priorum.		Anni regni	Initium in annis Per. Iul.
1	Abibalus	00	000
2	Iromus	56	3666
3	Baleazarus	7	3722
4	Abdastratus	9	3729
5	Nutricis Abdástrati filius	12	3738
6	Astartus	12	3750
7	Aserymus	9	3762
8	Pholes	M:8	3771
9	Ithobalus Astartæ sacerdos	32	3772
10	Badezorus	6	3804
11	Margenus	9	3810
12	Pygmalion	47	3819

Desiit Pygmalion anno 3866.

Colliguntur anni quibus regnarunt, 199. M. 8.

Ithobalus ille est ipse, cuius filiam Iezabelem † duxit impius Achab, & sanè tempus mirificè congruit. † 3. Reg. 16, 31

Posteriorum Tyri regum, qui circa Nabuchodonosori & Cyri tempora vixerunt, meminit ex Tyriorum annalibus Iosephus eodem libro contra Appionē. Sed obscurè Vide l. 9 de Doct. Temp. c. 63.

tempus illorum concipit, quod tamen ex eius verbis haud leui coniectura sic extricabimus, vt in sequenti laterculo vides.

Posteriorum regum Tyri Catalogus.

		Anni regni	Initia in Per.Iul.
1	Ithobalus	24	4116
2	Baal	10	4140
3	Ecnibalus	M.2	4150
4	Chelbes	M.10	4150
5	Abbarus Pontifex	M.3	4151
6	Mytgonus }	6	
7	Gerastratus }		
8	Balatorus	1	4157
9	Merbalus	4	4158
10	Iromus	20	4162

Anno Ithobali septimo Tyrum obsidere cœpit Nabuchodonosor: vt ex Iosephi verbis quamlibet deprauatis libro primo contra Appionem, † ostendimus. At verò anno 14 Iromi Cyrus Babylone potitus est, eodem teste. Interuallum à septimo Ithobali ad decimumquartum Iromi, anni 54, M.3, vt putant Annales Tyrij, & ex his Iosephus. Ab initio verò Baalis, ad 14 Iromi, anni intercedunt 36, mensésque tres. Quippe horum omnium regum, præterquam Ithobali, annos expressit Iosephus ex archiuis Tyriorum. Si de annis 54 ac 3

† Vide l.9 de Doct. Temp. c.63.

mēſibus detrahas annos 36, menſéſque tres, reſidui erunt octodecim anni ſolidi, à ſeptimo Ithobali ad eius obitum. Quocirca quatuor & viginti regnauit annis, quot in laterculo poſuimus. Iam verò Babylone primum potitus eſt Cyrus anno Periodi Iul. 4176, vt poſtea demonſtrabitur. Detractis 54 annis, menſibúſque tribus, relinquetur annus labens è Periodo Iul. 4122, in quem ſeptimus incurrit Ithobali, idémque eſt Nabuchodonoſori 16, & primus obſidionis Tyriæ, quod paulo pòſt ſuadebitur. Ergo cœpit Ithobalus anno Per. Iul. 4116.

Ex iiſdem Tyriorum annalibus refert Ioſephus † Tyrum habitari cœpiſſe annis 240 ante Templi conditum, qui incidit in annum Per. Iul. 3702. Quocirca Tyrus frequentari cœpit incolis ſub annum eiuſdem Periodi 3462, mundi 2732, Gedeonis tempore.

† Ioſeph. 8. Ant. 2.

Carthaginis cõditus. Vide l. 9. de Doct. Temp. c. 63.

Tyriorum colonia Carthago fuit: de cuius origine mira eſt in hiſtoria varietas opinionum: quæ ex eo videtur orta, quòd vrbs iſta paullatim, ac per partes exſtructa & amplificata fuerit. Itaque alij Troiano bello antiquiorem illius originem faciunt annis vel triginta, vt Philiſtus apud Euſebium in Chronico; vel quinquaginta, vt Appianus initio Africanæ. vtrobique Zorus, & Carchedon condidiſſe dicuntur. Alij Troicis rebus poſteriorem memorant [a]. Phœnicũ Annales, ex iiſque Menander, Pygmalionis anno ſeptimo Didonem

[a] Apud Ioſe. 1. con. App.

Tyro profectam in Africa condidisse Carthaginem referunt. Is est annus Periodi Iulianæ 3825. quod ex iis constat, quæ de Hirami tempore paullo antè attigi. Quippe anno Dauidis octauo, Periodi Iul. 3666, iam Tyriis regnabat: peruenitque, vt minimum, ad Salomonis vicesimum, & annum Per. Iul. 3722, ac 56 annos expleuit. Exinde reges cæteri, ex Iosephi & Annalium Tyriorum calculo, ad vsque Pygmalionis septimum, annos exhibent 103, menses 8, qui in annum desinunt Per. Iul. 3825, qui est ab excidio Troiano, 296, ante primam Olympiadem, 114; Romam verò, 137. quam sententiam, vt probabiliorem cæteris, amplectimur. Non tamen Iosepho, siue iisdem illis Annalibus assentimur, quatenus ab initio Hirami ad ædificationem Carthaginis annos numerant 155, menses 8: & ab iactis Salomonici templi fundamentis ad eandem Carthaginem, annos 143, menses 8: quasi anno Hirami vndecimo Salomon ædificare cœperit. Huic enim Scriptura penitus aduersatur. Licet tamen numerum hunc annorum 144 inter Templi, & Carthaginis initia, hoc tueri modo, vt principio arcem duntaxat Tyrij condiderint, quam Botsram nominarunt; Græci Byrsam. post annos deinde 21 Carthadam, siue Carthaginem. Annus conditi ab Salomone Templi fuit Hirami 37, vt suprà declaratum est. Inde ad septimum Pygmalionis anni sunt 122, menses 8. reliqui sunt ad complẽdum interuallum Iosephi, anni 21.

Ab hac opinione nostra haud longè So- Solin.
linus abscedit, qui Carthaginem post an- cap.30.
nos 737, quàm condita fuerat, euersam
asserit. Excisa porro est anno V. C. 608,
Lentulo, & Mummio Coss. Per. Iul. 4568. de
quo demptis 737, restat annus Periodi Iul.
3831, ante urbem Romam, 131. At Iustinus
annis ante eandem Romam 72; Velleius
65: Dionysius Halicarnassensis ex Timæo,
ante primam Olympiadem annis 38, qui
sunt ante Romam, circiter 62.

Botsram à Pœnis arcem dixi nomina-
tam Hebraico vocabulo בצרא. post Car-
thada vocata est, ait Solinus, quam *vr-
bem nouam*, hoc est νεάπολιν interpretatur,
קרית חרתא. Ex Bosra Græci Βύρσαν fece- Appian.
re, quod *corium* significat, atque ex fabula init. Pun.
duxere appellationis originem, quam Vir-
gilius secutus est.

De Lycurgi ætate, ac Medorum, & Macedonum regnis.

Cap. XIV.

Lycurgus Lacedæmoniorum Legis-
lator qua tempestate floruerit, dici pro
comperto non potest: ita diuersæ sunt de
eo priscorum sententiæ, quas vitæ eius ini-
tio Plutarchus attigit. Herodotus imprì-
mis Leobotæ regis tutorem illum ait fuis-
se, qui in Eurysthenidarum familia quartus

ab Eurysthene censetur, atque ab Eusebio regnasse perhibetur anno Abraami 994, qui sit Periodi Iul. 3691, ante primam Olympiadem circiter 248. Sunt qui æqualem faciant Iphiti, à quo prima instaurata est Olympias. Sic [a] Athenæus, & [b] Pausanias. Plerique Charilai Polydecti filij, ex Proclidarum familia, tutorem extitisse putant. Ita Plutarchus, & Iustinus, Eratosthenes apud Clementem Alexandr. anno post Troiæ cladem vno minus trecentesimo; ante primam Olympiadem octauo & centesimo Lycurgi tutelam adscribit. qui est annus Per. Iul. 3830.

a Lib. 14.
b Eliac. 1, pag. 150.

Medorum primordium congruit anno cētesimo ante primam Olympiadem. quod in hunc modum probatur. Ctesias apud Diodorum libro 2. Medorum ab Arbace regum seriem ita describit.

Medorum regum successio è Ctesia.

	Reges	Anni regni	Anni Periodi Iul. quo cœperunt.
1	Arbaces	28	3838
2	Mandauces	50	3856
3	Sosarmus	30	3916
4	Artycas	50	3946
5	Arbianes, qui & Cardiceas	22	3996
6	Arsaces, qui & Deioces	40	4018
7	Artynes, qui & Phraortes	22	4058
8	Astibaras, qui & Cyaxares	40	4080
9	Apandas, qui & Astyages	35	4120

Colliguntur anni 317.

Astyagis annos prætermissos à Ctesia ex Herodoto suppleuimus. Igitur Astyages postremus Medorum principum ab Cyro nepote exutus imperio est anno primo Olympiadis 55, vt posteà demonstrabitur. hoc est anno Per. Iul. 4155. de quibus si annos 317 detrahas, residuus erit annus Per. Iul. 3838. Porro Cyri primordium, & Astyagis exitus demonstratione constat, quam suo loco proponemus. Proinde rectè constitutum à nobis est regni Medorum exordium ex historia Ctesiæ, quem cæteris, qui eadem de re scripserunt, fide digniorem meritò Diodorus existimat: quoniam apud Persas, in Artaxerxis Mnemonis comitatu vixit annis pluribus, & ex archiuis Medorum, Persarúmque se ea, quæ memoriæ prodidit, hausisse profitetur. At Herodotus Medorum reges quatuor duntaxat enumerat, quorum primus est Deioces; eósque annis 150 regnasse perhibet. Eusebius annos huic regno
ta 259, Iustinus 350. Agathias è Ctesia ἔτη οὐ μεῖον ἢ τριακόσια, *non pauciores trecentis annos* expresse scribit.

Macedonum regnum ab Carano Phidonis Argiui fratre cœptum, haud dubio exitu terminatur: sed initium sola auctoritate constat. Postremus rex Perseus Philippi filius à Paullo Aimilio superatus est anno Vrbis Varroniano 586; qui incurrit in annum 1 Olympiadis 153, Per. Iul. 4546 ante Christi æram, 168. Quod ex ea Lunæ defectione colligitur, quæ pridie eius diei,

quo factum prælium est, incidit, vt scribit Liuius ; nósque suo loco notauimus. Hîc igitur Macedonici regni postremus esse debet annus. Primus ab Eusebio ad annum Abraami ponitur 1203 : qui ex methodo Eusebianorum annorum in Periodo Iul. numeratur 3900. Quare Macedonicum regnum annis obtinuit circiter 647. ac reges fuere 39, quorum catalogus non vno modo apud Eusebium Latinè ab Hieronymo redditum, & * in Dexippi fragmento, ac Georgij monachi Excerptis, tum apud Diodorum legitur. Nos, vt probabile visum est, iis ex auctoribus hunc in modum confecimus.

Euseb. Chron. ex edit. Pontaci.

* Apud Scal. in Gr. Euse. p. 47

Catalogus regum Macedoniæ ex Dexippo Diodoro, & Eusebio.

		Anni regni	Anni Per. Iul. quibus inierunt
1	Caranus	28	3900
2	Cœnus Carani F.	28	3928
3	Thurimas Cœni F	45	3956
4	Perdiccas Thurimæ F.	48	4001
5	Argeus Perdiccæ F.	32	4049
6	Philippus Argei F.	35	4081
7	Aëropas Philippi F.	42	4116
8	Alcetas Aëropæ F.	28	4158
9	Amyntas Aëropæ F.	49	4186
10	Alexander Amyntæ F.	43	4235
11	Perdiccas II Alexandri F.	23	4278
12	Archelaus Perdiccæ F.	14	4301
13	Orestes Archelai F.	0	4315
14	Aëropas tutor Orestis	4	4315
15	Pausanias Aëropæ F.	1	4319
16	Amyntas primò	1	4320
17	Argeus	2	4321
0	Amyntas iterum	21	4323
18	Alexander Amyntæ F.	2	4344
19	Ptolemæus Alorites Amyntæ F.	3	4346
20	Perdiccas Amyntæ F.	5	4349
21	Philippus Amyntæ F.	24	4354
22	Alexander Philippi F.	12	4378

23	Aridæus Philippi F.	7	4390
24	Casander Antipatri F.	19	4397
25	Philippus Casandri F.	1	4416
26	Antipater &		
27	Alexander } Casãdri FF.	3	4417
28	Demetrius Poliorcetes	6	4420
29	Pyrrhus	M. 7	4426
30	Lysimachus	A. 5, M. 6	4427
31	Ptolemæus Lagi F. κεραυνός	A. 1, M. 5	4433
32	Meleager Lagi F.	M. 2	4434
33	Antipater	D. 45	4434
34	Sosthenes	2	4434
35	Antigonus Gonatas, Demetrij Poliorcetæ F.	36	4436
36	Demetrius Gonatæ F.	10	4472
37	Antigonus Δώσων	12	4482
38	Philippus Demetrij F.	42	4494
39	Perseus Philippi F.	11	4536

Desiit Macedoniæ regnum anno 4546 Periodi Iul. postquam perseuerauit annos integros 646.

Horum in regum serie quædam animaduersione digna sunt. [a] Primum quod ad Perdiccam vndecimum regem attinet, cius initium, finémque perperam ab Eusebio collocari in anno 1 Olympiadis 80, Abraami 1557, qui congruit anno Per, Iul. 4254. cui quidem Perdiccæ primum annum [b] Scaliger adscribit. Ita cùm annis regnasse

a Vide Pa-ral. Oper. de Doct. Temp. p. 848.

b Lib. 2. Isag. Cate. p. 163.

velint ambo 28, desinet in anno Per. Iul. 4282, qui proximè belli Peloponnesiaci exordium antecessit. Atqui anno belli 15 regnabat idem ille Perdiccas, vt fidem facit grauis imprimis auctor [a] Thucydides. Castigandus itaque est longè grauissimus hic error; & Perdiccæ primordium ad annum Per. Iul. 4378 accommodandum, quo cœpit annus 1 Olympiadis cxi, Et quidem [b] Diodorus ad annum sequentem meminit Perdiccæ Macedonum regis. Sed quot annis regnarit, haud vna sententia est, vt refert [c] Athenæus. Nos 23 cum Marsya, Philochoro, ac [d] Dexippo tribuimus. Proinde obiit anno Per. Iul. 4301, belli Peloponnesiaci 19.

[a] Lib. 5. p. 400. edit. Græcol.

[b] Lib. 12.

[c] Lib. 5.

[d] In Excerpt. 61. Euseb. p. 47

Hinc Alexandri patris illius exordium statuimus circa annum Per. Iul. 4235, qui proximus est ab expeditione Xerxis in Græciam. Nam 43 anni Alexandro competunt ex Græcis Eusebij Collectaneis. Archelao verò 14: quamuis Diodorus septem duntaxat ei tribuat. Nos Dexippum sequi maluimus. Deinceps ad Alexandrum vsque Magnum regum decem tempora ex Diodoro constituimus. In quibus Dexippi fragmentum haud satis integrum extat.

RATIO-

RATIONARII TEMPORVM PARTIS SECVNDÆ LIBER TERTIVS.

De initio ludorum Olympicorum, quos instaurauit Jphitus.

CAPVT I.

PAVLLATIM ad ea tempora progredimur, quæ certi aliquid, & explorati in Græcorum historiam conferunt; in quibus principem locum tenent Olympiades; quæ post annos vertentes quatuor instaurabantur. Scribit Pindari Scholiastes eos ludos alternis in mensem quadragesimum nonum, & quinquagesimum incurrisse, hoc est in Apollonium mensem, aut Parthenium. Quod de vetere

Vide 9. de Doct. Temp. c. 37, & seq.

Ad Olymp. 3.

anno Lunari debet accipi; cuius modus nimium distabat ab exacto. Quatuor anni simplices octo & quadraginta mensibus constant. quibus euolutis, quadragesimo nono mense; hoc est initio Tetraëteridos alterius; ludi committebantur. Postea mensis vnus intercalabatur. Ideo in quinquagesimum mensem cadebant. Sed huius anni forma propter vetustatem ignota est hodie.

Tempus ludorũ. Legitimum tempus ludicri peragendi fuit æstiuum, sub ipsum solstitium. quod in Paralipomenis Operis [a] de Doct. Temp. accuratè demonstrauimus ex Herodoto, Censorino, & aliis. Tametsi non diffitendum est, interdum serius esse commissos. Sed id præter ordinem morémque contigit; vt eo anno, quo Iulius Cæsar interfectus est, cùm Cicero nauigare vellet in Græciam, videntur in Septembrem mensem prorogati ludi, vt ex lib. 15 epist. ad Attic. Epist. 7 haud absurdè colligitur; quod rectè Vendelinus noster obseruauit. Legitimum tamen, & ordinarium tempus æstiuum fuit.

[a] Paralip. p. 850.

Prima Olympiadis tempus. Primum ludicrum Olympiadicum eo anno celebratum est, qui est septingentesimus septuagesimus septimus ante primum annum æræ Christianæ; & est in Iuliana Periodo 3938, mundi 3208, circa tricesimum quartum Azariæ, siue Oziæ regis Iudæ. quod certissimis argumentis ex historia, & cœlestibus obseruationibus adstruitur. Imprimis autem ex Thucydide

colligitur, qui Solis deliquia duo, vnum Lunæ, contigisse scribit totidem in annis Peloponnesiaci belli. [a] Velut anno primo Solem ait defecisse post meridiem. Bellum Peloponnesiacum cœpit anno primo exeunte Olympiadis 87, sequente secundo. Nam [b] anno quarto belli labente, incidit Olympicus agon, quo vicit pancratio Dorieus Rhodius iterùm. quæ fuit Olympias 88. Ergo anno quarto exeunte Olympiadis 87 cœpit annus quartus belli Peloponnesiaci. Quippe ἦρι ἀρχομένῳ, *ineunte vere*, anni Peloponnesiaci belli inchoandi sunt, vt idem auctor est [c] Thucydides. [d] Item anno belli duodecimo Olympia peracta sunt, quibus Androsthenes Arcas pancratio vicit, Archonte Athenis Euclide, quando Lacedæmonij ab Eleis exclusi sunt. Ea non alia est Olympias, quàm nonagesima. Proinde desinente anno quarto Olympiad. 89, duodecimus annus iniit belli Peloponnesiaci. ex quo sequitur primum belli cadere in annum primum Olympiadis 87. Secundum Solis deliquium notatur ab [e] eodem historico anno octauo ineunte belli Peloponnesiaci, quo Sol ex parte defecit. Ad hæc [f] incipiente duodecimo anno belli Athenienses fœdus ait annorum centum iniisse cum Argiuis, & Eleis, ac Mantineis, ac sequenti æstate ludos Olympicos incidisse, quibus Androsthenes Arcas vicit Pancratio primùm. Fuit hæc Olympias nonagesima. [g] Denique Lunam de-

a Thuc. l. 2. p. 157. Græcolat.

b Thuc. l. 3. p. 176.

c Lib. 2. sub init.

d Thuc. 5. p. 372. & 379.

e Thuc. 4. 286.

f Thuc. 5. p. 372. & 379 Græcol.

g Thuc. 7. p. 517.

fecisse narrat anno 19 belli, quando Athenienses à Siculis victi, & profligati sunt cum eorum duce Nicia. Non possunt hæc abire, quin prima eclipsis contigerit anno Periodi Iulianæ 4283. secunda anno 4290. tertia anno 4301. Bellum quippe Peloponnesiacum cœptum est anno Periodi Iul. 4283, vti postea probabitur: quó anno Sol defecit Augusti tertio, feria 4, hora 5, 53′ à meridie, idque Athenis: fuítque defectio digitorum 10 $\frac{1}{2}$ ferè. Anno verò 4290, idem sidus Martij 21 defecit, feria 4, hora 8, 17′ post noctem mediam, digitis circiter nouem. Denique anno 4301 Luna defecit Augusti 27, paulo ante mediam noctem. Igitur Olympias 87 cœpit anno eo Iuliano, qui initium belli proximè antecessit, nimirum anno Per. Iul. 4282. Olympias 88 iniit anno 4286. Olympias nonagesima anno 4294. Quare si Olympiades integræ 86 quaternario multiplicentur. (Nam quælibet annis constat quatuor) confient anni 344 à primo agone Iphiti. Hi detracti de anno 4282, qua Olympias 87 cœpit, relinquunt annum Iulianæ Periodi 3938, ante Christianam æram 777, quo primus agon Olympicus indictus est. Præterea † Xenophon Olympiade quadam ineunte bellum idem desiisse narrat, sub Solis defectionem. Quam quidem Olympiadem proximè subiicit ei, quam initio libri 1 disertè numerauerat tertiam, &

† Xen. 2. Hellen. p. 270 edit. Græc.

nonagesimam. Vnde sub initium 94 Olympiadis finis impositus est Peloponnesiaco bello; qua ineunte Olympiade Sol defecit Septembris 3, anno ante Christum 404, Periodi Iul. 4310. Idipsum & expeditio Xerxis in Græciam ostendit. & Salaminia clades; quam anno primo ineunte Olympiadis 75 contigisse, Periodi Iulianæ 4234, suo loco declarabitur. Deductis annis ab Iphito 296, siue Olympiadibus 74 integris, de annis 4234, restat annus Per. Iul. 3938.

Nec aliud persuadet Censorini locus insignis cap. 21, vbi annum, quo scribebat, variis characteribus illustrat, aitque fuisse ab Olympiade prima millesimum & quartum decimum. Annus, quo scribebat, æræ Christianæ fuit 238, Per. Iul. 4951. de quibus si deduxeris 1014, residebunt 3937. Ergo sequenti 3938 primus Olympicus annus incepit.

Ex his, aliisque, quæ deinceps occurrent, efficitur primum agonem Iphiti abhinc annis 2407 iniisse, & hoc anno Christi 1631, à diebus æstiuis processurum annum tertium Olympiadis 602. Quæ quidem epocha firmissimè munienda fuit, quòd ad eam insequentia tempora deinceps exigenda sunt.

De Romæ conditu, déque varia putatione annorum ab Vrbe condita, præsertim Varroniana, quæ quidem approbatur. Videri Romam autumno conditam. tum de conceptu Romuli, & ortu.

CAP. II.

De Vrbis initio varia sententia. *Vide 9 de Doct. Temp. c. 46, & seq.*

VRBEM Romam non eodem omnes anno conditam veteres perinde ac recentiores existimant. Sed duæ sunt hodie receptæ, ac celebriores reliquis sententiæ. Prima Varronis, vt testatur Plutarchus, quæ anno tertio desinenti sextæ Olympiadis conditum Vrbis assignat. posterior est Verrij Flacci in Fastis Capitolinis, quæ eundem conditum reiicit in annum sequentem, qui est quartus desinens Olympiadis sextæ. quam Catonianam frustra Scaliger appellat, vt † suo loco demonstrauimus. Vtra verior sit, difficile est dictu. Nos priorem anteponimus alteri: atque ita conditam esse Romam asserimus anno tertio Olympiadis sextæ, siue Iphiteo tertio & vicesimo. cúmque Olympias prima cœperit anno Periodi Iul. 3938, qui est 777 ante Christianam æram, vt alio loco demonstratum est, primus annus Vrbis ex Varronis putatione, cadit in annum Per. Iul. 3960, vel 3961. Anno quippe 3960 iniit annus tertius Olym-

† Vide l. 9 de Doct. Temp. p. 43.

piadis sextæ à diebus æstiuis. Quare si Vrbs Roma Aprili mense fundata est, vt vulgò ferè sentiunt, primus Vrbis incurrit in annum 3961. Verùm Manilius lib. 4 Romam ait in Libra conditam:

Hesperiam sua Libra tenet, quâ condita Roma, &c.

Solinus verò cap. 1, perinde Lunam in Libra fuisse refert; sed Solem in Tauro præterea collocat: quod minimè procedit. Plutarchus autem ex Tarrutij Firmani genethliaci ratiociniis, quem Varro ad eius rei inquisitionem adhibuit, Romam conditam ait Pharmuthi 9. Vt igitur ambo illa complectamur, Romam & in Libra, & Pharmuthi nono die fundatam esse; congruet annus Per. Iul. 3960, Octobris 4. Siquidem anno isto neomenia Thoth anni Ægyptiaci incidit in Feb. 28: Pharmuthi 9 in 4 Octob. Nouilunium autem medium vno die antecessit. Contigit enim ex Parisinis tabulis Octob. 2, feria 3, hora 18, 18′ post mediam noctem, Romæ, hoc est Octob. 3. Nam Iudaicus character neomeniæ Marchesuuan anno Iudaico 3008, habetur feria 4, 1, 820, Octob. 3. Verum autem nouilunium commissum est Octob. 2, hora 7, 22′ post mediam noctem, Romæ. Quare non respondet ἀκριβὴς illa τριακὰς Plutarchi, sed abest biduo. Potuit tamen popularis, ac ciuilis esse τριακὰς, ob μετάπτωσιν sideris, in Græcia: præsertim cùm pleræque ciuitates à corniculata Luna neomeniam auspicatæ sint: ea verò in 4

Roma videtur autũno condita.

Octobris incurrerit. Quam ad rationem exigenda sunt, quæ in 9 de Doct. Temp. cap. 48 super hac re tradidimus, & pro ἀκριβεῖ nouilunio populare computandum. Proinde nullus aptior annus est Tarrutij & Manilij sententiæ, quàm Iul. Per. 3960, quo tertius Olympiadis sextæ Octobri mẽse labebatur. Sed vt à communi vsu minimè recedamus; Palilia prima (pastorale id erat festum, quo Romulus dominæ rerum vrbis fundamenta posuit, 11 Cal. Maij, vt tunc annus habebatur) conferemus in annum sequentem Iulianæ Periodi 3961, quo tertius adhuc in cursu erat annus Olympiad. 6, ante Christianam æram septingentesimum quinquagesimum quartum, mundi 3231.

Demõstratur epocha Varroniana. Huius epochæ fides innumeris veterum testimoniis, & cœlesti quoque obseruatione constat. Nam complures in annalibus Solis, Lunæque defectiones annis Vrbis conditæ notatæ leguntur, quarum lib. 9 de Doct. Temp. cap. 50 nonnullas retulimus. Velut insignis illa fuit Lunæ, quam C. Sulpitius Gallus pro concione prædixit, pridie quàm Perseus à Paulo Æmilio in Macedonia vinceretur, æstiuo tempore, vt refert Liuius †. Ea verò deprehenditur anno Per. Iul. 4546, ea nocte, quæ inter Iunij 21, & 22 intercessit, anno illo, quo Coss. fuere L. Æmilius Paulus, C. Licinius Crassus, quique numeratur in Fastis Capitolinis, quos Sigonius sequitur, ab V. C. 585. ex Varronis autem calculo, vt in Onu-

† Lib. 4. Dec. 5.

phrianis, 586. quorum numerorum alterutro dempto ex Iulianæ Periodi annis 4546, inuenies Palilia prima Romuli cadere in annum 3961 secundum Varronem: vel, ex Capitolinis Fastis, 3962. Tum omnes illæ defectiones, quibus Olympiadum initium cap. superiori probauimus, ad annorum Vrbis adstruẽdam originem spectant. Quemadmodum & Censorini memorabilis ille locus, ex cap. 21; vbi annum illum, quo scribebat, quem esse Christi 238 significauimus, numerat 991 conditæ Vrbis, ex Palilibus. Erat is in Periodo Iuliana, 4951. de quo si 991 deduxeris, relinquetur annus Per. Iul. 3960. Igitur sequenti, qui est 3961, imputantur à Censorino Palilia prima, ex Varronis sententia. Vide præter Onufrij, Sigonij, Pighiique Fastos, quæ à nobis in 9 de Doct. Temp. pertractata sunt.

Post natalem Vrbis, Romuli ipsius eius parentis conceptus, atque ortus paucis hîc exponendus est.

Tarrutius [a] Firmanus conceptum matris vtero Romulum asseuerabat anno primo Olympiadis secundæ, Chœac 23; natum verò die 21 Thoth. atque in eius conceptu Solem defecisse penitus: quemadmodum & illo die quo Roma condita est. [b] Halicarnassensis autem consentire ait omnes, Romulum anno ætatis 18 Vrbem ædificare cœpisse. Ea ratione natalis eius incurret in annum Per. Iul. 3944. Addit & tam eo anno, quo conceptus est, quàm quo mor-

a 9 de Doct. temp. c. 48. Dion. 1, & 2. Liu. 1. Plut. Rom.

b L. 2. p. 119. Vech. ed.

tuus, Solem defecisse totum. De morte paulò pòst viderimus. Quod ad Solis deliquia pertinet duo, quorum alterum in ipso Romuli conceptu; alterum eo die, quo Vrbs est fundari cœpta, contigisse dicitur; ea sunt hactenus ex Tabulis quæsita frustrà, vt in 9 de Doct. Temp. cap. 48 fusè declarauimus. Quare auctorum grauissimorum testimonio potiùs, quàm cœlesti obseruatione nititur hæc opinio, quam Halicarnassensis persuadet, Romulum anno 2 exeunte Olympiadis secundæ in lucem editum esse. qui est Periodi Iul. 3944, & octauo decimo pòst, id est Per. Iul. 3961, Vrbem condidisse. At eo, quo mortuus est, anno Romulus, hoc est Olympiadis 16 anno 1 exeunte, reuera Solem defecisse sub occasum comperimus, anno Per. Iul. 3959, Maij 26.

De æra Nabonassari, & initio Babylonici regni.

CAPVT III.

Vide 9 de Doct. Temp. c. 51, & seq.

APVD Ptolemæum, & astronomos reliquos celeberrima est æra Nabonassari, quem Babylone regnasse inter omnes conuenit. Huius verò mentio apud Græcos rerum cœlestium peritos ideò percrebuit, quòd permultæ vetustissimorum temporum obseruationes regis illius epocha consignatæ Babylone missæ sunt à Callisthene Aristotelis discipulo, vt testatur

[a] Simplicius. Initium Nabonassari iis ex obseruationibus, quas passim Ptolemæus commemorat, latere potest neminem. Contigit autem anno Per. Iul. 3967, mundi 3237, ante Christianam æram 747, Vrbis conditæ septimo. Anni formã, cui iste titulus illigatur, est Ægyptiaca, quæ solidis diebus 365 constat, sine vllis appendicibus horarum sex. Vnde quarto quoque vertente anno, caput anni die vno retrocedit, vt in lib. 1 declarauimus. Ergo Thoth Nabonassari incidit in diem 26 Februarij Iuliani, & à meridie eius diei astronomicè computatur, vt auctor est Ptolemæus. quanquam πολιτικῶς ab ortu Solis antecedente repetitur.

[a] Comm. 46 in 2 de Cœlo. Vide 9 de Doct. Temp. c. 13.

Quod Nabonassarus anno illo, quem significaui, regnare sit aggressus, fidem faciunt Solis ac Lunæ deliquia, quæ à [b] Ptolemæo notata sunt. velut anno Nabonassari 366, Thoth 27, hora 6, 30' à media nocte, Alexandriæ defecisse Lunam ait Archonte Phanostrato. Tempus congruit Decembris 23, fer. 3, ante Christianam æram 383, Periodi Iulianæ 4331. Anni Ægyptiaci 365 absoluti cum diebus Thoth æquè confectis 26, horis 6, 30'. dies complent 133251, horis 6, 30'. qui sunt anni Iuliani 364, dies 300, horæ 6, 30'. Si igitur de annis vertentibus 4330, & diebus 356 horis 6, 30', quæ ab initio Iulianæ Periodi ad momentum obseruationis à Ptolemæo descriptæ lapsa sunt, auferas annos 364, dies 300, horas 6, 30', residui erunt anni 3966, dies

Nabonassari epocha demonstratur.

[b] Ptol. 5. p. 105 Græcæ edit.

56, à Calend. Ianuarij. Igitur die 57 ab iisdem Calendis cœpit neomenia Thoth anni primi Nabonassari. Is est verò Februarij dies 26. Idem & obseruationes reliquæ promittunt, quas recensere superuacaneum est.

Censorinus præterea cap. 21, anno Iuliano ducentesimo octogesimo tertio cœpisse dicit nongentesimum octogesimum sextum annum Nabonassari. Annus primus Iulianus quadraginta quinque annis æram Christianam antecedit, vt suo loco demonstrabitur. Quare si de 283 Iulianis subtrahas 45, residuus erit Christi 238, quo quidem neomenia Thoth anni Nabonassarei 986 contigit 7 Kalend. Iul. Hic est annus Periodi Iulianæ 4951, de quibus deducendi sunt anni 3965, vt habeatur Nabonassareorum numerus, ex iis quæ lib. 1 hac de re tradidimus. Vnus quippe annus accrescit ad summam. Vnde consequens est, primum annum Nabonassari cadere in 3967 Per. Iul.

Chaldæi Reges.

a 4. Reg. 20, & 2. Par. 32, 31.

Ex his efficitur, Chaldæorum regnum eodem illo anno cœptum videri, auctore, vt est credibile, Nabonassaro. Est [a] in sacris libris prima regum Babyloniorum mentio sub Ezechiæ regno, circa annum eius 14, quo Merodach filius Baladan rex Babyloniorum legatos misisse fertur ad Ezechiam, *vt interrogarent de portento, quod acciderat super terram*; tum quod illum ægrotasse didicerat. Annus 14 Ezechiæ ex his, quæ suo loco exposita sunt, incurrit in

annum Per. Iul. 4000, qui est à Nabonassari primordio tricesimus quartus.

Extat vetus Canon Babyloniorum regum, quo Ptolemæus, aliíque Mathematici sunt vsi, qui à Nabonassaro ad Alexādri M. obitum perducitur. In eo porrò Mardoxempadus, qui Merodach in sacris libris nominatur, regnare cœpit anno ab Nabonassaro 27. & fortassis Baladan illius pater is est, quem Canon Ilulæum vocat.

Quocirca probabilis est coniectura, post Assyrios, aliquanto spatio defecisse ab Medis Babylonios, ac priuatum sibi statuisse regnum duce Nabonassaro. quod regnum, initio tenue, & Assyriis obnoxium, ab Nabopolassaro, eiúsque filio Nabuchodonosoro amplificatum est, vt & Medos ipsos, Assyrióśque sibi subiiceret. de qua re postea. Sed obscurissima sunt illius imperij primordia; de quibus nihil præter coniecturam fere reliquum habet historia.

De tempore belli, quod rege Cyaxare Medi cum Lydis gesserunt, déque lunari defectione, quam Thales prædixit. tum de Nabopolassaro rege Babylonis, eiúsque filij Nabuchodonosori primordio.

CAP. IV.

HERODOTVS in primo libro refert Cyaxarem sexennale bellum cum Lib. 10 de Doct. Temp. c. 1

Alyatte Lydorum rege gessisse, ac demum anno sexto, cùm inter eos commissum esset prælium, obscurato repente sole, territos illos abstitisse pugna, atque ita bellum esse diremptum. Huius belli tempus ex illa Solis eclipsi inuestigari debet.

Ea verò quo anno contigerit, magna Scriptorum est dissensio. Nos in annum Per. Iul. 4117, mundi 3387, ante Christum 597, illam coniicimus, quo defecit Sol Iulij 9, feria 3, sub horam sextam matutinam: ac digitorum, vt vocant, eclipsis illa fuit ex Tychonico calculo, 9, 22: ex veterum autem ratiociniis, amplius $10\frac{1}{2}$. Cyaxares anno Per. Iul. 4080 regnare cœpit, & annos 40 Medis præfuit, vsque ad annum Per. Iul. 4120. Proinde anno eius 37 belli Lydi sextus incidit. Prima Scytharum eruptio sub initium illius contigit, puta anno Per. 4081. Circa annum deinde 4108, id est post annos 28, à Cyaxare circunuenti, & occisi sunt. Inde post vnum vel alterum annũ alia Scytharum manus supplex ad eundem regem adiit. Ponatur hic annus Per. Iul. 4110. Bellum verò sexennale inchoari potuit anno 4111, vel 4112. Ita sextus incurret in annum 4117, qui est quartus Olymp. 45, quo tempore regnabat in Babylonia Nabuchodonosor, qui Herodoti Labynitus esse videtur.

Lib. 9 de Doct. Temp. c. 57, & seq.

Quod ad Nabopolassarum attinet, is in Canone Mathematico, quem sæpè laudauimus, inter Babyloniæ principes ponitur; eique vnus & viginti anni tribuuntur; cui

Nabuchodonosorus subiicitur, qui annis tribus & quadraginta regnauit.[a] Berosus vero Chaldaicorum annalium scriptor, qui Alexandri M. ætate floruit, apud Iosephum, & Eusebium auctor est, Nabopolassarum Nabuchodonosori patrem Ægypto, Cœlesyriæ, ac Phœniciæ dominantem, illis præfecisse Satrapam; cuius, inquiunt, audita defectione, filium suum Nabuchodonosorum aduersus illum cum exercitu misit, qui victis rebellibus, recuperatóque imperio, cùm interea fato functus esset Nabopolassarus eius pater, raptim Babylonem aduolauit, copiis omnibus vnà cum præda cuidam amicorum commendatis, vt ea deportaret in Babyloniam.

a Ber. apud Iose. l. 9 Ant. c. 11. & 1 contra App. p. 925 edit. Frob. Eus. 9 de Præp. p. 167

Quo tempore Babylone regnare Nabopolassarus cœperit, ex cœlesti obseruatione constat lunaris defectus,[b] quem Ptolemæus ex Chaldæorum fide recenset. Si quidem anno quinto Nabopolassari, qui est à Nabonassaro 127, Athyr 27, sequente 28, hora 5, 50' à media nocte Babylone, Alexandriæ verò hora ipsa 5, obscurata est Lunà quarta diametri parte. Tempus congruit in annum Periodi Iulianæ 4093, mundi 3363, ante Christianam æram, 621. quo anno lunaris defectio contigit Aprilis 22. Neomenia Thoth anni Nabonassarei 127 incurrit in Ianuarij 26. Quare cùm anni regum istorum à neomenia Thoth computari soleant, quintus annus Nabopolassari cœpit anno Iul. Per. 4093. Primus itaque cadit in annum 4089, qui est 17 Iosiæ regis.

b Ptol. l. 5 p. 125, Græ. Vide 9 de Doct. Temp. c. 58

Porrò tametsi lib. 1. con. Appionem Iosephus Berosi fragmentum illud citans εἴκοσι ἐννέα, *viginti nouem annos* adscribat Nabopolassaro; tamen in lib. 10 Originum, & apud Eusebium εἴκοσι ἕν, *viginti vnus* legitur. quod & nos amplectimur. Ita enim Mathematicus ille Canon Babyloniorum regum. Tum historia ipsa suffragatur. Si quidem Berosus addit Nabopolassarum haud multò post missum ad expeditionem filium decessisse. Accidit autem expeditio ista anno Ioakimi tertio, vel quarto ineunte. Sanè ab anno quarto Ioakimi primus Nabuchodonosori numeratur in sacris literis, vt Hieremiæ 25. quod suo loco dictum est. Quanquam Nabopolassarus nonnisi biennio postea mortuus est, anno Per. Iul. 4109, cùm primum & vicesimum inchoasset. Ideò vel Nabopolassarus annos tantùm 19 in imperio vixit. vel Nabuchodonosori primordium ab eo tempore, quo cum imperio primum apud se visus est, numerauêre Iudæi; cùm biennio serius à Chaldæis putari cœperit. quod mihi probabilius videtur. Quocirca ambo ista vera sunt; & anno Periodi Iulianæ 4089 Nabopolassarum regnare cœpisse; & Nabuchodonosori imperium ex anno 4107 ab Iudæis esse deductum, cùm ab 4109 Babylonij putauerint, mortuo Nabopolassaro, qui vicesimum primum eodem inchoauit. Ad hanc normam exigenda sunt, quæ in 9 de Doct. Temp. cap. 61 diximus. Nam ibi æra vtraque rectè constituta est. Sed Nabucho-

donosori, vt est vnica Iudaica anno 4 Ioakimi; ita Babylonica est altera, biennio tardior. si quidem Nabopolassarum annos in imperio 21 vixisse credimus. alioqui si ab anno 4107, indidem vnde Iudæi, Babylonij quoque Nabuchodonosori regnum auspicati fuerunt, non plures, quàm 19 ab anno 4089 ad 4107 putandi sunt. Sed Iudaicam epocham à Babylonica satius est discernere. Ex priore Nabuchodonosor annos 45; ex posteriore 43 régnauerit: quot & Berosus, & Canon Babyloniorum regum imputat. quæ res sequenti capite pertractabitur.

De Nabuchodonosori successoribus, præsertim Nabonido, & Dario Medo.

CAPVT V.

[a] BEROSVS apud Iosephum, & Eusebium Babyloniorum regum seriem à Nabopolassaro ad Cyrum ita digerit. Nabopolassaro dat annos 21, Nabuchodonosoro 43. Huic filius successit Euilmaraduchus, qui, cùm biennio regnasset, à Neriglissooro sororis suæ marito necatus est. Neriglissoorus deinde quatuor annis regnum tenuit. cui successit Laborossarchodus eius filius mensibus nouem. qui ob prauam indolem conspiratione suorum inter-

Vide 10 de Doct. Temp. c. 7

a Iosc. 1 con. App. Eus. 10 Præp. p. 267

Nabo-nidus. fectus est, ac de consensu eorundem Nabonido cuidam Babylone oriundo, qui coniurationis erat particeps, delatum est imperium. quem annum decimum septimum agentem in regno Cyrus Persarum rex aggreditur, ac prælio victum in arce Borsippena obsidet. Interim verò, expugnata Babylone, ad obsidionem reuersus, Nabonidum in deditionem accepit, & in Carmaniam transtulit. Hæc Berosus 3 libro Chaldaicarum Originum. Quibus consentanea sunt, quæ Abydenus ex Megasthene refert apud Eusebium. qui hoc addit, Nabonidum nulla cum Laborosoarchodo (Labassoaracum vocat) propinquitate fuisse iunctum. Canon ille Babyloniorum principum, [a] quem sæpe citamus, in recensendis regibus, cum Beroso, Abydeno, ac Megasthene consentit; in annis verò paululum discrepat. Vtramque summam hoc laterculo comprehendemus.

a Extat 9 de Doct. Temp. c. 52

	Anni ex Beroso	Anni ex Canone	Cœperũt ex Berosi putatione anno Periodi Iulianæ.
Nabopolassarus	21	21	4089
Nabuchodonosor	43	43	4109
Euilmerodachus	2	3	4152
Neriglissarus	4	5	4154
Laborosoarchodus	Men. 9	Omisit	4159
Nabonidus	17	32	4160
	Summa annorum 87 Men. 9	Summa annorũ 104	Desierunt anno 4176.

Nos Beroso potiùs assentimur. Nam Canonis summa minùs cum historia congruit. Idem Neriglissaro annum Laborosoarchodi proprium admetitur. Igitur ab initio Nabopolassari ad captam Babylonẽm anni sunt 88, quorum vltimus inchoatus est. Totidem ad annos Periodi Iulianæ 4088 adiecti, (Nam 4089 Nabopolassarus init) desinunt in 4176, quo capta est Babylon, vt postea demonstrabitur. Adscripti sunt in laterculo anni Periodi Iulianæ, qui bus singuli reges iniisse videntur. quos paulo aliter in Tomo 2 de Doctr. Temporum digessimus. Id enim pene arbitrarium

eſt; cùm & annorum numeri non iidem apud Scriptores inueniantur; & incertum ſit, vtrum ſuos quiſque annos integros, ac vertentes habuerit, an, vt moris eſt, inchoati pro plenis accipiantur. Quare vtcunque calculos poſueris, non valdè refert: niſi quod prius illud de Nabopolaſſaro tenendum potiùs eſt, quàm quod illîc amplexi ſumus.

Nabonidum hunc, quem poſtremum in catalogo recenſuimus, [a] Ioſephus Baltaſarem eſſe putat, cuius in Danielis libro mentio eſt. vbi & Nabuchodonoſori filius appellatur; & poſt horribile ſpectrum ſcribentis ad parietem manus ab eo conſpectum, & à [b] Daniele interpretatum, eâdem nocte interfectus dicitur, eique ſucceſſiſſe Darius Medus. Baltaſaris porrò tertius annus 7 capite Danielis exprimitur. Sed an plures idem imperarit, haud ſatis conſtat.

a Ioſeph. lib 10 Antiq. cap. 12

b Dan. 5.

Ioſephi error.

Hîc verò Ioſephi mira eſt oſcitantia; qui illos ipſos, vnde hanc hiſtoriam deſcripſit, auctores incurioſè legit. Teſtis eſt enim Megaſthenes Nabonidum nullo propinquitatis iure cum Laboroſoarchodo fuiſſe coniunctum. At Baltaſar ille Danielis non alienis vtique ſucceſſit: ſed paternum, & auitum ſortitus eſt regnum. Verba Beroſi, ἀπολομένου δὲ τούτου, συνελθόντες οἱ ἐπιβουλεύσαντες. αὐτῷ κοινῇ τὴν βασιλείαν περιέθηκαν Ναβοννήδῳ τινὶ τῶν ἐκ Βαβυλῶνος ὄντι ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπισυστάσεως. *Hoc verò necato* (Laboroſſarchodo) *conuenientes inter ſe coniurati de communi conſenſu regnum detulerunt Nabon-*

nedo cuidam ex iis, qui Babylone orti erant, eiusdem conspirationis socio. Non possunt hæc de legitimo eius, qui mortuus erat, hærede, ac successore dicta videri: sed de peregrino, & adscititio; cuiusmodi Baltasar non fuit. Non est igitur idem cum Nabonnedo Baltasar, sed potiùs cum Laborossarchodo Nabuchodonosori nepote, ex eius filia, quæ Neriglissaro nupsit, vt scribit Berosus. Neriglissarus verò, quasi tutorio nomine, pro filio Laborossarchodo, seu Baltasare regnum administrauit. Hinc est, quod Baltasari tertius annus tribuitur à Daniele. Quòd autem [a] Hieremias prædixerit, Deum Nabuchodonosoro, eiusque filio, ac filij filio regnum esse daturum; *filij* nomen pro genero sumi potest. Ita Dauidem filium appellat[b] Saul. [c] Hieronymus quoque, vbi Nabuchodonosor pater Baltasaris vocatur, proauum significari asserit. vt mirum non sit, si, vt *patris* appellatio, ita *filij*, à propria notione ad minus propriam aliquando transferatur. Nam & 2 Paralipomen. cap. 22, 2, Athalia Amri filia dicitur, quæ neptis esset. Sed vide lib. 10 de Doct. Temp. cap. 7, & seq.

a Hie. c. 27
b 1 Reg. 24, 17
c ad 5 cap.

De obsidione Tyri, aliisque Nabuchodonosori rebus gestis, & insequentium Babylonis principum. ac de postremo Medorum rege: quem fuisse Astyagem ostenditur, non Xenophonteum Cyaxarem, aut Darium Medum.

CAP. VI.

RES à Babyloniis illis regibus gestas inopia Scriptorum obliuione damnauit; præter illa, quæ in sacris libris memoriæ produntur; quæque in Berosi, aliorúmque Fragmentis apud Iosephum, & Eusebium extant. quos in calcem Operis de Emendatione Temp. coniecit Scaliger. Nabuchodonosorum sanè longè maxima bella fecisse, ac plurimas gentes vincendo peragrasse, non solùm sacræ litteræ testantur; sed etiam Megasthenes in quarto libro rerum Indicarum, vt scribit [a] Iosephus, de hoc rege prædicauit; fortitudine, ac rerum gestarum magnitudine multum ab eo esse superatum Herculem. quippe præcipuam illum vrbem Africæ, & maiorem Hispaniæ partem armis subiugasse. Philostratus verò in Phœnicùm, & Indorum historiis, Tyrum ab eodem annis tredecim oppugnatam esse scripsit. Qua de

[a] 10 Ant. c.11

obsidione diximus in [a] 9 de Doct. Temp. eámque cœptam esse docuimus anno Nabuchodonosori circiter 16, Periodi Iul. 4122, anno antequam Hierosolymam obsideret, Sedecia regnante. Id verò demonstratur hoc modo. Auctor est [b] Iosephus Phœnicum Annales tradere, Cyrum anno 14 Iromi posterioris rerum esse potitum, Babylone videlicet subacta: Ithobalo verò regnante, eiúsque septimo anno, Nabuchodonosorum obsedisse Tyrum: à quo tempore ad imperium Cyri, annos intercessisse quatuor & quinquaginta, mensésq; tres. Cùm igitur Babylonem Cyrus occuparit anno Per. Iul. 4176, vt postea probabitur; si inde annos 54, menses 3 eximas, fiet annus Per. Iul. 4122, ac septimus Ithobali, quo Tyrum obsidere est aggressus Nabuchodonosorus. Neq; tamen interim Hierosolymam oppugnare destitit. Nam ad annos 13 Tyrus est obsessa. cuius belli exitus nobis est ignotus. Vide omnino quæ in 9 Doct. Temp. c. 63 de ea re commentati sumus. Fuit etiam cum Ægyptiis eodem tempore Nabuchodonosoro dimicandũ. quorum regem Vaphree Iudæis auxilia portantem repressit. Deinde post obsidionem Tyriam, quæ anno Per. Iul. 4135 finita videtur, Ægyptum inuadit, anno regni sui ferè 30, vel 31. quo ex tempore nouum imperij primordiũ habuit, quantum ex [c] Daniele colligitur. Etenim somnium illud, quo regnorum quatuor status adumbratus est, anno secundo Nabuchodonosori

a cap. 61. & seq.

b Lib. 1. con. App.

c Cap. 2

incidisse fertur. qui non ab expeditione prima Syriaca, sed ab eo, quod dixi, imperij, & monarchiæ, vt vocant, initio putari videtur.

Mortuus est Nabuchodonosorus circa annum Per. Iul. 4151. cui deinceps reliqui successerunt, quos capite superiori percensui. quorum vltimum Naboridum, non eundem cum Dario Medo fecimus. Sed hunc ipsum Darium quidam Medorum fuisse regem asserunt. In quo magnus est eorum error. Nam vltimus Medis regnauit Astyages, vt Herodotus libro 1, Ctesias, ex iisque complures deinceps historici prodiderunt. At Xenophon in iis libris, quos de Cyri institutione scripsit, Astyagis filium facit Cyaxarem, cuius filiam duxit Cyrus, eóque mortuo Media potitus est, cùm eo superstite Babylonem expugnasset. Iosephus Xenophontem catenus sequitur, vt Astyagem putet regni sui hæredem habuisse filium, quem Darium illum Medum facit, cuius est apud Danielem mentio. in aliis ab eo dissentit. Ab vtroque, Iosepho, inquam, & Xenophonte, recentiores plerique discrepant; qui ex amborum auctoritate cùm Astyagi filium hæredem substituunt, tum hunc Darium fuisse Medum asserunt. quos quidem hoc loco refellere, longius est, quàm pro instituti operis modo. Nos verò Xenophonti antiquiorem opponimus Herodotum; quo cum sentit Ctesias Xenophontis æqualis; tum Diodorus, Trogus Pompeius, cæteríque; qui

Hero-

Herodotum sine vlla controuersia secuti, Astyagis successorem, non filium, quem habuit iste nullum; sed nepotem ex filia Cyrum dederunt. Ac tametsi † Ctesias, quoad potuit, Herodoto contradicere, eiúsque fidem eleuare studuit, & in plerisque ab illo diffidet, in hoc ipso concors est tamen, vt Astyagi Medum, aut marem filium neminem; Cyrum verò Persam successisse confirmet. De Xenophonte porrò certum est, quod in Epistola ad Q. fratrem scribit Cicero; *non ad historiæ fidem, sed ad effigiem iusti imperij*, Cyrum ab illo esse descriptum. Minimè igitur audiendi sunt, qui Xenophonteam fabulam tot grauissimis auctoribus anteponunt. Quibus animaduersis ita demum ratiocinabimur. Cùm è sacris libris appareat, vltimum de Nabuchodonosori stirpe fuisse Baltassarem; eóque necato Darium successisse Medum: cúmque Beroso, Megasthene, & Abydeno testibus constet, vltimum è Nabuchodonosori itidem progenie regnasse Babylone Laborossarchodum; eóque cæso, consensu principum regem esse factum Nabonnedum, siue Nabonidum; ex eo directè sequi, Baltasarem eundem esse cum Laborossarchodo; Darium verò cum Nabonido. neque hunc Astyagis fuisse filium; sed origine duntaxat Medum, hoc est Medo patre, & Babylonis inquilino genitum. Siquidem Nabuchodonosor vxorem habuit Medam, vt refert Berosus; cum ea verò Medos aliquot principes in Babyloniam immigrasse

† Ctesias apud Photium n. 72.

verisimile est. Inde ergo Darius prodierit; hoc est *de semine Medorum* fuerit; vti Daniel 9 cap. loquitur.

De Ægypti regibus, qui Nabuchodonosori, Judæorum principum, ac Persarum rebus implicati sunt, & ad illorum historiam spectant; velut Aprie, siue Vaphree, & Necao.

CAP. VII.

Vide lib. 10 de Doct. Temp. c. 17

SCRIBIT Herodotus libro secundo, post multos Ægypti reges, ac duodecim illos, qui communiter imperarunt, vnum ex illis regnasse Psammitichum annis 54, quem Necos filius excepit, annis 16. Inde Psammis Neco filius annis 6. pòst Apries eius filius annis 25. ac demum Amasis, qui 44 regnauit. post hunc Psammenito sex mensibus perfuncto, Cambyses Cyri F. Ægyptum occupauit. † Diodorus Apriem regnasse prodit annis 22, Amasim verò 55, & hunc mortem obiisse sub Cambysis expeditionem anno circiter tertio Olymp. 63. Africanus, & Eusebius in annis regum validiùs discrepant, Nos Herodotum, vtpote antiquiorem, præferimus.

† Diod. l. 1, p. Græ. 43

Iam cùm initium Cambysis inciderit, vt postea docebitur, anno Per. Iul. 4185, quo quartus iniit Olymp. 62; quintus eiusdem,

in quem Ægyptiaca expeditio cecidit, est Per. Iul. 4189, quo anno, desinente tertio Olympiadis 63, quartus iniit. Anni regum Ægyptiorum ex Herodoti calculo colliguntur 146 fere. Detractis ergo 145 annis, mensibus 6, de annis 4189, reliqui fiunt anni Periodi Iul. 4044, quando regnare cœpit Psammitichus. Horum regum latercu-lum hîc adscribam.

Reges Ægypti ex Herodoto.		
	Anni regni	Initium
Psammitichus	54	4044
Necos	16	4098
Psammis	6	4114
Apries	25	4120
Amasis	44	4145
Psammenitus	M.6	4189
Colliguntur anni 145, mēses 6, ad annum 4189, in quem quintus incidit Cambysis.		

Horum regum tempora tam cum sacra, quàm cum Herodotea historia mirificè consentiunt. Necos Herodoti Nēcaos est Ægypti Rex, qui cum Iosia rege conflixit. quo in prælio cæsus est [a] Iosias in Mageddo. Hieremias porro c. 46, 14 Magdoli meminit, quem ad locum Ægyptios à Nabuchodonosoro cladē accepturos indicat. [b] Herodotus verò Nechon ait cum Syris acie congressū in Magdolo, vicisse. Id euenit anno

a 4 Reg. 23,29, & 2. Par. 35 20
b lib. 2. c. 159

Iosiæ vltimo, Periodi Iulianæ 4103, quo sextum iam annum regnabat Necao. qui in eâdem expeditione, vt apparet, post tres menses, quàm Iosiam occiderat, [a] Ioachazum eius filium à populo regem creatum abduxit in Ægyptum, cùm Hierosolymam cepisset, ac grandi multasset ære; nec non Ioakimum regem ibidem constituisset. Postea victus à Nabuchodonosoro in Palæstinam desiit excursiones facere. [b] quod anno ipsius decimo accidit, Nabuchodonosori primo, Ioakimi quarto.

a 4 Reg. 23. & 2. Par. 35

b 4 Reg. 24

Apries Necao successit; quem [c] Hieremias Ephree vocat, eíque simile ac Sedeciæ minatur exitium; quale contigisse ipsi testis est Herodotus in secundo; nempe vt in hostium potestatem veniret, & ab illis occideretur. Huius præfectum Amasim fuisse idem Herodotus refert; qui ab illo defecerit, eóque capto regnum occuparit; ac postulantibus Ægyptiis Apriem ad necem dederit. Verùm huic historiæ contradicit [d] Ezechielis vaticinium, qui post obsidionem Tyriam indicat Nabuchodonosorum Ægyptum inuasisse, & in solitudinem vastitatémque redegisse, quæ annos quadraginta tenuit. Finis obsidionis Tyriæ ex iis, quæ paulo antè disputata sunt, conuenit in annum Per. Iul. 4135, Nabuchodonosori circiter nonum, & vicesimum. Quare anno sequenti Ægyptiacam expeditionem obire potuit Nabuchodonosor, nouem circiter annis ante Amasidis initium.

c Ierem. 44. 30

d c. 29

Existimo falsa quædam Ægyptios Herodoto renuntiasse; & Amasim non Vaphree, sed Nabuchodonosori præfectum, post annos aliquot, quàm in officio continendis Ægyptiis præpositus erat, occiso Vaphree, demum & ipsum mortuo Nabuchodonosoro, ex præfectura regnum vsurpasse: Ægyptios verò præfecturæ tempus cum eiusdem regni annis promiscuè habuisse. Quod autem de Ægypti solitudine prædicit Ezechiel, id † καθ' ὑπερβολὴν apparet esse dictum: quia tanta futura sit calamitas, vt si cum pristina felicitate comparetur, mera videri solitudo possit. Sanè Prophetica ista responsa, propter historiæ temporum illorum obscuritatem, interpretationem habent difficilem.

† Lib. 10 de Doct. Temp. c. 17

De Cyro, & Persici regni primordio; quod demonstratione probatur.

CAP. VIII.

CHRONOLOGIAE cardinem non semel appellare memini Persici regni primordium, quod auctore Cyro Cambysis filio iactum est anno primo Olympiadis 55. quod sine vlla dubitatione veteres omnes, ac recentes asserunt. Non enim auctoritate sola; sed etiam cœlestibus obseruationibus id esse verum ostenditur.

Vide lib. 10 de Doct. Temp. c. 12, & seq.

Videl. 10 de Doct. Temp. c. 14 Eusebius lib. 10 de Præpar. Euangel. scribit ex omnium consensu, primo anno quintæ & quinquagesimæ Olympiadis Cyrum in Perside regnare cœpisse; auctorésque citat imprimis, Diodorum, Thallum, Castorem, Polybium, Phlegontem, ac reliquos, qui Olympiadas digesserunt. Id verò præterea ex astronomicis, vti dixi, obseruationibus efficitur, quæ Cambyse, ac Dario Hystaspis F. regnantibus acciderunt. [a] Ptolemæus refert ex Chaldæorum monimentis, anno septimo Cambysis Lunam defecisse, anno Nabonassari 225, Phamenoth 17, hora 1, 50' ante mediam noctem. Id euenit anno Periodi Iulianæ 4191, ante Christum 523, Iulij 16, sequente 17. Rursus [b] Lunæ defectio altera incidit in annum 20 Darij, Nabonassari 246, Epiphi 28. Tempus est anno Periodi Iul. 4212, Nouembris 19, sequente 20. Tertia denique visa est anno Darij 31, Nabonassari 257, Tybi 3, sequente 4, Per. Iul. 4223, Aprilis 25.

a l. 5. p. 125. Græ.

b Ptol. l. 4. p. 102

Ex his certissimè colligitur initium Persici regni. Etenim Cyrum fatentur omnes annos imperasse 30, vt Cicero lib. 2 de Diuinat. testatur. totidémque Ctesias adscribit. vno minus Herodotus. qui Cambysen ait regnasse annos 7, menses 5: Smerdin verò Magum menses 7. Efficiuntur ab exordio Cyri, ad septimum Cambysis, anni 37. Annus septimus Cambysis incurrit in annum Periodi Iulianæ 4191. De quibus detractis 37, residui sunt 4154. Ergo anno

sequenti 4155 primus Cyri congruit. Idem efficies, si ex anno 4212, qui est Darij 20, deducas annos à Cyro lapsos 58; aut ab anno Per. Iul. 4223, qui est tricesimus primus Darij, annos 69. Igitur exorsus est Cyrus anno Per. Iul. 4155, quo desiit annus primus Olympiadis 55, & secundus iniit.

Annus, quo Crœsum, expugnatis Sardibus, in potestatem Cyrus accepit, certò demonstrari non potest. Licet tamen probabili vti coniectura, ex eo, quod Diogenes Laërtius in Periandro refert, ipsum, auctore Sosicrate, mortuum annis 40 ante Crœsi calamitatem, & vno ante Olympiadem 49. Quare videtur Olympiade 59 ineunte, Crœsus à Cyro captus esse, Per. Iul. 4170.

De initio Babylonici imperij, expugnatáque Babylone, verisimilem sententiam facit Mathematicus Canon, quem † alibi descripsimus. qui inter Babylonios reges Cyrum recensens, annos ei dat nouem. Hi de triginta deducti, primum conferunt in annum Cyri 22, Per. Iul. 4176. quo, victo Nabonnedo, & in Carmaniam translato, Cyrus Babylone potitus est. Fuit hic annus tertius Olympiadis 60, ante Christum 538. à Nabonassaro 210. quod egregiè cum Mathematico Canone congruit. Nam & ibi ducentesimus decimus annus à Nabonassaro numeratur ille, quo Cyrus Babylone regnare cœpit.

† Vide lib. 9 de Doct. Temp. c. 52

De Cylonij piaculi, déque Periandri, & Pisistrati temporibus.

Capvt IX.

Cylonivm piaculum accidisse scribit Thucydidis Scholiastes sub Marathoniam pugnam, errore sanè maximo. Siquidem Marathonius conflictus incidit in annum tertium Olympiadis 72, Periodi Iulianæ 4224, vti postea dicetur. At Cylonium piaculum. (sic enim appellare mos est Κυλώνειον ἄγος) ante Solonis Præturam factum est, vt docet [a] Plutarchus. Prætor autem fuit anno Olympiadis 46 tertio. Quare immaniter Scholiastes iste peccauit. Scaliger in Collectaneis Olympiadum contulit in annum primum Olympiadis 45; vti & nos in Chronico fecimus. Is est annus Per. Iul. 4114, septimus ante magistratum Solonis. de quo tamen dubitationem iniicit Plutarchus; qui, cùm primùm prodire cœpit in publicum Solon, iam dudum Cylonio scelere perturbari cœpisse rempublicam refert. Verùm quia certus nobis, quem potiùs sequamur, deest auctor, in anno illo primo sistimus Olympiad. quadragesimæ quintæ.

[a] In Solo.

Periander anno quadragesimo ante Crœsi calamitatem obiit, & vno ante Olympiadem 59, vt Sosicrates apud Diogenem testis est. Igitur & anno primo Olympiadis 59.

Vide Paral. Oper. de Doct. Temp. p. 856

Crœsus captus est, qui est Periodi Iulianæ 4170; & anno 4129, quarto Olympiad. 48 Periander obiit, quinto anno ab excidio Hierosolymitano. Huic annos tyrannidis 44 assignat [a] Aristoteles. Quare iniit anno Periodi Iulianæ 4086, Olympiade 38, qua & ipsum claruisse scribit Diogenes. [b] Herodotus verò auctor est Periandrum anno 5 Alyattis patris Crœsi, Corinthi iam tyrannum fuisse, qui est annus secundus Olympiadis 42, Per. Iul. 4103.

a 5 Pol. c. 12

b l. 1, 20

De Pisistrato sic accipe. Scribit [c] Aristoteles bis Athenis pulsum esse Pisistratum, atque ex annis 33, qui ab initio occupatæ tyrannidis ad eius obitum interiecti sunt, nonnisi 17 tenuisse dominatum: eius verò filios, Hipparchum, & Hippiam annis 18. Vnde in totum annis 35 tyrannidem gesserunt. Ad hæc Thucydides refert annis 20 ante Marathoniam pugnam Pisistratidas Athenis esse pulsos. Ea pugna contigit anno Periodi Iulianæ 4224, vt postea probabitur. Proinde anno circiter 4204, siue tertio Olympiad. 67, Pisistratidæ Athenis exacti sunt. Pisistratus verò mortuus erit anno 4186, id est Olympiade 63. Initium porro tyrannidis Pisistrati annis ante hoc tempus 33 incidet in annum Periodi Iulianæ 4154, vel 4155, primum Olympiadis 55, qua Cyrus in Perside regnare est orsus. Refert Herodotus [d] Pisistratum, cùm primò vrbem occupasset, Megaclis factione breui postea deiectum esse. Deinde conciliato sibi nuptiarum pa-

c l. 5 Pol. c. 12

d Lib. 1, c. 59, & seq.

ctione Megacle eodem, denuò per subornatam Mineruæ specie fœminam in arcem introductum fuisse. Vnde Megaclis conspiratione rursus expulsus, vndecimo demùm anno restitutus est. Idem verò testatur restitutionem hanc alteram sub id incidisse tempus, quo Crœsus contra Cyrum bellum agitans, Græcarum ciuitatum circunspectabat auxilia. quod in annum Periodi Iulianæ 4169 meritò coniicere possumus. Nam sequente victus est Crœsus. Itaque si de annis 4169 deducantur anni 11, reliquus erit annus 4158, quo secundò deiectus est Alcmæonidarum factione Pisistratus. Cùm autem ab anno 4169, siue quarto Olympiad. 58, ad annum 4186, quo mortuus est Pisistratus, anni sint integri saltem 16, & septimi decimi pars aliqua; vt si anno 4169 exeunte, tyrannidem recuperasse dicatur; & ineunte 4186, mortuus esse Pisistratus; vt, Aristotelem secuti, annos in totum 17 explesse putemus; consentaneum est, priora duo tyrannidum tempora singula paucos menses obtinuisse, vt ex omnibus 17 solidi componantur anni. Vide omnino Paralipomena Operis de Doct. Temp.

De tempore, quo Cyrus Babylone regnare cœpit, déque sequentium regum initiis. tum de iisdem, quatenus in libris Esdræ memorantur, ac de Zorobabele. tum de Danielis hebdomadibus.

CAP. X.

QVONIAM Iudaicæ res illorum temporum cum Persicis ita sunt implicatæ, vt sine his explicari istæ nequeant; præsertim nisi Persarum illi reges illustrentur, quorum est in Esdræ, ac Neemiæ libris mentio; de illorum regnis, ac temporibus initiò videndum est.

Cyrus itaque, quod libro superiore constituimus, exordia regnandi habuit duo. Nam in Perside dominari cœpit anno primo 55 Olympiadis, Per. Iulian. 4155, Babylone anno tertio Olympiad. 60, Per. Iul. 4176. Mortuus est anno 4 Olympiad. 62, nono ab initio Babylonico. Nam 30 annis in totum regnasse, scriptores penè omnes consentiunt; intérque cæteros Ctesias, Diodorus, & apud Ciceronem lib. 1 de Diuin. Dionysius Persicus, qui & eundem annos vixisse 70 refert. falsò id quidem, si verum est, quod scribit Herodotus, rege illum Astyage natum esse, qui haud plures 35 regnauit. Cambyses igitur anno Periodi Iul. 4185 Persis imperauit, *Cyri regnum.*

quod & Lunæ deliquium ostendit illius anno septimo notatum.

Cambyses. Regnauit Cambyses annis 7, mensibus 5. quod reliquum erat huius anni Smerdis Magus expleuit, qui pro Cyri filio sese gerens, paucis consciis, illusit Orienti.

Darius. Mago sublato, conspiratione principum septem, Darius Hystaspis F. suffectus est. cuius exordium duplici lunarium eclipseon obseruatione munitum est; idque cecidit in annum quartum Olympiad. 64, qui est Periodi Iulianæ 4193. quod & [b] Eusebius in Chronico, & lib. 5 de Præp. Euang. tradidit. Annos Dario dat Herodotus, aliique vulgò, sex & triginta.

b pag. Gr. 283

Xerxes. [c] Xerxes à patre Dario designatus Rex, anno exacto tertio post cladem Marathoniam, de qua dicemus postea; quod anno circiter Olympiadis 73 secundo contigit, Darij ineunte 35, Per. Iul. 4227; illo mortuo solus imperare cœpit anno Periodi Iulianæ 4229, quarto Olymp. eiusdem 73: & paulo amplius 20 regnauit annis, vt [d] Diodorus aliique veteres asserunt: Obiit ergo anno quarto Olymp. 78, Per. Iul. 4249.

c lib. 10 de Doct. Temp. c. 23

d Diod. l. 11. pag. Gr. 278

[e] Hunc Artaxerxes filius excepit, Longimanus dictus, quod manu esset vna longiore, qui annos 40 Persis imperauit post patris obitum. At nos duplex eius initium facimus; alterum, quo cum patre regnauit annos circiter decem; alterum post eiusdem obitum annorum 40. Huius coniecturæ nobis hoc argumentum suppetit.

e lib. 10 de Doct. Temp. c. 25

Artaxerxes, eiusque duplex initium.

Themistocles Athenis profugus ad regem Persarum profectus est. quem antequam adiret, literas ad eum dedit. Thucydides libro primo, Artaxerxem ait fuisse Xerxis filium, *qui nuper imperare cœperat*. Idem. & [a] Charon Lampsacenus prodidit, qui Xerxis ætate vixit, & Herodotum antecessit, vt auctor est Tertullianus [b], quibus Cornelius Nepos in Themistocle subscribit, & Plutarchus. At verò Xerxe adhuc viuo, ad eum venisse Themistoclem, plerique alij scripserunt, Ephorus, Dinon, cui Persicis in rebus multum se tribuere Cornelius Nepos ait in Conone: Clitarchus, Heraclides, aliíque complures (ait Plutarchus) quos [c] Diodorus sequitur. qui Themistoclis fugam coniicit in annum secundum Olympiad. 77, qui est septimus ante Xerxis obitum. nec multùm discrepat Eusebius. Tùm quæ de Themistocle ab eodem Plutarcho narrantur, eiúsque morte, satis euincunt, ad Xerxem illum potiùs adiisse, quàm ad Artaxerxem. Quocirca ne mendacij tot veteres, & grauissimos historicos arguamus, nulla conciliandorum illorum inter se ratio probabilior offertur, quàm vt vtrosque vera scripsisse; & Artaxerxem à patre destinatum imperij successorem, & collegam factum esse dicamus, ex veteri Persarum consuetudine, cuius meminit [d] Herodotus. vbi morem fuisse refert, vt à rege in expeditionem eunte filiorum vnus rex eligeretur. secundum quẽ Darius contra Ægyptios, & Athenienses

a Apud Plut. in Themist.

b Lib. de An. c. 46.

c Lib. 11.

d Lib. 7 initio.

exercitum comparans, Xerxem natu licet minorem, sed rege se genitum, maiori prætulit Artobazani, quem priuatus susceperat. Eodem ritu credibile est Artaxerxem à patre bellum de integro contra Græcos moliente (quod Iustinus in calce secundi libri memorat) regem esse factum, & Dario fratri natu licet maiori antepositum fuisse; quod iste priuato adhuc Xerxe genitus; Artaxerxes eodem rege natus esset. vt [a] ex Herodoto non leuis est coniectura.

a Lib. 10 de Doct. Temp. c. 25.

Itaque cùm Themistocles sub annum Per. Iul. 4243, hoc est secundum Olymp. 77 ad Artaxerxem profugerit; ísque νεωστί, *paulo antè*, regnum iniisse dicatur à Thucydide, potest Artaxerxis exordium triennio antè statui, duodecimo Xerxis, Per. Iul. 4240. Ita decem annos cum patre regnauerit, solus verò 40.

Reliqui [b] Persarum reges perexiguam habent controuersiam. Quare iis omissis, quæ de iisdem Persarum regibus in sacris libris sunt expressa videamus.

b Vide hos reges in lib. 10 de Doct. Temp. c. 29.

In libro primo Esdræ fit quorundam Persicorum regum mentio, de quibus haud leuis est inter peritos historiæ quæstio. Primùm capitibus primis tribus, populi reditus in Iudæam exponitur ex edicto Cyri, duce Zorobabele, qui & Sassabar c. 5 nominatur; necnon Iosue filio Iosedec summo Pontifice; à quibus templi fundamenta posita sunt, altareque constructũ. Sed inchoatum opus æmulorum improbitas

procedere vltra vetuit; Cyro, quòd reliquum tempus habuit, longinquis, vt apparet, expeditionibus occupato. Post hunc [a] nominatur Assuerus: quo regnante, rursum Iudæis obtrectarunt inimici: & videlicet absoluendi spem operis eripuerunt. Sequitur Artaxerxes commate seq. qui ab iisdem Iudæorum hostibus plenis accusationum literis incitatus, vrbis ædificationem prohibuit. [b] Tandem Dario regnante, eiúsque secundo anno, Aggæo, & Zacharia prophetis hortantibus, Zorobabel, & Iosue intermissam Templi molitionem repetunt. [c] quam sexto anno perduxerunt ad exitum.

a Cap. 4, 6

b Lib. 1 Esd. 5, & seq.

c Lib. 1 Esd. 6, 15.

[d] Post hæc, anno septimo Artaxerxis Esdras Babylone profectus est, commeatu ab rege dato.

d Lib. 2 Esd. 7, 8.

[e] Demum anno vicesimo Artaxerxis, Neemias impetrata ab rege licentia, in Iudæam venit, atque vrbem exædificauit.

e Lib. 2 Esd. 2, 1.

In his Persarum regibus, quia medius inter Artaxerxes duos ponitur Darius, hūc esse Nothum arbitrati sunt aliqui; vti [f] Scaliger. qui ab Dario Notho instaurandi Templi veniam datam esse contendit. Sed fallitur. Id si esset; oporteret Zorobabelem annos, vt minimum, 140 vixisse, ex iisque 114 Iudæis præfuisse. Nam Darius Nothus imperare cœpit anno Periodi Iul. 4290. ad quem ab anno primo Cyri Babylone regnantis, qui est Per. Iul. 4176, anni sunt 114. Adde iam 30, vel plures, quot ille natus principatum inter suos obtinuit.

f Lib. 5 de Emed.

Fiet illa, quam diximus incredibilis annorum summa 140. Præterea lib. 3 Esdræ cap. 3, & 4, nec non Ioseph. lib. 11, cap. 4 referunt Zorobabelem anno Darij secundo domesticum protectorem, σωματοφύλακα regis fuisse. Itane homo natus annos 140 satelles regis esse potuit? Hoc ipsum de Iosue summo sacerdote multo est consequẽs magis. Non enim Pontificatum nisi matura iam ætate sortiebantur. Igitur Darius iste procul dubio est Hystaspis filius. Assuerus autem est Cambyses, vt asserit [a] Iosephus, qui eundem & Artaxerxem in Esdræ libro nominari putat. quod est probabile. Ita eundem regem duplici nomine designauit Esdræ liber. [b] Nisi Artaxerxem istũ mauis esse Smerdin Magum. quod & nos arbitrati sumus.

[c] Sed nec illud præterire volumus; quod de duplici Artaxerxis exordio superius attigimus, vtile imprimis esse ad 70 Danielis hebdomadas explicandas. Quarum initium ab anno Artaxerxis 20 ducimus; eo nimirum, [d] quo edictum de instaurandis Ierosolymis exitum habere cœpit: quem calumniis, ac ludificationibus æmuli hactenus impedierant. Sed vicesimus iste Artaxerxis, non à morte Xerxis, sed à primo eius initio repetitur. Itaque primus annorum 490, quę sunt hebdomadæ annales 70, conuenit in annum ante Christum 455, Per. Iul. 4259, mundi 3529. Septuagesima hebdomas iniit anno ipso, quo Christus à Ioanne baptismo tingitur; Per. Iulianæ 4742.

[a] Lib. 11. Ant. c. 2.

[b] Vide 12 de Doct. Temp. c. 25.

[c] Vide 12 de Doct. Temp. c. 31, & seq.

[d] Dan. 9, 25.

Quare anno 3 hebdomadis Christus interfectus est: *In dimidio,* inquit, *hebdomadis deficiet hostia, & sacrificium.* hoc est *in eius parte dimidia, μεσαζούσης τῆς ἑβδομάδος,* labente hebdomade postrema, legalibus sacrificiis modus adhibebitur. quod ea morientis Christi vox indicat: *Consummatum est.* Vide Operis nostri de Doctr. Temp.[a] librum duodecimum.

[a] Cap. 32, & 33.

De annis Marathonij, & Salaminij conflictus; initio Peloponnesiaci belli; & Roma à Gallis occupata.

CAP. XI.

ANNO tertio Olympiadis 72, Per. Iul. 4224, ante Christum 490, Marathonia pugna commissa est, Phænippo Archonte, vt ait [b] Plutarchus, decimo anno ante Saláminiam, auctore [c] Thucydide. Sunt qui anno antecedente pugnatum velint. hoc est secundo Olympiadis 72, Hybrilida Archonte. cui fauere videtur [d] Dionysius. Hic enim Marathoniam pugnam sedecim annis Bruti funere posteriorem facit, & initio libri 7 annum secundum Olympiadis 72, quo Hybrilides Archon fuit Athenis, decimum septimum ait vertentem esse ab expulsis regibus. Mortuus est autem Brutus anno altero ab exactis regibus. Verùm Thucydidis potior est authoritas., qui

Marathonia pugna, de qua l. 10. de Doct. Temp. c. 22.

[b] Plut. in Arist.

[c] Thucydid. 1, p. 13.

[d] Dion. Hal. 5, p. 291 Græcolat.

δεκάτῳ ἔτει à Marathonia pugna certatum esse dicit ad Salaminem: quemadmodum & Lysias in Epitaphio Corinthiacorum auxiliarium. Atqui Salaminius conflictus extra controuersiam incidit in annum primum Olympiadis 75, Per. Iul. 4234. Igitur Marathonius anno congruit 4224. Adde nomen Prætoris Atheniensis, quem Plutarchus Phænippum vocat. Hic enim tertio anno 72 Olympiadis congruit, non secundo: eo quippe Hybrilides Prætor Athenis fuit; vt scribit Dionysius initio libri 7. non [a] primo, quo Diognetnm Prætorem fuisse memorat idem sexto libro. Quinetiam ex Herodoti narratione conficitur, quinto ante Darij obitum anno victum esse ad Marathonem illius exercitum, vt subinde constabit.

a Pag. 378.

Quod autem illo, quo diximus, anno Salaminia pugna gesta sit, ex [b] Herodoti narratione conficitur; qui mensibus aliquot ante prælium Olympica certamina peracta meminit, ac cætera deinceps ita digerit, vt autumno sequente prælium istud videatur accidisse. Præterea scribit Herodotus lib. 9, post Salaminiam pugnam, cùm Cleombrotus Lacedæmoniorum dux muniret Isthmum, vt Mardonio aditum intercluderet, Solem defecisse, eáque re territum illum abstitisse. Atqui defectio Solis ipso facta est anno, quo Olympias 75 cœpit, nempe Iul. Per. 4234, Octobris secundo, hora $1\frac{1}{2}$ fere post meridiem.

b Herod. lib. 8, pag. 298. Græ. Vide lib. 10 de Doct. Temp. c. 24, & Paralip. pag. 852.

Conuenit igitur Herodoteæ narrationi annus iste, quem dixi.

Peloponnesiaci belli primordium ostenditur multis & certissimis argumentis in annum Per. Iul. 4283, ante æram Christianam 431 competere: quæ [a] Thucydidis historia suppeditat. Siquidem anno illius primo Sol defecit post meridiem. ac rursus anno eius octauo. At anno 19, quo in Sicilia clades ab Atheniensibus est accepta, Luna defecit sub æstatis finem. Hæc omnia demonstrant, anno, quo dixi, P. I. 4283 bellum iniisse, & octauum eius incidere in annum 4290. decimumnonum in 4301. quibus omnes illæ defectiones acciderunt. vt in 8 & 10 de Doct. Temp. exposuimus.

De bello Peloponnesiaco.

a Thucyd. 2, p. 117, & l. 4, p. 286, & lib. 7, p. 517.

Annus Vrbis à Gallis occupatæ 364 est secundum Varronem; at vno minùs ex Fastis Capitolinis; Olympiadis 97 tertius. ab eo verò, quo reges pulsi sunt, centesimus & vicesimus. Itaque falsus est [b] Halicarnassensis, qui ineunte Olympiade 98, Archonte Pyrrhione, vel Pyrgione, captam esse Romam asserit, qui est annus Vrbis, ex Varronis calculo 366. nec non Polybius, qui anno sequenti, Archonte Theodoto id assignat. Nam contigisse refert anno decimonono ab victis Atheniensibus ad Ægos potamon, & sextodecimo ante pugnam Leuctricam. At clades Atheniensium incidit anno 27 belli Peloponnesiaci, quarto Olymp. 96, Per. I. 4309. Leuctrica verò pugna, secundo Olympiadis 102, Per. Iul. 4343. Itaque Polybius

De anno capta à Gallis Vrbis.

b Dion. Halic. l. 1, pag. 60. Polyb. l. 1, p. 5. Polybij, & Halic. errores.

Romanæ vrbis ἅλωσιν coniecit in annum P. Iul. 4327, in quem cadit annus V.C.367. Verùm extra controuersiam est, eo captam anno fuisse, quo Tribunatum militarem Consulari potestate gessere Fabij tres, qui Gallorum irruptioni caussam dederant. vt Liuius lib. 5, aliique consentiunt. At is annus est Varronianus 364, ad quem sedes Consulatuum [a] ab Regifugio sunt haud plures quàm centum, & viginti.

[a] Vide l. 9 de Doct. Temp. c. 46, & l. 10, c. 30. lib. 5. Var. Diss. ad Vran. c. 12

De Alexandri M. pugna ad Arbella cum Dario; déque eius ortu, ac morte; epocha Philippi, Calippicæ Periodi, Ptolemæi Philadelphi, & Philometoris initiis.

Cap. XII.

Darii clades ad Arbella paucis diebus secuta est lunarem defectionem, quæ Septembris 20 accidit, prima fere noctis vigilia, ait Curtius. Plinius verò, hora noctis 2, idque Arbellis, in Sicilia, commodum occidente Sole. quæ de illius exordio capienda sunt. At Arrianus imperitè scribit, τῆς σελήνης τὸ πολὺ ἐκλιπὲς ἐγένετο. *magna pars Lunæ defecit.* quasi non tota defecerit. In quo [b] Thucydideum loquendi modum, quo Solis deliquium exprimit, κακοζήλως, & pueriliter est imitatus. Anno quippe belli Peloponnesiaci octauo τοῦ ἡλίου

Arriani error.

[b] Thucyd lib 4, p. 287.

ait Thucyd. ἐκλιπὴς τι ἐγένετο περὶ νεομηνίαν. Arrianus, quia maximam Lunæ defectionem Arbellicam istam fuisse legerat, τὸ πολὺ dicere satis esse credidit. Quin falsò refert Pyanepsione mense & eclipsin, & victoriam incidisse. Melius Plutarchus Boëdromione circa Mysteriorum initium defecisse Lunam asserit, & vndecimo pòst die, quæ sunt Octobris Kalendæ, pugnam esse commissam. Cicero lib. 1. de Diuinat. cùm huius defectionis meminit, mirum quiddam significat: *Quale*, inquit, *scriptum illud videmus, si Luna paulo ante Solis ortum defecisset in signo Leonis, fore vt armis Darius, & Persæ ab Alexandro, & Macedonibus prælio vincerentur, Dariúsque moreretur.* His verbis non aliam Lunæ defectionem adumbrat, quàm insignem illam, quæ Septembris 20 contigit. At hæc sub initium noctis est visa: erátque tum Luna in Piscibus, non in Leone. Porro natus est Alexander anno primo Olympiadis 106, mundi 3628, Hecatombæonis sexta die, quæ incidit in Iulij 20. Obiit anno 1 Olymp. 114, Mundi 3660. *Mors Alexãdri.* [a] Quod ex astronomorum veterum calculo probatur. Siquidem Ptolemæus à Thoth Nabonassari, id est neomenia primi anni Nabonassarei, quæ incidit in Februarij 26 diem, anno mundi 3237, ad Thoth Philippi, siue mortis Alexandri computat annos Ægyptiacos, & simplices 424. vt & Theo, cæterique omnes astronomi. Anni 424 ad Iulianos redacti, sunt 423, dies 259. qui ab anno mundi 3237, ac Februarij 26 putati

[a] Vide lib. 10 de Doct. Temp. c. 39. & in Paral. pag. 819.

desinunt in annum 3660, ac Nouembris diem vndecimum. Igitur annus Nabonassari 425, siue Thoth anni primi post obitum Alexandri, cœpit duodecimo die Nouembris anni ab orbe condito 3660, qui est Perodi Iul. 4390, ante Christianam æram 324.

Eadem epocha ab astronomis Thoth Philippi, siue anni Philippi, aut ab excessu Alexandri M. nominari consueuit, ab Aridæo Philippi ex pellice filio, qui post Alexandri fratris obitum consensu principum specie regis, ac larua subornatus est, eique Philippi nomen impositum. vti suo loco meminimus. Ab eius itaque primordio æra ista cognominata est. Testis est [a] Censorinus annos Philippi ab excessu Alexandri M. numerari. qui quidem anno Christi 238 scribens, asserit eo anno quingentesimum sexagesimum secundum à Philippo putari, eósque annos à primo die mensis Ægyptiaci proficisci, qui 7 Calend. Iul. isto anno cœperit. Annus Christi 238 est ab orbe condito 4221. de quo deductis 462, restant anni 3659. Igitur anno sequenti 3660 cœpit æra Philippi.

a Censor. cap. 21.

Calippicæ periodi initiū.

Septimus ante hunc annus periodo alteri dedit initium: cuius auctor Calippus Mathematicus, qui anno Periodi Iulianæ 4384, altero ab Arbellica clade, nouum instituit orbem annorum 76. de quo libro primo cap. 5 diximus. Hanc verò periodum cœpisse anno illo, quem dixi,

Videz de Doct. Temp. c. 16 & seq. & lib. 10, cap. 37.

demonstrant astronomicæ τηρήσεις, quas è Ptolemæo in libris de Doctrina Temporum attulimus. Scribit Ptolemæus Aristarchum obseruasse solstitium æstiuum anno quinquagesimo exeunte primæ periodi Calippicæ, ab obitu Alexandri 44; ab obseruato à Metone Solstitio, anno 152. Hæc omnia cadunt in annum Periodi Iulianæ 4434. Est hic proinde quinquagesimus ab initio Calippicæ periodi: adeóque cœpta est hæc anno Periodi Iul. 4384. Et quoniam desinente anno Calippico solstitium incidit; argumento id est, ab æstate media annos Calippicos inchoatos esse.

Ptol. lib. 3. p. 63. Gr. edit. Vide lib. 4 de Doct. Temp. c. 26.

Sic anno 54 periodi secundæ Calippi, anno Nabonassari 547, Mesori 16, sub occasum Solis Luna defecisse proditur. qui annus, ex methodo Nabonassareorum annorum, quam in primo libro tradidimus, incurrit in annum Periodi Iulianæ 4513, Septembris 22. Proinde cùm annus 54 periodi secundæ Calippi, sit 130 ab exordio periodi primæ Calippicæ, necesse est id incidisse in annum Periodi Iul. 4384. Quod & reliquæ duæ Lunares eclipses ab eodem Ptolemæo descriptæ persuadere possunt: quas in 2, & 10 de Doct. Temp. diligenter enucleauimus.

Ptolemæorum in Ægypto primordium ab eodem illo, quo mortuus est Alexander, anno processit. In horum serie duo sunt, quorum initia cælesti charactere notantur; nempe Philadelphus & Philometor,

Illius exordium astronomica obseruatione munitum est apud Ptolemæum.[a] Ibi ab Timocharide notata Venus describitur anno 13 Philadelphi in gradu Virginis 4, 10′, Mesori 17, sequente 18. qui est Octobris 12, anni mundi 3712, ante Christum 272. Ex quo conficitur iniisse Philadelphum anno mundi 3699, vel antecedente, prout decimus ille tertius Philadelphi cœperit, vel desierit anno illo, qui obseruationem continet.

a Ptol. l. 10, c. 4.

Sic Ptolemæi Philometoris, qui Ptolemæorum sextus à Lagida numeratur, exordium lunari defectione fit insigne. Quam [b] Ptolemæus deprehensam prodidit anno illius 7, Nabonassari 574, Phamenoth 27, sequente 28, hora 2 circiter post noctem mediam. Est hic annus Periodi Iul. 4540, ante Christum, 174, quo Kalend. Maij Luna defecit. Proinde Philometor exorsus est anno Periodi Iulianæ 4534, vel antecedenti, ante Christum 180, vel 181. Cæteros Ægypti reges habes in 10 de Doct. Temp. c. 46, & in Paralip. p. 868. vbi Ptolemæo Lathuro, qui secundò regnauit, Alexandros subiecimus duos; quibus successit Auletes. quod rectè [c] ab ambobus Manutiis obseruatum est ex Agraria prima & secunda Ciceronis.

b Ptol. 6, c. 5. Vide 10 de Doct. Temp. c. 44.

c Paulus Manutius ad 1 Agrar. Aldus in Quæst. per Epist,

Cleopatræ porro duos annos ac viginti plerique tribuunt. Sed ea primùm cum Ptolemæo Dionyso fratre tres regnauit. pulsa deinde sub idem est tempus, quo Pompeius in Pharsalica pugna victus in Ægyptum

Ægyptum profugit, vt [a] indicat Appianus, & Dio, hoc est anno Vrbis 706. Post biennium, occiso fratre in eo prælio, quod contra Cæsarem Alexandrini gesserunt; in regnum à Cæsare est restituta, Vrbis anno 708, mundi 3938. à quo septemdecim deinde regnauit, vsque ad occupatam Alexandriam ab Augusto. Fiunt anni duo & viginti ab excessu Ptolemæi Aulœdi ad obitum Cleopatræ.

[a] Appia. lib. 2 Ciuil. Dio l. 42.

De Seleucidarum imperio, & æra Seleucidarum, siue contractuum, vel Dhilcarnain, ac duplici epocha libri vtriusque Machabæorum. vbi anni Græcorum appellantur.

CAP. XIII.

POST necem Perdiccæ, quæ anno quarto ab Alexandri morte accidit, summa penes Antipatrum potestas fuit. Is aliam prouinciarum in duces partitionem instituit: in qua Seleuco Babylonia obtigit. Neque tamen ex illo anno putari cœptum est Seleuci regnum; sed ab anno duodecimo post obitum Alexandri, ineunte Olympiade 117, qui est Per. Iul. 4402. quo Babyloniam, vnde metu Antigoni fugerat, exigua manu recuperauit. tametsi mox à Demetrio Antigoni F. rursus illa spoliatus est. Nihilominus ea, quam dixi, Seleucidarum

Vide 10 de Doct. Temp. c. 45.

eſt epocha. à qua Seleucus duos & triginta regnauit annos, ab eóque deinceps eius poſteri, qui vnus circiter & viginti numerantur; ſed peregrini interim aliquot in ſeriem intruſi ſunt.

[a] Vide l. 10 de Doct. Temp. c. 41, 42, 43.

[a] Seleuci regis exordium nouam æram in oriente peperit, qua Iudæi plurimùm vſi ſunt, poſtquam ſub Græcorum dominatu eſſe cœperunt. Hanc æram *Terik dhilkarnain* Arabes vocant, id eſt epocham *τοῦ δικέρωτος, cornigeri.* Is eſt Alexander M. qui ſe Ammonis, ſiue Iouis cornigeri filium exiſtimari volebat. Ita paſſim Albatenius eam appellat. Iudæi מנין שטרות *æram contractuum*; quod illam ad obſignandos contractus adhiberent. etſi de appellationis origine minùs conſtat. Illud extra dubitationem eſt, huius initium epochæ ab illo anno procedere, qui ante Chriſtianam æram putatur 312, & eſt Per. Iul. 4402, quo 117 Olympias iniit. Albatenius huic epochæ fidem facit, pluribus ſiderum defectionibus, quas æra illa notat, quæque in 10 de Doct. Temp. cap. 39, & 40 deſcriptæ ſunt. Sed & idipſum teſtatur [b] Euſebius, qui Seleucum ait regnare cœpiſſe anno duodecimo poſt obitum Alexandri, qui eſt ab initio Cyri, 248. quod quidem eximiè conuenit. Nam Cyrus in Perſide cœpit anno Per. Iul. 4155, à quo ad annum 4402 totidem interiecti ſunt. Addit verò, ab hoc principio Græcorum imperium in Machabæorum hiſtoria proficiſci.

[b] Euſeb. lib. 8 de Demóſt. cap. 2, p. 344.

Sed duplex eſt horum annorum initium.

Nam aliàs à verno tempore, & à Nisan Iudaico; aliàs ab autumno, & Tisri progrediuntur. Rursus interdum lunares anni; interdum Iuliani vsurpantur, & fixi. Iudæi in annis Contractuum lunares adhibent: Syromacedones; siue Antiocheni, post Iulianam anni formam editam, Solares adsciuerunt, atque ab Hyperberetæo, siue Octobri Iuliano duxerunt exordium.

In libro primo Machabæorum anni Græcorum à Nisan, seu verno mense: in posteriore, à Tisri sequente, autumnóve procedunt. ita vt anni prioris libri sex mensium interuallo posterioris anteuertant initium. quod hac argumentatione suadetur.

Libro [a] primo Machab. Demetrius Seleuci filius Româ profugit anno Græcorum 151. Eodem anno, [b] Adar 13 die, Bacchides victus est. Annus porrò sequens 152 inchoatus est à Nisan; quem primum mensem Scriptura nominat. Siquidem cap. 9, 3 scriptum est, anno centesimo quinquagesimo secundo, mense primo, Demetrij exercitum ad vrbem Hierosolymam applicuisse. Hunc verò mensem, qui primus dicitur, esse Nisan, declarat cap. 16, 14; vbi vndecimus mensis vocatur Sabath, qui proximè Adarem præcedit. Item cap. 10, 1, anno 160 Græcorum Alexander Antiochi F. Ptolemaidem obtinet. Eodem [c] anno labente, per solemnem Scenopegiæ diem Ionathas Pontificatus insignia cepit. Igitur nulla est anni mutatio facta ineunte

Anni Græcorũ in 1 Mach. sex mẽsibus incipiunt ante eos qui in 2 memorantur.

a Cap. 7, 1.

b Cap. 7. v. 43, & 49.

c Cap. 10. 21.

a Cap.13, 22. * Ib.vers. 41. b Ib.vers. 31. Tisri. Ad hæc [a] Ionathâ interfecto, hiemis tépore, cùm multum ninxisset, Simon * sacerdotio summo potitus est anno 170. Postea [b] mense secundo numeratus est annus 171. Hic igitur à mense primo, siue Nisan incœpit.

Quod autem in secundo libro minus vno computentur anni Græcorum, res est perspicua. Nam [c] lib. 1, Antiochus Epiphanes obiisse fertur anno 149; cui statim successit Antiochus Eupator eius filius. At in [d] libro 2, Antiochus idem Eupator post parentis obitum scripsit ad Iudæos anno 148. Item [e] lib. 1, anno 150 Antiochus Eupator in Iudæam venit contra Iudam Machabæum; ac paulo pòst cum eo pacem fecit, auctore Lysia, quòd Philippum metueret. Idem istud anno 149 factum proditur [f] libro 2. Rursus Demetrius Seleuci filius anno 151 Roma profectus est in Syriam; & Antiochum ac Lysiam interimi iussit [g] libro 1. Sed [h] libro 2, id anno 150 accidisse dicitur.

c cap. 6, 16. d c.11,33 e c.6,20. f c.13,1,& 23. g c.7,1. h c.14,4.

Ex quibus efficitur, annorum libri prioris initia præcedere posterioris annos mensibus senis. hoc verò ratiocinando sic concluditur. Annus 150 libri prioris, quo Antiochus Eupator Hierosolymam obsedit, erat sabbaticus, vt indicat caput 6, 53, ac testatur [i] Iosephus. Cùm igitur Sabbaticus annus ab autumno cœptus, in autumno sequente desierit; non potest sabbaticus idem putari in priore libro centesimus & quinquagesimus, in posteriori 149, nisi

i Ioseph. l.12,c.14.

ab Tisri, & autumno antecedente numeratus sit 149 idem annus, qui à verno tempore, & à Nisan in primo libro computatus est centesimus quinquagesimus. Sed hæc fusiùs & accuratiùs habes explicata libro 10 de Doctr. Temp. vbi & annos contractuum à Iudæis, & Dhilkarnaim ab Arabibus ex autumno numerari docuimus; atque ab anno Per. Iul. 4402 procedere.

De anno primo Juliano, & æra Antiochenorum, atque Hispaniensi.

Cap. XIV.

EX omnibus Iulij Cæsaris actis nullum laude dignius est, quàm Romani anni castigatio; cuius modum, rationémque descripsimus in libris de Doct. Temp. hoc verò, initium illius, siue, vt loqui solemus, epocham argumẽtatione certa colligemus. *Lib. 4 de Doct. Temp. c. 1, & seq. & l. 10, c. 59.*

Anno itaque conditæ Vrbis 708, Romanum annum iampridem vitiatum emendare instituit, mensibus aliquot intercalatis, vti Ianuarius in eum, quem deinceps tenuit, locum, ordinémque cogeretur. *Annus Iulianus.* Ianuarius enim Pompilianus in Octobrem inciderat eius formæ, qua nunc vtimur. Ita 708 annus iniit à die 13 Octobris anni mundi 3937, siue Periodi Iul. 4667. à quo die ad vltimum Decembris anni mundi 3938, dies putantur 445. Totidem enim

habuit vltimus ille Confusionis annus, vt auctor est [a] Censorinus. Quocirca anni primi Iuliani Calendæ incurrerunt in annum Per. Iul. 4669, mundi 3939, quo quartus iniit Olympiadis 183, & Vrbis 709, quando Cæsar Consulatum quartum obtinuit, vt idem Censorinus asserit, adstipulante [b] Dione. Atque hoc ipsum Solares, & Lunares eclipses adstruunt, quas certis editionis illius annis, imperantibus Augusto, Claudio, ac Nerone postea consignabimus. Deinde [c] Censorinus anno illo, quo scribebat, Vlpio, & Pontiano Coss. cœpisse refert annum Iphiti 1014 ex diebus æstiuis, (qui est Olympiadis 254 annus secundus) Vrbis verò conditæ, secundum Varronem, 991, Iulianum verò 283 ex Calend. Ian. Aufer 283 de 1014, relinquentur 731, qui per 4 diuisi conficiunt Olympiadas absolutas 182, & tertium sequentis 183. Proinde Iuliani primi anni Calendæ in eum annum mundi ceciderunt, quo desiit tertius Olymp. 183, & quartus incœpit. similiter deductis 283 de 991, residui sunt anni Vrbis 708. Igitur annus Vrbis 709 initium habuit Iuliano primo. Ad summam annus primus Iulianus sextus & quadragesimus retro numeratur ab anno primo æræ Christianæ.

[d] Est apud Græcos Annalium Scriptores æræ cuiusdam, siue epochæ mentio, quam Antiochenorum vocant, Græcè χρηματισμὸν τῆς Ἀντιοχείας, quam appellationem, vel nomenclaturam temporum illius vrbis interpretari licet. Huius exordium ab Octo-

[a] Censor. cap. 20.

[b] Dio lib. 43.

[c] Censor. cap. 21.

[d] Vide 10 de Doct. Temp. c. 62.

bri deductum est: quod populare apud illos anni fuit initium. & ab anno Per. Iul. 4665, paulo ante Ianuarium anni V.C. 706, qui tum in Octobrem Iulianæ formæ cadebat, vti supra docuimus. Quod ex Euagrio historico, qui sæpiùs hac putatione temporum vtitur, hoc pacto demonstrabimus. [a] Scribit enim Leonis Imperat. anno 2, χρηματισμοῦ verò 506, ingentem terræ motum euenisse Indict. 11, Septembr. 14 die, feria 1. Fuit hic annus Christi 458, quo litera Domin. erat E, & Indictio in cursu 11. mundi annus 4441, Periodi Iul. 5171. Igitur desinebat annus χρηματισμοῦ 506, & proximè ab Octobri cœptus est 507. Subtractis annis 507 de annis mundi 4441, residui sunt 3934. Igitur anno mundi 3935 primus annus occœpit χρηματισμοῦ τῆς Ἀντιοχείας. Rursus idem [b] Euagrius refert Iustinianum Imperat. ab Iustino renuntiatum esse Aprilis Calendis anno χρηματισμοῦ 575. cui assentitur & Chronicum Alexandrinum, idque Mauortio Consule factum esse narrat. Theophanes Indict. 5. Hic est annus Christi 527, mundi 4510. Cuius in Octobrem incidit initium anni Antiocheni 576. Quare deductis 576 de 4510, restant 3934. Igitur anno mundi 3935 cœpit Antiochenorum epocha. Porrò ex vtriusque loci Euagrij comparatione certissimè probatur Antiocheni χρηματισμοῦ annos ab Octobri procedere, non autem à Maio, vt ex Alexandrino Chronico suaderi videtur. Etenim si à Maio deducerentur,

Æra Antiochena.

[a] Euag. l. 2, cap. 12.

[b] Euag. l. 4, c. 9.

anno illo mundi 458, quo Antiochenus putabatur 506 Septembri mense, ab Ianuario ad Maium numerari debuit 505. Additis 69 annis, qui consurgit Christi 527, fuisset 574 à Ianuario ad Maium. Atqui 575 ab Euagrio computatur. Non igitur mutatio fit anni mense Maio.

L. 10 de Doct. Temp. c. 68, & l. 11, c. 47. tum 5 Differt. Var. ad Vranol. c. 3.

Æræ vocabulum ab Hispanis præcipuo quodam vsu celebratum est, vti libro primo monuimus. Huius primordium Hispani Scriptores ab eo anno repetunt, qui est tricesimus nonus ab anno primo Christi, hoc est 38 solidis annis hunc antecessit, nimirum ab anno Iuliano 8, Appio Claudio & Norbano Flacco Coss. quibus annus Vrbis conditæ 716 tribuitur. Hoc verò testatur [a] Idatius. vbi æra 447, qua Alani, Vandali, & Sueui Hispanias ingressi sunt, 4 Kalend. Octobr. feriam ait fuisse 3, Coss. Honorio 8, & Theodosio 3. Est hic annus Christi 409, quo litera fuit C. Detractis 409 de 447, restant 38. Rursus idem Scriptor ait æra 440, Arcadio 5, & Honorio 5 Coss. Solem defecisse 3 Eid. Nouembres. Hic annus est Christi 402, quo reuera Solis defectio contigit Nouemb. 11, hora circiter 9 matutina. Differentia anni Christi 402, & æræ Hispanicæ 440, sunt 38. Docet hoc ipsum S. Iulianus Toletanus lib. 2. con. Iud.

a Idat. in Chron. p. 10, & Fast. p. 63.

Æra Hispanica vnde cœpta.

Iam cur anno illo potissimum editionis Iulianæ octauo Hispaniensis æra cœpta sit, cùm variæ sint sententiæ, nostra illa coniectura probabilis est; cùm, vt scribit

[a] Dio, anno Iuliano 7 Triumuirorum acta ab Senatu confirmata sint, inter quæ fuit orbis partitio ab Augusto, & Antonio facta, à Calend. Ianu. anni 8 Iuliani cœpisse in Hispaniis Augustei imperij annos computari, quam æram posteri deinde nuncuparunt. Non enim statim ab origine putationis illius æræ nomen inditum est: sed inclinante puriori iam Latinitate, & in barbariem degenerante, vt alibi notauimus. a Dio lib. 48.

De variis exordiis Imperatoris Augusti, & annis Actiacis.

CAP. XV.

NATVS est Augustus, vt ait [a] Suetonius, Cicerone, & Antonio Coss. 9 Calend. Octob. qui est annus Vrbis 691. Ideo cùm Iulius Cæsar occisus est, annos natus erat octodecim, mensésque circiter sex. [b] Atque hic, auunculi audita nece, Apollonia vrbe Macedoniæ, quò in spem Parthicæ expeditionis à Iulio præmissus erat, Romam adueniens priuata auctoritate veteranorum copias conscripsit. Anno verò sequente, Vrbis 711, Septembr. 22, Consulatum cepit cum Q. Pedio, annos natus 21. Eodem anno 5 Calend. Decemb. Triumuiratum iniit. Ab vtrouis anno primordium Augusti Scriptores repetunt: quorum alij eius imperio annos imputant 57, vel 56,

Vide 10. de Doct. Temp. c. 64.
a Suet. in Aug. c. 5.
b Dio 45. App. 3. Ciu. Epit. 117.

Anni Augusti. supra menses aliquot. Mortuus est, vt postea dicetur, anno Iuliano 59, Augusti mensis 19. Interuallum ab anno Iuliano 2, quo Iulius occisus est Idibus Martiis, anni 57, menses 5, dies 4. A sequenti verò anno, & adito Consulatu, anni intercedunt pleni 55 cum mensibus 10, diebus 28. A Triumuiratu, anni 55, mensis 8, dies 22.

a Dio l. 51. Tertium imperij primordium [a] Dio commemorat ab Actiaca victoria, vnde Augusti monarchia procedit, siue ab anno sequente post Antonij & Cleopatræ necem.

Quadruplex est epocha, quæ appellationis similitudine potest fallere. Nam alij sunt anni ab Actiaca victoria; alij Actiaci simpliciter; alij Augustorum Romani; alij denique anni Actiaci fixi, & Iulianum admodum ab Alexandrinis redacti. Naualis ad Actium victoria contigit, vt Dio testatur, Cæsare III, & Messala Coss. Vrbis conditæ 723, Iulianæ editionis 15, die 2 Septembris anno 3, si ad emendatum annum Iulianum ratiocinia dirigantur, vt [b] aliàs ostendimus. Ab hoc tempore anni ἀπὸ τῆς ἐν Ἀκτίῳ μάχης, siue Monarchiæ Augusteæ accurata putatio repetitur, auctore Dione.

b L. 10 de Doct. Temp. c. 69.

Insequente anno Cæsar ingressus Ægyptum Alexandriam occupauit: Antonius Kal. Sextil. vt scribit [c] Orosius, defectione classis ad Cæsarem suæ territus, sese ferro transuerberauit. Postea Cleopatra eiusdem mensis, vt est probabile, die 29 sibi mortem attulit. Qua ex die refert [d] Dio Sena-

c Oros. l. 6. c. 19.

d Dio 51.

tus decreto Ægyptios tempora sua dinumerasse. Hic annus Coss. habuit Cæsarem 4, & Licinium Crassum, vt Dio memorat: & est Vrbis 729, Iulianus 16.[a] Censorinus annum, quo scribebat, qui fuit Christi 238, numerat Vrbis ex Varrone, 991, Iulianum 283, Iphiti 1014, Actiacum Ægyptiorum 267. Scribebat nimirum librum suum Iulio mense, vel Augusto, ante 29 huius diem, exeunte Actiaco 267, & imminente 268. Nam si anni Iuliani inierunt anno V. C. Varroniano 709, & Cleopatræ nex anno 724, anno Iuliano 16, detractis 15 de Iulianis 283, reliquus est annus à Cleopatræ obitu, siue Actiacus Ægyptiorum 268, qui cœpit anno Christi 238, Augusti 29, paulo postquàm scripserat ista Censorinus. Igitur anni Ægyptiorum Actiaci à morte Cleopatræ & anno Iuliano 12, Augusti mensis 29 ducuntur.

a Cens. 21

Anni Augustorum.

Anni Augustorum Romani ex Calend. Ianu. proficiscuntur eius anni, quo Cæsar 7, & Agrippa 3 Coss. fuerunt. Hoc enim anno a. d. 17 Calend. Febr. sententia Munacij Planci Octauiano Cæsari tributum est Augusti nomen, anno Vrbis conditæ 727, Iuliano 19. vt auctor est Censorinus, qui annum Iulianum 283 dicit Augustorum Romanum esse 265.[b] Ab anno porro antecedente legitimum deinceps imperium penes Cæsarē extitit. Tunc enim à S.P.Q.R. id illi est attributum, eiúsque administrandi certa ratio ab eo constituta, partitis cum populo Prouinciis, vt scribit Dio.

b Dio 53.

Denique cùm Ægyptij anno hactenus vago vſi eſſent & mobili, cuius formam libro 1 deſcripſimus, poſt Ægyptum in poteſtatem Auguſti redactam, annum fixum ad Iuliani modum aſſumpſerunt, huius initio, quæ ſunt Calendæ Thoth, eo die Iuliani & Romani menſis adſtricto, in quem commodum incurrebat.

Atqui anno ipſo, quo Alexandria potitus eſt Cæſar, neomenia Thoth incurrit in Auguſti 31, nec ad 29 peruenit niſi anno Iuliano 21, Vrbis 729. Proinde annis quinque vertentibus poſt Cleopatræ mortem, Ægyptij, anno vago repudiato, fixum, & ſtabilem adoptarunt, cuius neomenia in Auguſti 29 diem competit. Quod teſtatur Theo libro, qui nondum editus eſt, εἰς τοὺς προχείρους κανόνας. vbi ab initio Nabonaſſari ad mortem Alexandri, ſiue Thoth eius, annos Ægyptios computat 424. inde verò ad ἀποκατάστασιν, (ita nominat epocham anni fixi.) annos 299. Colliguntur à Thoth Nabonaſſari, ad Thoth anni fixi, anni 723. Porro annus 723 Nabon. deſinit anno illo, quem dixi, Iuliano 21, quo cœpit 724. Idem ex aliis Scriptoribus efficitur. de qua re plenius in 10 de Doct. Temp. cap. 71. De Actiaca porro victoria, & annis Actiacis conſule capita 69 & 70.

De Iacobi Patriarchæ celebri illo vaticinio, quod est Genes. cap. 49 de Christo Domino. cuius probabilis adducitur interpretatio.

CAP. XVI.

QVIDAM [a] ex antiquis, cùm alienum esse ab Iacobi, siue Israëlis sanguine Herodem animaduerterent, peregrinæque stirpis, & originis; in eo finem habere crediderunt vetus illud oraculum Iacobi Gen. 49, 10. *Non auferetur sceptrum de Iuda, & dux de femore eius, donec veniat, qui mittendus est: & ipse erit expectatio gentium.* Hinc Herodiani, quæ fuit secta Iudæorum sub Christi tempus exorta, Herodem dicebant fuisse Messiam; quoniam ad eum vsque principatus penes Iudæ tribum extiterat. At Græcè ita conceptum est Iacobi vaticinium: οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα, ἕως ἂν ἔλθῃ ᾧ ἀπόκειται: *Non deficiet princeps è Iuda, donec venerit, cui repositum est.* hoc est, *cui repositum est vt sit Christus,* ait [b] Epiphanius. Ea quippe de caussa dictos Herodianos, quòd Herodem profitebantur esse Christum, magis probamus, quàm quæ alij commenti sunt.

[a] Vide Hieron. in cap. 9 Dan. Prosper. 2 de Prom. c. 40.

[b] Epiph. in Herod.

Superioris autem illius de prophetia Iacobi sententiæ falsitas ex eiusdem veriori interpretatione pendet, quæ, vt bre- *Explicatur prophe-*

[illegible] ; non enim longiori [illegible] ; mihi videtur istiusmodi. [illegible] vocabulo tribum ipsam [illegible] Iudæ Patriarchæ cognominem, [illegible] [a] profligatis & extinctis [illegible] cæteris , Hebræorum & [illegible], & religio , & appellatio [illegible] : quibus notis ab aliis gentibus populus ille discernebatur. In quo [illegible] plerisque con- [illegible], vt [b] Eusebio, [c] Epiphanio, [d] Cyrillo, [e] Augustino , aliisque ; vt recentiores [illegible]. Siquidem Israëlis omnes reliqui, [illegible] tribu superstites, Iudæi ab Iuda nominati sunt. quod [illegible] post reditum à Babylonica deportatione cœptum esse [f] Iosephus affirmat. *Sceptrum* ergo significare illic arbitror [illegible] ipsam , siue cœtum hominum , qui vno reipublicæ , populi, & [illegible] nomine continetur; ac suas habet leges, & magistratus suos tam ciuiles, [illegible], quàm sacros. Etenim vox [illegible] pro *tribu* sumitur , cuius [illegible] virga , siue *sceptrum* fuit , Numer. [illegible] pro iurisdictione, ac ciuili potestate solet accipi. quâ vtraque [illegible] in illis Iacobi verbis vsurpari videtur. *Non auferetur* , inquit, vel , vt Hebraicè legitur , *non recedet sceptrum de Iuda.* hoc est, non priùs tribus ac populus inter populos esse desinet : aut proprios habere magistratus, iurisdictionémque

que propriam, & principes, qui à peculiari ista multitudine nomen accipiant, vt reges, aut Principes, vel Sacerdotes, & Pontifices Iudæorum appellentur, *quàm Messias venerit.* Vt hoc signum certissimum habituri essent posteri, iam aduenisse Christum, & impletam illius oraculi fidem, cùm sublata illa de populo Iudaico, &, quæ sola nomen illud, ac rempublicam sustinebat, Iudæ tribu cernerent. Ac nescio an non *sceptri* nomen ciuilem, & profanam iurisdictionem propriè significet: *ducis* autem vox, pro qua in Hebræo מחוקק *legislator*, ponitur, Ecclesiasticam potestatem, hoc est Pontificatum, & sacerdotium. Quippe leges istius populi primariæ, sacræ erant, & Ecclesiasticæ, vt pro eo [a] *sacerdotale regnum*, & *gens sancta* dici meruerit. a Exod. 19. 6

Paululum obscura sunt illa: *& dux de femore eius*: vel, vt Hebraicè concipiuntur, *& Legislator de inter pedes eius.* quibus honestè putant adumbrari τὰ γεννητικὰ μόρια: quasi de stirpe, ac semine Iudæ non antè sit princeps, legislatórque, id est legis interpres defuturus, quàm Christus aduenerit. Verùm Hebræi aliter hanc locutionem explicant, *de inter pedes eius*, nec ad generationem referunt. Mea porro hæc ratio est: significationem illius ex iis, quæ paulo antè præcedunt, oportere peti: *Catulus leonis Iuda: ad prædam fili mi ascendisti: requiescens accubuisti vt leo, & quasi leæna. quis suscitabit eum?*

habuit vltimus ille Confusionis annus, vt auctor est [a] Censorinus. Quocirca anni primi Iuliani Calendæ incurrerunt in annum Per. Iul. 4669, mundi 3939, quo quartus iniit Olympiadis 183, & Vrbis 709, quando Cæsar Consulatum quartum obtinuit, vt idem Censorinus asserit, adstipulante [b] Dione. Atque hoc ipsum Solares, & Lunares eclipses adstruunt, quas certis editionis illius annis, imperantibus Augusto, Claudio, ac Nerone postea consignabimus. Deinde [c] Censorinus anno illo, quo scribebat, Vlpio, & Pontiano Coss. cœpisse refert annum Iphiti 1014 ex diebus æstiuis, (qui est Olympiadis 254 annus secundus) Vrbis verò conditæ, secundum Varronem, 991, Iulianum verò 283 ex Calend. Ian. Aufer 283 de 1014, relinquentur 731, qui per 4 diuisi conficiunt Olympiadas absolutas 182, & tertium sequentis 183. Proinde Iuliani primi anni Calendæ in eum annum mundi ceciderunt, quo desiit tertius Olymp. 183, & quartus incœpit. similiter deductis 283 de 991, residui sunt anni Vrbis 708. Igitur annus Vrbis 709 initium habuit Iuliano primo. Ad summam annus primus Iulianus sextus & quadragesimus retro numeratur ab anno primo æræ Christianæ.

a Censor. cap. 20.

b Dio lib. 43.

c Censor. cap. 21.

[d] Est apud Græcos Annalium Scriptores æræ cuiusdam, siue epochæ mentio, quam Antiochenorum vocant, Græcè χρηματισμὸν τῆς Ἀντιοχείας, quam appellationem, vel nomenclaturam temporum illius vrbis interpretari licet. Huius exordium ab Octo-

d Vide to. de Doct. Temp. c. 62.

bri deductum est: quod populare apud illos anni fuit initium. & ab anno Per. Iul. 4665, paulo ante Ianuarium anni V.C. 706, qui tum in Octobrem Iulianæ formæ cadebat, vti supra docuimus. Quod ex Euagrio historico, qui sæpiùs hac putatione temporum vtitur, hoc pacto demonstrabimus. [a] Scribit enim Leonis Imperat. anno 2, χρηματισμοῦ verò 506, ingentem terræ motum euenisse Indict. 11, Septembr. 14 die, feria 1. Fuit hic annus Christi 458, quo litera Domin. erat E, & Indictio in cursu 11. mundi annus 4441, Periodi Iul. 5171. Igitur desinebat annus χρηματισμοῦ 506, & proximè ab Octobri cœptus est 507. Subtractis annis 507 de annis mundi 4441, residui sunt 3934. Igitur anno mundi 3935 primus annus occœpit χρηματισμοῦ τῆς Αντιοχείας. Rursus idem [b] Euagrius refert Iustinianum Imperat. ab Iustino renuntiatum esse Aprilis Calendis anno χρηματισμοῦ 575. cui assentitur & Chronicum Alexandrinum, idque Mauortio Consule factum esse narrat. Theophanes Indict. 5. Hic est annus Christi 527, mundi 4510. Cuius in Octobrem incidit initium anni Antiocheni 576. Quare deductis 576 de 4510, restant 3934. Igitur anno mundi 3935 cœpit Antiochenorum epocha. Porrò ex vtriusque loci Euagrij comparatione certissimè probatur Antiocheni χρηματισμοῦ annos ab Octobri procedere, non autem à Maio, vt ex Alexandrino Chronico suaderi videtur. Etenim si à Maio deducerentur,

Æra Antiochena.

[a] Euag. l. 2, cap. 12.

[b] Euag. l. 4, c. 9.

anno illo mundi 458, quo Antiochenus putabatur 506 Septembri mense, ab Ianuario ad Maium numerari debuit 505. Additis 69 annis, qui consurgit Christi 527, fuisset 574 à Ianuario ad Maium. Atqui 575 ab Euagrio computatur. Non igitur mutatio fit anni mense Maio.

L. 10 de Doct. Temp. c. 68, & l. 11, c. 47. tum Dissert. Var. ad Vranol. c. 3.

Æræ vocabulum ab Hispanis præcipuo quodam vsu celebratum est, vti libro primo monuimus. Huius primordium Hispani Scriptores ab eo anno repetunt, qui est tricesimus nonus ab anno primo Christi, hoc est 38 solidis annis hunc antecessit, nimirum ab anno Iuliano 8, Appio Claudio & Norbano Flacco Coss. quibus annus Vrbis conditæ 716 tribuitur. Hoc verò testatur [a] Idatius. vbi æra 447, qua Alani, Vandali, & Sueui Hispanias ingressi sunt, 4 Kalend. Octobr. feriam ait fuisse 3, Coss. Honorio 8, & Theodosio 3. Est hic annus Christi 409, quo litera fuit C. Detractis 409 de 447, restant 38. Rursus idem Scriptor ait æra 440, Arcadio 5, & Honorio 5 Coss. Solem defecisse 3 Eid. Nouembres. Hic annus est Christi 402, quo reuera Solis defectio contigit Nouemb. 11, hora circiter 9 matutina. Differentia anni Christi 402, & æræ Hispanicæ 440, sunt 38. Docet hoc ipsum S. Iulianus Toletanus lib. 2. con. Iud.

a Idat. in Chron. p. 10, & Fast. p. 63.

Æra Hispanica vnde cœpta.

Iam cur anno illo potissimum editionis Iulianæ octauo Hispaniensis æra cœpta sit, cùm variæ sint sententiæ, nostra illa coniectura probabilis est; cùm, vt scribit

[a] Dio, anno Iuliano 7 Triumuirorum acta ab Senatu confirmata sint, inter quæ fuit orbis partitio ab Augusto, & Antonio facta, à Calend. Ianu. anni 8 Iuliani cœpisse in Hispaniis Augustei imperij annos computari, quam æram posteri deinde nuncuparunt. Non enim statim ab origine putationis illius æræ nomen inditum est: sed inclinante puriori iam Latinitate, & in barbariem degenerante, vt alibi notauimus. a Dio lib. 48.

De variis exordiis Imperatoris Augusti, & annis Actiacis.

CAP. XV.

NATVS est Augustus, vt ait[a] Suetonius, Cicerone, & Antonio Coss. 9 Calend. Octob. qui est annus Vrbis 691. Ideo cùm Iulius Cæsar occisus est, annos natus erat octodecim, mensésque circiter sex. [b] Atque hic, auunculi audita nece, Apollonia vrbe Macedoniæ, quò in spem Parthicæ expeditionis à Iulio præmissus erat, Romam adueniens priuata auctoritate veteranorum copias conscripsit. Anno verò sequente, Vrbis 711, Septembr. 22, Consulatum cepit cum Q. Pedio, annos natus 21. Eodem anno 5 Calend. Decemb. Triumuiratum iniit. Ab vtrouis anno primordium Augusti Scriptores repetunt: quorum alij eius imperio annos imputant 57, vel 56,

Vide 10. de Doct. Temp. c. 64.
a Suet. in Aug. c. 5.
b Dio 45. App. 3. Ciu. Epit. 117.

Anni Augusti.

supra menses aliquot. Mortuus est, vt postea dicetur, anno Iuliano 59, Augusti mensis 19. Interuallum ab anno Iuliano 2, quo Iulius occisus est Idibus Martiis, anni 57, menses 5, dies 4. A sequenti verò anno, & adito Consulatu, anni intercedunt pleni 55 cum mensibus 10, diebus 28. A Triumuiratu, anni 55, mensis 8, dies 22.

Tertium imperij primordium [a] Dio commemorat ab Actiaca victoria, vnde Augusti monarchia procedit. siue ab anno sequente post Antonij & Cleopatræ necem.

Quadruplex est epocha, quæ appellationis similitudine potest fallere. Nam alij sunt anni ab Actiaca victoria; alij Actiaci simpliciter; alij Augustorum Romani; alij denique anni Actiaci fixi, & Iulianum ad modum ab Alexandrinis redacti. Naualis ad Actium victoria contigit, vt Dio testatur, Cæsare III, & Messala Coss. Vrbis conditæ 723, Iulianæ editionis 15, die 2 Septembris anno 3, si ad emendatum annum Iulianum ratiocinia dirigantur, vt [b] aliàs ostendimus. Ab hoc tempore anni ἀπὸ τῆς ἐν Ἀκτίῳ μάχης, siue Monarchiæ Augusteæ accurata putatio repetitur, auctore Dione.

Insequente anno Cæsar ingressus Ægyptum Alexandriam occupauit: Antonius Kal. Sextil. vt scribit [c] Orosius, defectione classis ad Cæsarem suæ territus, sese ferro transuerberauit. Postea Cleopatra eiusdem mensis, vt est probabile, die 29 sibi mortem attulit. Qua ex die refert [d] Dio Sena-

a Dio l.51.

b L.10 de Doct. Temp. c.69.

c Oros. l.6.c.19.

d Dio 51.

tus decreto Ægyptios tempora sua dinumerasse. Hic annus Coss. habuit Cæsarem 4, & Licinium Crassum, vt Dio memorat: & est Vrbis 729, Iulianus 16.[a] Censorinus annum, quo scribebat, qui fuit Christi 238, numerat Vrbis ex Varrone, 991, Iulianum 283, Iphiti 1014, Actiacum Ægyptiorum 267. Scribebat nimirum librum suum Iulio mense, vel Augusto, ante 29 huius diem, exeunte Actiaco 267, & imminente 268. Nam si anni Iuliani inierunt anno V. C. Varroniano 709, & Cleopatræ nex anno 724, anno Iuliano 16, detractis 15 de Iulianis 283, reliquus est annus à Cleopatræ obitu, siue Actiacus Ægyptiorum 268, qui cœpit anno Christi 238, Augusti 29, paulo postquàm scripserat ista Censorinus. Igitur anni Ægyptiorum Actiaci à morte Cleopatræ & anno Iuliano 12, Augusti mensis 29 ducuntur. a Cens. 21

Anni Augustorum Romani ex Calend. Ianu. proficiscuntur eius anni, quo Cæsar 7, & Agrippa 3 Coss. fuerunt. Hoc enim anno a. d. 17 Calend. Febr. sententia Munacij Planci Octauiano Cæsari tributum est Augusti nomen, anno Vrbis conditæ 727, Iuliano 19. vt auctor est Censorinus, qui annum Iulianum 283 dicit Augustorum Romanum esse 265.[b] Ab anno porro antecedente legitimum deinceps imperium penes Cæsarē extitit. Tunc enim à S.P.Q.R. id illi est attributum, eiúsque administrandi certa ratio ab eo constituta, partitis cum populo Prouinciis, vt scribit Dio. *Anni Augustorum.* b Dio 53.

Denique cùm Ægyptij anno hactenus vago vsi essent & mobili, cuius formam libro 1 descripsimus, post Ægyptum in potestatem Augusti redactam, annum fixum ad Iuliani modum assumpserunt, huius initio, quæ sunt Calendæ Thoth, eo die Iuliani & Romani mensis adstricto, in quem commodum incurrebat.

Atqui anno ipso, quo Alexandria potitus est Cæsar, neomenia Thoth incurrit in Augusti 31, nec ad 29 peruenit nisi anno Iuliano 21, Vrbis 729. Proinde annis quinque vertentibus post Cleopatræ mortem, Ægyptij, anno vago repudiato, fixum, & stabilem adoptarunt, cuius neomenia in Augusti 29 diem competit. Quod testatur Theo libro, qui nondum editus est, εἰς τοὺς προχείρους κανόνας. vbi ab initio Nabonassari ad mortem Alexandri, siue Thoth eius, annos Ægyptios computat 424. inde verò ad ἀποκαταστάσεως, (ita nominat epocham anni fixi.) annos 299. Colliguntur à Thoth Nabonassari, ad Thoth anni fixi, anni 723. Porro annus 723 Nabon. definit anno illo, quem dixi, Iuliano 21, quo cœpit 724. Idem ex aliis Scriptoribus efficitur. de qua re plenius in 10 de Doct. Temp. cap. 71. De Actiaca porro victoria, & annis Actiacis consule capita 69 & 70.

De Iacobi Patriarchæ celebri illo vaticinio, quod est Genes. cap. 49 de Christo Domino. cuius probabilis adducitur interpretatio.

CAP. XVI.

QVIDAM[a] ex antiquis, cùm alienum esse ab Iacobi, siue Israëlis sanguine Herodem animaduerterent, peregrinæque stirpis, & originis; in eo finem habere crediderunt vetus illud oraculum Iacobi Gen. 49, 10. *Non auferetur sceptrum de Iuda, & dux de femore eius, donec veniat, qui mittendus est: & ipse erit expectatio gentium.* Hinc Herodiani, quæ fuit secta Iudæorum sub Christi tempus exorta, Herodem dicebant fuisse Messiam; quoniam ad eum vsque principatus penes Iudæ tribum extiterat. At Græcè ita conceptum est Iacobi vaticinium: οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα, ἕως ἂν ἔλθῃ ᾧ ἀπόκειται: *Non deficiet princeps è Iuda, donec venerit, cui repositum est.* hoc est, *cui repositum est vt sit Christus*, ait[b] Epiphanius. Ea quippe de caussa dictos Herodianos, quòd Herodem profitebantur esse Christum, magis probamus, quàm quæ alij commenti sunt.

[a] Vide Hieron. in cap. 9 Dan. Prosper. 2 de Prom. c. 40.

[b] Epiph. in Herod.

Explicatur prophe-

Superioris autem illius de prophetia Iacobi sententiæ falsitas ex eiusdem veriori interpretatione pendet, quæ, vt bre-

tia Iacobi de Christo. uissimè perstringam; non enim longiori vti sermone licet; mihi videtur istiusmodi. Primùm Iudæ vocabulo tribum ipsam intelligo Iudæ Patriarchæ cognominem, penes quam solam, [a] profligatis & extinctis in perpetuum cæteris, Hebræorum & populus, & religio, & appellatio ipsa resederit: quibus notis ab aliis gentibus populus iste discernebatur. In quo nobis cum antiquorum plerisque conuenit, vt [b] Eusebio, [c] Epiphanio, [d] Cyrillo, [e] Augustino, aliísque; vt recentiores modò sileantur. Siquidem Israëlis omnes posteri, sola ista tribu superstite, Iudæi ab Iuda nominati sunt. quod subinde post reditum à Babylonica deportatione cœptum esse [f] Iosephus affirmat. *Sceptrum* ergo significare illîc arbitror multitudinem ipsam, siue cœtum hominum, qui vno reipublicæ, populi, & communitatis nomine continetur; ac suas habet leges, & magistratus suos tam ciuiles, profanósque, quàm sacros. Etenim vox שבט pro *tribu* sumitur, cuius symbolum virga, siue *sceptrum* fuit, Numer. 17, 2. tum pro iurisdictione, ac ciuili potestate solet accipi. quâ vtraque notione in illis Iacobi verbis vsurpari videtur. *Non auferetur*, inquit, vel, vt Hebraicè legitur, *non recedet sceptrum de Iuda.* hoc est, non priùs tribus ac populus inter populos esse desinet: aut proprios habere magistratus, iurisdictionémque

a 4. Reg. c. 17

b Dem. 2

c Hær. 20

d 8 cont. Iul.

e 22 cont. Faust.

f lib. 11 Orig. c. 5

que propriam, & principes, qui à peculiari ista multitudine nomen accipiant, vt reges, aut Principes, vel Sacerdotes, & Pontifices Iudæorum appellentur, *quàm Messias venerit.* Vt hoc signum certissimum habituri essent posteri, iam aduenisse Christum, & impletam illius oraculi fidem, cùm sublata illa de populo Iudaico, &, quæ sola nomen illud, ac rempublicam sustinebat, Iudæ tribu cernerent. Ac nescio an non *sceptri* nomen ciuilem, & profanam iurisdictionem propriè significet: *ducis* autem vox, pro qua in Hebræo מחוקק *legislator*, ponitur, Ecclesiasticam potestatem, hoc est Pontificatum, & sacerdotium. Quippe leges istius populi primariæ, sacræ erant, & Ecclesiasticæ, vt pro eo [a] *sacerdotale regnum*, & *gens sancta* dici meruerit. a Exod.19 6

Paululum obscura sunt illa: *& dux de femore eius:* vel, vt Hebraicè concipiuntur, *& Legislator de inter pedes eius.* quibus honestè putant adumbrari τὰ γεννητικὰ μόρια: quasi de stirpe, ac semine Iudæ non antè sit princeps, legislatórque, id est legis interpres defuturus, quàm Christus aduenerit. Verùm Hebræi aliter hanc locutionem explicant, *de inter pedes eius*, nec ad generationem referunt. Mea porro hæc ratio est: significationem illius ex iis, quæ paulo antè præcedunt, oportere peti: *Catulus leonis Iuda: ad prædam fili mi ascendisti: requiescens accubuisti vt leo, & quasi leæna. quis suscitabit eum?*

Hebraicè autem sic: *Incuruauit se, accubuit sicut leo*. Quæ sic Aben Hezra declarat. Exprimi dicit morem leonis, & habitum, qui capta præda, laniatáque subsidere solet, & incubare; neque vi vlla detrahi sibi patitur quicquid pedibus amplexus fuerit. Ad hunc modum Iacob ait Iudam, hoc est tribum ipsam, populúmque de Iudæ stirpe venientem, postquam semel principatum, vel reipublicæ ius, & magisterium acceperit, non priùs extorqueri passurum sibi, quàm Christus aduenerit. Quocirca *de femore eius*, siue *de inter pedes eius*, valet idem ac de cruribus illius, amplexúque quo stringit. Sic Isaiæ 5, 29; *Tenebit prædam, & amplexabitur, & non erit, qui eruat*. Vide & Numer. 23, 24.

Potest etiàm sic illud exponi; Quoniam ad iudicis præsidísque pedes accubare Scriba solet, qui dictatam ab illo sententiam excipit: docet Patriarcha non defuturum ex Iudæ tribu legislatorem, & magistratum, qui traditam ab ea tribu potestatem exerceat: quique illius vice, ac de eius voluntate commissa sibi iurisdictione fungatur: vt penes communitatem ipsam ius ac potestas omnis sita sit, quam in Magistratus deinde suos conferat, qui *de inter pedes eius*, hoc est de sinu ipsius, ac gremio producti fuerint: vel denique qui administrationem omnem propriam illius populi, & eidem inscriptam, & attributam exerceant. Ita ne Herodes quidem ipse, & si qui alij sunt eiusmodi, exi-

tum oraculi istius interpellant: qui reges, principésque Iudæorum, & illius tribus peculiares extiterunt. Maximè cùm ordinarij interim alij Magistratus essent, præsertim Ecclesiastici, legum, vt diximus, interpretes.

Quamobrem non vno tempore, sed pedetentim vaticinium illud finem habuit. Paullatim enim ab Romanis reipublicæ forma, iúsque illis, & ciuilis, sacráque potestas est adempta: donec euersa vrbe, atque templo, populus, & communitas Iudæorum esse desiit, vno & loco, & magistratu, imperióque comprehensa. Quod occiso denique Christo in postrema illa vastitate fore † Daniel his verbis demonstrat: *Et non erit eius populus, qui eum negaturus est.* Deinceps enim sceptrum, ac ciuilis omnis, & Ecclesiastica potestas, ac magistratuum iurisdictio funditus iis est adempta; cùm per orbem dispersi sub alieno dominatu miserrimam seruitutem tolerent, neque formam vllam habeant ciuilis communitatis, vel ciuitatis, ac reipublicæ, magistratúsque, penes quos vitæ sit, ac necis potestas.

† Dan. 9. 26

At complures antiquorum, recentiorúmque, qui in illa Iacobi sententia Iudam peculiari de tribu intellexerunt, id sibi Patriarcham voluisse credunt, ex stirpe ac progenie Iudæ filij ipsius perpetuò Iudæis præfuturum aliquem, eorúmque fore principem, donec Christus adueniat. Sed in huius reddenda dicti ratione mul-

tùm æstuant. Siquidem vetustatis omni teste memoria refelluntur, quæ non solùm ante Dauidem vnum alterúmve duntaxat ex illa tribu rexisse populum ostendit, annis circiter 675 ab edita prophetia: sed etiam post Sedeciæ necem, occasúmque Vrbis, & Templi, ad Christum vsque, de alia quam Iudæ stirpe duces extitisse annis 588. Etenim Machabæos [a] constat ex Leuitica, & sacerdotali progenie descendere. Quod verò sic à [b] nonnullis occurritur, Machabæos istos maternum genus ab Iudæ tribu duxisse; vel gratis dicitur, vel nihil ad rem pertinet. In primis de materna illis Machabæorum origine nullus fideiussor idoneus est. Tum id certum est, maternum genus nullius apud Iudæos momenti fuisse, vt ex eo tribu in aliqua censeretur quispiam. Postremo inuictum aduersus illam sententiam argumentum suppetit. Nam si materna stirpe Iudæ tribum contingere ad id satis est, vt regni ius ac principatus sibi quispiam assumat, quod illi tribui diuinitus est concessum: non minùs hoc in tribu Leuitica sacerdotalíque stirpe locum habebit, vt qui maternam ex illa originem acceperit, ad eam tribum pertineat, & Leuiticas, sacerdotalésque functiones vendicare sibi possit. At hoc ne illi quidem existimant, qui de Machabæis ista disputant. Etenim Christi matrem B. Virginem cum Aaronis genere implicatam fuisse confitentur; eo quod Elizabeth, quæ [c] *de filiabus Aaron* fuit, [d] Mariæ cognata dicitur. Atqui

a Mach. 2,1
b Abul. Lyran. Burg.
c Luc. 1,5
d ib. 36.

non ideo Christus Leuita, vel sacerdos secundum Aaronis ordinem erat: sed ab eo prorsus alienus; vt [a] Paulus affirmat. Igitur neque Machabæi in Iudæ tribu reponendi sunt; neque ius illius proprium sibi possunt defendere, quamlibet maternum genus indidem traxerint.

a Heb. 7. 13.

RATIONARII TEMPORVM PARTIS SECVNDÆ LIBER QVARTVS.

De æra Dionysiana, cuiusmodi ab eo instituta fuit: déque vulgari epocha annorum Christi, ac vero natali eiusdem.

CAPVT I.

VT ab Vrbis conditu annos olim suos Romani putare consueuerant: ab Olympiadum exordio Græci veteres: ab initio Seleuci, Syri, & orientales plerique: ab orbe condito, Constantinopolitani, Græcíque hodie reliqui: ita nos ab incarnatione, vel natiuitate Christi tempora nostra numeramus. Huius instituti

Dionysius auctor fuisse traditur cognomento Exiguus, qui Iustiniano imperatore floruit, & cum Cassiodoro familiarissimè vixit. Quanquam paulo aliter epocham istam constituisse Dionysium [a] in 12 de Doct. Temp. ex ipsomet, ac Beda demonstrauimus. Nos enim primum annorum Christi, à quo hic ipse, quo scribimus, 1631 putatur, proximum post illum facimus, quo incarnatus est, natúsque Dominus, & aureum illi numerum assignamus 2, Solis verò Cyclum 10, cum Indict. 4. Dionysius verò ab antecedenti anno, aureóque numero 1, cyclo Solis 9, æram incarnationis auspicatus est. Siquidem primum annum Cycli decemnouennalis in epistolis suis, quas in Appendice Operis de Doct. Temp. edidimus, attribuit aureo numero 19. eundémque cœpisse dicit ab 15 Paschalis mensis, quæ in Aprilis diem 17 incidit, & desiisse in nonas Aprilis anni sequentis, in quas Luna 14 competebat. Qua ratione primus annus Cycli biennio præcessit æram Christi communem. Atqui [b] Beda testatur Dionysium æram Incarnationis ab anno secundo cycli decemnouennalis inchoasse. Exorsus est igitur ab anno illo, qui vulgarem æram proximè antecedit. Quod à nemine, quod sciam, obseruatum hactenus; neque à Beda; imò ne ab ipso quidem, æqualis qui fuit Dionysij, Cassiodoro intellectum, in duodecimo Operis nostri fusè declarauimus. Nunc de æra nostra communi, annisve Christi paucis est agendum; vt illud inue-

a Lib. 12 cap. 2, & 3. & in Append. p. 890

Vnde Dionysius aram suam cœperit.

b Beda de Rat. Temp. cap. 45

ſtigemus, ecquid reuera Chriſtus Decembri illo, cui proximè ſucceſſit annus primus epochæ communis, in lucem ſit editus.

Annus 1 Chriſti vnde cœperit. Quam in rem certiſſimè tenendum illud eſt, primum eorum annorum, quos Chriſti vulgò nuncupamus, incidiſſe in annum editionis Iulianæ 46, & Olympiadis 194 annum quartum ante ſex menſes inchoatum: ſic vt numerari cœpta ſit Olympias 195 æſtiuis diebus illius anni primi Chriſti, ſiue Iuliani 46. Hoc enim Romanorum Faſtorum ſeries, atque Auguſti, & aliorum Imperatorum initia, exitus, ac totius imperij interualla perſuadent; quæ certis characteriſmis, ac Solis Lunæque defectionibus ita ſunt notata, nullam vti dubitationem, ac controuerſiam admittant. Exempli cauſſa; mortuum eſſe conſtat Iulium Cæſarem anno ſecundo Iuliano, & quadrageſimo quarto ante eum annum, quò natus ponitur Chriſtus: Auguſtum verò exceſſiſſe anno Iulianæ editionis 59. Atqui mortem Auguſti incurriſſe in annum 14 Chriſti paulo pòſt adſtruemus. Ex quo conſequens eſt primum annum Chriſti Iulianum eſſe 46; Vrbis conditæ Varronianum 754; hoc eſt Palilia 754 iſto anno putari cœpiſſe. Idipſum & Claudij, ac Neronis Imperatorum anni nos docent. Quippe anno Chriſti 45 Sol defecit Cal. Auguſti, Claudij anno quinto, Iuliano 90. vt ſuo loco demonſtrabitur. Vnde conſtat annum, vti dictum eſt, Iulianum 46, Chriſti eſſe primum. Sic Neronis anno 5, Vrbis conditæ 812, Iuliano 104, So-

lis defectio prid. Cal. Maias accidit, anno Christi 59. ex quo eadem annorum Christi epocha conficitur.

Quamobrem, si, vt persuasum est vulgò, natus est Dominus anno Iuliano 45, Vrbis ex Varrone 753, id euenit anno imperij Augusti 43 ab Triumuiratu, vel Consulatu, de quo [a] libro superiore. At Bedæ, cætero-rúmque post illum Computi Paschalis artificum hæc sententia fuit; incarnatum esse Christum, & in lucem editum anno ipso primo æræ Christianæ, Iuliano 46, aureo numero 2. quod in [b] 12 de Doctr. Tempor. ostendimus.

a cap. 15

b Lib. 12 cap. 1

Iam Augusti mors sine vlla controuersia contigit anno Iuliano 59, Christianæ æræ 14, quod etiam postea inuictis rationibus affirmabitur. Tùm itaque Christus annos 13, mensésque circiter octo confecerat; si vera est communis putatio. vno minus anno; si Bedæ, Computíque magistrorum placet opinio.

Tiberij denique quintus decimus annus iniit Iuliano 73, ab Augusti mensis 19, & ad insequentis anni diem eundem perductus est; qui annus Iulianus 74 numeratur, & Consulatu notatur Geminorum duorum, ab V. C. 782. quo anno baptizatus vulgo Dominus creditur.

Hinc apparet, Christum, vt anno Tiberij 15 à Ioanne baptizatus fuerit, annos natum fuisse totidem, quot à Decembris 25 anni Iuliani 45, ad 6 Ianuarij anni 74 intercurrunt. Sunt autem pleni 28, ac dies prætercà

12. Atqui aut tricesimum iam egisse, aut proximum illi fuisse vulgò conuenit. Non igitur cum communi de ætate Christi sententia æra illa paria facere videtur.

Natalē Christi quidam vno anteuertūt anno, vel duobus.

Ea res hoc, & antecedente sæculo complures eruditos homines adduxit, vti natalem Christi vno anno, vel duobus anteuerterent: vt alij Coss. Augusto XIII, & Syluano; alij Lentulo, & Messalino natum esse defenderent. priorem Onuphrius opinionem, vti cæteros omittam: posteriorem Baronius amplexus est. Iidem tamen natalem Christi vulgi opinione constitutum ab exactiori illo calculo minimè separant: quod alij postea fecerunt.

Alij 4, 5, vel 6.

Hactenus igitur vno anno, vel biennio anticipandum esse Christi ortum pij, ac docti homines arbitrati sunt. Verùm ante annos ferè triginta, noua quædam exorta sententia est, quæ quatuor solidis annis præuertendam esse Christi natiuitatem adstruit. cuius auctor extitit R. P. Dexerius. Is natum esse Christum docuit anno Iuliano 41, Augusto XII, & L. Cornelio Sulla Coss. quatuor annis ante eum, qui vulgò statuitur. Hic enim Iuliano 45 congruit, vt paulo antè diximus. Keplerus verò annum insuper adiecit ad Dexeriana ratiocinia, ac natum posuit anno Iuliano 40. M. Antonius Cappellus Franciscanus, biennio Dexerium supergressus, sex annis communem anticipauit epocham: adeò vt Christi natalis annus incurrat in Iulianum 39. Sed huius iam à nobis explosa ratio est, in duodecimo

de

de [a] Doct. Temp. Reliquæ sunt ergo duæ: imò vero Kepleriana prætermissa, quæ minimè necessarium addit annum, vnica Dekerij superest; de qua nos eodem in libro ita disputamus: Si Iosephi, ac Dionis auctoritatem sequimur, eam probabilem maximè videri. Etenim ex amborum consensione superiore libro illud effectum est, Herodem anno Iuliano 42 circa Pascha esse mortuum; cùm paulo antè Luna defecisset. Quare necesse est Christum saltem anno Iuliano 41, hoc est quadriennio ante communem epocham, in lucem exisse.

a Lib. 12. de Doct. Temp. c. 6

Sin est, vt eo anno natum omnino velimus, à quo Christiana æra procedit, (quem & ab ipso Dionysio præstitutum esse Dominicæ Incarnationi, ac Natali supra docuimus) vnica in promptu ratio est, qua illi patrocinari possumus; vti baptizatum dicamus esse Christum anno ætatis incunte 29; si quintodecimo Tiberij id assignare libeat. Quòd si sola Ioannis prædicatio quintodecimo illi anno tribuenda sit, Christus verò sequenti anno baptismum adierit, ineunte tricesimo ad Ioannem accessisse dicetur, Iuliano 75. Sanè [b] Lucas Euangelista Ioãnem anno quintodecimo Tiberij ad prædicandum, ac tingendum prodiisse narrat. vtrum autem eodem anno Christum baptizarit, haud expressis verbis indicat. [c] De Christo verò id vnum refert, annorum quasi triginta fuisse cùm ad Ioannem venit: καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ιησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος· *Et ipse Iesus erat quasi annorum triginta incipiens.* Quæ

Quomodo vulgaris natalis defendi debeat.

b Luc. 3

c Ib. v. 23

verba ſuam quiſque hactenus ad ſententiam accommodare ſtuduit. Nos ea ſic interpretati ſumus, vt annos plus, minúſque triginta natus fuerit, cùm in publicum exire, ac prædicare eſt aggreſſus. Clem. Alex. I. Stro. p. 147, ita locum illum concipit: ἦν δὲ Ἰησοῦς ἐρχόμενος ἐπὶ τὸ βάπτισμα ὡσεὶ ἐτῶν λ'. Vide caput V. libri XII. de Doct. Temp. vbi de hac tota controuerſia accuratè ſcripſimus. Quocirca non poteſt ex iſto Euangelij loco ſuper ætate Chriſti certa, & exacta ſententia colligi, ex quo tanta illa eius in natalem obſcuritas redundauit.

Neque verò prætermittendum eſt, quod ad hiſtoricam & Chronologicam rationem magnopere pertinet; quocumque natus anno Chriſtus fuerit, nihilominus communem, & vſu receptum Eccleſiæ calculum annorum Chriſti vtilem eſſe, & ab omnibus adhibendum. Non enim eſt neceſſe, ab vero natali proficiſci ſummam annorum Chriſti, dum fixo & immobili ex capite pendeat: hoc eſt anno Iuliano 46 illigata ſit: ſiue ante annos 1631 cœperit. Nam hoc vnum Chronologus inquirit, qui quidem æra illa vtitur, quoto ante illud initium, vel poſt illud, anno quælibet res inciderit: vt quanto ab noſtris temporibus interuallo diſtet, ſine errore pronuntiet.

De his, quæ ad illustrandum Christi ortum pertinent. ac primùm de Syriæ Præsidibus: déque Quirino; & eius duplici censu. Tum de Bethleemo, & diuersorio, ac stabulo; in quo positus est Christus. déque die ipso natali.

CAP. II.

IVVAT illustrandæ Dominici natalis historiæ quasdam eius περιςάσεις expendere. Quarum præcipua, & primo loco memoranda venit Quirini censio. Hoc enim & Syriæ Præside, & censum agente, natus est Christus: quod Lucas capite 3 nos docet. Prouinciam Syriam postquam Pompeij opera Romani in ius suum accepere, ad eam gubernandam, vti mos illis fuit, Magistratus ex Vrbe miserunt. [a] Diuisione ab Augusto prouinciarum facta, vt aliæ populo permitterentur, ad quas rectores suo ille suffragio destinaret; alias Cæsar ipse per legatos suos administraret; inter Cæsareas locum habuit Syria. Itaque qui eam Magistratus obtinebant, ij Legati, vel Proprætores, vel etiam Præsides appellati sunt: quacumque in Vrbe dignitate functi essent: ac siue Præturam; siue etiam Consulatum gessissent. vt Vitellius: qui post Consulatum

a Vide lib. 11 de Doc Temp. c. 11.

a Strabo 17. Dio 53.

Prouinciæ quomodo à Romanis gestæ.

a Lib. 18 Antiq. c. 5 Præses Syriæ factus est, auctore[a] Iosepho. qui illum vocat ὑπατικὸν ἄνδρα Συρίας τὴν ἡγεμονίαν ἔχοντα, *Consularem virum, & Syriæ Præsidem*. Vbi *Consularis* vox absolutè *Præsidem* non significat; quod aliquando suspicati fuimus. Interdum nullo gesto Magistratu, tam in Syriam, quàm in reliquas Cæsaris prouincias cum potestate mittebantur. *Præsides, & Procuratores.* Græci στρατηγοὺς, vel ἡγεμόνας, vel πρεσβευτὰς nominant. Præter Præsidem, cui tota Syriæ prouincia parebat, minores additi sunt alij: velut Procuratores: qui nonnunquam & ipsi Præsides, & ἡγεμόνες, latius acceptis nominibus, appellantur; ex equestri ordine; vel etiam libertinorum genere assumpti: vt b Lib. 53 scribit [b] Dio. Horum officium fuit tributa colligere in ea prouinciæ parte, quæ mandata illis erat; ac sumptus suppeditare. Paullatim verò ius illorum amplificatum est: vt meram etiam potestatem, & gladij ius acceperint: præsertim in paruis prouinciis; quibus nemo, præter Procuratorem, ius dicebat. Sed in iis etiam, quas Cæsaris Legati, vel Præsides curabant, eâdem functione præditi fuerunt. Sic in Iudæa; quæ portio quædam erat Prouinciæ Syriæ, & à Præside gubernabatur; summa Procuratoris potestas fuit. Itidem & in Samaria, Galilæa; ac reliquis Syriæ partibus euenit: quæ singulæ suos Procuratores habebât. quamdiu nullis regibus, aut tetrarchis suberant; sed contribuebantur Syriæ. Itaque sub Herode; ac postea sub Agrippa seniore: qui ambo prouincias illas omnes cum titulo

regis acceperant; Procurator Iudææ nullus extitit. Post Herodis primi obitum, [a] Archelaus nouem solidis annis Iudæam, hoc est Palæstinæ partem illam, cuius caput erat Hierosolyma, tenuit, cum Idumæa, & Samaria. cætera in illius fratres Augustus partitus est. Post Archelai relegationem, eius ditio Romani facta iuris, Syriæ est adiuncta; in eámque deinceps Procuratores Cæsaris sunt profecti. Quamobrem per id tempus, quo natus est, passúsque Christus, suum Iudæa Procuratorem habuit; non item Galilæa, quæ Herodi, ac Philippo tetrarchis parebat.

Procurator nullus Iudaæ sub regibus fuit.

[a] Ioseph. lib 17 Orig. c. 13.

[b] Archelao in exilium pulso, missus est in Syriam P. Sulpicius Quirinus, vir per omnes honorum gradus ad Consulatum vsque prouectus, ait Iosephus: δικαιοδότης τοῦ ἔθνους ἀπεσταλμένος, καὶ τιμητὴς τῶν οὐσιῶν γενησόμενος: *vt iura populis redderet, ac bonorum censum institueret.* Cum eo venit & Coponius, vt Iudæam procuraret. quam nihilominus & Quirinus adiit, vt & Iudæorum fortunas censeret: & Archelai bona venderet. Hæc censitio Iudæorum, & Archelai fortunarum venditio anno Iuliano 51 contigit; æræ communis circiter 6. Hoc enim anno Archelaus tetrarchia multatus abiit in exilium, decimo ineunte post Herodis patris excessum. quod Iosephus indicat: qui decimo anno principatus relegatum eum esse scribit in 17 Orig. cap. 15. nono verò anno, in 2 de Excid. cap. 6. Ex quo id efficitur, nouem integris annis expletis, initio deci-

[b] Ioseph. l. 18, c. 1

Quirini census duplex.

mi id euenisse. Non potest hic census esse, de quo Lucas meminit: quippe tandiu post natum Dominum factus. In quo turpiter lapsus est [a] Eusebius.qui eundem fuisse credidit. Nos ab Quirino bis in Iudæa censum actum esse coniicimus; & extraordinarium vtrumque.hoc est præter ordinarios Præsides Syriæ, missum esse cum extraordinaria curatione, ac potestate Quirinum. Primus ab illo census institutus est sub ortum Domini.quo tempore Cn. Sentius Saturninus Syriæ præerat. Hic enim extremo Herodis tempore eam prouinciam regebat. quod ex [b] Iosepho colligitur. ac successorem, [c] eodem teste, Quinctilium Varum habuit anno Herodis vltimo: cùm is scilicet Antipatro filio necem moliebatur. Quænam caussa censionis illius extraordinariæ fuerit; pro comperto nemini affirmare licet. Probabilis est tamen coniectura illa, quam [d] alibi fecimus: Augustum, qui [e] breuiarium Imperij Romani moriens reliquit, in quo descriptæ omnes illius erant opes, ac vires; ad id conficiendum, exactiorem toto orbe Romano censum instituisse facere: cuius exequendi munus per Orientem,& Syriam Quirino commiserit. qui proinde extra ordinem tum Syriæ præfuit. Cùm verò Sentius Saturninus per idem tempus Præses ordinarius esset; eius quoque nomine census idem inscribi potuit. Hinc est quod [f] Tertullianus per Sentium Saturninum census istos per Iudæam actos esse dicit: quòd sub eius ordinaria Præfectura in-

a Lib.1 Hist.c.5

Primus census Quirini.

b Lib.16 Orig.c.13
c Lib.17, c.7

d Lib.11 de Doct. Temp. c.8
e Dio.l 56

f Lib.4 con.Marc. c.19

choati sint, & affecti. Posterior censio, post Archelai relegationem, ab eodem facta Quirino est. Ideò S. Lucas superiorem illam descriptionem primam appellat. In qua tributi nihil, aut capitationis exactum puto. Non enim id in Herodis regno, rege adhuc superstite, Augustus vsurpauit. Neque verò ἀπογράφεσθαι, aliud est, quàm censeri, ac nomen profiteri, quod citra pensitationem potest fieri. Plerique tamen tributum exactum indicant. *Secundus census Quirini.*

Indicta igitur ab Romano Præside censione; Iosephus cum B. Virgine partui iam propinqua, Bethleemum contendit. Ioannes Euangel. cap. VII, 42: & Iustinus Martyr Apolog. 2 κώμην, id est *vicum*, Bethleemum vocant. Lucas cap. 2, com. 4, πόλιν Δαβίδ *oppidum Dauidis*. [a] Epiphanius in quibusdam codicibus Euangeliorum, πόλιν; in aliis κώμην dici meminit. Apparet angustum oppidulum fuisse: ac ne muris quidem fortasse cinctum. Distabat Hierosolymis stadia, vt Iustinus habet, 35. siue, [b] vt Beda scribit, millia passuum sex.

a Hær. 51. Num. 9

b Lib. de locis sanct.

In id oppidum, vti fides [c] Michææ vaticinio constaret; cum Iosepho sanctissima Virgo peruenit: ibidémque salutarem humano generi partum edidit. In ipso, inquam, opidulo; ac publico diuersorio, ἐν τῷ καταλύματι, vt Lucas loquitur. Vbi, cùm vacuus ad eos excipiendos locus esset alius nullus, ad stabulum diuerterunt. Et quoniam ὑπόπετρος, ac rupibus aspera erat illa regio,

c Mich. 5, v. 2

credibile est, in rupe stabulum hoc impressum fuisse. atque ideo plerique veterum, vt Iustinus, σπήλαιον, *speluum*, siue *antrum* nominant. Intra vicum ipsum, oppidúmve natum esse Christum, ex eo fit probabilius, quod Michææ verba idipsum significant: dum ex ipsa Bethleemo oriundum fore Christum prædicant. Nam qui in suburbiis Bethlemiticis natum esse coniiciunt, haud satis rectè vico perexiguo suburbiorum aliquid annectunt. Tum Bedæ ipsius testimonio refelluntur: qui intra opidum hanc qualemcumque speluncam collocat.

Dies Christi natalis.

De die, quo natus est, vetustissima, & olim recepta traditio est, octauum Cal. Ian. siue Decembris 25, Christi fuisse natalem. Hoc antiquitus Occidentis Ecclesiæ persuasum esse, testis est Homilia quædam, quæ inter [a] Chrysostomi opera legitur. [b] Gregorius item Nyssenus. [c] Augustinus: [d] Paulinus, ac vetera Martyrologia idem asserunt. Quocirca futilis est [e] Scaligeri, aliorúmque diuinatio: qui ex Sacerdotum ephemeriis, & hieraticis nescio quibus circulis, priscam illam, & πατροπαράδοτον opinionem eleuare student. Contra quos in [f] 12 de Doct. Temp. accuratè disputauimus.

a Hom. 31, in Tomo de Diuer noui Testam. locis ed. t. Fró t. Nat. Duc.
b Hom. in Nat Dom.
c 4 de Trin. c. 5
d Nat. 1 S. Felic.
e In Append. Operis de Emend. Temp. & in Isag. Can.
f Cap. 7.

De Magorum historia; hoc est de eorum patria; conditione, profectionis tempore: & infantium cæde.

CAPVT III.

SVPEREST Magorum ad Christum venerandum ex Oriente profectio: & infantium cædes. Magos istos non aliunde primùm venisse suspicio est, quàm inde, vbi genus id hominum præcipuè degebat. Ea est Persidis regio. Hinc igitur adducere illos oportet: non ex Arabia: aut ex Magodia nescio qua prouincia; quæ nunquam in rerum natura fuit. Ita censet [a] Alexandrinus Clemens,[b] Chrysostomus, Theophyl. aliique. quibus Euangelista suffragatur: qui illos ab Oriente venisse scribit. quod de Arabia, vt [c] Epiphanius existimat: aut de Damasco, quæ pars olim fuit Arabiæ: quod [d] Tertulliano placet: vsurpari non potest, solétve. Chaldæos aliqui faciunt: quod eo vocabulo [e] ab nonnullis vocentur. Verùm Chaldæorum nomen plerumque non tam gentis est, quàm artis, & professionis. Ita quippe Mathematicos, & Genethliacos vulgò nominant.

a 1 Strom.
b In Math.
c In Expos.fid. num.8.
d Lib. con.Iud. c.9.
e Paulin. epist.11. Remig.

Tertullianus loco illo, quem attuli, reges Arabiæ fuisse defendit. *Nam & Magos*, inquit, *reges fere habuit Oriens.* Equidem reges sic illos fuisse concesserim, quomodo vnius

Regésne fuerint Magi.

oppidi reguli, vel toparchæ, reges interdum in sacris literis appellantur. Quòd verò passim per Orientem reges fuisse Magos Tertullianus affirmat, id historia omni teste refellitur. Nam si Magi fere in Oriente, adeóque Perside, reges fuerunt: cur semel in historia Magorum dominatus apud Persas, ac ne is quidem annuus, notatur post Cambysis obitum? Nam cæteri deinceps Persarum reges Magi vtique non fuerunt. neque qui Persarum deleuit imperium, Alexander, eiúsque successores Seleuci posteri, Magi itidem erant. Tum Tertulliani sæculo non Persæ, sed Parthi Oriente potiebantur. Hos verò Magos fuisse nemo dixerit. Ac tametsi Persarum reges olim Magorum disciplinis imbuerentur, vt [a] auctor est Cicero: non idcirco professione, appellationéve Magi illi fuerunt. neque, qui post Persas dominati sunt, Parthi eodem vsi sunt instituto: vel Seleucidæ. Quocirca nihilo verius est reges in Oriente Magos fuisse; quàm in Galliis Druidas: aut Romæ Augures: aut in Ægypto Sacerdotes. quamuis illorum omnium institutis, ac disciplinis qui illîc regnabant, erudirentur.

Tertullianus refellitur.

a 1 de Nat. Deo.

De tempore, quo in Iudæam, Bethleemúmque venerunt, ambigua est quæstio. Sunt qui biennio post ortum Domini aduenisse censeant. Sic inter alios [b] Epiphanius putat: nec non [c] Eusebius post Origenem. Epiphanius porro S. Iosephum, ac B. Virginem existimat primo, ac secundo anno vertentibus, è Nazaret, vbi domicilium habe-

b Hær. 51 n. 9

c in catena Græca Manuscr.

bant, Bethleemum, eorum, quæ ibi gesta fuerant, conseruandæ memoriæ caussa, venisse, ac secundo demũ anno, cùm fortè illîc essent, Magos occurrisse. Nec aliter [a] Augustinus. [b] Alij confestim post natũ Dominum conspectam esse stellam, & subinde profectos Magos asserunt. sed infantium cædem in biennium esse dilatam. cuius rei varias ex coniectura caussas edisserunt. [c] Nonnulli statim post animaduersam stellam, aduentum Magorum, & paruulorum necem contigisse malunt. sed Herodẽ biennio prius, quàm apparuerat stella, natos infantes iussisse perimi. [d] Non desunt qui hæc Matthæi verba; *à bimatu, & infra, secundum tẽpus quod exquisierat à Magis,* sic interpretãtur: Herodem aiunt infantes occidi mãdasse biennio natos ante tempus, quo stellam Magi viderant, aut Hierosolymam accesserant: non verò ante tempus, quo de illis mactandis edixerat. Qui mihi videntur nimis anxiam ab satellitibus, in tã præcipiti calore cædis, ac festinatione, curam exigere.

a Hom. 7 in Epiph.
b S. Tho. Lyran. Abul. Caiet.
c Maldon.
d Ians. Baron.

Mea igitur hæc ratio est: Magos paucis post ortum Christi diebus in Iudæam venisse: stellam autem duobus circiter ante id tempus annis apparere cœpisse. Quam sic illi contemplabantur hactenus, vt quid ea portenderet nondum intelligerent: neque verò sine diuina significatione assequi potuissent: quam illis Deus, vbi opportunum est visum, edidit; nato scilicet iam Christo. Eã porro stellã in Oriente primùm, hoc est in patria sua: deinde Hierosolymis

Apparitionis stellæ tempus.

egressi rursus aspexerũt: medio interuallo, & in itinere ipso, non videtur apparuisse. Hoc enim Matthæi verba illa demonstrãt: *Et stella, quam viderant in Oriente, antecedebat eos.* Dixisset, *quam hucúsque viderant,* nec *Orientem* nominatim exprimeret, si deinceps illam perpetuò vidissent. Tum inusitatum illud ex aspectu stellæ gaudium idipsum nescio quo modo suadere videtur. At Herodes aliquanto post spatio, cùm de iis, quæ in purgatione B. Virginis, atque in Templo contigerunt, fama percrebuisset, immanem illam carnificinam indixit: secundum quam altero mense obiit, ex Iosephi, ac Dionis rationibus: quas in libro 3. disseruimus.

De tempore Dominicæ Passionis, hoc est anno, mense ac die.

CAP. IV.

ROMANAM rem administrante Tiberio, Christus pro hominum salute in crucem actus est, de quo imprimis duo solent inquiri: alterum quo anno passus sit; alterum quo mense, ac die. Prius inde bifariam spectatur: Nam & quoto ætatis quæritur, & quo mundi vel æræ communis anno. Vtrumque verò pendet ex annorum numero, quos secundum baptismum in Euangelij prædicatione posuit. Eos plures,

pauciorésve docti Chronologi statuunt. Nos anno prædicationis tertio passum esse Christum asserimus; ac biennium integrum, cum mensibus aliquot superuixisse baptismo: in quo auctores maximè sequimur [a] Irenæum, [b] Apollinarem Laodicenum, [c] Origenem, [d] Epiphanium. etsi non eodem, quo illi, modo Paschata priora duo percensemus. Vt hoc spatio Dominicam κήρυξιν includamus, adducimur Ioannis Euangelistæ testimonio; qui cùm annos prædicationis, ac singula Paschata disertius cæteris studuerit exprimere, vt Epiphanius affirmat, [e] duo tantùm ante postremum & σωτήριον nominat. Tum quæ ex eodem, ac cæteris tribus à Christo dicta, factáque referuntur, eo, quod definimus, interuallo comprehendi nihil vetat, quod in [f] 12. de Doct. Temp. fecimus.

Vide 12. de Doct. Temp. c. 17. & Animad. ad Epiph. Hær. 51.

[a] Lib. 2, c. 38.

[b] Apud Hieron. in 9 Dan.

[c] 2. con. Cels.

[d] Hær. 51.

[e] Cap. 2, 13, & c. 6, 11.

[f] Cap. 28.

Annus passionis Christi, ac mēsis, & dies.

His animaduersis, annum ipsum, quo Christus mortem obiit, cum Epiphanio constituimus eum, qui Coss. dedit Tiberium V, & Seianum. tametsi alios adscribit [g] Epiphanius, nempe Vinicium, ac Longinum Cassium. Sed annum nihilominus eundem significat, qui Iulianus fuit 76, æræ communis, 31. ab V.C. Varroniano calculo, 784, Olymp. 202 annus secundus exiens, Per. Iul. 4744, mundi 4014. Quem quidem annum [h] Africanus, Eusebius, [i] Hieronymus aliique demonstrant, qui est reliquæ omni consentaneus histôriæ. Nam Paulus Apostolus, exempli gratia, anno 25 post Passionem Christi, ac 2 Neronis anno, vinctus

[g] Hær. 51, N. 23. Vide Animad. nost. p. 96, & 12. de Doct. Temp. c. 12.

[h] Apud Eus. in Collect. Gr. p. 63, & 8. de Dem.

[i] Chron.

a De Script. Eccl. Romam venisse dicitur ab [a] Hieronymo ex Eusebij Chronico. Hic est Iulianus annus
b Cap.3. 100, Christi 55, vt postea [b] constabit. Deductis 25 de 55, restant 30. Igitur anno ineunte 31 æræ Dionysianæ passus est Christus. Rursus Hieronymus Petrum & Paulum post Passionem anno 37 interfectos esse prodidit, Neronis 14. Est is annus Iulianus
c Cap. 4. 112, Christi 67. quod [c] suo loco declarabitur. Si ergo de 67 tollas 37, reliqui erunt
d Hom. de Princ. Apost. To.5. 30. Ad hæc Paulum affirmat [d] Chrysostomus annis 35 seruiisse Domino. Quod si 25 de 67 auferas, fient anni 32. Ita anno 33 Christo nomen dedit Apostolus. Atqui anno à Passione tertio conuersus est Paulus ad Christum, vti parte 1, libro 6, cap. 1 docuimus. Præterea annus excidij Hierosolymitani à [e] plerisque veteribus à passione
e Euseb. Chron. & 3. Hist. Hieron. numeratur quadragesimus. Incidit autem clades illa in annum æræ vulgaris [f] 70, Iu-
f Cap. seq. lianum 115. Tolle 40 de 70, supererunt
g 12 de Doct. Temp. c.12. 30. Sed hæc, hisque plura [g] alibi ad idem argumentum attulimus. Ergo anno Iuliano 76, Tiberij instante 18, sed adhuc labente 17, in crucem actus est Dominus.

h Vide Anim. Epiph. cit. & 12 de Doct. Temp. c. 11, & seq. [h] De mense, ac die, quo passus est, cum Epiphanio & antiquis aliis arbitramur, Martij 23 illum fuisse: quo Nouiluniũ medium accidit Martij 12; Luna 15 Martij 26. Sed propter Lunaris Cycli labem, triduo anteuertit, fuitque Luna 15 Martij 23, feria 6, litera Dominic. G. Quo die Christus interemptus est, cùm pridie cum Discipulis suis typicum pariter, ac verum immolasset

agnum. Neque enim auscultandũ est Græculis quibusdam, qui vltima in cœna Christum negant Iudaicũ attigisse Pascha. quod inter cæteros fusè disputat Ioannes Philoponus libello de Paschate nuper edito. Martij 23 passum esse Christum, indicat, præter Epiphanium, Conc. Cæsariense habitum anno 197 Christi, sub Victore Papa: cuius fragmentum apud Bedam legitur in libello de Æquinoctio: nec non Hippolytus Thebanus To.3.Var. Lect. Canisij.

Porro non eodem die Christus, quo Iudæi complures, ipsique adeo Sacerdotes, à quibus damnatus est, Paschali functus est epulo. Id enim ex Ioannis Euangelio colligitur. qui [a] Iudæos refert ipso die, quo passionem adiit Christus, Prætorium ingredi religioni duxisse, *ne contaminarentur, sed vt comederent Pascha*. Nondum ergo Pascha manducauerant. Item [b] cap. sequenti; *Erat autem parasceue Paschæ, hora quasi sexta*. Non igitur primo die Azymorum, qualem Iudæi plerique celebrabant; sed in eius parasceue, hoc est pridie, Christus occisus est. Nam *Parasceue Pascha* pridie Paschatis est; non vtique Pascha. Neque verò propterea contra legis interdictũ commisisse putandus est Christus. Nam legitimo ipse die celebrauit; cum eóque nonnulli: cæteri præposterè, & alieno die perfuncti sunt. Quippe turbatum illo anno solennis in huius celebratione ab Iudæis fuisse testatur [c] Epiphanius. cuius caussam perturbationis in Commentariis ad

Vide Animad. ad Epiph. Hær. 51 p. 184, & 12 de Doct. Temp. c. 15, & 16.

a Cap. 18, 28.

b Cap. 19, 14.

c Hær. 51, n. 27. Vide Animad. nostras ibid. & 12 de Doct. Temp. c. 18.

eundem nos scriptorem ex coniectura reddimus. Etsi minimè id necesse est, dum de facto ipso, euentúque constet, cur factum sit, anxiè quærere. Quamobrem illo die passus est, qui reuera, & ex lege, primus esse debuit Azymorum, quod [a] reliqui Euangelistæ referunt: sed non eo, quem Iudæi complures primum Azymorum instituerant. ex quo contrariæ partis argumenta licet explicare propemodum omnia. Cætera, quæ ad Christi Domini vitam, ac necem pertinent, copiosè pertractata sunt in 12 de Doct. Temp. cap. 19, & seq.

a Mat. 26, 17, Mar. 14, 12. Luc. 22, 7.

De Augusti, Tiberij, ac cæterorum ad Domitianum vsque Imperatorum temporibus.

CAP. V.

Demonstratur annus mortis Augusti & Tiberij.

TAM Augusti mors, quam Tiberij primordium & constanti Scriptorum fide, & astronomica obseruatione munitur. Scribunt [b] Tacitus, & Dio paullo post Augusti exitum Lunam defecisse, eáque re territas in Pannonia legiones, quæ tumultuari cœperant, ad obsequium rediisse. Accidit eclipsis ista anno Christi 14, cyclo Lunæ 15, Solis 23, Septembris 27, hora circiter 5 matutina in Pannonia, quadragesimo die post Augusti mortem. Quare non potest aliud in tempus, quàm illum ipsum com-

b Tac. 1. Dio 57. Vide 12 de Doct. Temp. c. 6.

munis æræ 14 annum conferri obitus Imperatoris Augusti, Coss. Sextis duobus, Iuliano 59, Vrbis 767. Dio refert eundem vixisse annis 75, mensibus 10, diebus 26, hoc est anno 76 mortuum, vt scribit Tranquillus. Natus est enim Cicerone, & Antonio Coss. anno V.C. 691. nono Cal. Oct. à quo annus 76 desiit in eum, qui est V.C. 767. Sic de initio quoque Tiberij constat. Cuius mors à Suetonio, [a] Tacito, Dione, aliisque tribuitur anno V.C. 790; Acerronio, & Pontio Coss. Iuliano 82, Christi 37.

a Tac. 6. Dio 58.

Claudij imprimis, ac Neronis, sed & cæterorum quoque primordiis, & temporibus affirmandis, præter scriptorum consensionem, vtiles sunt Solis eclipses duæ. quarum altera natali die Claudij incidit Cal. Aug. Vinicio & Statilio Coss. vt [b] Dio testatur. Quare ne id in religionem verteret populus, illam Claudius edicto denuntiauit. Par illud Consulum quintum numeratur ab iis Coss. quibus Caligula interfectus est. Itaque quintus annus fuit Claudij. At idem æræ Christianæ putatur 45. Hoc enim Sol Romæ defecit Cal. Aug. hora circiter nona matutina. Vnde necesse est Claudium anno Christi 41 imperare cœpisse.

d Vide 12 de Doct. Temp. c. 9. *Demõstrantur horum Impp. tẽpora.*

b Dio 6

Altera Solis defectio accidit Vipsanio, & Fonteio Coss. prid. Cal. Maias, hora diei inter 7, & 8 in Campania, vt scribit [c] Plinius. Consules isti sextum annum obsident ab Asinio & Auiola Coss. quibus decessit Claudius, & in annum V. C. 812, Iulianum 104 competũt, quo quintus desiit Neronis,

b Plin. 2, cap. 70.

& sextus iniit. atque idem annus est Christi 59. Ergo Neronem imperium adiisse consequens est anno Christi 54: cúmque annos 13, & menses fere 8 imperarit, vt auctor est [a] Dio, hoc est annos paullo minus 14; vt scribit Suetonius; obiit anno Christi 68.

a Dio 63.

Vide 1 de Doct. Temp. c. 16, 18, 19.

Sic reliquorum tempora principum non sola fastorum auctoritate, ac nobilium historicorum fide nituntur; sed etiam astronomicis obseruationibus. Nam quo anno Vespasiani duces cum Vitellianis ad Cremonam cruento Marte pugnarunt; quod Octobri exeunte mense contigit; paulo ante prælium Luna defecit, vt auctor est [b] Dio. Eam nos ex tabulis discimus in annum Christi conuenire 69, Iulianum 114, quo eclipsis Lunaris incidit in Octobris 18, feriâ 4, hora post meridiem 9, 42′, in horizonte Romano: fuitque digitorum pene 11.

b Dio 65.

Ergo eodem illo anno tam Otho, quàm Vitellius extincti sunt, & Vespasianus in Ægypto renuntiatus Imperator Cal. Iuliis, vt scribit Tacitus. Hæc enim omnia in eundem annum competunt. Ac Vitellius quidem sub exitum anni periit, hoc est sub ipsos Saturnaliorum dies, vti Tacitus extremo libro Histor. tertio significat. Hunc porro testis est Dio post Galbæ necem (à qua statim occupauit imperium, auctore [c] Suetonio) imperasse annum 1, minus dies 10. Othonem verò scribit vterque tres circiter menses, hoc est dies 90, vel 95 præfuisse. Galbam mensibus septem principatum gessisse docet Suet. Neronis

c Suet. Vitel. c. 9.

exordium cadit in annum Iulianum 99, Christi 54. Coss. Marcello, & Auiola, tertio Eid. Octob. vt nos antea ex [a] Suetonio retulimus, & Dione: quorum hic annos 13, menses 8, dies 20 Neronem imperasse scribit. Ab die Oct. 13, qui est tertius Eidus, anni Christi 54, explicati menses 8, dies 20 supra annos 13, desinunt in Calendas Iulias anni Iuliani 113, Christi 68. Exinde Galbæ menses septem in Ianuario terminantur anno Christi 69. Etsi nouem menses cum diebus 13 eidem assignat Dio. sed Suetonij potior est fides. Othonis tertius mensis in Aprilem cadit. quod reliquum est anni partim Vitellio, partim Vespasiano tribuitur. Verum, quod iam dictum est, à Cal. Iuliis Vespasiani primus annus incepit.

a Suet. in Claud. 45. Dio l. 60.

Huius secundo anno Hierosolyma esse capta [b] Iosephus asseuerat, Gorpiæi mensis 8. qui Macedonicus est mensis, & Metagitnioni Attico respondet, atque Augusto ferè Iuliano cœpit, [c] vt alibi docuimus. Ita Cal. ipsis Sep. vrbs capta videtur. Quare anno Christi 70, inchoato iam Vespasiani secundo, illa clades incidit, post Passionem Christi 40, vt rectè censet [d] Eusebius.

Vide 11 de Doct. Temp. c. 17.
b Iosc. de Exc. c. 47.
c Lib. 1 de Doct. Temp. cap. 29.
d Eus. l. 3. Hist. & in Chro.

Imperium Domitiani duplici charactere munitur. Primus à [e] Ptolemæo memoratur libro septimo. vbi Agrippam Bithynum Mathematicum ait obseruasse Lunam cum Vergiliis coniunctam anno duodecimo Domitiani, Metroi 12, hora noctis ineunte tertia, anno Nabonassari 840, Tybi 2, sequente

e Ptol. lib. 7, c. 3. Vide 11 de Doct. Temp. c. 19.

[illegible] Nabonassari primo [illegible] hunc annũ Christi [illegible] Nouembris [illegible] illud accidisse. [illegible] Domitiani [illegible] Christi 81, incurrisse.

[illegible] Scribit [a] Suetonius [illegible] interfectum esse 14 Kal. [illegible] imperij 15 ac pridie eius diei [illegible] *[illegible] Luna se in [illegible]* hac ambage necem sibi [illegible]. Quòd si quis astronomicus [illegible], inueniet anno [illegible] Kal. Octob. id [illegible] in gradu Aquarij [illegible]. [illegible] occisus est [illegible] quindecim [illegible] diebus excessit. [illegible] 1 significat, quin[illegible].

[illegible] ab Domitiano [illegible] eius, & Cor[illegible] [b] auctore Cen[illegible] imperij quintus [illegible] Iulianus 131. Apparet [illegible], vti quarto [illegible] ineunte com[illegible] Olympicorum [illegible] Censorinus indicat, [illegible] Christi 238, [illegible] 30, hoc est 38 com[illegible] 38 quater multiplicati [illegible] 152, qui detracti de annis [illegible] relinquunt annos Christi [illegible] 86. Ergo anno 86 primus agon

celebratus est. Quæ omnia in 11 de Doct. Temp. à cap. 16 ad 20 habes explicata copiosius.

Quibus argumentis Neruæ, Traiani, Hadriani, & cæterorum ad Alexandrum vsque Imperatorum epochæ nitantur.

CAP. VI

CVM Domitiani exitus astronomica ratione, quæ ex Lunæ situ in Aquario 14 Cal. Oct. petitur, in annum Christi 96 conferri debeat, ac Nerua decesserit anno 98 ineunte, 6 Cal. Febr. indidem Traiani ducendum est initium. Huic aduersari videtur obseruatio Menelai Mathematici apud [a] Ptolemæum, qui Lunam cum Spica coniunctam animaduertit anno Nabonassari 845, ea nocte quæ inter 15 Mechir, ac 16 intercessit, anno Traiani primo. Congruit tempus anno Christi 98 Ianuarij 10. Ergo iam tum erat in imperio Traianus. vnde consequens videtur, Neruam obiisse anno Christi 97, atque exeunte primo Traiani obseruationem illam esse factam. Sed reclamant Romani Fasti omnes, qui Domitiani mortem Valenti ac Veteri Coss. assignant, Septembris 18. Tùm Neruæ annum 1, menses 4, ac dies 11 tribuũt: qui explicati desinunt in Ianuarij finem anno Christi 98.

Vide 11 de Doctr. Temp. cap. 21.

a Ptol. l. 7, p. 170, Gr. edit.

egressi rursus aspexerũt: medio interuallo, & in itinere ipso, non videtur apparuisse. Hoc enim Matthæi verba illa demonstrãt: *Et stella, quam viderant in Oriente, antecedebat eos.* Dixisset, *quam hucúsque viderant*, nec *Orientem* nominatim exprimeret, si deinceps illam perpetuò vidissent. Tum inusitatum illud ex aspectu stellæ gaudium idipsum nescio quo modo suadere videtur. At Herodes aliquanto post spatio, cùm de iis, quæ in purgatione B. Virginis, atque in Templo contigerunt, fama percrebuisset, immanem illam carnificinam indixit: secundum quam altero mense obiit, ex Iosephi, ac Dionis rationibus: quas in libro 3. disseruimus.

De tempore Dominicæ Passionis, hoc est anno, mense ac die.

Cap. IV.

ROMANAM rem administrante Tiberio, Christus pro hominum salute in crucem actus est, de quo imprimis duo solent inquiri: alterum quo anno passus sit; alterum quo mense, ac die. Prius inde bifariam spectatur: Nam & quoto ætatis quæritur, & quo mundi vel æræ communis anno. Vtrumque verò pendet ex annorum numero, quos secundum baptismum in Euangelij prædicatione posuit. Eos plures,

pauciorésve docti Chronologi statuunt. Vide 12. de Doct. Temp. c. 17. & Animad. ad Epiph. Hær. 51.
Nos anno prædicationis tertio passum esse Christum asserimus; ac biennium integrum, cum mensibus aliquot superuixisse baptismo: in quo auctores maximè sequimur [a] Irenæum, [b] Apollinarem Laodicenum, [c] Origenem, [d] Epiphanium. etsi non eodem, quo illi, modo Paschata priora duo percensemus. Vt hoc spatio Dominicam κήρυξιν includamus, adducimur Ioannis Euangelistæ testimonio; qui cùm annos prædicationis, ac singula Paschata disertius cæteris studuerit exprimere, vt Epiphanius affirmat, [e] duo tantùm ante postremum & σαυρώσιμον nominat. Tum quæ ex eodem, ac cæteris tribus à Christo dicta, factáque referuntur, eo, quod definimus, interuallo comprehendi nihil vetat, quod in [f] 12. de Doct. Temp. fecimus.

a Lib. 2. c. 38.
b Apud Hieron. in 9 Dan.
c 2. con. Cels.
d Hær. 51.
e Cap. 2, 13, & c. 6, 7.
f Cap. 28.

Annus passionis Christi, ac mẽsis, & dies.

His animaduersis, annum ipsum, quo Christus mortem obiit, cum Epiphanio constituimus eum, qui Coss. dedit Tiberium V, & Seianum. tametsi alios adscribit [g] Epiphanius, nempe Vinicium, ac Longinum Cassium. Sed annum nihilominus eundem significat, qui Iulianus fuit 76, æræ communis, 31. ab V. C. Varroniano calculo, 784, Olymp. 202 annus secundus exiens, Per. Iul. 4744, mundi 4014. Quem quidem annum [h] Africanus, Eusebius, [i] Hieronymus aliique demonstrant, qui est reliquæ omni consentaneus historiæ. Nam Paulus Apostolus, exempli gratia, anno 25 post Passionem Christi, ac 2 Neronis anno, vinctus

g Hær. 51, N. 23. Vide Animad. nost. p. 96, & 12 de Doct. Temp. c. 12.
h Apud Euf. in Collect. Gr. p. 63, & 8. de Dem.
i Chron.

a De Script. Eccl. — b Cap. 3. — c Cap. 4. — d Hom. de Princ. Apost. To. 5.

Romam venisse dicitur ab [a] Hieronymo ex Eusebij Chronico. Hic est Iulianus annus 100, Christi 55, vt postea [b] constabit. Deductis 25 de 55, restant 30. Igitur anno ineunte 31 æræ Dionysianæ passus est Christus. Rursus Hieronymus Petrum & Paulum post Passionem anno 37 interfectos esse prodidit, Neronis 14. Est is annus Iulianus 112, Christi 67. quod [c] suo loco declarabitur. Si ergo de 67 tollas 37, reliqui erunt 30. Ad hæc Paulum affirmat [d] Chrysostomus annis 35 seruiisse Domino. Quod si 25 de 67 auferas, fient anni 32. Ita anno 33 Christo nomen dedit Apostolus. Atqui anno à Passione tertio conuersus est Paulus ad Christum, vti parte 1, libro 6, cap. 1 docuimus. Præterea annus excidij Hierosolymitani à [e] plerisque veteribus à passione numeratur quadragesimus. Incidit autem clades illa in annum æræ vulgaris [f] 70, Iulianum 115, Tolle 40 de 70, supererunt 30. Sed hæc, hisque plura [g] alibi ad idem argumentum attulimus. Ergo anno Iuliano 76, Tiberij instante 18, sed adhuc labente 17, in crucem actus est Dominus.

e Euseb. Chron. & 3. Hist. Hieron. — f Cap. seq. — g 11 de Doct. Temp. c. 12.

[h] De mense, ac die, quo passus est, cum Epiphanio & antiquis aliis arbitramur, Martij 23 illum fuisse: quo Nouiluniũ medium accidit Martij 12; Luna 15 Martij 26. Sed propter Lunaris Cycli labem, triduo anteuertit, fuitque Luna 15 Martij 23, feria 6, litera Dominic. G. Quo die Christus interemptus est, cùm pridie cum Discipulis suis typicum pariter, ac verum immolasset

h Vide Anim. Epiph. cit. & 12 de Doct. Temp. c. 11, & seq.

agnum. Neque enim auscultandũ est Græculis quibusdam, qui vltima in cœna Christum negant Iudaicũ attigisse Pascha. quod inter cæteros fusè disputat Ioannes Philoponus libello de Paschate nuper edito. Martij 23 passum esse Christum, indicat, præter Epiphanium, Conc. Cæsariense habitum anno 197 Christi, sub Victore Papa: cuius fragmentum apud Bedam legitur in libello de Æquinoctio: nec non Hippolytus Thebanus To.3. Var. Lect. Canisij.

Porro non eodem die Christus, quo Iudæi complures, ipsique adeo Sacerdotes, à quibus damnatus est, Paschali functus est epulo. Id enim ex Ioannis Euangelio colligitur. qui [a] Iudæos refert ipso die, quo passionem adiit Christus, Prætorium ingredi religioni duxisse, *ne contaminarentur, sed vt comederent Pascha.* Nondum ergo Pascha manducauerant. Item [b] cap. sequenti; *Erat autem parasceue Pascha, hora quasi sexta.* Non igitur primo die Azymorum, qualem Iudæi plerique celebrabant; sed in eius parasceue, hoc est pridie, Christus occisus est. Nam *Parasceue Pascha* pridie Paschatis est; non vtique Pascha. Neque verò propterea contra legis interdictũ commisisse putandus est Christus. Nam legitimo ipse die celebrauit; cum eóque nonnulli: cæteri præposterè, & alieno die perfuncti sunt. Quippe turbatum illo anno solennis in huius celebratione ab Iudæis fuisse testatur [c] Epiphanius. cuius caussam perturbationis in Commentariis ad

Vide Animad. ad Epiph. Hær. 51 p. 184, & 12 de Doct. Temp. c. 15, & 16.

a Cap. 18, 28.

b Cap. 19, 14.

c Hær. 51, n. 27. Vide Animad. nostras ibid. & 12 de Doct. Temp. c. 18.

eundem nos scriptorem ex coniectura reddimus. Etsi minimè id necesse est, dum de facto ipso, euentúque constet, cur factum sit, anxiè quærere. Quamobrem illo die passus est, qui reuera, & ex lege, primus esse debuit Azymorum, quod [a] reliqui Euangelistæ referunt: sed non eo, quem Iudæi complures primum Azymorum instituerant. ex quo contrariæ partis argumenta licet explicare propemodum omnia. Cætera, quæ ad Christi Domini vitam, ac necem pertinent, copiosè pertractata sunt in 12 de Doct. Temp. cap. 19, & seq.

a Mat. 26,17, Mar. 14, 12. Luc. 22,7.

De Augusti, Tiberij, ac cæterorum ad Domitianum vsque Imperatorum temporibus.

CAP. V.

Demonstratur annus mortis Augusti & Tiberij.

TAM Augusti mors, quam Tiberij primordium & constanti Scriptorum fide, & astronomica obseruatione munitur. Scribunt [b] Tacitus, & Dio paullo post Augusti exitum Lunam defecisse, eáque re territas in Pannonia legiones, quæ tumultuari cœperant, ad obsequium rediisse. Accidit eclipsis ista anno Christi 14, cyclo Lunæ 15, Solis 23, Septembris 27, hora circiter 5 matutina in Pannonia, quadragesimo die post Augusti mortem. Quare non potest aliud in tempus, quàm illum ipsum com-

b Tac. 1. Dio 57. Vide 12 de Doct. Temp. c. 6.

munis æræ 14 annum conferri obitus Imperatoris Augusti, Coss. Sextis duobus, Iuliano 59, Vrbis 767. Dio refert eundem vixisse annis 75, mensibus 10, diebus 26, hoc est anno 76 mortuum, vt scribit Tranquillus. Natus est enim Cicerone, & Antonio Coss. anno V.C. 691. nono Cal. Oct. à quo annus 76 desiit in eum, qui est V.C. 767. Sic de initio quoque Tiberij constat. Cuius mors à Suetonio, [a] Tacito, Dione, aliisque tribuitur anno V.C. 790; Acerronio, & Pontio Coss. Iuliano 82, Christi 37.

a Tac. 6. Dio 58.

Claudij imprimis, ac Neronis, sed & cæterorum quoque primordiis, & temporibus affirmandis, præter scriptorum consensionem, vtiles sunt Solis eclipses duæ. quarum altera natali die Claudij incidit Cal. Aug. Vinicio & Statilio Coss. vt [b] Dio testatur. Quare ne id in religionem verteret populus, illam Claudius edicto denuntiauit. Par illud Consulum quintum numeratur ab iis Coss. quibus Caligula interfectus est. Itaque quintus annus fuit Claudij. At idem æræ Christianæ putatur 45. Hoc enim Sol Romæ defecit Cal. Aug. hora circiter nona matutina. Vnde necesse est Claudium anno Christi 41 imperare cœpisse.

d Vide 12 de Doct. Temp. c. 9.

Demõstrantur horum Impp. tẽpora.

b Dio 6

Altera Solis defectio accidit Vipsanio, & Fonteio Coss. prid. Cal. Maias, hora diei inter 7, & 8 in Campania, vt scribit [c] Plinius. Consules isti sextum annum obsident ab Asinio & Auiola Coss. quibus decessit Claudius, & in annum V. C. 812, Iulianum 104 competũt, quo quintus desiit Neronis,

c Plin. 2, cap. 70.

& sextus iniit. atque idem annus est Christi 59. Ergo Neronem imperium adiisse consequens est anno Christi 54: cúmque annos 13, & menses fere 8 imperarit, vt auctor est

a Dio 63. [a] Dio, hoc est annos paullo minus 14; vt scribit Suetonius; obiit anno Christi 68.

Vide 1 de Doct. Temp. c. 16, 18, 19. Sic reliquorum tempora principum non sola fastorum auctoritate, ac nobilium historicorum fide nituntur; sed etiam astronomicis obseruationibus. Nam quo anno Vespasiani duces cum Vitellianis ad Cremonam cruento Marte pugnarunt; quod Octobri exeunte mense contigit; paulo ante prælium Luna defecit, vt auctor est

b Dio 65. [b] Dio. Eam nos ex tabulis discimus in annum Christi conuenire 69, Iulianum 114, quo eclipsis Lunaris incidit in Octobris 18, feriâ 4, hora post meridiem 9, 42', in horizonte Romano: fuitque digitorum pene 11.

Ergo eodem illo anno tam Otho, quàm Vitellius extincti sunt, & Vespasianus in Ægypto renuntiatus Imperator Cal. Iuliis, vt scribit Tacitus. Hæc enim omnia in eundem annum competunt. Ac Vitellius quidem sub exitum anni periit, hoc est sub ipsos Saturnaliorum dies, vti Tacitus extremo libro Histor. tertio significat. Hunc porro testis est Dio post Galbæ necem (à qua statim occupauit imperium, auctore

c Suet. Vitel. c. 9. [c] Suetonio) imperasse annum 1, minus dies 10. Othonem verò scribit vterque tres circiter menses, hoc est dies 90, vel 95 præfuisse. Galbam mensibus septem principatum gessisse docet Suet. Neronis

exordium cadit in annum Iulianum 99, Christi 54. Coss. Marcello, & Auiola, tertio Eid. Octob. vt nos antea ex [a] Suetonio retulimus, & Dione: quorum hic annos 13, menses 8, dies 20 Neronem imperasse scribit. Ab die Oct. 13, qui est tertius Eidus, anni Christi 54, explicati menses 8, dies 20 supra annos 13, desinunt in Calendas Iulias anni Iuliani 113, Christi 68. Exinde Galbæ menses septem in Ianuario terminantur anno Christi 69. Etsi nouem menses cum diebus 13 eidem assignat Dio. sed Suetonij potior est fides. Othonis tertius mensis in Aprilem cadit. quod reliquum est anni partim Vitellio, partim Vespasiano tribuitur. Verum, quod iam dictum est, à Cal. Iuliis Vespasiani primus annus incepit.

a Suet. in Claud. 45. Dio l. 60.

Huius secundo anno Hierosolyma esse capta [b] Iosephus asseuerat, Gorpiæi mensis 8. qui Macedonicus est mensis, & Metagitnioni Attico respondet, atque Augusto ferè Iuliano cœpit, [c] vt alibi docuimus. Ita Cal. ipsis Sep. vrbs capta videtur. Quare anno Christi 70, inchoato iam Vespasiani secundo, illa clades incidit, post Passionem Christi 40, vt rectè censet [d] Eusebius.

Vide 11 de Doct. Temp. c. 17.
b Iose. de Exc. c. 47.
c Lib. 1 de Doct. Temp. cap. 29.
d Eus. l. 3. Hist. & in Chro.

Imperium Domitiani duplici charactere munitur. Primus à [e] Ptolemæo memoratur libro septimo. vbi Agrippam Bithynum Mathematicum ait obseruasse Lunam cum Vergiliis coniunctam anno duodecimo Domitiani, Metroi 12, hora noctis incunte tertia, anno Nabonassari 840, Tybi 2, sequente

e Ptol. lib. 7, c. 3. Vide 11 de Doct. Temp. c. 19.

3. Ex methodo annorum Nabonassari primo libro tradita, constat hunc annũ Christi putari 92; & Nouembris 29 illud accidisse. Vnde colligitur, annum primum Domitiani in eum, qui est Christi 81, incurrisse.

a Suet. Dom. 16, & 17. Alterum argumentum. Scribit [a] Suetonius Domitianum interfectum esse 14 Kal. Octob. anno imperij 15: ac pridie eius diei affirmasse, fore vt *sequenti die Luna se in Aquario cruentaret*; hac ambage necem sibi allatum iri significans. Quòd si quis astronomicas tabulas consulat, inueniet anno Christi 96, decimo quarto Kal. Octob. id est 18 Septemb. Lunam in gradu Aquarij 24, meridie constitisse. Quare occisus est eo anno Domitianus: adeóque quindecim integros annos quinque diebus excessit. Sed & Zosimus in libro 1 significat, quindecim illum annos absoluisse.

b Censor. cap. 18. Vide 11 de Doct. Temp. c. 20. Agon denique Capitolinus ab Domitiano institutus est duodecimo eius, & Cornelij Dolabellæ Consulatu [b] auctore Censorino: quo annus illius imperij quintus iniit: & Christi fuit 86, Iulianus 131. Apparet autem tetraëtericum fuisse, vti quarto quoque finito anno, & quinto ineunte commissus fuerit ad modum Olympicorum certaminum. quod Censorinus indicat, dum anno eo, quo scribebat, Christi 238, cœpisse dicit agonem 39, hoc est 38 completos fuisse. Agones 38 quater multiplicati conficiunt 152. qui detracti de annis 237 vertentibus, relinquunt annos Christi absolutos 85. Ergo anno 86 primus agon

celebratus est. Quæ omnia in 11 de Doct. Temp. à cap. 16 ad 20 habes explicata copiosius.

Quibus argumentis Neruæ, Traiani, Hadriani, & cæterorum ad Alexandrum vsque Imperatorum epochæ nitantur.

CAP. VI

CVM Domitiani exitus astronomica ratione, quæ ex Lunæ situ in Aquario 14 Cal. Oct. petitur, in annum Christi 96 conferri debeat, ac Nerua decesserit anno 98 ineunte, 6 Cal. Febr. indidem Traiani ducendum est initium. Huic aduersari videtur obseruatio Menelai Mathematici apud [a] Ptolemæum, qui Lunam cum Spica coniunctam animaduertit anno Nabonassari 845, ea nocte quæ inter 15 Mechir, ac 16 intercessit, anno Traiani primo. Congruit tempus anno Christi 98 Ianuarij 10. Ergo iam tum erat in imperio Traianus. vnde consequens videtur, Neruam obiisse anno Christi 97, atque exeunte primo Traiani obseruationem illam esse factam. Sed reclamant Romani Fasti omnes, qui Domitiani mortem Valenti ac Veteri Coss. assignant, Septembris 18. Tùm Neruæ annum 1, menses 4, ac dies 11 tribuũt: qui explicati desinunt in Ianuarij finem anno Christi 98.

Vide 11 de Doctr. Temp. cap. 21.

a Ptol. l. 7, p. 170, Gr. edit.

Eadem & de annis Adriani ex Ptolemæo quæstio nascitur. Siquidē anno Christi 117, Augusti 10, mortuus est Traianus, vt suprà memoraui, Nigro, & Aproniano Coss. auctoribus fastis. vnde Adriani constat exordium. Proinde & anno Christi 125 desiit octauus illius annus, ac nonus incœpit; & anno Christi 133 cœpit eiusdem 17 annus: atque ita deinceps ordine cæteri. At verò Ptolemæus in omnibus Lunæ, & æquinoctiorum obseruationibus, quas Adriani annis obsignat, vno anno eius anticipauit initium. Etenim Lunam[a] scribit defecisse anno Nabon. 872, nocte quæ inter diem 17, ac 18 mensis Pachon intercessit: quod tēpus cadit in annum Christi 125, Aprilis 5. Iam si Aprili mense labebatur annus 8 Adriani, cùm imperare cœperit 4 Eid. Aug. eodem illo anno nonus occœpit; adeóque primus incidet in annū Christi 116, non 117. Sic anno Adriani 17, Nabonassari 880, Payni 20[b] eclipsis altera notatur. qui est annus Christi 133, Mai 6. Proinde ab Augusto mense anni huius putari cœpit annus 18 Adriani; vnde primus incurrit in annum 116. Eiusdemmodi sunt & aliarum τηρήσεων exempla, quæ à Ptolemæo memorantur, siue Adriani annis inscripta, siue Antonini: quæ omnia vno anno amborum epochas anteuertunt.

Lib. 11 de Doct. Temp. c. 22 & 23

a Ptol. l. 4, c. 9.

b Ptol. l. 4, c. 6.

Cùm hic scrupulus plerosque Chronologos exercuerit, nos certam illius rationem inuestigauimus in libro 11 de Doct. Temp. c. 22. Obseruauimus enim Canonem quendam Imperatorum ac principum à Ptole-

mæo esse confectum, qui Græcè est editus, inscribitúrque Κανὼν βασιλέων. In eo Romanorum principum anni deinceps à Caio Caligula mendosè descripti sunt; sic vt anno vno minus putetur. Hunc ergo Canonem Ptolemæus secutus, in annis Imperatorum adnotandis vnius anni errore lapsus est. Vide quæ illo capite disputamus.

Ratio temporum ab obitu Commodi ad Alexandri necem partim certissimo charactere nititur, quo initiũ Alexandri notatur; partim annorum calculo, quos vnicuique Imperatori Scriptorũ consensus attribuit.

Ratio annorũ Chronologica.

Vide II de Doct. Temp. c.24.

Extat Hippolyti Portuensis Canon Paschalis vetus inter antiquas Inscriptiones è statua quadam, quæ adhuc Romæ visitur, excerptus, quem in secundo de Doct. Temp. cap. LX declarauimus. In huius Inscriptione, anno primo Alexandri Imperatoris, Paschalis decimaquarta conuenisse dicitur in Eidus Apriles, feriámque septimam. Hoc verò necesse est accidisse anno Christi 222, Cyclo Solis 7, litera F. Lunæ cyclo 14. Quare hoc anno imperare est orsus Alexander Mammææ filius. Ex quo antecedentium Principum initia constituuntur; si annorum summas, quas vnicuique idonei auctores assignant, in anteriora promoueas, & cum isto charactere reliquos conferas, qui à nobis suprà commemorati sunt.

De instaurato in Oriente Persarum imperio sic habeto; Herodianum libro sexto prodere, anno imperij decimo quarto

Alexandrum contra Persas mouisse. Id verò falsum est. Si quidem annos 13 paucis diebus excessit, vt Lampridius docet. Triũphauit autem de Persis VII. Cal. Oct. vt ex Actis Senatus idem refert: omnino anno 13 imperij sui. Nam decimi quarti dies haud amplius nouem attigit.

Demonstratio Chronologica, qua Gordianorum tempora probantur.

Cap. VII.

Lib. II. de Doct. Temp. cap. 24. SVPERIORVM principum epochæ pendent ex antecedentium temporibus, quæ singillatim adstruximus; præsertim Alexandri Mammææ filij, cuius annus primus ex Hippolyti Canone statuitur Christi 222. reliquos historicorum consensus affirmat. Imperauit enim annos solidos 13, ac 14 inchoauit, vt ex Herodiano, Eutropio, aliisque constat. Proinde ab anno Christi 222 cœpti, anno 235 terminantur.

Gordianorum duorum tempus. De Gordianis duobus, qui in Africa contra Maximinum imperium & arma sumpserunt, non parua quæstio est. Sunt enim aliqui, qui haud amplius vno mense, ac paucis diebus imperasse sentiant; quod Onufrio placuit. *Error Capitolini.* Capitolinus autem annum imputat cum mensibus sex. In quo sibi ipse contradicit. Etenim in Maximinis ait, 6. Cal. Iunias literas Gordiani senioris

ex

ex Africa missas à Silano Consule in Senatu recitatas esse, quibus se ad imperium vocatum esse significabat. Idem in Maximo & Balbino refert, 7 Cal. Iunias in Senatu de nece Gordianorum, ac Maximini aduentu mentionem esse factam. Quæ, si vera Onufrij esset opinio, mendose scripta sint oportet. Non enim eodem anno accidere ista potuerunt. Itaque nos in 11 de Doct. Temp. cap. 24 emendanda putauimus, quod tùm communis illa, & Onufriana ratio placebat. In libro verò 13, qui Chronicon continet, annum 1 ac dies aliquot Gordianis attribuimus, non menses sex. Ita anno secundo Maximini ineunte, mensêque Maio anni Christi 236, Gordiani Imperatores creati; sequente anno 237, eodem circiter mense, interempti sunt. Id nobis probabilius quoque modo videtur.

Maximus & Balbinus. Maximus, & Balbinus à Senatu contra Maximinum Gordianis substituti sunt; iisque Gordianus iunior primùm Cæsaris titulo; paulo pòst etiam Augusti, & Imperatoris adiunctus est. In quo falsus est Herodianus; *Error Herodiani.* qui Gordianum puerum post amborum cædem ex Cæsare Augustum esse factum asserit. Sed in Actis ipsis Senatus, quæ idem Capitolinus recitat, Maximo, & Balbino Imperatoribus Imperator, & Augustus Gordianus accensetur, vt in eodem capite lib. 11 de Doct. temp. ostendimus.

Ad hæc Eutropius lib. IX, *Postea*, inquit, *tres simul Augusti fuerunt, Pupienus, Balbinus, & Gordianus.* Quocirca vel anno

Christi 237, quo Maximus, & Balbinus auspicati sunt; vel 238, quo sunt interfecti; Gordianus iunior iis aggregatus est Augustus. Scribit Capitolinus in omen non diu imperaturi Gordiani tractam esse Solis eclipsin, quæ tum horrenda contigit. Duas nos reperimus; alteram anno 237 Aprilis 12; alteram anno 238, Aprilis 2. sed hanc minorem; illam verò maiorem. Itaque prior ad historiam Capitolini magis conuenit: vt vel hoc argumento esse possit, iam tùm anno 237 Augustum, & Imperatorem fuisse Gordianum, quem in annum Solis defectio ista ceciderit. Quanquam anni Gordiani ab eo, qui est Christi 238, procedere incipiunt, postquam collegis sublatis, solus imperare perseuerauit.

Censorini tẽpus. Eodem ipso anno Christi 238, ac Gordiani solius primo, Censorinus libellum suum de natali die commentabatur. cuius in capite 21, illum ipsum annum insignibus notatum titulis temporum reliquit, quo Vlpius, & Pontianus Consules fuerunt. Hunc enim annum ab Olympiade prima millesimum quartum-decimum numerat ex diebus æstiuis, à Roma condita 991, Iulianum 283, Nabonassari 986. quæ omnia in eundem conspirant limitem anni illius, quem posui. Siquidẽ primus annus Olympiadicus cœpit anno mundi 3208, ante æram Christianam 776. Adde annos 1014 ad 3207 mundi confectos, existet annus mundi 4221. de quo ablatis 3983 annis, qui ab Orbe condito ad Natalem Christi

communem euoluti sunt, superest annus Christi 238, vt ratio postulat. Sic Romæ conditus à nobis positus est anno mundi 3231. Adde 991 ad 3230, fiet annus ab orbis initio 4221, & Christi 238. Iulianus itidem annus primus quadragesimus quintus fuit ante natalem Christi vulgarem. Itaque detractis annis 45 de 283, supersunt à Christiana epocha anni 238. Non minus hoc Nabonassareorum annorum calculus efficiet. sed ea seruanda, quæ de horum annorum methodo libro primo præscripsimus.

Hæc sunt firmamenta temporum, quibus Chronologia debet inniti. Addit auctor idem, ab hinc annos centum Antoninum Pium II, & Bruttium Præsentem Consules fuisse. Atqui Consulatus horum incurrit in annum Christi 139, ab eóque centesimus est annus Christi 238. Quare firma est temporum putatio, quam ex Fastis Romanis construximus, rectéque à nobis Imperatorum Romanorum interualla definita sunt: præsertim cûm cœlestium obseruationum, quas supra retulimus, ad Censorini auctoritatem consensus accedat.

De annis Philipporum, ac cæterorum deinceps Imperatorum, vide omnino caput 26 libri 11 de Doct. temporum. Nolo enim in tricis istis hærere diutius.

Chronologica temporum ratio, qua Probi Imperat. anni, Diocletiani, & Maximiani exordia colliguntur.

Cap. VIII.

Lib. 11 de Doct. Temp. cap. 27.

DE Probi Imperatoris tempore inuicem auctores dissentiunt. Vopiscus dat annos 5, Eutropius annos 6, menses 4. Victor Schotti cis annum sextum periisse scribit. Eusebij Chronicon, & Cassiodorus Eutropium sequuntur. Sed & Iulianus in Cæsaribus Probo 7 assignat annos. Sanè temporum illorum valde incerti sunt, discordésque fasti. Qua ex dissensione corrigendi sui erroris ansam Chronologi quidam acceperunt; qui cùm biennio hactenus, vnóue decrrassent anno, & in Christianæ æræ putandis annis alterutro spatio tardiorem calculum instituissent, versuram facere coacti sunt in Probi Imperatoris tempore, de quo annum vnum, alterúmue detraxerant. Nam cùm fixa sit Diocletiani Imperatoris epocha in eo, qui numeratur annus Christi 284, quique proximè Consulatum Diocletiani II, & Aristobuli præcedit, ac notatur Coss. Carino II, & Numeriano in Fastis Cassiodori, & Idatij; totidem Consulum paria digeri necesse est à Coss. Caio Cæsare, & Æmilio Paulo, hoc est anno 1 æræ Christi, ad Diocle-

tianum & Aristobulum, qui est eiusdem æræ 285. Consulatus, inquam, sunt absoluti 284. Atqui Christianam æram exorsi sunt aliqui ab Consulatu Augusti XIII, & Syluani, qui biennio vulgarem antecedit epocham. alij à sequentibus Coss. Lentulo & Pisone, vt Onufrius. Vtrosque igitur à primo anno Christi duobus, vnoue plures Consulatus necesse est ponere; quod ad Probum vsque fecerunt. vbi detractis totidem, quot superfluos habebant, rediere deinceps in viam. Quare Probo alij 5, alij 6 haud integros assignant; nos septimum inchoasse pertendimus. Sed ea quæstio diligentius à nobis est pertractata in vndecimo de Doct. temp. cap. 27.

Nunc de Diocletiani agamus initio, quod insigne est, ac præcipuam à Chronologo curam exigit. Nos in 11 de Doct. temp. cap. 30, certissimè, quantum in hac re consequi licet, ostendimus, anno Christi 284, post Cari, & Numeriani obitum, ab exercitu Diocletianum ad imperium esse prouectum. Sed cùm Carinus adhuc superstes esset, atque occidentales prouincias obtineret, in his anno demum 285, occiso Carino, Diocletiani nomen receptum. *Diocletiani initiũ.*

Quod igitur ab anno Christi 284 imperare Diocletianus cœperit, ex eo conficitur. Consulatus Diocletiani II, & Aristobuli, est septuagesimus nonus ante Consulatum Iuliani IV, & Sallustij, quod docent Fasti omnes antiqui, vt Idatij & Cassiodori: & quos Onufrius, ac Baronius adhibuerũt:

idémque quinquagesimus est ante Consulatum Optati, & Paulini. Atqui Iuliani IV & Sallustij Consulatus incurrit in annũ Christi 363, quo, mortuo Iuliano, Iouianus imperare cœpit: vt & [a] Fasti Consulares, & [b] Ammianus, aliique omnes historici tradunt, discrepãte nullo. Optatus verò, & Paulinus Consules fuerunt anno 334. quod præterea demonstrat Solaris illa defectio, quam his Consulibus sub meridiem accidisse testatur Firmicus lib. 1, cap. 2. quam nos deprehendimus Iulij 17, hora circiter meridiana in horizonte Romano. Si igitur de annis 363 subducas annos 79. vel de 334, annos 50, vtrobique residebunt anni 284. Quare sequens annus, qui numeratur à Christo 285, Consules habuit Diocletianum II, & Aristobulum. At verò ante Calendas anni huius Imperatorem iam fuisse Diocletianum, ex Ammiano colligitur: qui Iulianum ait Augustum cum Sallustio homine priuato Consulatum iniisse; *quod post Diocletianum, & Aristobulum nullus meminerat gestum*. Ergo Imperator tum erat Diocletianus, & Augustus, quando cum Aristobulo magistratum iniit. Hoc verò anno 285 factum est, vt ostendimus. Quare ex anno 284 imperare cœpit. Idipsum vetus quoque apud Gruterum [c] inscriptio declarat, quæ cum Diocletiano II Consule Tribunitiam potestatem II copulat. Proindè Tribunitiam potestatem primò est indeptus ante Consulatum secundum: qua cum potestate primum quoque Consulatum accepisse videtur, affe-

[a] Cassiod. Siculi. Idatij.
[b] Amm. 23.

Diocletianus Imperator ex anno 284.

[c] Inscript. p. 285.

cto iam anno, cùm Numerianus Consul esset occisus. Hæc ἀποδεικτικῶς quod studemus efficiunt, anno 284 Diocletianum imperatorem fuisse. Quod verò illis ipsis Coss. Diocletiano II, & Aristobulo refert Idatius leuatum esse Diocletianum, id ita par est intelligi, vt occiso tum Carino solus, ac sine riuali dominari cœperit; & in Occidente, ibique, vbi Carinus hactenus imperarat, sit appellatus Augustus. Vide librũ 11 de Doct. Temp. caputque 30. Chronicon Alex. egregiè quod docuimus affirmat. Ait enim Diocletianum Carino II, & Numeriano Coss. (is est annus Christi 284) ante diem 15 Cal. Oct. Calchedone renuntiatum esse Imperatorem, & 5 Cal. Octob. cum purpura ingressum esse Nicomediam; ac demum Cal. Ianuariis sequentibus Consulem processisse cum Aristobulo collega. qui locus eximius est. Nam ex eo discimus, falsò hactenus persuasum fuisse Chronologis; Diocletianum Palilibus ipsis, siue XI Cal. Maias imperium accepisse; quod longè post hoc tempus euenit. Quod autem ex Mamertini Panegyrico de Palilibus colligi Onufrius, Scaliger, ac reliqui ferè omnes existimarunt, fugit illos ratio. Nihil enim eiusmodi illius verba significant, vt capite isto 30 probauimus. [a] Quin etiam Ambrosius annum Christi 377, quo Luna 14 in quintum Eidus Aprilis incurrit, quæ dies erat Dominica, Pascha verò celebratum est 16 Cal. Maij, numerat tertium & nonagesimum à die imperij Diocletiani.

Diocletianus non à Palilibus iniit, sed Septẽbri mense.

[a] Epist. ad Episc. Æmil.

Detractis 93 de 377, residui sunt 284. Hoc igitur anno Diocletianus iniit. Quippe initium annorum Diocletiani ab Augusti 29 die cœpit, ex Alexandrinorum instituto; adeóque ante Pascha: sic vt anni 93 principium cadat in Christi 376.

a Vide App. Operis de Doct. Temp. p. 874.

[a] Dionysius etiam Exiguus epistola I, scribit Cyrillum primum cyclum suum exorsum esse ab anno 153 Diocletiani, & vltimum in 247 terminasse. *Nos à 248 anno eiusdem*, ait, *tyranni potiùs, quàm principis inchoantes, noluimus circulis nostris memoriam impij & persecutoris innectere*. Annus primus cycli S. Cyrilli cœpit à 29 die Augusti anni Christi 436: anni verò vltimi Pascha conuenit in annum Christi 531, quo putabatur 247 annus Diocletiani; & 248 inchoatus est ab Augusto mense. Proinde si de annis 531 subducas 248, relinquentur anni 283. vt sequenti anno Christi 284 Diocletiani primus exordium habuerit. Non sunt igitur audiendi, qui Diocletiani exordium in anno Christi statuunt 286, vel 287.

Maximiani exordiũ.

De Maximiano Herculio Diocletiani collega haud leuis est dubitatio. Nam plerique Coss. Maximo II, & Aquilino Maximianum Imperatorem esse factum asserunt, vt Idatius, qui & Cal. Aprilis diem designat. Hic est annus Christi 286. Cassiodorus Basso, & Quintiano Coss. anno 289. Nos anno 285, Diocletiano II & Aristobulo Coss. Cæsarem esse ab Diocletiano creatum arbitramur: eodem verò,

vel sequenti, Maximo, & Aquilino Coss. Augustum, & Imperatorem. quod ita demonstramus. Panegyricus Maximiano & Constantino Augustis ab incerto auctore dictus viginti annis Maximianum ait Imperatorem fuisse. Aurelius autem Victor à Schotto editus Diocletianum refert *vicesimo anno regni curam abiecisse reipublicæ, & in sententiam Herculium ægrè traduxisse, cui anno minus potentia fuerit.* Ergo 19 annis solidis regnauit. Rursus Inscriptiones veteres apud [a] Gruterum testantur Diocletianum Cos. II fuisse cum Maximiano Aug. Ergo saltem anno 286 Augustus esse cœpit. Nam anno 287 Diocletianus Consul tertiùm fuit; anno verò 285 Consul secundùm. Eutropius Maximianum scribit prius Cæsarem fuisse; postea Augustum ex Cæsare. Igitur anno 285, id est altero post initium Diocletiani primùm Cæsar est creatus, deinde Augustus, vel eodem anno, vt Inscriptio illa persuadet: vel sequenti, vt Idatius significat. Id enim ambiguum est: de quo vide caput 30 libri 11 de Doct. Temp. Annus, quo purpuram ambo deposuerunt, est Christi 304, qui Diocletiano IX, & Maximiniano VIII Coss. notatur, vt refert Idatius, & Alexandr. Chron. de quo mox agetur. Hac ratione 20 annos solidos Diocletianus, vno minus Maximianus rempublicam administrarunt.

Maximiani initiũ.

a p.280.

De initio persecutionis Diocletianeæ, & anno depositi ab ambobus imperij, quod vtrumque firmissimis argumentis adstruitur.

Cap. IX.

Vide lib. 12. de Doct. Temp. cap. 32, & 33.

EVSEBIVS in historia Ecclesiastica, & in Chronico, testatur anno imperij 19. Diocletianum contra Christianos horribilem persecutionem excitasse; cuius initium edicto illo fecit, quo Ecclesias dirui, & libros sacros tradi iussit, & exuri, mense Martio, cùm Passionis festum appeteret. Ita [a] Eusebius. Subiicit Martyrum historiam, qui tum primùm pro fide certarunt; & in nonnullis etiam dierum characteres adscribit, sed plerunque mendosos, ac minimè cohærentes. Et apparet hanc octaui libri laciniam vel assutam aliunde, vel, additis, & immutatis ab recentiore manu quibusdam, interpolatam fuisse.

a Euseb. Hist. 8. c. 13.

Duo sunt anni, qui persecutionis exordio probabiliter adscribi queant, nimirum 302, & 303. Nam priore cœptus est Diocletiani 19 annus circa autumnum, vt suprà demonstrauimus; posteriore, desiit 19, & inchoatus est 20. Verùm potiùs anno 302 persecutionem cœpisse nobis ista persuadent. Conciliabulum Cirthense à Donatistis coactum est, præsidente Secundo Tigisitano

episcopo, post annum, quàm commota persecutio est, [a] vt scribit Augustinus. At idem celebratum est IV Non. Martij, Diocletiano octies, & Maximiano septies Coss. vt Acta illius fidem faciunt, quæ idem refert [b] Augustinus. Consules isti cadunt in annum Christi 303. Ergo annus antecedens persecutionis initium dedit. Contra hoc opponi posset, Augustinum in Breuiculo scribere, Conciliabulum istud Cirthense coactum esse anno proximè sequenti ab eo, quo Coss. fuere Diocletianus IX, Maximianus VIII. *Nam gesta Martyrum, quibus ostendebatur tempus persecutionis, Consulibus facta sunt Diocletiano nonies, & Maximiano octies, pridie Idus Februarias: gesta autem episcopalia decreti Cirthensis post eorundem Consulatum, tertio Nonas Martias; ac per hoc tredecim menses interesse inueniuntur, plures vtique quàm vndecim, quos priùs Catholici minùs diligenter computando responderant.* Hic locus insignis est, & à nobis illustrandus. Nam ex eo persecutionis exordium inuestigare possumus. Cum igitur in Collatione cum Donatistis Catholici ex Concilio Cirthensi ab illorum maioribus habito eos reuincerent; hi aduersus Concilium istud, & eius acta falsum exceperunt, asserentes persecutionis tempore non potuisse Concilium congregari. Contrà Catholici dicebant post passionem illorum martyrum, vnde persecutionis tempus probabatur, prope annum consecutum

a Aug. in Breuic. Collat. diei 3, cap. 17.

b Aug. 3, con. Gaud. cap. 27.

Explicatur Augustini locus.

M. vj

fuisse vsque ad Consulem, & diem Concilij Cirthensis. at Officiales mensem interfuisse dixerunt. Nempe quod Martyrum gesta pridie Id. Februarias, Concilij verò Cirthensis acta tertio Nonas Martias erant inscripta, annis vtique diuersis. Sed Officiales menstrui solius interualli rationem duxêre per imprudentiam. Quare sequitur apud Augustinum: *Sed illud verius erat, quod Catholici dixerant. Nam gesta martyrum Consulibus facta sunt Diocletiano nonies, & Maximiano octies, pridie Idus Februarias: gesta autem episcopalia decreti Cirthensis post eorundem Consulatum, tertio Nonas Martias, ac per hoc tredecim menses interesse inueniuntur.* Hæc Augustinus in Breuiculo.

In Diocletiani persecutione non vno anno passi sunt martyres in Africa. ac primi quidem sub illius initium: posteriores anno sequente. amborum gesta confecta sunt, & Consulibus notata. Diocletiano IX, & Maximiano VIII Coss. pridie Idus Febr. passi erant aliqui, secundo persecutionis anno labente. Cùm ergo constaret, anno post inchoatam persecutionem Cirthense Concilium peractum fuisse, & Officiales ex Actis Martyrum, qui primi occurrerant, eos fortè recitassent, adeóque in anni secundi Martyres incidissent; anno sequenti, quo persecutionis, secundo desito, tertius incepit annus, Cirthense Concilium attribuit Augustinus, cuius gesta III Non. Mart. notata erant. Quare Officiales quidē

illo ipso anno, quo Coss. fuere Diocletianus IX, Maximianus VIII, vtrumque contigisse putarunt, Martyrum illorum passionem, & Cirthense concilium. Augustinus verò Concilium anno sequente, qui fuit Christi 305. Nam Consulatus iste Diocletiani IX, annum occupat 304. Verùm Acta ipsa Cirthensis Synodi, quæ totidem verbis exscribit in lib. 3 contra Crescon. cap. 27, Cirthense Concilium Coss. Diocletiano octies & Maximiano septies assignant quarto Nonas Martij. Is est annus Christi 303, quo episcopi Donatistæ conuenerunt quarto Nonas Martij; gesta autem episcopalia confecta sunt postridie, tertio Nonas. Ex quo necessariò sequitur, persecutionis exordium anno antecedente, Christi 302 accidisse, Coss. Constantio Chloro Cæsare IV, & Maximiano Armentario Cæsare IV. Etenim persecutionis classicum Imperatorum edicta cecinere sub Paschatis solemne, hoc est exeunte Martio, vel Aprili ineunte. at Cirthense Concilium Martio ineunte cogitur, vtique iam inflammata persecutione. Igitur antecedente anno cœpta persecutio est. Hæc pro certissimis habenda sunt. Pluris enim gesta ipsa Concilij Cirthensis, Consulúmque notam iis appositam facimus, quàm quod per hallucinationem Officiales responderunt. Ergo anno Christi 302, Diocletiani 18 exeunte, vel 19 ineunte, si à Paschali mense, vt Christianis mos erat, annos illius auspicemur, circa Passionis Dominicæ tempus persecutionis edicta publi-

cata sunt. Eusebius in calce libri 7 annum illum 305 numerat à Natali Christi; quod idem legitur in Actis SS. Metrophanis, & Alexãdri apud [a] Photium. Sed si de æra vulgari sermo sit, eum constat esse 302, quem Eusebius auxit triennio, quòd antecedentium annos Imperatorum, qui nonnunquam inuicem permisti sunt, distraxit, atque integros explicauit.

a Photius. Cod. 256

Idem porro de die, ac mense sibi non cõstat. Libro 8, cap. 2 edicta primùm proposita scribi anno 19 Diocletiani, mense Dystro, qui est Romanus Martius, τῆς τοῦ σωτηρίου πάθους ἑορτῆς εἰσελαυνούσης, *appetente festo salutiferæ passionis.* [b] at in Appendice libri eiusdem anno eodem 19 Diocletiani, mense Xanthico, qui est Aprilis, τῆς τοῦ σωτηρίου πάθους ἑορτῆς ἐπιλαμβανούσης, *subeunte festo salutiferæ passionis*, idem, quod prius scripserat, contigisse dicit. Vtrumque verum esse potest, vt & Martio desinente primum edictum promulgauerit, & Aprili ineunte posterius, & absolutius. Alexandrinum Chronicon diem adiicit Martij 25 ἐν ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, *ipso Paschatis festo.* quod falsum est. Nam Pascha non potest in illum cadere diem, nisi litera Dominic. sit G. Hoc verò contigit anno 305, cyclo Lunæ 2. quartadecima Paschalis Nicæna Martij 25. at Diocletiani tempore fortasse Martij 26. &, vt Nicænam tunc obtinuerint, Pascha non potuit conferri in 25 Martij, nisi in termino celebraretur. Denique Diocletianus anno illo Imperator esse

b F. 91 pag. 2 Rob. St.

deſierat. Itaque non congruit tempus in iſto Chronico deſignatum.

a Euſebius ait, Diocletianum & Maximianum ab inchoata perſecutione duos annos haud integros in imperio permanſiſſe, οὐδ' ὅλοις δυοῖν ἔτεσιν ἐπιγινόμενοι τῷ διωγμῷ, μεθίσανται τῆς βασιλείας. Purpuram exuerunt eo anno, quo Coſſ. erant Diocletianus IX, Maximianus VIII, Calendis Apr. vt ſcribit Idatius. Quare ita componenda res videtur. Anno 302 Paſcha celebratum eſt, vt dixi, Aprilis 5. Feſtum Paſſionis, id eſt Paraſceve ſancta, Aprilis 3, quo die edicta publicata ſunt. Biennio nondum plenè vertente, ac biduo ante ſecundi anni terminum, Calendis Aprilis, ambo Imperatores priuatam ad vitam redierunt. Chronicon Alexandrinum Coſſ. Diocletiano VIII, & Maximiano VII, commotam eſſe procellam perſecutionis affirmat; & ſequenti, Diocletiano IX, & Maximiano VIII, Coſſ. imperio ceſſiſſe. Hoc modo vix anno integro poſt initium illius imperaſſent. Siquidem anno 303 Aprilis 18 Paſcha contigit, aut April. 25, ſi neomenia vno die tardius collocata ſit: Imperatores verò Cal. Apr. in ordinem redacti ſunt.

a Euſ. L. 8 cap. 13, & in Appēd. lib. 8 f. 91, p. 2 Rob. St.

Iam verò anno illo, quo Coſſ. erant Diocletianus IX, Maximianus VIII, vtrumque imperium abdicaſſe, faſti omnes conſentiunt, Idatij, Caſſiodori, Siculi, Zoſimus Lib. II; qui etiam addit à Conſulatu Chilonis, & Libonis, quo Seuerus Ludos ſæculares edidit, ad Diocletianum IX,

& Maximianum VIII. Coss. annos putari 101. Atqui Seuerus ludos illos celebrauit anno Vrbis conditæ 957, vt testis est[a] Censorinus, qui & eosdem Consules illo anno fuisse scribit: qui annus Tribunitiæ potestatis duodecimus Seuero fuit, vt vetus Inscriptio testatur apud Onufrium. Annus Vrbis 957 est æræ Christianæ 204, Per. Iul. 4917. à quo centesimus primus annus est Christi 304. Idatius porro Coss. istos adscribit æræ Hispanicæ 342. de qua detractis ex methodo annis 38, residui sunt anni Christi 304.

[a] Censor. c. 17, p. 35

Aurelius Victor à Schotto vulgatus refert Diocletianum anno imperij vicesimo se abdicasse, quem secundum persecutionis annum numerat Eusebius in Chronico. Auctor verò Panegyrici Maximiano & Constantino dicti, Maximianum imperij vicesimo, octauum iam Consulem posuisse purpuram significat. Annus primus Diocletiani cœpit anno Christi 284, vt superiùs ostensum est. Ergo annus vicesimus iniit anno 303. Maximianus verò Cæsar est factus anno 285. Proinde vicesimus illius inchoatus est anno 304. Vide quæ suprà de initio vtriusque disseruimus.

Refellitur quorundam opinio de anno 1 persecutionis Diocletiani.

Ex his intelligi potest, quantum aberrent eruditi quidam viri; qui annum primum Diocletianeæ persecutionis, quo edictum de Ecclesiis subuertendis propositum est, applicant ad annnm Christi 305, quo Diocletianum VIII Maximianum VII. Coss. fuisse volunt. anno verò 306 Diocletianum IX, Maximianum VIII. quo iidem purpu-

ram exuerunt. In quo sua ipsos refellit ratio. Siquidem Zosimi testimonium approbant libro 2 narrantis *à Consulatu Chilonis, & Libonis, per quem Seuerus sæculares ludos exhibuit, vsque ad Consules Diocletianum IX, Maximianum VIII, annum fluxisse vnum supra centenos, ac tunc Diocletianus priuatus ex Imperatore factus est. Cùm autem Constantinus & Licinius tertiùm ambo Consules forent, centum ac decem annorum vertebat spatium; quo legitimos sæculares ludos fieri oportebat.* Subiicit, *Diocletianum post tres inde annos excessisse.*

Hæc Zosimus. Chilonis & Libonis Consulatus in annum Christi 204 necessariò competit; vt proximè antè collegimus. à quo anno centesimus primus est 304. at verò 306, est centesimus tertius. Sic Constantinus & Licinius III Consules fuerunt anno Christi 313, qui est centesimus decimus ab anno 204. Quare Consulatus IX Diocletiani, & Maximiani VIII, erit Christi 304, ex Zosimi sententia: aut saltem 305, si annos 101, excluso Christi 204, computet. Non potest verò 306 numerari. Præterea Diocletianus anno 304 vicesimum annum absoluebat imperij, eodémque imperium abdicauit. persecutio verò cœpta est anno eius 19. Atq; hoc demonstrantilla, quæ super eius exordio capite superiori diximus: vbi ex anno Christi 284 iniisse Diocletianum ostendimus; maximè Ammiani auctoritate freti, fastorúmque Consularium, quibus cælestes obseruationes fidem conciliant.

a Lib.7. Hist. in fine. Atenim [a] Eusebius anno 305 Christi persecutionem cœpisse asserit, cum eóque nonnulli. Primùm animaduertendum erat, eum annum, qui 305 à natali Christi putatur ab Eusebio, non esse communis æræ 305. Hic enim vulgarem Christi ortum anteuertit, in Chronico quidem anno solido; sic vt annus 303 æræ communis incidat in eum annum Iulianum, qui trecentesimus quintus est ab eo, quo Christum natum posuit. In eo porro libri historiæ septimi loco, vnum emeriri annum potuit, vt eum, qui communis est æræ 302, ab ortu Christi numeraret 305. Neque verò ex historia martyrum, quæ in 8 libri Historiæ Ecclesiasticæ fine legitur, explorati quippiam, ac certi illius ad coniecturæ patrocinium efficitur. Quippe mendosa illîc omnia ferè sunt; & si quæ sunt anni primi persecutionis indices notæ, eæ non vni & eidem congruunt; sed plures, diuersósque designant.

b Eus.l.8. f.91.p.2 ed.Rob. St. c Ib.f.94 p.2 [b] Anno persecutionis 3 Apphianus [c] mēsis Xanthici, siue Aprilis 2, feria 6 passus est. Igitur litera tum fuit Dominicalis C. proindéque annus Christi 303, vel 308, vt primus cœperit vel 301, vel 305. Vtrumque verò falsissimum est, etiam ex illorum opinione, qui anno 305, ab die Martij 25 inchoatam esse persecutionem existimant: cùm Aprilis anni 308 hac ratione quarti anni principium esse debuerit

c Ib.f. 94, p.2 [c] Eadem Aprilis 2 die, Dominica Paschali, Theodosia virgo pro Christo mortem obiit anno 5 persecutionis. Conuenit anno

310. Vnde primus in annum cadet Christi 306. Reliqua, nè longior sim, omitto, quæ sunt absurdiora temporis vestigia.

Illud mouere quempiam potest, [a] quod Eusebius ait persecutionem octauo anno nonnihil relaxatam, decimo tandem anno quieuisse penitus. Atqui si in annum 302 Christi primus illius incurrit annus, decimus anno Christi congruet 311. quo ipso nondum persecutioni modus est adhibitus: nec ante 313 id euenit, paullo [b] ante Maximini obitum. Sed sciendum est in persecutionis annis enumerandis Eusebium illud interuallum minimè comprehendisse; [c] quod ab insectatione Christianorum vacuum intercessit post annum illius octauũ; quod spatium [d] sex fuisse mensium significat. Quocirca octauus annus persecutionis finitus est anno Christi 310. quo ad tempus pace restituta, iterum anno sequenti nouis decretis à Maximino repetita est Christianorum vexatio. Ita decimus annus in Christi 313 desiit. Sanè probabiliter hæc dicuntur à nobis. Qui autem annum persecutionis primum 305 esse Christi volunt, eosdem necesse est decimum illius inchoare anno 314: sublato iam è viuis ex anno superiore Maximino: ante cuius exitum finem illi adhibitum esse scribit Eusebius.

a Lib. 8 f. 90. p. 2

b Euseb. 8 Hist. c. 17 & Lib. 9. c. 9

c Euseb. init. l. 9

d Lib. 9 c. 2

Epilogismus temporum Constantij, & Constantini Chronologica ratione confectus.

Caput X.

Constantivs Chlorus obiit anno Christi 306, vt in Fastis scribit Idatius, ipso & Armentario VI Coss. æra 344, Cal. Augusti; quo die functum esse vita Constantium auctor est [a] Socrates. Id anno quarto persecutionis esse factum Eusebius docet. Cœpta verò persecutio est, vt ostendimus, anno 302. Quare annus quartus expletus debet intelligi, vt in 306 cadat initium Constantini.

a Socra. Lib. 1 cap. 1 Eusebius Chron.

Lib. 11 de Doct. Temp. c. 35

De Constantij morte quæsitũ.

Cæterùm nos in vndecimo de Doctr. Temp. meritò dubitauimus, an Christi anno 305 mortuus sit Constantius, potiùs quàm sequenti. Etenim Eusebius lib. de vita Constantini cap. 53 Constantinum refert imperasse annos 32, paucis exceptis mensibus, hoc est annos 31, menses 10, vt ait Theodorus Lector in Collectaneis. at mortuus est anno Christi 337, die XI Cal. Iun. vt mox dicetur. Proinde Iulio exeunte illius anni tricesimus tertius inchoandus erat. Deductis 33 de 337, restant 304. Ergo anno 305 mors Constantij, & initium Constantini contigit. Hæc firmissima ratio videtur. Nam Constantini annos ignorare

non potuit intimus eius Eusebius. Assentitur Eusebio Victor in Epit. qui 10, 12, ac 10, hoc est 32 annos illius numerat. & disertius idem à Schotto editus tricesimo ac secundo obiisse dicit. Eutropius 31 anno mortuum refert, nempe absoluto. Præterea Victor Schotti annuum Chloro imperium attribuit, ex quo Augustus esse cœpit: quod anno 304 contigisse supra demonstrauimus. Tum quartus ipse persecutionis annus, cuius paulo antè memini, idipsum adstruit. Nec abhorret Socrates, qui anno 1 Olymp. 271 obiisse Constantium narrat 25 Iulij. At hæc Olympias procedit à solstitio anni 305. Quamobrem suspicabamur anno 305 post obitum patris, Constantinum militari suffragio Cæsarem esse renuntiatum; eundémque anno sequenti à Maximiano socero vna cum Fausta coniuge Augusti titulum impetrasse. Nam Cæsarem aliquandiu antè, quam Augustus à socero fieret, Constantinum fuisse, docet Paneg. Maxim. & Constant. dictus. Porro anno altero ab morte Constantij Faustam duxit. Hoc modo ab obitu Constantij annos 32, ab Augustæ dignitatis initio, vno minus imperauerit. Hæc vt verisimilia sunt, sic non temerè ab communi Chronologia discesserim, quæ annum 306 Constantij morti præfinit; præsertim cùm eundem annum fasti Idatij designent.

Mors Constantini fixa est in anno Christi 337, Feliciano, & Titiano Coss. ipso die *Annus mortis*

Constantini. Pentecoſtes, vt notat [a] Euſebius: & 22 Mai, quod [b] Socrates prodidit, nec de eo controuerſia eſt vlla. Ex quo refelluntur ij, qui Conſtantinum anno 307 iniiſſe volunt: ſiquidem 32 annos fere in imperio tranſegit. Qui & validius ex Maxentij primordio, ac nece confutantur. Hic enim, mox vt audiit Conſtantinum mortuo patri ſucceſſiſſe, eiúſque Romam imagines allatæ ſunt, imperium & ipſe ſumpſit, quod ſexennio toto tenuit; ſic vt ſexti anni poſtremo die in pugna ceciderit. Teſtatur hoc Nazarius in Paneg. Conſtant. vbi dominationem illius ſexennio toto definit. & alter Paneg. eidem Conſtantino dictus, *Conſumpto*, inquit, *per deſidias ſexennio.* (Ita leg. pro *ſenio*) *ipſum diem natalis ſui vltima ſua cade ſignaret, ne ſeptenarium illum numerum ſacrum, & religioſum vel inchoando violaret.* Pridie natalis ſui, hoc eſt eius diei, quo imperare cœpit, annique ſeptimi, occiſum eſſe Maxentium ait. Anni porro tempus indicat Nazarius hibernum, ac nondum ſatis aperto mari; quando caput illius in Africam miſſum eſt: *Et nondum ſatis tempeſtiuo mari, affuerant tamen nauigantibus felices auræ.* Iam certiſſimum eſt, annum hunc fuiſſe Chriſti 312, Conſtantino II, & Licinio II Coſſ. vt eſt in Idat. faſtis, æra 350. quod ex eo demonſtratur, quia ſequenti anno, ambobus illis tertium Coſſ. Conſtantini iuſſu Melchiades de Donatiſtarum & Cæciliani cauſſa Romæ iudicauit 6 Non. Oct. feria 6, vt ex Actis Optatus refert lib. 1, & Auguſt. Epiſt. 68: cùm

a Euſ. 4 de vita Cap. 64

b Socr. 2, c. 32

De Maxentij obitu.

eodem anno, 17 Cal. Mai libellus contra Cæcilianum à Donatistis directus esset Constantino Imperatori; quo accepto libello, cum literis Anulini Procos. Romã illos euocauit Imperator. Hæc anno 313 necessariò contigerunt. Ergo iam Romam Constantinus obtinebat. proindéque superiore anno victus, & occisus est Maxentius. cuius si annus septimus inchoandus fuit anno 312, primus ab anno 306 procedit. Quod autem de anno 305 suspicati sumus, id non alia ratione conciliari potest, nisi vt Constantinum anno ipso 305, superstite patre, Cæsaris dignitate auctum esse dicamus, quamuis nondum imperaret. Solent autem nonnunquam eorum anni, qui Cæsares antè, quàm imperarent, fuerunt, ab ipso Cæsarei nominis auspicio progredi. Velut in Chronico Eusebij scriptum est, Constantium Chlorum *anno sextodecimo imperij diem obiisse in Britannia Eboraci:* cùm imperarit Augustâ potestate non integrum biennium. sunt & alia eius rei apud historicos exempla. Quo magis de Constantino licet vsurpare: etsi auctoritas scriptorum expressa non est. Sed Panegyricorum loca, quæ adduximus super Maxentij tempore, Scaligeri, & aliorum Chronologorum licentiæ frænos iniiciunt, qui anno 307 Constantij obitum, & initium Constantini alligant, errore haud mediocri.

Idem Constantini primordium ex Nicæni Concilij tempore confirmari potest. [a] Eusebius refert, post finem Nicæni Concilij, antequam Patres dimitteret, Vicĕnalia

a Lib. 3 de vita Const.

commodum absoluta; ob quæ splendido conuiuio episcopos excepit. κατὰ τὸ αὐτὸ δὲ
a Lib.1, c.16 καὶ τῆς βασιλείας εἰκοσαετὴς ἐπληροῦτο χρόνος. [a] Idem & Socrates, & Sozomenus testan-
b Lib.1, c.25 tur. Atqui Nicæna Synodus anno Christi 325 Paulino, & Iuliano Coss. est habita, vti omnes consentiunt. Is autem est annus Christi 325. Igitur anno 325 Constantini 20 saltem est inchoatus. Sanè Euseb. in Chron. ad annum Olympiad. 276 secundum in editione Scaligeri, tertium in Pontacena, ita scribit, *Vicennalia Constantini Nicomediæ facta, & sequenti anno Romæ edita.* Idatius in fastis Vicennalia Constantini Romæ ait edita Constantino VII, & Constantio Cæsare Coss. æra 364. Is est annus Christi 326. Ergo anno antecedenti 325 Nicomediæ celebrata sunt. Si vicesimus Constantini cœpit anno 325; primus saltem anno 306 inchoa-
c Lib.5 de Eméd. tus est, non 307. Est autem ridicula [c] Scaligeri sententia, qui Concilium Nicænum anno 325 celebrari cœpisse, ac tertio pòst anno desiisse scribit, Christi 327, quod ne refutatione quidem opus habet.

De

De initio Constantij, & insequentium annorum ad vsque Christi 416, demonstratione Chronologica.

CAPVT XI.

CONSTANTII Imperatoris tempus primùm Scriptorum auctoritate munitum est, qui eius initium in Consulatum referunt Feliciani, & Titiani, quo mortuus est Constantinus, cum Pentecoste in Maij 22 incidisset: mortem verò in Coss. Taurum, & Florentium anno 361. tùm cælesti obseruatione nititur. Quippe anno eo, qui proximè mortem illius antecessit, quo ipse Constantius decimùm, Iulianus Cæsar tertiùm fuere Consules, scribit [a] Ammianus horrendam solis defectionem sub diluculum in Oriente conspectam. Ea contigit anno 360, Augusti 28. Proinde Constantius anno 361 obiit. Ad hæc Hieron. in Chron. & Theophanes asserunt anno 10 Constantij Solem defecisse hora diei tertia, Iunij 9. fuit annus Christi 346. Ergo anno isti decimus Constantij congruit; adeóque primus annus 337. Vide lib. 11 de Doct. Temp. cap. 43.

Constãtij tempus ratione firmatur.

[a] Amm. 20.

Interualli porro illius, quod ab anno Christi 378, ad 408 interiectum est, ac superiorum itidem annorum Chronologicum munimentum, præter Historicorum

L. 11 de Doct. Temp. c. 46, & 48.

a Scal. 5. de Eméd. Temp.

auctoritatem, cælestium quoque obseruationum fidem aduocat. Suspicatur [a] Scaliger fastos Consulares circa illa tempora corruptos esse, atque inter Consulatum Ausonij, qui in annum 379 incidit, & Stiliconis atque Anthemij, qui annum 405 obsidet, par vnum desiderari Consulum. quod esse falsum in 12 de Doct. Temp. cap. 46 demonstrauimus. Nunc idem triplici de cælo petito charactere sic probamus. Non est dubium, quod Ammianus initio libri 20 prodidit, anno illo, qui Constantij præcessit obitum; quo Coss. erant Constantius & Iulianus III; sub ortum Solis, ingentem solis eclipsin accidisse. Ea porrò conuenit in annum Christi 360, Augusti die 28: vt ex astronomicis tabulis constat. quadriennio pòst bisextilis annus fuit, quo Iouiano mortuo, Valentinianus rerum potitus est; eodem Ammiano testante lib. 25. fuit hic annus 364. Rursus anno illo, quo Coss. fuere Theodosius III; & Abundantius, atque Honorius salutatus est Augustus; hora diei tertia tenebræ factæ sunt, Indictione 6, vt Prosper, & Marcellinus in Chronicis referunt. Assignantur ij Consules anno vulgaris æræ 393: quo sol obscuratus est Nouembr. 20, Indict. 6. Rectè igitur isti Consules annò 393 attribuuntur. Demum Arcadio V, & Honorio V Coss. scribit Idatius in fastis defectionem Solis accidisse 3 Id. No. Hoc nullo alio anno contigit, quàm qui vulgo Christi 402 putatur. Siquidem eo anno, atque illo ipso die Sol defecit circa

Lib. 8 de Doct. Temp. p 840.

horam 9 à nocte media. Quocirca ex anno 360 ad 393, & 402, plena sunt fastorum Consularium interualla: quibus nec addi potest quicquam, nec detrahi. Nam eclipses istæ velut limites, ac termini sunt, qui certis finibus spatia illa continent. Deinceps verò tria Consulum paria, totidem annis respondent. ac secundum, quo Honorius VI & Aristænetus Consulatum gesserunt, non alium annum, quàm 404 obtinere potest: vt ex historia S. Ioannis Chrysostomi postea constabit: qui hoc anno in exilium abiit.

Mors Arcadij Basso & Philippo Coss. notatur ab Zosimo lib. 6, & Prosperi Chronico; nec non Socrate lib. 7, cap. 1 & lib. 6, cap. 23; vbi ait illum vixisse annos 31, imperasse post parentis mortem annos 14, & Calendis Maiis obiisse.

Alaricus Vrbem expugnauit anno 410, Varane Consule; vt Prosper, Cassiodorus, & Marcellinus adstruunt. At Idatius in Chron. & Isidorus æra 447, hoc est anno 419 id euenisse scribunt. quibus non assentior. Vide in de Doct. Temp. c. 47.

De S. Martini, & Eudoxiæ Arcadij coniugis obitu: déque Chronologicis quibusdam notis, quibus Marciani Imper. & sequentium principum tempora demonstrantur.

Cap. XII.

De Martini obitu. Vide lib. 11 de Doct. Temp. c. 44.

DEs Martini morte summa veterum scriptorum dissensio est. Gregorius Turon. lib. 1 cap. 46 Cæsario, & Attico Coss. obiisse narrat, *media nocte, qua Dominica habebatur*. Hic est annus 397. Verùm eo anno litera Dom. fuit D. proinde Nouemb. 11 erat 4 feria, non Dominica. Sigebertus, quem Annales Ecclesiastici sequuntur, annum 402 addicit. at eo anno litera fuit E, Nouembris 11 feria 3. Aut ergo anno 400 obiit, quò litera Dominicalis erat AG, Nouembris 11 feria 1. aut 401, quo fuit secunda feria. si prius amplectimur; mortuus erit ea nocte, quæ Dominicam antecessit. si posteriùs placet; ea nocte, quæ Dominicam excepit. Annum 401 suadet Seuerus Sulpicius, qui Dial. 3 scribit Martinum sedecim annis vixisse post Consulatum Euodij, qui incidit in annum 386: à quo sextusdecimus annus est Christi 401. [a] Gregorius verò Turonensis annum 400 designat, dum Chlodoueum ab obitu Mar-

a Greg. l. 2. c. 43.

tini anno 112 mortuum esse scribit, qui excessit anno Christi 511.

De tempore obitus Eudoxiæ.

Circa annum obitus Eudoxiæ Imperatricis obseruatione digna est historicorum veterum consensio, & illorum adeo, qui eodem vixêre tempore. Hi omnes anno ipso, quo Chrysostomus exulauit, Christi 304, tertio postquam ille Constantinopoli discessit mense, Eudoxiam periisse dicunt. Ita Prosper in Chron. Eunapius apud Photium Cod. 77 Eudoxiam obiisse prodidit eo anno, quo Arsacius pulso Ioanne substitutus est. qui est ille ipse 404. Idem docent Socrates lib. 6, cap. 17. Sozom. lib. 8. cap. 27. Chronicon Alexand. in quo & anni eiusdem characteres adhibētur. Ait enim mortuam Eudoxiam prid. Non. Oct. feria 5, & depositum eius cadauer in Ecclesia SS. Apostolorum 4 Eid. Oct. feria 4. quæ in annum 404 competunt, quo litera Dominic. erat CB. assentitur etiam Theophanes. sed & Marcellinus, qui Honorio VI, & Aristæneto Coss. Eudoxiam obiisse refert: anno scilicet 404. Quod autem antecedente anno Chrysostomi exilium, atque mortem posuit; non ideo accusandus est. Id enim eo fecit, quòd anno isto 403 primùm damnatus est Chrysostomus in suburbio Calchedonensi, ad Quercum; sed subinde ob tumultum populi reuocatus. Vnde cùm semel Chrysostomi mentionem attigisset, reliqua, quæ deinceps annis insequentibus ei contigerunt, eodem filo pertexuit.

Apud Idatium quædam ſparſim defectiones Solis, Lunæque memorantur, quibus velut notis Marciani, & inſequentium principum tempora deſignantur. Nam eo anno, qui Theodoſij mortem ſecutus eſt, & initium Marciani; quo Attila, populatis Galliis, ab Aëtio, & Theodorico Gothorum rege in Catalaunicis campis ſuperatus eſt, 5 Calend. Octobr. Lunam ait eſſe fuſcatam. [a] Atqui hoc anno Christi 451 accidit. Hoc enim ipſo, Septemb. 26, feria 4, Luna defecit. cuius deliquij extremum in Hiſpania videri potuit. Nam deſiit hora 7, 25: fuitque digitorum 10. Eodem anno Placidiam mortuam refert. Quocirca Theodoſij mors, & initium Marciani rectè ab omnibus in annum antecedentem confertur, Christi 450. Attilæ verò clades, in 451. Sed apud Idatium pro *quinto Calend. Octob.* ſcribendum eſt, *ſexto.*

a Videlic. 8 de Doct. Temp. p. 845.

[b] Item æra 500, ſexto Non. Mart. ſiue Martij 2, feria 6 Lunam defeciſſe notat. Hic eſt annus 462. quo ineunte feria 6, hoc eſt [c] paulo poſt mediam noctem diei 2 Martij, obſcurata eſt Luna ad dodrantem diametri. Atque hunc annum proximum numerat ab eo, quo Seuerus poſt Maiorianum ad Imperium eſt euectus. quem Christi 461 fuiſſe ſuperiùs adnotauimus.

b Idat. p. 40.

c Lib. 8 de Doct. Temp p. 846.

[d] Ad hæc anno illo, qui proximè eum anteceſſit, quo mortuus eſt Seuerus, Solis defectionem obſeruat Idatius 13 Cal. Aug. feria 2. qua die in ſpeciem Lunæ quintæ,

d Idat. p. 42.

Sol ab hora tertia in sextam obscuratus est.[a] Id euenit anno 464, Iulij 20. Rectè ergo Seueri nex anno sequenti 465 tribuitur.

De Chlodouei posterorum temporibus, ac S. Benedicti obitu.

CAPVT XIII.

CHLODOVEI filiorum tempora ex Gregorio Turonensi, Aimoino, & aliis veteribus in hunc modum approbantur. Obiit Chlodoueus anno Christi 511, Nouēbris 27, quo die anniuersariæ pro illo preces Lutetiæ in cœnobio S. Genouefæ, vbi is sepultus est, hodiéque celebrantur. Quippe Secundino, ac Felice Coss. excessit, vt [a] suo loco docuimus. Childebertus [b] anno regni 49 periit. [c] cuius anno 38, Indiction. 13, quinto Calend. Nouembr. Aurelianensis V Synodus notatur. est hic annus Christi 549. Proinde cœpit anno exeunte 511, Nouembri exeunte. Sic Aurelianensis III celebrata dicitur anno Childeberti 27, quarto post Consulatum Paulini Iunioris, Nonis Maij. Paulinus iste Consul fuit anno Christi 534. Quare annus 4 post eius Consulatum est 538. Ergo Childebertus iniit anno 511: Christi verò annus 560 postremus illi fuit.

Demonstrantur anni Chlodouei posterorum

a Par. 1, l. 7, c. 2.

b Aimo: 2, c. 29.

c Tom 1, Concil. Gall. p. 177.

Theodoricus [a] anno regni 23, Christique adeo 534 obiit. Theodobertum anno 14 mortuum esse scribit [b] Gregorius: [c] Aimonius 13 assignat. Videtur ineunte 14 mors illi contigisse, Christi 547. [d] Theodebaldus anno septimo moritur: cui [e] Aimoinus octauum arrogat. Ergo viuere desiit anno 554. Porro Gregorius à morte Chlodouei, ad exitum Theodeberti, annos numerat 37, qui ab anno Christi 511 putati incidunt in 547. Chlotharius regni [f] anno 51, Christi 561, decessit. Quæ omnia Marcellini Appendix præpostere collocauit.

a Greg. 3, c. 23, Aim. l. 2. c. 14.
b In fine lib. 3.
c Lib. 2. cap. 23.
d Greg. 4, c. 9.
e Lib. 2, cap. 25.
f Greg. 4, c. 21.

De morte S. Benedicti.

Quod ad S. Benedictum attinet, hunc extra controuersiam est imperantibus Iustino, & Iustiniano floruisse. Mortis annus incertus est. Nam Faustus eius discipulus, vt testis est [g] Sigebertus, scriptum reliquit, eum obiisse 12 Calend. Apr. Martij 21, pridie Paschatis; idémque [h] Leo Hostiensis refert; sed addit, anno 542, Indict. 2, obiisse Benedictum. quæ sunt ἀσύστατα. Nam Indictio 5 fuit anno 542. Reliqui characteres inextricabiles sunt. Vt enim Pascha contigerit, Martij 22, literam oportet fuisse D, adeóque Cyclum Solis 3, vel, 14, 20, 25. Lunæ porro Cyclus Nicænus fuerit 16. Quo cum Cyclo litera D non concurrit, nisi annis Christi 72, 319, 509, 604. Quòd si quis Latinorum Paschalem methodum adhibeat; quæ per id tempus vsurpata nonnunquam fuit; Cyclum Lunæ 19 fuisse necesse est, qui fuit Latinorum 16; vel 8, qui

g Greg. 2 Dial.
h Sigeb. A. 509.
i Leo Host. in Chron. Cass. c. 1.

fuit Latinorum 5. Prior Cyclus cum litera D non conuenit, nisi Christi annis 151, 246, 341, 436. Posterior, annis 235, 330, 425, 520. qui omnes ab vera mortis illius historia discrepant. Constat enim, quod [a] S. Gregorius Papa scripsit, ad eum Totilam Gothorum regem adiisse anno regni sui secundo, eique prædixisse Benedictum, nouem adhuc annis regnaturum ipsum, ac decimo moriturum. Atqui Totila regnum auspicatus est anno belli Gothici 7, Christi 541, [b] vt ex Procopio liquet: mortuum verò anno 11 regni nondum expleto, Christi 552 ineunte. quod ex eiusdem Procopij lib. 4 colligitur. Itaque congressus ille Totilæ cum S. Benedicto, anno Christi 542 conuenit; à quo 10 pòst anno labente cæsus est à Narsete. Non potuit igitur ante hunc annum decessisse Benedictus. hoc verò vt excesserit; falsa est nota diei, & Paschatis à Fausto prodita. siquidem Pascha isto anno cadit in Aprilis 20. Vnde mortuus erit 13 Calend. Mai. [c] quod & Sigonius amplexus est.

a Greg. 2, Dial. c. 15.

b Lib 3, vide supra Par. 1. l. 7. c. 5.

c Sigoni 19 de Occid. Imperio.

Chronologica temporum, quibus Iustinus, Tiberius, Mauricius, Heraclius Imperatores vixerunt, demonstratio. tum de anno primo Hegiræ, & eo quo Trullana Synodus peracta.

Cap. XIV.

IVSTINVM anno Christi inisse 565, ex Iustiniani obitu colligitur. Mortuus enim est Nouemb. 14 die, Indict. 14 iam inchoata; cùm imperasset [a] annos 38, menses 8 ab Aprilis Calendis, vt scribit Euagrius. Chron. Alexand. menses vndecim numerat; non sine mendo: quasi ab Ianuario annos illius auspicetur, cùm tamen ab Aprili putet. Atqui imperare cœpit anno 527, Mauortio solo Consule, Indict. 5; vt Marcellinus, Chron. Alexandr. Theophanes, Paul. Diac. Cedrenus disertè asserunt. Inde ergo numerati anni 38, mensésque 8 desinunt in Nouemb. anni 565, Indict. 14. Quocirca mirum est valdè, quod Victor Tununensis, & Ioannes Biclariensis Indict. 15 functum esse Iustinianum referunt. quod etiam in Alexand. Chron. contextu legitur; etsi anni titulus Indict. 14 præfert. Non est dubium, quin anno 565, Nouemb. 14, Indict. 14, Iustinus II imperare cœperit. Idem porro decessit anno 578, Indict. 12 ineunte à Septembri mense, vt Chron. Alex. & Theophanes fidem faciunt.

[a] Euag. 4, c. 41.

Quod Tiberium attinet; is anno 574 Cæsar est factus, Decembris die 7, feria 6, vt scribit [a] Theophyl. Simoc. Sed perperam addit Indict. 9. Melius Chron. Alexandr. Indict. 8; cui & Theophanes assentitur. At idem Chron. Septembr. 7, non Decembris id assignat. Vterque dies feriam 6 habuit anno 574, litera Domin. G.

a Theoph. l.3. c.11.

Magnopere autem fallitur [b] Euagrius: qui Iustinum ait solum imperasse annos 12 menses 10, dies 15, cum Tiberio annos 3, menses 11. in totum annos 16, menses 9 ½. Verùm solus annos haud amplius 8, supérque menses nouem ferè: cum Tiberio annos 4, ac duos circiter menses imperauit, siquidem Septembri mense Cæsaris titulum ei concessit.

b Euag. 5. c.23. *Euagrij error.*

Mauricius denique mortuo Tiberio imperare cœpit Indict. 15, Augusto mense: quod in Alexand. Chron. & apud Theophanem legitur. éstque annus iste Christi 582, vt disertè à [c] Beda proditum est. Atque hæc insuper demonstratur ex initio libri 2 Epistol. S. Gregorij Papæ. vbi depositus legitur Laurentius Diaconus septimo anno à Consulatu Mauricij, Indict. 10, à Septembri mense cœpta, anno 2 Gregorij. Porro Theophanes auctor est Mauricium [d] anno 2 imperij, Indict. 2, Decembris 20 Consulatum cepisse. Est hic annus Christi 583. Igitur anno 591 erat in cursu annus septimus à Consulatu Mauricij Septembri

Mauricij initium demonstratur.

c Beda 1 Hist. Angl. c. 23.

d Paulus Diac. l.17. c.8. Ced.

mense, quo Indictio 10 cœpit; & annus 2 Gregorij. Ad hæc Romanum Concilium 2 sub Gregorio I notatur Indictione 13, anno 13 Mauricij, Iulio mense. Necessariò annus hic est Christi 595. qui si 13 est Mauricij, primum incurrere necesse est in annum 582. Idipsum docent & Epistolæ Pontificis eiusdem, quas Beda recenset loco, iam citato. Vnum illud obiici potest: [a] Theophylactus Simocatta, Theophanes, [b] & Miscella referunt, anno 9 Mauricij, vere ineunte, cùm Imperator in expeditionem proficisceretur, Solem defecisse. Conuenit ista defectio anno Christi 592, Martij 19, hora 10, 12' post mediam noctem; & Solaris diametri dextans obscuratus est. Ex quo efficitur, primum Mauricij in annum cadere 583. Sed sciendum est, illos anno vno tardiùs Mauricij computare tempus. Nam ex antecedentibus liquet, Mauricij Imperatoris exordium duci ab anno 582. Itaque pro ἐνάτου apud Simocattam legendum ὀγδόου. quem errorem Theophanes expressit, ex eóque cæteri.

[a] Simocatta l. 5, c. 16.
[b] Paulus Diac. in Miscel. l. 17, c. 24.

Error Simocattæ, & aliorum

Heraclij primordium, nec non obitus, haud dubiis notis in Annalibus Græcis exprimitur. Alexandrinum Chronicon anno illo, quo Phocas occisus est, & Heraclius iniit, Indictionem ait fuisse 14 Octobri mense, eiúsque tertia die feriam 7. Hic est annus Christi 610, quo Indictio 14 ab Septembri cœpta Constantinopoli, cyclo Solis 3, litera D.

Lib. 11 de Doct. Temp. c. 49.

Maximus Martyr, qui paullo ante obi-

obitum Heraclij Computum scripsit; annum eius 31 notat Indict. 14, aitque Diocletiani fuisse 357, quo Paschalis terminus incidit in Kal. Apr. feria 1: Pascha verò celebratum est Aprilis 8. Theophanes item obiisse scribit Indict. 14, Martij 11 die, cùm imperasset annos 30, menses 10. At Nicephorus in Breuiario annos tribuit 30, menses 4, dies 6. Proinde annus illius 31 cœpit ex anno Christi 640. adeóque primus ex anno 610.

Heraclio rerum potiente Muhammedes Arabum princeps nouæ æræ dedit initium, quam *Hegira* nominant. quæ vox διωγμὸν & *persecutionem* ob fidem indicat. Hanc Saraceni, & Arabes, & eos secuti Turcæ inchoant ab illo die, quo ob nouam institutam religionem fugere coactus est. quod accidit anno Christi 622, Iulij 16, feria 6. vt ex eorumdem populorum historiis, & Annalibus constat. Lib. 1 de Doct. temp. c. 50, & seq. & lib. 7, c. 21, & in lib. 11, cap. 50.

Post annos 85 Constantinopoli in Trullo synodus habita est, velut ad supplendam quintam, & sextam; in qua nihil Canonum editum fuerat. Eam porro contigisse Indictione 5, anno mundi 6199, docet Canon tertius eiusdem: quem annum Theophanes ait esse 27 post sextam & œcumenicam Synodum; Iustiniani secundò imperantis secundum. Est hic annus Christi 707, Indictione 5, à mundi conditu secundum æram Alexandrinam, qua Theophanes, & illa Synodus vtitur, 6199. Itaque non dubitat idem ille Theophanes, errare *Trullana Synodus.* Anast in Sergio. Beda de sex ætat.

nonnullos, qui post annos 4 ab Synodo sexta legitima, spurios istos canones extitisse putant. Hanc enim synodum ait anno mundi 6172 celebratã fuisse: canones veru anno 6199 institutos. Apparet igitur Trullanos Canones anno Christi 707 sancitos esse. Annus æræ Græcorum Alexandrinæ 6172 est vulgaris computi, 680; quo sexta Synodus inchoata. Additis annis 27, fit Christi 707. At plerique anno 692 editionem illorum canonum assignant, sub Sergio Romano Pontifice. quibus Anastasius Bibliothecarius fauet in vita Sergij. sed Canon tertius Trullanus de 707 persuadet; cùm Ioannes VII Romæ sederet. quem & de Canonibus istis approbandis interpellatum à Iustiniano, in Ioanne VII scribit Anastasius. [a] Tarasius verò, nec non [b] Auctor illius Tractatus contra Iconoclastas, qui in septima Synodo lectus est, canones istos fuisse conscriptos asserunt. quod minimè procedit.

a In 7 Syn. Act. 4. p. 481. edit. Rom.
b Act. 6, p. 576.

De Chlotharij primi posteris, quorum initia Chronologicis probationibus adstruuntur.

Cap. XV.

Clothàrii filiorum tempora non solùm auctoritate priscorum Annalium, sed etiam cælestium obseruationum fide

nituntur: ex quibus ad anteriorum quoque regum epochas asseuerandas argumenta suppetunt. Imprimis autem Childeberti Austrasiorum regis anni accuratè ab Gregorio designantur, quod in illius ditione Turonum erat ciuitas. Quare ex eius regno reliquorum tempus affirmabimus.

Vide 11 de Doct. temp. c. 48.

[a] Initium illius Natalem in ipsum Dominicum incidit; conuenitque anno Christi 575. Anno quippe eius 2, vt ex [b] Gregorio liquet, ambigua Paschatis obseruatio fuit. Nam in Galliis celebratum est 14 Cal. Maias; in Hispania 12 Cal. Apr. Quod factum oportuit anno Christi 577, cyclo Solis 26, Lunæ 8, cùm litera Dominicalis erat C. quando Pascha ex Latinorum methodo peractum est 21 Martij; ab Hispanis verò Aprilis 18: [c] quod 25 mensis eiusdem ritè celebrari oportuit.

a Greg. l. 5, c. 1.

b L. 5, c. 17, & 25.

c Vide 2 de Doct. temp. c. 63.

Sic anno 15 Childeberti, Gunthchramni 29, ait [d] Gregorius, dubium Pascha fuit. Nam alij ex Victoris præscripto Pascha Luna 15 celebrarunt; alij Latinos secuti, Luna 22. Deinde 18 Cal. mensis quinti, id est Iulij, feria 4 notatur: & mense octauo mediante Sol defecit. Quæ omnia in annum Christi 590 conueniunt, cyclo Solis 11, Lunæ 2, quo Pascha Catholicum incidit 26 Martij, & Iunij 14 fuit 4 feria. Sol verò Octobris 4, hora 10 circiter defecit. Nam *mediante aliquo mense*, ex vsu Gregorij, & aliorum scriptorum, idem est ac *labente*, [e] vt alibi docuimus.

d Lib. 10, c. 20, & 23, ac 24.

e Lib. 11 de Doct. temp. c. 48, & ad Hær. 70. Epiph. Num. 10 & 12.

Rursus [f] anno 8 Childeberti prid. Cal.

f Greg. lib. 6, c. 25.

Februar. Dominicam fuisse scribit auctor idem, qui est annus Christi 583, quo litera Dom. erat C.

Quamobrem cùm annus 2 Childeberti anno Christi 577 in Paschate numeraretur, & anno 590 eodem tempore, Childeberti 15, initium eius oritur à Natali anni 575.

Chilperici verò, & Guntchramni 17 cum anno eiusdem Childeberti tertio concurrit, vt ait [a] Gregorius. [b] qui & 4 Childeberti cum illorum 18 componit; & [c] septimum istius cum illorum 21, mense Ianuario. Vnde colligas ambos illos anno cœpisse Christi 562 ineunte, vel exeunte 561, quo Chlotharius obiit. Proinde Sigebertus anno quartodecimo periit, quem 29 computat Gregorius in fine lib. 4, ab exitu Theodeberti, qui anno 547 accidit. Chilpericus anno 23: Gunthchramnus 32, vel 33, Childebertus 21; vt superiora demonstrant.

a Lib. 5, c. 21. b c. 27. c Lib. 6, c. 34.

De Gunthchramno haud leuis est dubitatio. Etenim [d] Fredeg. & [e] Aimoin. scribunt, anno 32 Gunthchramni ita solem defecisse à mane vsque ad mediam diem, vix vt tertia pars illius appareret. [f] Cuiusmodi solis defectio in annum cadit aut 592, Martij 19: aut 594, Iulij 26. Nulla verò anno 593 in Galliis est conspecta. Quocirca si haud falso eclipsim istam literis prodidere scriptores Francici, necesse est vel anno 593, vel 595 decessisse Gunthchramnum, 5 Cal. Apr. vt iidem asserunt. neutra autem ratione mortuus erit anno 33 regni: sed priori, anno 32 ineunte; posteriori, anno 34. Rursus [g] Fre-

d Append. ad Greg. c. 13, & 14. e Lib. 3, c. 80. f Vide 8 de Doct. temp. p. 853.

g cap. 16.

degarius, & [a] Aimoinus Childebertum aiunt anno quarto, postquam Gunthchramni regnum acceperat, è vita migrasse, paterni regni 23, ætatis 25. Ex epistolis verò Gregorij M. constat Indictione 14, anno 596 obiisse Childebertum. Siquidem Epist. 6 Indictionis illius ad Childebertum data est. & 38 eiusdem Indictionis ad successores eius Theodoricum, & Theodobertum. Prorsus igitur anno 596 Childebertus extinctus est, quo vicesimus primus erat in cursu, ex anno 575, Decembris 25; quo patre mortuo regnum adiit, vix vno ætatis lustro peracto, ait [b] Gregorius. Quare natus est anno 570, vel 571 ineunte: vt anno 596 quintum & uicesimum absoluerit. Quod si annus 596 quartus erat à morte Gunthchramni, necesse est huius exitum anno 593 congruere.

a Lib. 3, c. 84.

b L. 5, c. 1.

Chronologica ratio annorum Dagoberti, Chlodouei, Chlotharij, Childerici, Theodorici, Chlodouei, & Childeberti Franciæ regum, nec non Caroli M. & Ludouici Pij Imperatorum.

CAP. XVII.

DAGOBERTVS initium regni duplex habuit: alterum patre adhuc superstite Chlothario, [c] anno eius 29, qui

c Aimo. 4, c. 8.

est æræ Christianæ 622, quando Austrasiam regere cœpit. alterum post patris obitum anno 628; cùm [a] sextum ageret Austrasij regni. Obiit [b] anno 644, decimosexto videlicet, ex quo sceptra solus tenuit, [c] 14 Cal. Febr.

a Fredeg. c. 58.
b Frede. c. 79. Aim. 4. c. 33.
c Aim. ib.

Chlodoueus eodem illo anno 644 iniit. Quod imprimis [d] sanctus Audoënus in vita sancti Eligij testatur. qui anno 3 Chlodouei, pridie Idus Maias, Dominica die ante Litanias, eâdem, qua & S. Eligius, factum esse scribit episcopum. Est hic annus 646, quo litera fuit A, cyclo Solis 11, Lunæ 1: Pascha 9 Aprilis: Ascensionis sollemne Mai 18. quod Dominica antecessit Mai 14. Igitur primus Chlodouei est Christi 644. Hunc ipsum Chlodoueum anno Dagoberti 12 natum esse [e] Fredegarius, & [f] Aimoinus affirmant. à quo anno seriatim vltimum Dagoberti computant 16. Ita anno 12 monarchiæ Dagoberti in lucem editus fuerit, hoc est Christi 639. & quinquennis, vt multùm, fuerit, cum patre mortuo regnauit; vixeritque annos omnino 21 solidos. quippe obiit anno 660. Quomodo ergo tres ex Bathilde reliquit liberos, è quibus Chlotharius regnauit annos 4, Childericus verò 3, cùm iam ante 9 in Austrasia regnasset; quod nonnulli asserunt? Sic enim anno ætatis 15, vel 16 Chlodoueus Chlotharium genuerit; Childericum sequenti. Existimo duodecimum illum Chlodouei ab exordio regni Austrasiæ sumendum esse; atque anno 633 natum esse Chlodoueum; vt annos natus

d Lib. 1, c. 14. Apud Surium Augusti 24.
e Cap. 76.
f Lib. 4. c. 27.

11, patri successerit, vixerítque 27. Itaque Annalium auctores illi per imprudentiam duo ista Dagoberti primordia confuderunt.

Iam Chlodoueus annum [a] expleuit 16, attigitque 17. Decessit enim anno 660. Post hunc Chlotharius, & Childericus regnarunt. quorum ex Theodorici exordio firmanda sunt tempora. Hunc enim anno 667 cœpisse multa persuadent. Rothomagensis Synodus anno Incarnationis Dominicæ 682, Indictione 10 celebrata [b] dicitur anno Theodorici 16. Sic annum 7 Theodorici cum 2 Indictione componi anno 674, [c] supra docuimus. Quocirca Childericus occisus est anno 667, quo Theodoricus è Monasterio ad regnum capessendum retractus est. Huic annos [d] alij 14, alij [e] 18, alij [f] 19 assignant. [g] Chlodoueus huic filius suffectus est, qui annos præfuit 4. quem Childebertus eius frater excepit. [h] De hoc in fine Chronici veteris Eusebiani, quod penes Bongarsium fuit, scriptum erat; anno 5 *Childeberti regis Francorum, Pipino iubente*; (id est regente;) *fuisse Pascha X Cal. Aprilis: Ascensionem Cal. Maiis.* Hic annus est 699 Christi, Cyclo Solis 8, litera E, Lunæ 8, quo Pascha contigit Martij 23. Vnde Childeberti initium cadit in annum 694: eodémque Chlodoueus viuere desiit. cuius proinde anno 690 conuenit exordium. quem ad annum Theodorici regnum perducitur, annis solidis expletis 23. Alioquin interregnum incidisset: quod nullum fuisse proditur.

a Iuo Carnot. Aimo. 4, c. 41.
b Aigrad. in vita S. Ansberti. Vide To. 1. Conc. p. 509.
c cap. 17.
d Frede. c. 101.
e Iuo.
f Gesta Franc. lib. 2, c. 49.
g Fred. c. 101.
h Scalig. in Animad. Euseb. p. 176

Caroli Magni Imperatoris anni certissimis notis in Annalibus rerum ab eo gestarum; aliisque Chronicis obsignantur: præsertim Solis, Lunæque defectionibus. [a] quarum vna Solis anno eius 20 contigit, Sept. 16; cuius & Theophanes meminit. [b] Item Luna anno eius 39, imperij 6, Christi 806, defecit 4 Non. Sept. Pridie verò Cal. Febr. eodem labente 39 Caroli, Christi 807, stella Iouis cum Luna visa coniugi est. & tertio Eid. Febr. Sol defecit in Aquarij 25. Luna quoque 4 Cal. Martias: ac rursus 11 Cal. Sept. Sic anno Caroli 42, iidem Annales eclipsin Lunæ 7 Cal. Ian. assignant Christi 809. nec non alias vtriusque sideris anno 42, & 43 Caroli, Christi 810. Anno item labente 44, Idibus Mai, solem defecisse narrant, Christi 811.

a Annal. Pith.

b Annal: Caroli, & Adelmi. Vita Caroli.

[c] Sic Ludouici Pij Imperatoris annos complures Lunæ, Solisque defectiones illustrant; quæ annis Christi 817, 818, 820, 828, 832 in Annalibus redduntur. Exitum maxima Solis obscuratio antecessit pridie Ascensionis Dominicæ, qui fuit pridie Nonas Maias, hora diei nona, anno Christi 840. Ipse verò paullo pòst 12 Cal. Iul. excessit è viuis.

c Vita Lud. & Ann.

Cæterorum regum, & insequentium temporum epochæ nihil ferè accuratiori opera dignum continent. aut si quid est paullo difficilius, id cum historica narratione rerum priori in huius Operis parte retulimus.

Ad Lectorem.

CVM Canonis cuiusdam Mathematici sæpe mentionem fecerimus [a] hoc in Opere; quem Ptolemæus in computandis Regum, & Imperatorum annis adhibuit; vtile visum est, eum hoc loco describere; cuiusmodi in veteribus Manuscriptis legitur; & nos maximam eius partem in Theonis Commentariis εἰς τοὺς προχείρους Κανόνας deprehendimus. Integer verò ab aliis in lucem est editus: quem hîc tibi repræsentamus.

[a] Par. 1, l. 2. c. 6, & Par. 1, lib. 3, cap. 4, 5, 8, & lib. 4, c. 6.

Πτολεμαίου Κανὼν Βασιλέων.		
Ἀσσυρίων καὶ Μήδων.	Ετη.	Συναγωγή.
Ναβονασσάρου	ιδ	ιδ
Ναδίου	ϛ	ις
Χωζίρου, καὶ Πώρου	ε	κα
Ιυγαίου	ε	κς
Μαρδοκεμπάδου	ιϛ	λη
Αρκεανοῦ	ε	μγ
Αβασιλεύτου πρώτου	ϛ	με
Βηλίβου	γ	μη
Απρωναδίου	ς	νδ
Ριγηβήλου	α	νε
Μεσησιμορδάκου	δ	νθ
Αβασιλεύτου ϛ	η	ξζ
Ασαραδίνου	ις	ϖ
Σαοσδουχίνου	κ	ρ
Χυνιλαδάνου	κϛ	ρκϛ
Ναβοπολλασσάρου	κα	ρμγ
Ναβοκολασσάρου	μγ	ρϖς
Ιλλοαρουδάμου	ϛ	ρπη
Νηρικασσολασσάρου	δ	ρϟϛ
Ναβοναδίου	ιζ	σθ

Ptolemai Canon Regum.		
Assyriorum & Medorum.	Anni singulorum.	Anni collecti.
Nabonassari	14	14
Nadij	2	16
Choziri, & Pori	5	21
Jugæi	5	26
Mardocempadi	12	38
Arciani	5	43
Interregni primi	2	45
Belibi	3	48
Apronadij	6	54
Rigebeli	1	55
Mesessimordaci	4	59
Interregni secundi	8	67
Assaradini	16	80
Saosduchei	20	100
Chyniladani	22	122
Nabopollassari	21	143
Nabocolassari	43	186
Iluarodami	2	188
Niricassolassari	4	192
Nabonadij	17	209

Περσῶν Βασιλεῖς.		
Κύρου	θ	σιη
Καμβύσου	η	σκϛ
Δαρείου α	λϛ	σξβ
Ξέρξου	κα	σπδ
Ἀρταξέρξου α	μα	τκδ
Δαρείου β	ιθ	τμγ
Ὤχου	κα	υι
Ἀρώγου	β	υιβ
Δαρείου γ	δ	υιϛ
Ἑλλήνων Βασιλεῖς		
Ἀλεξάνδρου Μακ.	η	υκδ
Φιλίππου Ἀριδαίου	ζ	ζ
Ἀλεξάνδρου Αἴγου	ιβ	ιθ
Ἑλλήνων βασιλεῖς ἐν Αἰγύπτῳ.		
Πτολεμαίου Λάγου	κ	λθ
Πτ. Φιλαδέλφου	λη	οζ
Πτ. Εὐεργέτου α	κε	ρβ
Πτ. Φιλοπάτορος	ιζ	ριθ
Πτ. Ἐπιφανοῦς	κδ	ρμγ
Πτ. Φιλομήτορος	λε	ροη
Πτ. Εὐεργέτου β	κθ	σζ
Πτ. Σωτῆρος	λϛ	σμγ
Διονύσου	κθ	σοβ
Κλεοπάτρας	κβ	σϟβ

Graecorum

Persarum Reges.		
Cyri	9	218
Cambysis	8	226
Darij primi	36	262
Xerxis	21	283
Artaxerxis primi	41	324
Darij secundi	19	343
Ochi	21	410
Arogi	2	412
Darij tertij.	4	416
Græcorum Reges.		
Alexandri Maced.	8	424
Philippi Aridæi	7	7
Alexandri Ægi.	12	19
Græcorum Reges in Ægypto.		
Ptolemæi Lagi	20	39
Pt. Philadelphi	38	77
Pt. Euergetæ	25	102
Pt. Philopatoris	17	119
Pt. Epiphanis	24	143
Pt. Philometoris	35	178
Pt. Euergetæ secundi	29	207
Pt. Soteris	36	243
Dionysij	29	272
Cleopatræ.	22	292

Ῥωμαίων Βασιλεῖς.		
Αὐγούστου	μϛ	τλζ
Τιβερίου	κβ	τνθ
Γαΐου	δ	τξγ
Κλαυδίου	ιδ	τοζ
Νέρωνος	ιδ	τςα
Οὐεσπασιανοῦ	ι	υα
Τίτου	γ	υδ
Δομετιανοῦ	ιε	υιθ
Νέρουα	α	υκ
Τραϊανοῦ	ιθ	υλθ
Ἀδριανοῦ	κα	υξ
Ἀντωνίνου	κγ	υπγ

Romanorum Reges.		
Augusti	43	337
Tiberij	22	359
Caij	4	363
Claudij	14	377
Neronis	14	391
Vespasiani	10	401
Titi	3	404
Domitiani	15	419
Neruæ	1	420
Traiani	19	439
Hadriani	21	460
Antonini.	23	483

INDEX
RERVM PRÆCIPVARVM, quæ in posteriore Rationarij parte continentur.

A

INDEX.

O v

FINIS.

Posterioris partis pauca quædam errata sic corriges.

Pag. 120. ver. 8, leg. 3283, mundi 2553. p. 164, v. 23, leg. Agathias. p. 194, leg. Caput VII. p. 261, leg. Caput VI.